

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 11 Μαΐου 2025 • Έτος 16° • Αρ. φύλλου 872

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΛΕΤΥΜΠΙΩΤΗΣ

Κριτής για όλους είναι η κοινωνία

Βασικό στοιχείο στο Κυπριακό είναι ο ευρωπαϊκός παράγοντας και οι ευρω-τουρκικές σχέσεις, λέει ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κωνσταντίνος Λετυμπιώτης και αναφέρει πως «τα αποτελέσματα του κυβερνητικού έργου γίνονται ήδη αντιληπτά από τους πολίτες». **Σελ. 8**

ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΑΚΑΤΑ

Πλήρης απουσία κάθε ελέγχου

Οι έρευνες της εξεταστικής επιτροπής για τους Τακάτα έχουν αποκαλύψει στοιχεία που οδηγούν σε αμείλια προ-σώπων σε κυβερνητικά τμήματα. Κύριο χαρακτηριστικό η πλέον της δεκαετίας πλήρης απουσία ελέγχων. **Σελ. 5**

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΤΑ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ. ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΤΕ ΤΗΝ ΙΑΤΡΗ Κ. ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΟ Κ. ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΚΑΡΗΣ

Η πινακοθήκη των ηρώων μου

Ο Πέτρος Μάρκαρης μιλάει για το πώς εμπνεύστηκε τον αστυνόμο Χαρίτο και τους υπόλοιπους χαρακτήρες των αστυνομικών μυθιστορημάτων του. Μιλάει όμως και για τους ήρωες της πραγματικής του ζωής. **Τέχνες, σελ. 1**

ΤΟ ΑΤΟΠΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΒΟΥΛΗ

Η ζαριά του ΕΛΑΜ που εξέθεσε τη χώρα

Η «Κ» αποκαλύπτει το χρονικό της γκάφας Γεάδης και πώς σώθηκε η παρτίδα

Το ΕΛΑΜ απέτυχε να εξασφαλίσει από την Ευρωβουλή καταδικαστικό ψήφισμα για την παράνομη επίσκεψη Ερντογάν στα κατεχόμενα, αφού λειτούργησε χωρίς συ-νεπνόηση και εξασφάλιση συμμαχιών, με την ΚΔ να εκτίθεται. Εν τέλει ΔΗΣΥ, ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ έσπευσαν να κλείσουν τις τρύπες

που άνοιξαν το ΕΛΑΜ και ο ευρωβουλευτής του, Γεάδης Γεάδης, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η λύση που τελικά προκρίθηκε και έσωσε την παρτίδα ήταν η τροπολογία που υπέβαλε στο πλαίσιο της έκθεσης για την Τουρκία, ο εισηγητής, Σοσιαλιστής ευρωβουλευτής, Nacho Sanchez Amor,

την οποία το ΕΛΑΜ προσπάθησε να τορ-πλίσσει με πειραματισμούς, όπως φαίνεται από τα έγγραφα που αποκαλύπτει η «Κ», ανακρούοντας πρύμναν μόνο μετά την αντίδραση του Γραφείου του εισηγητή. Η σιγή δε της κυβέρνησης για το γεγονός προκαλεί απορίες. **Σελ. 4**

Αμερικανός, όχι τραμπικός

Γεφυροποιός μεταξύ προοδευτικών και συντηρητικών, ο νέος Ποντίφικας, ο Αμερικανός Λέων ΙΔ΄, ο οποίος αναμένεται να συνεχίσει στα χνάρια του Φραγκίσκου, ιδίως σε κοινωνικά ζητήματα όπως η μετανάστευση, η ανέχεια και ο πόλεμος. Ωστόσο, παλιότερες επικριτικές δηλώσεις του για τα άτομα ΛΟΑΤΚΙ+ απογοήτευσαν όσους πιστούς είχαν ενθουσιαστεί από τη στάση του προκατόχου του. **Σελ. 16**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Τι ανάγκες μπορεί να καλύψει

Ενας διόλου ευκαταφρόνητος αριθμός ελληνικών, νεοφυών, επιχειρήσεων, που έχουν καταφέρει να εξασφαλίσουν συμβάσεις με ένοπλες δυνάμεις τρίτων χωρών, εμφανίστηκε στην έκθεση DEFEA. Ποια πρότζεκτ των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων μπορούν να αρχίσουν να παράγονται εντός συνόρων. **Σελ. 18**

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Εποχή μεγάλης αστάθειας

Ο νέος Γερμανός καγκελάριος Φρίντριχ Μερτς καλείται να αντιμετωπίσει τις υπαρκτές προκλήσεις για την Ευρώπη και τη Γερμανία, χωρίς να μπορεί να βασιστεί σε στέρεη πλειοψηφία στο κοινοβούλιο, όπως έδειξε το πρώτο αντάρτικο στην εκλογή του. Μόνη ωφελμένη η ακροδεξιά AfD. **Σελ. 20**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Από το 2026 και βλέπουμε για εξελίξεις

Οι «εκλογές» στα Κατεχόμενα, και άλλες εξελίξεις το 2025, φαίνεται πως κλείνουν το παράθυρο προόδου στο Κυπριακό. Το αδιέξοδο στις διαπραγματεύσεις φάνηκε και στη συνάντηση των δύο ηγετών στο Λήδρα Πάλας. **Σελ. 6**

• Πίσω από το κίνημα κατά του Ερντογάν στα Κατεχόμενα. **Σελ. 7**

ΣΤΟ ΣΚΑΜΝΙ ΤΗΣ Ε.Ε.

Χρηματικές ποινές για Βατί και Κοτσιάτη

Πάνω από μια δεκαετία από την καταδίκη από το ΔΕΕ για το Βατί και τον Κοτσιάτη, και δεν έχει γίνει καμία αποκατάσταση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί να επιβληθούν ποινές στη Δημοκρατία. **Σελ. 9**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Οχι παιχνίδια

Οι μικροπολιτικές σκοπιμότητες στις οποίες προσπάθησε να επιδοθεί το ΕΛΑΜ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την περασμένη εβδομάδα εξέθεσαν τη χώρα στα μάτια του Σώματος και των άλλων χωρών-μελών. Οι κινήσεις του ευρωβουλευτή Γεάδης Γεάδης και του κόμματός του δείχνουν πως όχι μόνο αγνοούν το διπλωματικό και πολιτικό modus operandi που απαιτείται, αλλά και πως εμφανίζονται από ιταμότητα, μιας και ανέκρουσαν πρύμναν όταν προκάλεσαν την αντίδραση του Γραφείου του εισηγητή για την έκθεση για την Τουρκία. Θα πρέπει εκείνοι που είδαν την Ευρωβουλή ως πεδίο λαμπρό προς ίδιον όφελος να αντιληφθούν πως δεν παίζονται παιχνίδια στην πλάτη της Δημοκρατίας.

ΜΕΤΑ ΤΟ ΡΕΚΟΡ ΚΕΡΔΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Ομαλοποιούνται τα επιτοκιακά έσοδα

Μετά τα κέρδη ρεκόρ των τραπεζών το 2023 και το 2024, λόγω των εσόδων από τα ψηλά επιτόκια, η κατάσταση το 2025 άρχισε να ομα-

λοποιείται. Τα κέρδη θα παραμείνουν, ωστόσο, σε ψηλά επίπεδα καθώς στρέφονται και σε άλλες πηγές εσόδων. **Οικονομική, σελ. 5**

ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ Vs ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ

Στόχος το τρόπαιο στο Αμπου Ντάμπι

Παναθηναϊκός και Ολυμπιακός σφράγισαν τα εισιτήριά τους για το Final 4 της Ευρωλίγκας (23-25 Μαΐου) και η πλειονότητα των φιλάθλων αναμένει τον πρώτο τελικό των «αιώνίων» στη διοργάνωση. **Σελ. 24**

ΕΚΘΕΣΗ ΓΤΠ

70 χρόνια ΕΟΚΑ στη Θεσσαλονίκη

Το ΓΤΠ διοργάνωσε στη Θεσσαλονίκη έκθεση με τίτλο «70 χρόνια Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59». Την έκθεση εγκαινίασαν ο υπ. Εσωτερικών κ. Ιωάννου και ο υφυπουργός Εσωτερικών της Ελλάδας κ. Γκιουλέκας. **Σελ. 11**

EUROMONEY AWARDS

Best Private Bank in Cyprus

Best for High Net Worth Individuals in Cyprus

Μάθε περισσότερα:

Bank of Cyprus

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ZENITH

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Απ’ όλα έχει ο μπουφές

«**Να γράψετε** Mea Culpa» είπε η Ιουλία, πιάνοντάς με από τα μούτρα. Δεν είχα προλάβει να περάσω την πόρτα που οδηγεί στον κήπο της Ρενέ Κυπαρίσσι, αλλά η χήρα ήταν αποφασισμένη να κλείσει την εκκρεμότητα με τη στήλη της περασμένης βδομάδας. «Mea Culpa για ποιο πράγμα, κυρία Ουίλσον;». «Για το γεγονός ότι ειρωνεύτηκα την πρωτοβουλία της Σάβιας Ορφανίδου ν’ απευθύνει ερώτηση στους αρμόδιους υπουργούς για την εμμηνόπαυση. Το θέμα είναι πολύ σοβαρό, αγαπητέ και αφορά χιλιάδες γυναίκες. Έσφαλα λοιπόν και το αναγνωρίζω». «Γι’ αυτό με φέρατε εδώ;». «Είναι και το gathering... Για την Παγκόσμια Ημέρα κατά της Δίαιτας φυσικά!».

Ο πλούσιος μπουφές που στήθηκε στον κήπο ήταν αληθινός πειρασμός. Οι κυρίες δοκίμαζαν τις λιχουδιές κι αναπολούσαν τα χρόνια της νεότητάς τους, όταν οι θερμίδες δεν συγκαταλέγονταν στους ορκισμένους τους εχθρούς. «Σκεφτείτε ότι κάποτε φόραγα μίνι φούστα Μαίρη Κουάντ, η Κουλλίτσα ήταν size 10 και η Καλαμαρού κυκλοφορούσε με κροπ top. Κι ύστερα προστέθηκαν χρόνια, κιλά και νευρώσεις. Κι ύστερα ήρθαν οι δίαιτες... Η 6η Μαΐου είναι μια μέρα αντίστασης!». «Σας βρίσκω λίγο υπερβολική...». «Αυτό το λέτε επειδή μάλλον δεν διαβάσατε το ρεπορτάζ για το Met Gala!».

«**Στην εικόνα** της γνωστής για τις αψεγάδιαστες εμφανίσεις της κυρίας Wintour, βρήκαμε ψεγάδι. Και απέκτισε ανθρώπινη υπόσταση μπροστά στα μάτια μας, αφήνοντάς μας να αμφισβητούμε τι είναι αληθινό και τι όχι, ποια είναι η πραγματικότητα, και τι είναι, τελικά, η ζωή». Οι υπαρξιακές αναζητήσεις της δημοσιογράφου για τον... λεκέ στο φόρεμα της διευθύντριας της Vogue είχαν όμως και συνέχεια: «Το διαδικτυο ψάχνει την προέλευση

To gathering στον κήπο της Ρενέ Κυπαρίσσι, την Παγκόσμια Ημέρα κατά της Δίαιτας, εκτός από πλούσιο μπουφέ είχε και πικάντικο πολιτικό μενού.

του λεκέ, με κάποιους να θεωρούν πως αποκλείεται να πρόκειται για λεκέ αλλά μάλλον για ένα σύμβολο του οποίου η τοποθέτηση στο φόρεμα δεν είναι καθόλου τυχαία, και κάποιους άλλους να υποθέτουν πως είναι κληίδα από το αίμα των εχθρών της». Η Ιουλία ολοκλήρωσε την ανάγνωση του άρθρου κι έπειτα αφέθηκε στις γαστρονομικές απολαύσεις διανθίζοντάς τες με νόστιμα bites πολιτικού σχολιασμού.

Το θέμα συζήτησης στα πηγαδάκια ήταν οι πολιτικές παρουσίες, με τους εύγλωττους πολιτικούς συμβολισμούς, στην παρουσίαση του βι-

βλίου του Ανδρέα Παπαχαράλμπους. Η είδηση βεβαίως δεν ήταν ότι παρευρέθηκε σύσσωμη η ηγεσία του ΕΛΑΜ, αφού ο τέως δήμαρχος Στροβόλου βρίσκεται στον προθάλαμο του κόμματος για να συμπεριληφθεί στο ψηφοδέλτιο του 2026. Ούτε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ήταν έκπληξη, όσο για τον Συλλόγην είτε πήγε είτε όχι δεν αφορά κανένα. Η παρουσία όμως του Πρόδρομου Προδρόμου δεν πέρασε απαρατήρητη... «Μάλλον τον εκδικείται ο διανοούμενός του εαυτός» σάρκασε η Ευγενία η Καλαμαρού και οι κυρίες κατανεύσαν, καθώς θυμήθηκαν τη μνημειώδη

δήλωση του πρώην υπουργού στην Καθημερινή.

Τα υπόλοιπα νέα της τρέχουσας πολιτικής επικαιρότητας θεωρήθηκαν χλιαρά έως αδιάφορα. Τα αλληλοφαγώματα στην ΕΔΕΚ είναι φανερό πως αφορούν ελάχιστους. Όσο για τη δήλωση Καρογιάν, ότι η ΔΗΠΑ θα κατέλθει αυτόνομα το 2026, η μόνη που συνταράχτηκε ήταν η προσωπική του ψηφοφόρος συνταξιούχος θεολόγος Θεοπίστη Θεοδούλου. Εκείνο που προκάλεσε το ζωηρό ενδιαφέρον των κυριών ήταν ο Χορός της Μαύρης Αγκινάρας στο Μάμμαρι. «Πολλές άγνω-

στες λέξεις σε μια μόνο πρόταση» σχολίασε η Ρενέ Κυπαρίσσι. «Ας κρατήσουμε απλώς ότι το Μάμμαρι έφερε μια μίνι συναγερμική κρίση στην Πινδάρου». «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν, η Αννίτα δήλωσε κώλυμα για να παραστεί στη Μαύρη Αγκινάρα και πρότεινε να στείλει βίντεο. Εκείνοι απάντησαν με ένα ηρωικό Όχι και εντέλει πήγε στη θέση της η Σάβια».

Όποιος νομίζει πάντως ότι η πολιτική έχει παρατράγοδα, προφανώς αγνοεί την πλέον κουλά είδηση της βδομάδας με πρωταγωνιστή ένα λειτουργό της δικαιοσύνης. Ο λόγος

για τον γνωστό σε όλους Λουκή Λουκαΐδη, ο οποίος έφτασε μέχρι το Εφετείο (!) διεκδικώντας αποζημίωση 5.000 ευρώ (!) επειδή οι εταιρείες που ανέλαβαν να επιδιορθώσουν το κινητό του το έχασαν. 4.750 ευρώ ζητούσε για τις ώρες που σπατάλησε για να βρει τους χαμένους αριθμούς, αλλά το δικαστήριο τελικά επιδίκασε αποζημίωση μόνο για τη συσκευή. Ο δικαστικός αγώνας του πρώην βοηθού γενικού εισαγγελέα και πρώην δικαστή του ΕΔΑΔ προβλημάτισε τα μάλα τις κυρίες, οι οποίες αναδιτύπωσαν το γνωστό (υπαρξιακό) ερώτημα: «Γιοιο δικάζουν σ’ αυτόν τον τόπο;».

Σε άλλα νέα, εκείνο που συζητήθηκε πολύ ήταν η φωτογραφία του Νεκτάριου (Έπος Αββακούμ) όπου κρατά ένα μικρό πουλάκι. Γράφει η ανάρτηση: «Πάτερ, όλο μου λες να έχω πίστη και πίστη και πίστη... Δεν το καταλαβαίνω όμως. Τι θέλεις να μου πεις; Τι σημαίνει να έχω πίστη;». «Παιδί μου ευλογημένο, τα πουλιά συνεχίζουν να κελαηδούν ακόμα κι αν το κλαδί τους έχει ραγίσει. Δεν τα νοιάζει. Γιατί; Επειδή ξέρουν ότι έχουν φτερά. Έτσι κι ο πιστός στα τριξίματα και στους κραδασμούς της ζωής...». Οι συνειρμοί με τον Παΐσιο, που κρατά επίσης ένα πουλάκι στην παλάμη του, φαίνεται ότι συγκλόνισαν το χριστεπώνυμο και δεν άφησε σίγουρα αδιάφορες τις κυρίες του διευρυσμένου καρέ.

Η γιορτή για την Παγκόσμια Ημέρα κατά της Δίαιτας κορυφώθηκε με την κλασική σοκολατίνα από το Νούφαρο και την προβολή τριών απολαυστικών video clips. Δημιουργός ο λογαριασμός @Katsiaristras στο X (Twitter) ο οποίος υπογράφει τρία hits: το «Edonitissa» και τα Diplo-Ross - «Annita Senorita» & «Come back, Fouli!». Ειδικά το τελευταίο είναι αριστούργημα, οπότε η στήλη σάς παραπέμπει στην πηγή.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
11.5.1935

Λεβιάθαν: Πάντες ανομολογούν ότι η «Νορμανδία» είναι το ταχύτερο και πολυτελέστερο υπερωκεάνειο του κόσμου, ότι πρόκειται περί ενός πραγματικού πλωτού κολλοσσού. Το πλοίο αυτό έχει μήκος 313 μέτρων, η χωρητικότης του ανέρχεται εις 79.289 τόννους και αι μηχαναί του έχουν δύναμιν 130.000 κιλοβάτ.

Καταγγελία: Ο εν Ρώμη ανταποκριτής του Πρακτορείου Ρώυτερ τηλεγραφεί ότι η «Εφημερίς της Ιταλίας» καταγγέλλει την Γερμανίαν ότι παρέσχε μεγάλας ποσότητας όπλων εις την Αβησσυνίαν. Πλην τούτων, η Γερμανία έδωκεν εις την Αβησσυνίαν μεγάλας ποσότητας χημικών προϊόντων δι’ άγνωνστον χρήσιν, ίσως όμως δι’ εκρηκτικάς βόμβας ή ασφυζιογόνους, αίτινες θα εκρησιμοποιούντο εις αεροπορικήν δράσιν.

Αφροπλισμός: Υπάρχουν σήμερον εις τας Αθήνας, εις τον Πειραιά, εις τους συνοικισμούς όπλα εις την κατοχήν ιδιωτών, τα οποία θα εξώπλιζον ολόκληρον μερραρχίαν. Τα όπλα αυτά δι’ αυστηρών μέτρων πρέπει οπωσδήποτε να συλλεγούν και επί πλέον να γνωσθή ποίοι είναι οι προμηθευταί των, αι πηγαί των.

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Ο Τραμπ, ο Πάπας, οι κυνηγοί και τα καγκουρό

Ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ κάνει ανάρτηση μια –μάλλον άκομψη– εικόνα του, δημιουργία AI, στην οποία παρουσιάζεται σαν ο νέος Πάπας. Λίγο αργότερα, έχουμε τον πρώτο Αμερικανό στο αξίωμα του νέου Πάπα. Είναι δυνατόν ο Ντόναλντ να έβαλε το κεράκι του μέχρι και στην εκλογή του νέου Ποντίφικα; Λέτε, μετά την ανακήρυξη της Κύπρου σαν 51ης Πολιτείας των ΗΠΑ –we hope so– να έχουμε και προάρθρωση του Βατικανού; Οι σκληροπυρηνικοί Ρεπουμπλικάνοι πάντως θεωρούν τον νεοεκλεγέντα Πάπα Λέοντα ως αντί MAGA και σε αρκετά σημεία συνεχιστή των –woke friendly– πεποιθήσεων του προκατόχου του και, ενώ συμφωνούν με την αυστηρή στάση του απέναντι στις αμβλώσεις, τους εξοργίζει η χαλαρή στάση του στο Μεταναστευτικό. Τώρα, πώς βρέθηκαν οι Ρεπουμπλικάνοι τόσο βαθιά μπλεγμένοι στο Βατικανό, ένας Θεός ξέρει. Βέβαια, ότι ο Τραμπ είναι ένας επικειρηματίας και το Βατικανό μια τεράστια επιχείρηση, δεν θέλαμε και παπά –ούτε Πάπα– να μας το πει.

Προεκλογική εκστρατεία οι επικρίσεις για τον χειρισμό της υπόθεσης των Κυνηγών, δηλώνει ο Πρόεδρος. Έλα όμως που ο γενικός εισαγγελέας ομολογεί πως η Αστυνομία έκανε λάθος χειρισμούς «σε μια απaráδεκτη εκδήλωση»! Για ποιον άραγε κάνει προεκλογική ο Γιώργος Σαββίδης; Για τον πρώην γενικό ελεγκτή; I don’t think so.

Οι κακές γλώσσες πάντως λένε πως,

αντιθέτως, προεκλογική εκστρατεία είναι η άσφαλ προσπάθεια για ατιμωρομένη των Κυνηγών, επειδή είναι οργανωμένοι και κατ’ επέκταση με βαρύνουσα ψήφο. Αχ αυτές οι κακές γλώσσες. I will cut them all one day. Ο Δαμιανού μάλιστα αναφέρθηκε σε «εξόφληση προεκλογικών γραμματίων»! Πέρασαμε και σε τραπεζικές ορολογίες βλέπω.

Μήπως όταν μια υπόθεση γίνεται μπάχαλο, όπως καλή ώρα η ιστορία με τους κυνηγούς, να βγαίνει κάποιος να ψελλίσει τουλάχιστον μία συγγνώμη αντί να ψάχνουμε να ρίξουμε την ευ-

Η Κύπρος και το Βατικανό οι επόμενες Πολιτείες της Αμερικής.

θύνη σε όσους ασκούν –καλόπιστα ή όχι– κριτική; Μήπως αντί να καταφεύγουμε σε κυνήγι μαγισσών και θεωρίες συνωμοσίας είναι πιο χρήσιμο να προβαίνουμε τουλάχιστον σε αυτοκριτική; Just saying...

Εκτός από τον Πάπα Λέοντα, τους κυνηγούς (και το πώς την έβγαλαν τελικά καθαρή), το άλλο μεγάλο θέμα της βδομάδας ήταν το καγκουρό που από τη μακρινή Αυστραλία βρέθηκε στη Δερύνεια για να γίνει σουβλάκια. Οι ύποπτοι ισχυρίζονται πως τους το έδωσε ιδιοκτήτης πάρκου στο οποίο βρίσκονται και άλλα σπάνια ζώα. WTF...!

Μην εκπλαγείτε λοιπόν αν στο μέλλον βρούμε κάποιους να ψήνουν άσπρα ελεφαντάκια, τίγρεις Βεγγάλης και άλλα είδη προς εξαφάνιση, π.χ. πάντα. Ειδικά τα πάντα, αφού σε αυτό τον τόπο έχουμε δει –και έχουμε φάει– κυριολεκτικά τα πάντα!

Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Τασούλας επισκέφτηκε την Κύπρο, συναντήθηκε με τον Πρόεδρο και άλλους αρχηγούς κομμάτων, αλλά αρνήθηκε να δει εκπρόσωπο του ΕΛΑΜ, μη επιθυμώντας, όπως δήλωσε, να συζητήσει με τη Χρυσή Αυγή της Κύπρου. Άουτς.

Δεύτερο πλήγμα λοιπόν για ΕΛΑΜ μετά το στραπάτο από Ευρωκοινοβούλιο. Στέλεχος του ΔΗΚΟ σχολίασε με δόση ένοχης απόλαυσης πως η κακοδαιμονία για το ΕΛΑΜ άρχισε πριν καν στηρίξουν επίσημα τον νεαρό Νίκο. Εντάξει, τουλάχιστον δεν θα χρειαστεί να τον εφεύρουν.

Κλείνουμε με την άχρηστη να ενδιαφέρουσα πληροφορία της εβδομάδας: μια οπερέτα του Θεόφραστου Σακελλαρίδη που γράφτηκε 105 χρόνια προηγουμένως, σκανδάλισε, προξένησε μέχρι και δολοφονία και είχε τον ιδιαίτερο μα επίκαιρο τίτλο «Θέλω να δω τον Πάπα»! Ξεκινούσε με τους ακόλουθους στίχους: «Ηταν πάντα η συλλογή μου, να μπω στο Βατικανό, / να τον έβλεπα μπροστά μου, φυσικό και ζωντανό. / Λένε πως είναι ωραίος, είναι διακριτικός, και βαρβάτος και μοιραίος και γλυκός, πολύ γλυκός».

KATHIMERINI
PRESENTS

green agenda

CYPRUS SUMMIT

The ESG conference

THE 100 TRILLION CLEAN ENERGY TRANSITION
CHEAP AND SUSTAINABLE ENERGY IN CYPRUS: THE ROADMAP
RED III DIRECTION: HOW WE BECOME PROSUMERS
GREEN TRANSITION, FUNDING AND RISK MANAGEMENT
OUR MED, OUR LIVES
VODA.AI: EVERY WATER DROP COUNTS
THE AGRO TRANSITION AND HOW IT REFLECTS ON EVERYDAY LIFE
ELECTRIFICATION. HOW TO REMOVE THE SPEED BUMPS
CITIES ON THE GRILL. HOW TO MANAGE TEMPERATURE
GREEN TRANSITION OR WASHING? THE CEOS TAKE

19 May 2025
Hilton Nicosia

BOOK TICKET
ticketmaster.cy

PLATINUM SPONSORS

ΜΕΛΟΣ του Ομίλου EUROBANK

PHILIP MORRIS
CYPRUS

ALPHA BANK

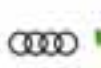
GOLD SPONSOR

Ασφαλιστική Εταιρεία
Παράρτημα της Κύπρου

ΣΚΑΒΕΝΙΤΗΣ

SILVER SPONSOR

STRONG PARTNER

SUPPORTERS

A PROJECT ENDORSED BY

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Η επόμενη μέρα του αποπήματος του ΕΛΑΜ στην Ευρωβουλή οδηγεί σε συμπεράσματα και εύλογους συνειρμούς για τον ρόλο που όλοι διαδραματίζουν, κυβέρνηση και πολιτικά κόμματα, μπροστά στην «άνεση» που επιδεικνύει το ακροδεξιό κόμμα, καθορίζοντας ατζέντα και στοχεύσεις, που δεν επηρεάζουν μόνο τον χώρο του ακροδεξιού σχήματος, αλλά έχουν επιπτώσεις και στο ίδιο το κυπριακό κράτος. Χωρίς μάλιστα συνεννόηση και συντονισμό, χωρίς εξασφάλιση συμβασιών και κατά συνέπεια χωρίς προοπτική επιτυχίας. Παρόλα αυτά, η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη όχι μόνο δεν έψεξε το ΕΛΑΜ για το απόπημα που οδήγησε σε ταπεινωτική ήττα την Κυπριακή Δημοκρατία στην Ευρωβουλή, αποτυγχάνοντας με συντριπτική πλειοψηφία να εξασφαλίσει αυτούσιο καταδικαστικό ψήφισμα για την παράνομη επίσκεψη Ερντογάν στα κατεχόμενα (104 ψήφους υπέρ και 300 εναντίον). Αλλά, δεν άρθρωσε λέξη για το φάουλ του ΕΛΑΜ, επιδεικνύοντας σιγήν ιχθύος και κατ' επέκταση στάση ανοχής, που εκ των πραγμάτων συνθέτει ένα πλαίσιο ιδιότυπης ασυλίας, την οποία μπορεί πλέον να απολαμβάνει με κάθε επισημότητα το ακροδεξιό κόμμα. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης, αναγκάστηκε να τοποθετηθεί μόνο μετά από ερώτηση δημοσιογράφου και αρκέστηκε να

—
Ο ΔΗΣΥ, το ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ τρέχουν να κλείσουν τις τρύπες, τις οποίες ανοίγουν το ΕΛΑΜ και ο ευρωβουλευτής του, Γεάδης Γεάδης, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

προβεί σε μια γενικού περιεχομένου νουθεσία, η οποία θα μπορούσε να τύχει διαφορετικών ερμηνειών. «Οι Κύπριοι ευρωβουλευτές, έξι στο σύνολό τους, πολύ λίγοι λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των ευρωβουλευτών, θα πρέπει να συνεργάζονται προς όφελος της Κυπριακής Δημοκρατίας», αρκέστηκε να αναφέρει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Εύλογα κάποιος θα μπορούσε να διερωτηθεί γιατί η κυπριακή κυβέρνηση και ο ίδιος ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, ως θεματοφύλακας της Κυπριακής Δημοκρατίας και της διασφάλισης των εθνικών συμφερόντων του κυπριακού κράτους, δεν τοποθετήθηκαν επί του αποπήματος ΕΛΑΜ, το οποίο προκρίνοντας την κομματική του ατζέντα έναντι του εθνικού συμφέροντος, δεν δίστασε να ρίξει «στα βράχια» την Κυπριακή Δημοκρατία στην Ευρωβουλή, κάνοντας μικροπολιτική. Εάν, για παράδειγμα, στη θέση του ΕΛΑΜ βρισκόταν το ΑΚΕΛ, η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη θα τηρούσε στάση ανοχής, παρέχοντάς του ασυλία; Ή θα κατακεραυνώνε το κόμμα της Αριστεράς; Η απάντηση είναι τουλάχιστον προφανής. Το ίδιο και η εξήγηση, η οποία προφανέστατα απορρέει από τις βλέψεις του Νίκου Χριστοδουλίδη, που θεωρεί το ΕΛΑΜ ως τη βασική δεξιαμενή αντλήσιμη ψήφων, μιας ενδεχόμενης –αν όχι δεδομένης– προσπάθειάς του, να επανέλγει το 2028.

Έτσι, λοιπόν, το ΕΛΑΜ μπορεί να αισθάνεται άνετα να καθορίζει την ατζέντα και το πλαίσιο των στοχεύσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας και να μένει στο απυρόβλητο, από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη. Ακόμη κι όταν τα κάνει θάλασσα και εκθέτει όχι μόνο τον εαυτό του, αλλά την ίδια την Κυπριακή Δημοκρατία. Όπως έγινε και μετά την αναίτια πολιτική ήττα στην οποία το ακροδεξιό κόμμα οδήγησε την Κυπριακή Δημοκρατία, στην Ευρωβουλή.

Ευθύνη όμως έχουν και τα πολιτικά κόμματα, τα οποία, αν και έχουν εμπειρία και γνώση για τον τρόπο λειτουργίας της Ευρωβουλής, αποδεικνύονται σε επίπεδο πολιτικού σχεδιασμού, κατώτερα των περιστάσεων και τρέχουν πίσω από τις εξελίξεις που δρομολογεί το ακροδεξιό κόμμα, στη βάση της δικής του κομματικής ατζέντας. Και

Το ΕΛΑΜ επιδίωξε να ανταγωνιστεί την τροπολογία του Nacho Sanchez Amor, με την οποία είχαν συμφωνήσει τα υπόλοιπα κυπριακά κόμματα στην Ευρωβουλή (ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ-ΕΔΕΚ), καθώς κρίθηκε ότι κάλυπτε τον στόχο της καταδίκης του Ταγίπ Ερντογάν.

Η Κυπριακή Δημοκρατία στον αστερισμό του ΕΛΑΜ

Ασυλία παρέχει η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη στο ακροδεξιό κόμμα, παρά το απόπημα στην Ευρωβουλή – Η ευθύνη των κομμάτων

MEP Sánchez Amor will move the following oral amendment after § 31:

Reiterates its deep concern regarding all unilateral actions which aim at entrenching on the ground the permanent division of Cyprus as opposed to its reunification; condemns, in this context, the recent illegal visit of President Erdoğan to the occupied areas of the Republic of Cyprus, as well as his provocative statements, which jeopardise the efforts of the UN, the EU, the international community at large and other parties involved for the resumption of substantial negotiations in the agreed framework; regrets that such unilateral actions are tantamount to a direct illegitimate intervention against the interests of the Greek and Turkish Cypriot communities;

MEP Geadis will move the following oral amendment after § 30:

Condemns the recent arrival of Turkish President Recep Tayyip Erdogan to the illegal breakaway entity in Cyprus, and his provocative statements, which constitute a flagrant violation of international law and international legitimacy. Expresses full support for the Republic of Cyprus and calls on the Commission to impose a package of strong measures to force Turkey to respect the sovereignty and territorial integrity of the Republic of Cyprus.

1. Η προφορική τροπολογία που επιχείρησαν να υποβάλουν ΕΛΑΜ και Γεάδης Γεάδης για να διαφοροποιήσουν την καταδικαστική τροπολογία κατά του Ερντογάν, που υπέβαλε ο εισηγητής της έκθεσης για την Τουρκία και με την οποία συμφώνησαν ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ-ΔΗΣΥ.

2. Με υπογραμμισμένες αναφορές η έτερη απόπειρα ΕΛΑΜ-Γεάδης να οικειοποιηθούν την καταδίκη Ερντογάν, τροποποιώντας την τροπολογία του εισηγητή, όπως συμφωνήθηκε από ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ-ΔΗΣΥ. Και στις δύο περιπτώσεις, ΕΛΑΜ και Γεάδης Γεάδης απέσυραν τις τροπολογίες τους, ανακρούοντας πρύμνα, αφού προκάλεσαν την αντίδραση του γραφείου του εισηγητή Nacho Sanchez Amor.

MEP Sánchez Amor will move the following oral amendment after § 31:

Reiterates its deep concern regarding all unilateral actions which aim at entrenching on the ground the permanent division of Cyprus as opposed to its reunification; condemns, in this context, the recent illegal visit of President Erdoğan to the occupied areas of the Republic of Cyprus, which constitute a flagrant violation of international law and international legality as well as his provocative statements, which jeopardise the efforts of the UN, the EU, the international community at large and other parties involved for the resumption of substantial negotiations in the agreed framework; expresses its full support to the Republic of Cyprus; regrets that such unilateral actions are tantamount to a direct illegitimate intervention against the interests of all Cypriot citizens. It calls on Turkey to respect the sovereignty and territorial integrity of the Republic of Cyprus.

είναι γεγονός ότι ο ΔΗΣΥ, το ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ τρέχουν να κλείσουν τις τρύπες, τις οποίες ανοίγουν το ΕΛΑΜ και ο ευρωβουλευτής του, Γεάδης Γεάδης, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι οποίοι με κάθε ευκαιρία, ή ακόμη και χωρίς ευκαιρία, και με πρόσχημα την καταδίκη της Τουρκίας σε διάφορα ζητήματα, υψώνουν τον πήχη, προσβλέποντας σε αποφάσεις της Ευρωβουλής που γνωρίζουν εκ προοιμίου ότι δεν μπορούν να ληφθούν, απλώς και μόνο, για να εκθέσουν ως υπεύθυνα τα τρία εν λόγω πολιτικά κόμματα. Κάτι που προφανώς δεν είναι άσχετο με τις επόμενες βουλευτικές εκλογές και την προσπάθεια του ΕΛΑΜ να αυξήσει περαιτέρω τα ποσοστά του.

Δεν είναι προφανώς τυχαίο το επιχείρημα του ΕΛΑΜ, ότι ευθύνη για την αδυναμία έγκρισης αυτούσιου καταδικαστικού ψηφίσματος για την επίσκεψη Ερντογάν, έχουν τα υπόλοιπα κυπριακά κόμματα, διότι όπως λέει το ακροδεξιό κόμμα, δεν κατόρθωσαν να πείσουν τις πολιτικές τους ομάδες. Ισχυρισμός ο οποίος δεν αντέχει σε καμιά κριτική. Διότι οποιοδήποτε σοβαρό κόμμα, που λειτουργεί με γνώμονα και το εθνικό συμφέρον, εάν αντιληφθεί ότι μια δική του πρωτοβουλία ενδέχεται να καταστεί εθνικά επιζήμια και να αποτελέσει μπουρτανγκ, οδν-

γώντας στα βράχια το δικό του κράτος, θα πρέπει να αλλάξει πορεία. Το ΕΛΑΜ και ο Γεάδης Γεάδης δεν άλλαξαν πορεία, αδιαφορώντας για το αποτέλεσμα και θεωρώντας προφανώς ότι θα μπορούσαν εύκολα να κρεώσουν την πολιτική ήττα της Κυπριακής Δημοκρατίας, σε όλους τους υπόλοιπους. Κι αυτό επεδίωξαν μέσα από την ανακοίνωση που εξέδωσαν, γνωρίζοντας προφανώς ότι έχουν ελεύθερο πεδίο να το πράξουν, δεδομένης της στάσης ανοχής της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη και της ασυλίας με την οποία περιβάλλεται το ΕΛΑΜ από τους κυβερνώντες.

Λύση ανάγκης

Όπως δημοσίευσε η «Κ», η λύση που τελικά προκρίθηκε, προκειμένου να καλύψει την τρύπα που άνοιξε η αποτυχημένη προσπάθεια του ΕΛΑΜ, για έκδοση αυτούσιου καταδικαστικού ψηφίσματος αναφορικά με την παράνομη κάθοδο Ερντογάν στην κατεχόμενη Κύπρο, έσωσε εν μέρει την παρτίδα. Η τροπολογία που υπέβαλε στο πλαίσιο της έκθεσης για την Τουρκία, ο εισηγητής, Σοσιαλιστής ευρωβουλευτής, Nacho Sanchez Amor, έχει θετικό περιεχόμενο και καταδικάζει την παράνομη επίσκεψη Ερντογάν και τις προκλητικές του δηλώσεις. Αλλά, δεν είναι σε θέση να ξεπλύνει την ταπεινωτική και αναίτια ήττα της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ψηφοφορία για αυτούσιο καταδικαστικό ψήφισμα κατά του Ταγίπ Ερντογάν, συνεπεία της ανευθυνότητας του ΕΛΑΜ.

Σε κάθε περίπτωση, η λύση που επιχειρήθηκε σώζοντας εν μέρει την παρτίδα, έγινε πράξη με τη συμβολή κυρίως της Ευρωπαϊκής Αριστεράς-ΑΚΕΛ και του ευρωβουλευτή του Γιώργου Γεωργίου, που είχαν ενεργό ρόλο στη δρομολόγηση της καταδικαστικής τροπολογίας κατά της παράνομης επίσκεψης Ερντογάν. Ως επίσης και των Σοσιαλιστών-Δημοκρατών και του ευρωβουλευτή του ΔΗΚΟ Κώστα Μαυρίδη, που δέσμευσε την πολιτική του ομάδα, δημοσίως από το βήμα της Ευρωβουλής, ότι θα υπέβαλλε τροπολογία προκειμένου να καταδικαστεί η παράνομη επίσκεψη του Τούρκου προέδρου στην κατεχόμενη Κύπρο. Θετικό ρόλο διαδραμάτισε και το ΕΛΚ, η μεγαλύτερη πολιτική οικογένεια της Ευρωβουλής και οι ευρωβουλευτές του ΔΗΣΥ Λουκάς Φουρλάς και Μιχάλης Χατζηπαντέλα που συμφώνησαν με τα άλλα δύο κυπριακά πολιτικά κόμματα, επί του περιεχομένου της τροπολογίας, που υπέβαλε ο εισηγητής της έκθεσης για την Τουρκία, Nacho Sanchez Amor.

Σημειώνεται ότι η τροπολογία που τελικά εγκρίθηκε, αναφέρει ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «επαλαμβάνει τη βαριά ανησυχία του αναφορικά με όλες τις μονομερείς ενέργειες, οι οποίες στοχεύουν επί του εδάφους να εδραιώσουν τη μόνη διαίρεση της Κύπρου, με αντίθεση στην επανένωσή της: Καταδικάζει στο πλαίσιο αυτό, την πρόφαση παράνομη επίσκεψη του προέδρου Ερντογάν στις κατεχόμενες περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, ως επίσης και τις προκλητικές του δηλώσεις, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο τις προσπάθειες του ΟΗΕ, της Ε.Ε. και της διεθνούς κοινότητας γενικότερα και άλλων εμπλεκόμενων μερών, για την επανάληψη ουσιαστικών διαπραγματεύσεων επί του συμφωνημένου πλαισίου. Εκφράζει λύπη γιατί τέτοιες μονομερείς ενέργειες ισοδυναμούν με μια άμεση παράνομη παρέμβαση εναντίον των συμφερόντων των κοινοτήτων των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων».

Σημειώνεται ότι πέραν της πιο πάνω τροπολογίας που εγκρίθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης για την Τουρκία, αργά τη νύχτα της περασμένης Τετάρτης, έγινε συζήτηση γύρω από την παράνομη επίσκεψη Ερντογάν στα κατεχόμενα. Στο πλαίσιο της συζήτησης, ο επίτροπος Δημοκρατίας, Δικαιοσύνης και Κράτους Δικαίου Μάικλ ΜακΓκραθ, ανέφερε ότι «ο πρόεδρος Ερντογάν επανέλαβε τη γνωστή τουρκική θέση στο ζήτημα της Κύπρου, υποστηρίζοντας τη λύση των δύο κρατών. Δεν χρειάζεται να πούμε ότι η Ε.Ε. δεν πρόκειται ποτέ να το αποδεχθεί αυτό», σημείωσε ο επίτροπος, επαναλαμβάνοντας τις γνωστές θέσεις της Ε.Ε. αναφορικά με τη λύση του Κυπριακού.

Πειραματισμοί Γεάδης

Ακόμη και μετά τη γνωστοποίηση της καταδικαστικής τροπολογίας που έβαλε στο τραπέζι ο εισηγητής της έκθεσης για την Τουρκία, Nacho Sanchez Amor, σε συμφωνία με τα κυπριακά κόμματα ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ και ΔΗΣΥ, για την παράνομη επίσκεψη Ερντογάν στα κατεχόμενα, το ακροδεξιό κόμμα ΕΛΑΜ και ο ευρωβουλευτής του, Γεάδης Γεάδης, συνέχιζαν τους πειραματισμούς και τις αμφιταλαντεύσεις. Αρχικά, δρομολόγησαν την υποβολή δικής τους προφορικής τροπολογίας, την οποία εξασφάλισε και παρουσιάζει η «Κ» (εικόνα 1). Όπως προκύπτει μάλιστα από τα φωτοτυπία της τροπολογίας του ΕΛΑΜ, αυτή τοποθετήθηκε στην παράγραφο 30 της έκθεσης για την Τουρκία και άρα θα είχε προτεραιότητα στην ψηφοφορία, πριν από αυτήν

του εισηγητή Nacho Sanchez Amor που είχε υποβληθεί στην παράγραφο 31. Με άλλα λόγια, το ΕΛΑΜ επιδίωξε να ανταγωνιστεί την τροπολογία του Nacho Sanchez Amor, με την οποία είχαν συμφωνήσει τα υπόλοιπα κυπριακά κόμματα στην Ευρωβουλή (ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ-ΕΔΕΚ), καθώς κρίθηκε ότι κάλυπτε τον στόχο της καταδίκης του Ταγίπ Ερντογάν. Στη συνέχεια, το ΕΛΑΜ, άλλαξε γνώμη, απέσυρε την προφορική του τροπολογία και προσανατολίστηκε στην υποβολή τροποποιητικής-συμβιβαστικής τροπολογίας επί του καταδικαστικού κειμένου του εισηγητή για την παράνομη επίσκεψη Ερντογάν. Η τροποποιητική-συμβιβαστική τροπολογία του ΕΛΑΜ, την οποία εξασφάλισε η «Κ» (εικόνα 2) και το γενικότερο παιχνίδι του ακροδεξιού

κυπριακού κόμματος να ανταγωνιστεί την τροπολογία του εισηγητή, προκάλεσε την αντίδραση του Nacho Sanchez Amor. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», το γραφείο του εισηγητή της έκθεσης για την Τουρκία, Σοσιαλιστή ευρωβουλευτή Nacho Sanchez Amor, διαμήνυσε ότι το ΕΛΑΜ «μπορεί να κάνει ό, τι θέλει με την τροπολογία του», καθιστώντας σαφές ότι δεν θα ληφθεί υπόψη. Ως αποτέλεσμα, το ΕΛΑΜ ανέκρουσε πρύμναν. Απέσυρε την προφορική του τροπολογία, ενώ δεν υπέβαλε τροποποιητική-συμβιβαστική τροπολογία επί του καταδικαστικού κειμένου του εισηγητή για την επίσκεψη Ερντογάν, το οποίο εξασφάλισε τη στήριξη ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ-ΔΗΣΥ και υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης για την Τουρκία.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Ενώπιον σοβαρότατων ευθυνών κινδυνεύουν να βρεθούν πολιτικοί και κυβερνητικοί αξιωματούχοι, οι οποίοι ήταν υπεύθυνοι για τις ανακλήσεις οχημάτων με προβληματικούς αερόσακους. Οι έρευνες που πραγματοποιεί η εξεταστική επιτροπή έχουν αποκαλύψει στοιχεία που οδηγούν σε αμέλεια προσώπων σε αρμόδια κυβερνητικά τμήματα, που ενδεχομένως να λάβουν ποινικές προεκτάσεις. Ωστόσο, όπως προκύπτει από την κλήση προσώπων που εκ της θέσεώς τους ήταν υπεύθυνα για τις ανακλήσεις, κύριο χαρακτηριστικό της κατάστασης που επικρατούσε για δέκα και πλέον χρόνια ήταν η απουσία κάθε ελέγχου που είχε ως αποτέλεσμα την πρόκληση τριών επιβεβαιωμένων περιστατικών, δύο από τα οποία οδήγησαν στον θάνατο του Κυριάκου Όξινου και της Στυλιανής Γιωργαλλή και το τρίτο στον σοβαρό τραυματισμό του 19χρονου Αλέξανδρου.

Όπως προκύπτει από τις καταθέσεις και τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην ερευνητική επιτροπή, αν τα αρμόδια κυβερνητικά τμήματα, όπως το Τμήμα Οδικών Μεταφορών, είχαν προχωρήσει σε ελέγχους θα είχαν αποτραπεί και τα τρία περιστατικά. Ωστόσο, αυτό που προκαλεί αίσθηση και προέρ-

—
Σοβαρότατες ευθύνες προκύπτουν για κρατικούς λειτουργούς, αρμόδιους για τον έλεγχο προβληματικών οχημάτων και ανακλήσεις. Από τις έρευνες που διεξάγονται προκύπτει αμέλεια στην άσκηση των καθηκόντων τους.

χεται από κοινοβουλευτικές πηγές είναι οι πληροφορίες ότι ο αριθμός των περιστατικών ενδεχομένων να είναι μεγαλύτερος. Οι ίδιες πηγές αναφέρουν πως μετά τη δημοσιοποίηση του θέματος υπήρξαν καταγγελίες από πολίτες για αφύσικους, κατά τους ίδιους, θανάτους συγγενικών τους προσώπων από τροχαία ατυχήματα το 2020, 2021 και 2022, τα οποία τότε δεν διερευνήθηκαν επισταμένα ως προς το αν το μοιραίο προκλήθηκε από προβληματικούς αερόσακους.

Η ερευνητική επιτροπή που ασχολείται με τους προβληματικούς αερόσακους έχει εντοπίσει στοιχεία που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το Τμήμα Οδικών Μεταφορών διαφοροποίησε το πλαίσιο ανάκλησης οχημάτων που καθόριζε μέχρι τότε ευρωπαϊκά οδηγία του 2011.

Δεν είδαν, δεν άκουσαν, δεν γνώριζαν

Ποινική μορφή από τις έρευνες που πραγματοποιούνται λαμβάνουν οι ευθύνες για τους προβληματικούς αερόσακους Takata

Το χρονικό

Η παραδοχή ενώπιον της ερευνητικής ότι θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερα στο κομμάτι με τους προβληματικούς αερόσακους Takata οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πλέον γίνεται αποδεκτή η αμέλεια που επιδείχθηκε από το 2017 και εντεύθεν. Με βάση την εικόνα που υπάρχει στην ερευνητική επιτροπή, το χρονικό των παραλείψεων ξεκινά σχεδόν δέκα χρόνια πριν. Με βάση τα γεγονότα το κομμάτι ανακλήσεων προβληματικών οχημάτων

ρυθμίστηκε από ευρωπαϊκά οδηγία του 2011. Τέσσερα χρόνια μετά, το 2015, το ΤΟΜ γίνεται δέκτης καταγγελιών από δυο πολίτες ότι υπάρχει θέμα με τους αερόσακους Takata χωρίς να γίνει διερεύνηση και να ληφθούν μέτρα. Αντί αυτού τον Μάρτιο του 2017 με τις ευλογίες του ΤΟΜ αλλάζει το πλαίσιο ανακλήσεων.

Συγκεκριμένα, με έγγραφο που έχει κατατεθεί στην ερευνητική επιτροπή, το ΤΟΜ μετά από συνάντηση με τους διανομείς και

νούργιων αυτοκινήτων εκδίδει εγκύκλιο με την οποία οι διανομείς καινούργιων αυτοκινήτων δεν θα φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για μεταχειρισμένα οχήματα από τρίτες χώρες όσον αφορά τις ανακλήσεις. Όπως παρουσιάστηκε στην ερευνητική επιτροπή, η ευθύνη μέχρι το 2017 ανήκε στους διανομείς καινούργιων οχημάτων. Η συγκεκριμένη εγκύκλιος είχε ως αποτέλεσμα να καθεί η αλυσίδα εντοπισμού και ενημέρωσης μεταχειρισμένων οχημάτων, με αποτέλεσμα να υπάρχει

πλήρες σκοτάδι για μεταχειρισμένα οχήματα από τρίτες χώρες.

Δεύτερος κανονισμός

Το 2018 η Ε.Ε. εκδίδει νέο κανονισμό για τις ανακλήσεις οχημάτων, ωστόσο και σε αυτή την περίπτωση όπως προκύπτει από τις έρευνες δεν έγινε το παραμικρό, παρά το γεγονός ότι τον Αύγουστο του 2017 σημειώνεται το πρώτο επιβεβαιωμένο περιστατικό με Takata με τον σοβαρό τραυματισμό του 19χρονου Αλέξανδρου, ο οποίος μέχρι σήμερα αγωνίζεται να αποκαταστήσει την υγεία του. Το επόμενο επιβεβαιωμένο περιστατικό, αυτή τη φορά θανατηφόρο, που ούτε και αυτό δεν προκάλεσε συναγερμό, ήταν αυτό του Κυριάκου Όξινου. Όπως προκύπτει από τις έρευνες ούτε και τότε δεν υπήρξε κινητοποίηση των αρμοδίων τμημάτων. Τουναντίον, τον Οκτώβριο του 2023 ενώπιον της Βουλής οι αρμόδιοι λειτουργοί του ΤΟΜ διαβεβαίωναν ότι ανακλήσεις γίνονται, δίνοντας στοιχεία πως υπάρχουν περίπου 15 χιλιάδες οχήματα εκ των οποίων έγιναν ανακλήσεις σε 8 χιλιάδες και εκκρεμούσαν τα υπόλοιπα. Μάλιστα, σύμφωνα με κοινοβουλευτικές πηγές, οι αρμόδιοι λειτουργοί του ΤΟΜ ενημέρωσαν τους βουλευτές ότι υπήρχε ένας αριθμός πολιτών που ειδοποιήθηκαν για ανακλήσεις, όμως δεν έδειξαν ενδιαφέρον αγνοώντας προφανώς την επικινδυνότητα.

Οι αποκαλύψεις

Τον Οκτώβριο του 2024 σημειώθηκε το τρίτο επιβεβαιωμένο περιστατικό με προβληματικό αερόσακο, που προκάλεσε τον θάνατο της Στυλιανής Γιωργαλλή. Ενώπιον της Βουλής, στην οποία κλήθηκαν εκ νέου οι αρμόδιοι του ΤΟΜ, αιφνιδιασθηκαν όταν τους ζητήθηκε να ενημερώσουν τους βουλευτές για το πλαίσιο που διέπει τις ανακλήσεις για αυτοκίνητα εκτός ευρωπαϊκών προδιαγραφών. Βουλευτής που ήταν παρών έλεγε στην «Κ» πως «ο ένας κοιτούσε τον άλλον» κάνοντας την παραδοχή πως δεν έχουν πληροφόρηση για τα αυτοκίνητα αυτά. Ωστόσο και εδώ απέφυγαν να αναφέρουν πως το ΤΟΜ είχε εκδώσει εγκύκλιο το 2017 με την οποία στην ουσία δεν υπήρχε μηχανισμός εντοπισμού και ενημέρωσης αυτών των οχημάτων. Η Βουλή ενημερώθηκε για την ύπαρξη της συγκεκριμένης εγκυκλίου από τον βουλευτή των Οικολόγων - Συνεργασία Πολιτών, Σταύρο Παπαδούρη, ο οποίος την εντόπισε και την κατέθεσε στη Βουλή.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ

Χωρίς ηγετική βούληση δεν προκύπτει αλλαγή

Για να μην αλλάξει ριζικά τίποτα, δεν χρειάζεται να υπερασπίζεις το εμφανώς μη υπερασπίσιμο στάτους κβθ. Αρκεί να εκφράξεις έναν αβαθή σκεπτικισμό. Διαφορά στην Κύπρο; Μα παντού στον κόσμο υπάρχει διαφθορά. Έντιμοι δημόσιοι αξιωματούχοι; Ναι, αλλά αρκούν; Πολιτική βούληση για την πάταξη της διαφθοράς; Χρειάζεται, αλλά είναι αρκετή; Ρητορικά μιλώντας, ο ρηκός σκεπτικιστής, δολίως ή αφελώς, εκσφενδονίζοντας ερωτήσεις αβασάνιστα, σπέρνει την αμφιβολία για το γχειρίημα επιτυχούς αντιμετώπισης της διαφθοράς. Προσέξτε πού οδηγεί αυτή η προσέγγιση, ακόμη κι αν δεν είναι αυτή η πρόθεση του σκεπτικιστή: αφού σιδήποτε κανείς δεν έχει ριζικά αποτελέσματα, τι νόημα έχει να προσπαθείς; Ή, διαφορετικά: this is Cyprus μάνα μου, δεν αλλάζει τίποτα!

Σχολιάζοντας τη συνέντευξη του Οδυσσέα Μιχαηλίδη στον «Φιλελεύθερο» (27/4/2025), ο κ. Χρύσανθος Μανώλη («Φ», 4/5/25) θέτει σειρά σκεπτικιστικών ερωτήσεων, χωρίς όμως να αναζητά συνθετικές απαντήσεις. Ρωτά, μεταξύ άλλων: «[Η νομοθεσία] από μόνη της δεν βοήθησε έως τώρα να αποκτήσουμε κράτος δικαίου, χωρίς διαφθορά. Αρκεί μίπως μία πολιτική απόφαση για να εφαρμοστούν αποτελεσματικά οι νόμοι; Η εφαρμογή της νομοθεσίας επιβάλλεται, μήπως, διά πυρός και σιδήρου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή το Υπουργικό; Αρκεί ένας Πρόεδρος ή έστω μια Βουλή με ειλικρινή πολιτική βούληση εφαρμογής της νομοθεσίας

για να μπει φραγμός στην ασυδοσία και την ατιμωρησία; Όλα τα άλλα γρανάζια του μηχανισμού παραγωγής και εφαρμογής νόμων και απόδοσης δικαιοσύνης ποιος μας λέει πως θα ενεργοποιηθούν με την ίδια αποφασιστικότητα; Τι μπορεί να αλλάξει ένας νέος κρατικός ηγέτης ή ένας νέος βουλευτής ή ένα νέο κόμμα, αν επιστρατεύει απλώς τη βούλησή του να εφαρμόσει τη νομοθεσία; Κανείς δεν μπορεί να το κάνει μόνος του».

As δούμε τα ερωτήματα ξανά. Αρκεί η νομοθεσία; Όχι, από μόνη όλα τα παρπάνω: να ψηφίζεται να εφαρμοστεί. Ποιος θα την εφαρμόσει; Η εκάστοτε κυβέρνηση. Αρκεί η πολιτική βούληση εφαρμογής της νομοθεσίας από την κυβέρνηση; Όχι δεν φτάνει. Πρέπει η δmόσια διοίκηση να είναι σε θέση να την υλοποιήσει. Ποιος εγγυάται κάτι τέτοιο; Ουδμία εγγύηση υπάρχει. Μπορεί κανείς να αλλάξει τα πράγματα από μόνος του; Φυσικά, δεν μπορεί.

Συνεπώς, τι πρέπει να γίνει; Μα, προφανώς, να ευθυγραμμιστούν όλα τα παραπάνω: να ψηφίζεται η σωστή νομοθεσία, να υπάρχει η βούληση εφαρμογής της νομοθεσίας, και να διοικείται σωστά το κράτος έτσι ώστε να εφαρμόζεται η νομοθεσία σε όλα τα επίπεδα. Αντιλαμβάνεστε ότι η ευθυγράμμιση αυτή δεν συνιστά φυσικό φαινόμενο, όπως η έκλειψη της Σελήνης, αλλά απαιτεί ανθρώπινη ενέργεια. Ένα τέτοιο γεγονός ουσολογικό γχείρημα αποτελεί Ηράκλειο έργο και γι' αυτό η στιβαρή αντιμετώπιση της διαφθοράς με-

τατίθεται διαρκώς στο μέλλον ή, μάλλον, για να είμαι δίκαιος, εξαντλείται σε ένα μίγμα διακοσμητικών μέτρων για να καθουσιάζονται οι ενοχλητικοί ευρωπαίοι, μπαλωμάτων για να καταπραυνεται η εγκώρια κοινή γνώμη, και αναβολής (ή υπονόμησης εν εξελίξει) συστημικών πρωτοβουλιών, οι οποίες πιθανώς θα δυσανεστήσουν πολιτικούς φίλους, πάσης φύσεως κυκλώματα, και οικονομικούς υποστηρικτές.

—
Δεν χρειάζεται διδακτορικό στη Διοίκηση για να ξέρεις ότι, σε ιεραρχικώς οργανωμένα συστήματα, οι κατέχοντες θέσεις ευθύνης έχουν την πρώτη-στη ευθύνη για να θέσουν σε κίνηση τη διαδικασία αλλαγής.

Από πού αρχίζει κανείς, τότε, αν είναι σοβαρός μεταρρυθμιστής; Από την κορυφή, προφανώς. Δεν χρειάζεται διδακτορικό στη Διοίκηση για να ξέρεις ότι, σε ιεραρχικώς οργανωμένα συστήματα, οι κατέχοντες θέσεις ευθύνης έχουν την πρώτητη ευθύνη για να θέσουν σε κίνηση τη διαδικασία αλλαγής. Το ερώτημα είναι: το θέλουν πράγματι; Έχουν, κατ' αρχήν, τη βούληση να συγκροστούν με συμφέροντα; Θέλουν τη ριζική αλλαγή ή

επιζητούν τη μεταρρυθμιστική διακόσμηση;

Προσέξτε: δεν μας λείπει η τεχνονγνωσία. Οι διεθνείς οργανισμοί στους οποίους μετέχουμε (Ε.Ε., Ο.Ο.Σ.Α, Διεθνής Τράπεζα, ΔΝΤ, κ.λπ.) μας λένε τι πρέπει να κάνουμε. Δεν υπάρχει έλλειψη ιδεών και προτάσεων. Το θετικό να είσαι μια σχετικά νεαρή και υπό θεσμική διαμόρφωση χώρα είναι ότι μπορείς να μάθεις από τις παλαιές και πιο προωθημένες. Εχει δικιο, λοιπόν, ο κ. Μιχαηλίδης όταν λέει ότι «δεν θα εφεύρουμε τον τροχό. Άλλες χώρες τα έχουν κάνει βιώμα και τα εφαρμόζουν εδώ και χρόνια» (ο.π.). Κοίτα τις σκανδιναβικές χώρες λ.χ. ή το Ηνωμένο Βασίλειο, από τις πιο «καθαρές» χώρες διεθνώς, και θα πάρεις πολλές ιδέες για το τι πρέπει να κάνεις. Υπό μια προϋπόθεση: ότι θέλεις όντως να το κάνεις.

Τίποτα δεν υποκαθιστά την ηγετική βούληση: είναι το απαραίτητο καύσιμο για κάθε διαδικασία μείζονος αλλαγής. Αν υπάρχει η βούληση, βρίσκεται το σχέδιο. Αν, όμως, δεν υπάρχει η βούληση, ακόμη και το καλύτερο σχέδιο θα παραμείνει ανενεργό.

Υπήρχε η βούληση να εξυγιανθεί η Συνεργατική από την κυβέρνηση Αναστασιάδη; Όχι, βέβαια. Η Επιτροπή Αρέστη είναι σαφής: «Οι ευθύνες του υπουργού Οικονομικών [Χάρη Γεωργιάδη] υπήρξαν βαρύνουσες για την κατάρρευση του Συνεργατικού Πιστωτικού Συστήματος. Μπορούμε να πούμε ότι είναι κατ' αναλογία παρόμοιες με τις ευθύνες του όποιου μεγαλομετόχου ιδιωτικής εταιρείας, η οποία κατα-

λάγει σε διάλυση λόγω κακοδιαχείρισης του ιδίου». Παρομοίως, η Επιτροπή Νικολάτου για τα «χρυσά διαβατήρια» ψέγει τον τότε πρόεδρο Αναστασιάδη για σύγκρουση συμφέροντος. Είχε «την υποχρέωση και αυτός να ενεργεί με απόλυτη αμεροληψία και να φαίνεται ότι ενεργεί κατ' αυτόν τον τρόπο». Με άλλα λόγια, αν δεν έχεις τη βούληση να κάνεις το σωστό, τίποτα δεν θα σε υποχρεώσει να το κάνεις.

Πώς προκύπτει η ηγετική βούληση για αλλαγή; Ουδείς γνωρίζει ακριβώς, αλλά την αναγνωρίζουμε όταν τη βλέπουμε. Για τον Κωνσταντίνο Καραμανλή ήταν η ένταξη της Ελλάδας στην τότε ΕΟΚ. Για τον Κώστα Σημίτη ο εκσυγχρονισμός και το ευρώ. Για τον Γιάννο Κρανιδιώτη, τον Γιώργο Βασιλείου και τον Γλαύκο Κληρίδη, η ευρωπαϊκή πορεία της Κύπρου.

Η ηγετική βούληση αποτυπώνει τον χαρακτήρα του πολιτικού. Η βούληση δεν επιλέγεται όπως επιλέγεται μια δημόσια πολιτική ή ένας υπουργός. Η βούληση προκύπτει οργανικά από τον χαρακτήρα που διαμόρφωσε ο πολιτικός στη διαδρομή του – τις αξίες, τις πεποιθήσεις και τις πρακτικές του.

Ο χαρακτήρας, τονίζει ο Αριστοτέλης, προκύπτει από τον «εθισμό»: πλάθεται από τη συνήθεια. Αν έχεις «εθισθεί» στη συναλλαγή και στη διαπλοκή είναι πιθανό να βρεις τα κότσια να αλλάξεις το σύστημα που σε γαλούχησε. Αν ήσουν, λ.χ., εννέα χρόνια βασικό στέλεχος των κυβερνήσεων Αναστασιάδη, θα είναι δύσκολο να αναγεννηθείς πολιτικά σαν τον φοίνικα όταν

Απέκρυσαν την εγκύκλιο του 2017

Οι έρευνες που ξεκίνησαν και συνεχίζονται βασίζονται στη συγκεκριμένη εγκύκλιο. Ζητούμενο που εκ πρώτης όψεως δημιουργεί κυβερνητική αμέλεια συγκεκριμένων προσώπων είναι:

-Ποιος ή ποιοι πήραν την απόφαση να αλλάξει η διαδικασία ανάκλησης που καθόριζε ο κανονισμός της Ε.Ε. από το 2011. **-Ποιος** ή ποιοι πήραν την απόφαση να καθεί ή καταργηθεί το μητρώο μεταχειρισμένων οχημάτων.

-Ποιος ή ποιοι δεν εφάρμοσαν τον νέο κανονισμό της Ε.Ε. το 2018 για τις ανακλήσεις οχημάτων.

Κοινοβουλευτικές πηγές που παρακολουθούν στενά και τις έρευνες έλεγαν στην «Κ» πως η αμέλεια που προκύπτει είναι σοβαρή και ενδέχεται να στοιχειοθετήσει και ποινικές ευθύνες. Οι ίδιες πηγές έλεγαν πως αν από το 2018 είχε εφαρμοσθεί ο νέος κανονισμός της Ε.Ε. δεν θα είχαν συμβεί τα δύο θανατηφόρα περιστατικά, νοομηνούν ότι οι ανακλήσεις θα έπρεπε να γίνουν μέσα σε διάστημα 18 μηνών, διαφορετικά τα προβληματικά οχήματα ακινοποιούνται.

γίνεις πρόεδρος. Αν, αντιθέτως, έχεις «εθισθεί» στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος, είναι πιθανότερο να έχεις αναπτύξει τα σωστά ένστικτα για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Ο κυρίαρχος (αν και, ευτυχώς, όχι αποκλειστικός) ανθρωπότυπος που επικράτησε στην κυπριακή πολιτική ζωή ευνοεί την ιδιοτελή συναλλαγή (ατομική ή κομματική). Η πολιτική δεν θεωρείται λειτουργήμα (προσφορά στα κοινά), ούτε καν επάγγελμα (μακάρι να θεωρούνταν), αλλά, κυρίως, ένα παιχνίδι αυτο-εξυπηρετικής σταδιοδρομίας ή ωμής κομματικής κατίσχυσης. Ένας τέτοιος πολιτικός χαρακτήρας έχει μάθει να συμβιβάζεται, να ελίσσεται και να σκέπτεται συναλλακτικά, όχι να μάχεται με κόστος για το κοινό καλό.

Εν κατακλείδι, ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης έχει δικιο όταν τονίζει ότι «το πλέον σημαντικό είναι το πρότυπο και το πρόσταγμα της ηγεσίας, και εννοώ την εκτελεστική εξουσία, ιδίως τον αρχηγό του κράτους, αυτό που χαρακτηρίζεται ως “tone at the top”» (ο.π.). Όταν αλλάζει ο τόνος στην κορυφή, αρχίζουν να αλλάζουν οι προτεραιότητες στην κρατική μηχανή και, σιγά σιγά, να εισάγονται νέες πρακτικές. Αλλά για να αλλάξει ο τόνος στην κορυφή χρειάζεται μια διαφορετική ούδος οχήματα

Ο κ. Χαρίδημος Τσοούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και αντεπιστέλλον μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών. www.htsoukas.com

Μισόκλειστο το παράθυρο του Κυπριακού

Οι ευκαιρίες για τις συνομιλίες το 2025 ολοένα και μικραίνουν – Πώς τις επηρεάζουν οι εκλογές στα Κατεχόμενα

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Όταν την περασμένη εβδομάδα οι δύο ηγέτες εξέρχονταν από τη συνάντησή τους στο Λήδρα Πάλλας –τη δεύτερη μετά την άτυπη πενταμερή της Γενεύης– ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης όχι μόνο έδειχνε προς την κατεύθυνση Τατάρ –για την εμμονή του από το θέμα της απελευθέρωσης του Σιμόν Αϊκούτ μέχρι τη σπουδή του για συμφωνίες ΜΟΕ «μεταξύ κρατών»– για την αποτυχία της συνάντησης, αλλά και στο γεγονός πως ο ίδιος ο

Ενόψει «εκλογών» στα Κατεχόμενα τον προσεχή Οκτώβριο, αλλά και ακολούθως διαφόρων εξελίξεων εντός του 2026, το παράθυρο ευκαιρίας για πρόοδο στο Κυπριακό το 2025 έχει σχεδόν κλείσει.

Τουρκοκύπριος ηγέτης αμέσως μετά την επίσκεψη Ερντογάν στα Κατεχόμενα παρουσιάζονταν ως «αόρατος».

Κι όντως, αυτό που έμπειροι συνομιλητές μεταφέρουν στην «Κ» είναι ότι το Κυπριακό βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή, όχι μόνο λόγω του ότι ο Τατάρ παραμένει αυτός που είναι –θιασώτης της προσέγγισης για ισότιμη κυριαρχία και λύση δύο κρατών– αλλά και διότι η Τουρκία, στην τρέχουσα συγκυρία, δεν έχει αποφασίσει ακόμη πώς θα προχωρήσουν τα επόμενα βήματα στη διαδικασία, ασχέτως αν προ μηνών ενέκρινε τη διαδικασία της άτυπης πενταμερούς. Αυτό που τόσο η ανάλυση όσο και οι πληροφορίες καλά ενημερωμένων πηγών της «Κ» δει-

Στη δεύτερη συνάντηση των δύο ηγετών, Νίκου Χριστοδουλίδη και Ερσίν Τατάρ, στο Λήδρα Πάλλας, μετά την άτυπη της Γενεύης, κατέστη εμφανές πως το αδιέξοδο των διαπραγματεύσεων εμμένει.

κνύουν, είναι πως ενόψει «εκλογών» στα Κατεχόμενα τον προσεχή Οκτώβριο, αλλά και ακολούθως διαφόρων εξελίξεων (κυπριακή Προεδρία Ε.Ε., βουλευτικές εκλογές) εντός του 2026, το παράθυρο ευκαιρίας για πρόοδο στο Κυπριακό το 2025 έχει σχεδόν κλείσει.

Η Τουρκία

Μπορεί οι δηλώσεις, η παρουσία του Ερντογάν στα Κατεχόμενα και τα σινιάλα που έστειλε από την ΤΕΚΝΟΦΕΣΤ να παρείχαν στήριξη στον Τουρκοκύπριο ηγέτη, Ερσίν Τατάρ, αλλά η δεύτερη ανάγνωση της στάσης της Τουρκίας στο Κυπριακό, για σειρά λόγων, δείχνει προς την κατεύθυνση του ότι η Άγκυρα δεν έχει ακόμη αποφασίσει τι, πώς και γιατί σε

σχέση με την Κύπρο. Οι λόγοι αυτοί συνδέονται με:

• **Την τρέχουσα** πολιτική κρίση στην Τουρκία που κορυφώθηκε μετά τη σύλληψη του Εκρέμ Ιμάμογλου και η οποία καταδεικνύει πως η βασική προτεραιότητα, πολιτικά, θεσμικά αλλά και με αντιδημοκρατικούς τρόπους του Ερντογάν παραμένει η διασφάλιση ακόμη μιας, της τελευταίας, θητείας του.

• **Το διαχρονικό** πλέγμα διασύνδεσης της Άγκυρας με την «ΤΑΒΚ», που το τελευταίο διάστημα έχει ισχυρό αποτύπωμα διαφθοράς με αποκαλύψεις που αγγίζουν τα Κατεχόμενα με τον στενό κύκλο των πολιτικών ελίτ του ΑΚΡ και τον ίδιο τον Ερντογάν και τέλος,

• **Το πώς η Τουρκία**, τακτικά, διασυνδέει την όποια πρόοδο

στο Κυπριακό με την ευρωτουρκική σχέση, σε μια περίοδο που αυτή επανέρχεται στο πεδίο ενδιαφέροντός της, αλλά και των Βρυξελλών και που η Άγκυρα διεκδικεί και ρόλο στη σχέση Ε.Ε.-ΗΠΑ στα πλαίσια της στρατηγικής για την αρχιτεκτονική ασφάλειας της Ευρώπης στην εποχή του Οράμπ.

Κρίσιμος ο Οκτώβριος

Αυτό που επισημαίνουν έμπειροι παρατηρητές του Κυπριακού στην «Κ» είναι πως οι «εκλογές» του Οκτωβρίου αποκτούν τεράστια σημασία στα Κατεχόμενα, όχι τόσο για το αν ο Τατάρ θα επανεκλεγεί ή θα χάσει, αλλά για το πώς τους επόμενους μήνες και ενόψει της προαναγγελθείσας, δεύτερης, άτυπης πενταμερούς

στα τέλη Ιουλίου από τον ΟΗΕ, θα λειτουργήσει η διαδικασία άρσης του αδιεξόδου των συνομιλιών. Τόσο για τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Ερσίν Τατάρ όσο και για την «κυβέρνηση» της «ΤΑΒΚ» και ευρύτερα για την τουρκοκυπριακή Δεξιά (UBP) η αναφορά στο πλαίσιο λύσης, της ΔΔΟ, του Κυπριακού αποτελεί στην τρέχουσα συγκυρία συνώνυμο της πολιτικής αυτοκτονίας. Παράλληλα, εντός των κόλπων του περιβάλλοντος Τατάρ υπάρχει ένας κατακερματισμένος πόλεμος ανταγωνισμών, ο οποίος όχι μόνο αποτελεί άμεσο πεδίο διαχείρισης της Τουρκίας αλλά της προκαλεί και νευρική κατάσταση. Επιπλέον, το ίδιο σκηνικό δείχνει να καταγράφεται και στην τουρκοκυπριακή αντιπολίτευση, μεταξύ των προοδευτικών υπέρ της λύσης πόλων, με τον κυριότερο ανταγωνισμό να καταγράφεται μεταξύ του Τουφάν Ερχιουρμάν, φαβορί έναντι του Τατάρ, και του δημάρχου της κατεχόμενης Λευκωσίας, Μουσταφά Χαρμαντζή. Η τάση εδώ πάντως πηγαίνει πολύ πέραν της μορφής της λύσης και των κατηγοριών εναντίον του Τατάρ. Για πρώτη φορά σχηματοποιείται, ξεκάθαρα, η αντίληψη της μερίδας αυτής των Τουρκοκυπρίων για «έκβαση» ως προς τα δικαιώματα της κοινότητας τους, είτε το Κυπριακό επανέλθει σε ράγες διαλόγου αλλά χωρίς λύση, είτε αν οι δύο κοινότητες δεν επιστρέψουν ποτέ στο τραπέζι του διαλόγου. Οι ίδιοι παρατηρητές αναφέρουν στην «Κ» πως ανεξαρτήτως αν η Άγκυρα τον προσεχή Οκτώβριο επιβάλει, εκ νέου, τον Τατάρ είτε τον αδειάσει πολιτικά, η ίδια έχει εγκαθιδρύσει κανάλια επικοινωνίας και «πολιτικής διαχείρισης» και με την τουρκοκυπριακή αντιπολίτευση.

Καλό 2026

Το παράθυρο ευκαιρίας του Κυπριακού –και δη ως προς την επάνοδο στο τραπέζι των συνομιλιών– φαίνεται πως δεν θα παραμείνει ανοικτό για το 2025. Η προσωπική απεσταλμένη του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, Μαρία Άνχελα Ολγκίν, επανέρχεται στην Κύπρο το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Μαΐου και μέχρι τα τέλη Ιουλίου έχει ουσιαστικά 45-50 ημέρες προκειμένου επί της αρχής να προωθήσει μια συμφωνία για τα σημεία διέλευσης (οδοφράγματα) ώστε οι δύο πλευρές να προσέλθουν με κάτι στα χέρια τους σε μια νέα, άτυπη, σύνοδο. Από εκεί και πέρα καθίσταται σαφές πως το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα –με εξαίρεση τον Σεπτέμβριο στη Νέα Υόρκη– η τουρκοκυπριακή πλευρά θα βυθιστεί στον προεκλογικό της και ακολούθως, αναλόγως αποτελέσματος, θα υπάρξει ακόμη ένα διάστημα 40-60 ημερών προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος πριν την ανάληψη της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, από την Κυπριακή Δημοκρατία, στις αρχές του νέου έτους. Προφανώς το σενάριο μιας νέας επικήρτησης Τατάρ μειώνει περαιτέρω το παράθυρο ευκαιρίας του Κυπριακού για το δεύτερο εξάμηνο του 2026, βάζοντάς το σε αχατογράφητα νερά. Το σενάριο ήττας του προσφέρει μεν ευκαιρίες, αλλά με την υπόμνηση πως και ένας Τουρκοκύπριος ηγέτης τύπου Ερχιουρμάν θα εμμένει στη διάσπαση «εγγενών δικαιωμάτων» για τους Τουρκοκύπριους σε περίπτωση μη λύσης. Τέλος, όπως διαφάνηκε και από την παρουσία της προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Ρομπέρτα Μέτσολα, στην Κύπρο χθες, η Λευκωσία μετά την αποτυχημένη δεύτερη συνάντηση των δύο ηγετών εμμένει στη στρατηγική της περαιτέρω εμπλοκής του διεθνούς παράγοντα και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Κυπριακό, με την προσέγγιση ωστόσο –όπως διαφάνηκε κι από τη διαδρομή μέσω ΜΜΕ της πρότασης για τα τουρκικά λιμάνια– να μην αναμένεται να έχει θεαματικά αποτελέσματα.

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Πλατφόρμα «Διαφάνεια»

Ζούμε σε μια περίοδο όπου καθημερινά ακούμε εξαγγελίες. Για στρατηγικές, για προγράμματα, για ψηφιακές εποχές, για ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Χωρίς να θέλω να μηδενίσω ή ακόμη και να μειώσω όλα αυτά που εξαγγέλλονται, πολλές φορές είναι ανεφάρμοστα ή δυσλειτουργικά. Είτε γιατί επικρατεί το δόγμα «το πνεύμα πρόθυμο αλλά η σαρξ ασθενεί», είτε γιατί χάνονται σε δαιδαλώδεις διαδικασίες, στις οποίες υπάρχουν πολλοί υπεύθυνοι αλλά κανένας στρατιώτης για να την υλοποιήσει. Πολλές άλλες φορές πολλές πρωτοβουλίες εγκαταλείπονται γρήγορα ή και εύκολα αφού δεν υπάρχει ούτε το καρότο ούτε το μαστίγιο για να το συνεχίσουν.

Στην πραγματικότητα της Κύ-

πρου υπάρχουν αρκετές πληροφορίες που αφορούν το Δημόσιο, τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, από όσους τέλος πάντων έχουν κρατική χρηματοδότηση πέραν του 50% του προϋπολογισμού τους, διάσπαρτες, χωρίς συνοχή και χωρίς συνέπεια. Αν ψάχνεις να βρεις μια πληροφορία, είτε ως πολίτης, ή ως δημοσιογράφος, πόσο μάλλον ως πολίτης, μπορεί να περιδιαβείς σε καμιά δεκαριά ιστοσελίδες και ίσως να μην τα καταφέρεις. Οι πολλές αποφάσεις του Δημοσίου που δημοσιεύονται στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας, ψηφιοποιούνται με έναν απαρχαιωμένο τρόπο, με μια κακή μετατροπή της εκτυπωμένης εφημερίδας σε ηλεκτρονική μορφή που αν δεν είσαι εξοικειωμένος με τη

χρήση του δεν βγάζεις άκρη. Σε αυτό το περιβάλλον, λοιπόν, συζητήσαμε την Τετάρτη στην Επιτροπή Θεσμών την πρόταση νόμου για το πρόγραμμα «Διαφάνεια». Μια πρόταση νόμου που αρχικά κατατέθηκε το 2021 από τον καλό φίλο και συνάδελφο Μιχάλη Σοφοκλέους. Προσωπικά την υιοθέτησα αργότερα εκείνη τη χρονιά όταν δυστυχώς ο Μιχάλης δεν επανεκλέχθηκε. Όπως ο ίδιος ανέλυσε στη συνεδρίαση, το κλειδί ή το καρότο αν θέλετε είναι πως η κάθε απόφαση θα παίρνει ένα μοναδικό αριθμό από την πλατφόρμα και δεν θα μπορεί να υλοποιηθεί, αν πρώτα δεν δημοσιευθεί. Οι βασικές αρχές που υπηρετούνται, είναι αυτές της λογοδοσίας και της διαφάνειας. Να είναι όλες οι πληροφορίες που αφορούν το Δημόσιο,

και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα εύκολα προσβάσιμες στους πολίτες. Να γνωρίζουν τα πάντα που αφορούν τη χρηστή διοίκηση και που υπηρετούν το κράτος δικαίου. Και μάλιστα, χωρίς να είναι στη διακριτική ευχέρεια ενός διευθυντή ή άλλων πολιτικών προϊσταμένων αν θα δημοσιοποιήσουν ή όχι μια απόφαση. Χωρίς δημοσιοποίηση δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Και για τις αποφάσεις που πιθανόν να μη θέλουν να την εφαρμόσουν, άρα μπορεί να βολέψει να μη δημοσιοποιηθούν, θα πρέπει να προβλεφθούν μέγιστοι χρόνοι δημοσιοποίησης αλλά και κυρώσεις για εσκεμμένη μη δημοσιοποίηση.

Με ικανοποίηση είναι που χθες ακούσαμε τη θετική προσέγγιση από όλους τους παρευρισκόμενους στη συνεδρίαση. Τα εύλογα διαδι-

καστικά ζητήματα που τέθηκαν πιστεύω πως είναι εύκολο να επιλυθούν και να απαντηθούν. Στο μεγαλύτερο και ευρύτερο ζήτημα που, καθυκόντως, έθεσε η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας περί συνταγματικότητας ή μη της πρότασης νόμου, η απάντηση είναι πρωτίστως πολιτική και όχι νομική. Και αν όντως υπάρχει η πολιτική θέληση από την εκτελεστική εξουσία για να υπηρετηθούν οι αρχές της λογοδοσίας και της διαφάνειας, θα ξεπεραστεί και το γεγονός πως η νομοθετική πρωτοβουλία ανήκει σε βουλευτές. Το ζητούμενο είναι να δώσουμε στους πολίτες ένα εργαλείο ελέγχου, αλλά και ταυτόχρονα αύξησης της εμπιστοσύνης τους προς το πολιτικό προσωπικό. Να πάψει να επικρατεί η αντίληψη πως για

τις αποφάσεις δεν ενημερώνονται και δεν λογοδοτούν αυτοί που τις λαμβάνουν. Από εκεί και πέρα, ένα μεγάλο ζητούμενο είναι το πόσο εύχρηστη θα είναι αυτή η πλατφόρμα και πόσο λειτουργική θα είναι για αυτούς που πρέπει να την ενημερώνουν. Ευτυχώς υπάρχουν πολλά προηγούμενα. Το πιο κοντινό μας, αυτό της Ελλάδας με το αντίστοιχο πρόγραμμα «Διαύγεια». Και εκεί υπήρχαν αντιστάσεις και αντιδράσεις που υπερτεράστηκαν σχετικά νωρίς. Στο χέρι μας είναι να την εφαρμόσουμε και στην Κύπρο.

Ο κ. Δημήτρης Μ. Δημητρίου είναι βουλευτής στη Λευκωσία με τον Δημοκρατικό Συναγερμό και πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών. dmdemetriou.com

ΠC MEDOCHEMIE

Ξέχνα τον πόνο γρήγορα

με το ULTIMAX ALTER

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Της **ΝΕΚΤΑΡΙΑΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ**

Και ξαφνικά, τα Κατεχόμενα γέμισαν διαδηλωτές. Οι Τουρκοκύπριοι βγήκαν –και έμειναν– στους δρόμους. Εδώ και δύο μήνες, το πρωτοφανές κύμα της διαμαρτυρίας στρέφεται κατά της «ισλαμοποίησης» της κοινωνίας τους και υπέρ της διατήρησης του κοσμικού χαρακτήρα της κοινότητάς τους.

Ολα ξεκίνησαν τον Μάρτιο, όταν οι συντηρητικές αρχές του ψευδοκράτους ήραν την απαγόρευση της μαντίλας στα γυμνάσια. Από τότε συνδικάτα, εκπαιδευτικοί, κόμματα της λεγόμενης αντιπολίτευσης και αριστέρες οργανώσεις είναι στους δρόμους.

Το ζήτημα κινητοποιεί τους πολίτες, καθώς αγγίζει τις βασικές υπαρξιακές τους ανησυχίες: την ταυτότητα, την αυτονομία και τον φόβο της απώλειας του τρόπου ζωής τους υπό την αυξανόμενη αυταρχική και θρησκευτική πίεση. Πρόκειται για την απόπειρα επιβολής του ερντογανικού ΑΚΡ και του φονταμενταλισμού στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, εξηγούν στην «Κ» πολιτικοί αναλυτές και συνδικαλιστές καθηγητές και δηλώνουν ότι θα συνεχίσουν τον αγώνα τους, παρά τις προειδοποιήσεις του Τούρκου προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Το χρονικό

Τον Μάρτιο, οι Αρχές της κατεχόμενης Κύπρου τροποποίησαν τον σχολικό πειθαρχικό κώδικα για να επιτρέψουν τη χρήση της μαντίλας στα λύκεια, ενώ τα γυμνάσια μπορούν πλέον ανεξάρτητα να αποφασίσουν την πολιτική που θα υιοθετήσουν. Η αμφιλεγόμενη απόφαση ελήφθη μετά ένα περιστατικό που έγινε viral στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όταν καθηγητές δεν άφησαν μια 13χρονη μαθήτριά να μπει στο σχολείο της στην κατεχόμενη Λευκωσία επειδή φορούσε χιτζάμπ.

Η αντίδραση ήταν άμεση. Οργανώθηκαν απεργίες στα σχολεία, ενώ το κίνημα απέκτησε γρήγορα δυναμική. Πραγματοποιήθηκε μαζική κινητοποίηση στις 8 Απριλίου, με τη συμμετοχή περίπου 18.000 διαδηλωτών, αριθμός ιδιαίτερα σημαντικός σε έναν πληθυσμό 380.000 κατοίκων. Ακόμη και η σύζυγος του Τουρκοκύπριου ηγέτη Ερσίν Τατάρ, Σιμπέλ, σε ανάρτησή της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χαρακτήρισε «ακρείαστο» τον κανονισμό, δηλώνοντας ότι θα είχε διαδηλώσει κι αυτή αν δεν είχε υποχρέωση να παρευρεθεί σε εγκαίνια μουσείου με τον σύζυγό της. «Είμαι κατά του γεγονότος ότι κορίτσια που δεν είναι ακόμη 18 ετών, συχνά φορούν μαντίλες έπειτα από απαίτηση των οικογενειών τους και σπουδάζουν σε αίθουσες όπου κρέμεται μια εικόνα του μεγάλου ηγέτη Ατατούρκ», είπε.

Οι συγκεντρώσεις έγιναν καθημερινές με τους διαδηλωτές να ανάβουν φωτιές έξω από τα κτίρια της «βουλής» και της τουρκικής πρεσβείας. Στις 2 Μαΐου, μια ημέρα πριν από την επίσκεψη του Ερντογάν στο νησί, 100 συνδικάτα κήρυξαν γενική απεργία. Πραγματοποιήθηκε νέα μεγάλη διαδήλωση που κατέληξε και σε συλλήψεις διαδηλωτών.

Ο ίδιος ο Τούρκος πρόεδρος προειδοποίησε τους διαδηλωτές:

Τουρκοκύπριοι πολίτες και συνδικάτα διαδηλώνουν εναντίον της απόφασης της ηγεσίας του ψευδοκράτους να επιτρέψει τη μουσουλμανική μαντίλα στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης. Η πρόσφατη παρέμβαση Ερντογάν για το ζήτημα ενισχύει τις υποψίες ότι πρόκειται για σχέδιο που εκπονήθηκε στην Αγκυρα με ορίζοντα τις εκλογές στα Κατεχόμενα.

«Δεν θέλουμε να είμαστε μαριονέτες του Ερντογάν»

Πώς μια απόφαση των Αρχών για τη μαντίλα στα σχολεία έχει γίνει θρυαλλίδα για μαζικές διαδηλώσεις στα Κατεχόμενα κατά των μεθόδων επιβολής της Αγκυρας

«Όσοι προσπαθούν να διαταράξουν την αδελφότητα μας και να σπείρουν το μίσος, δεν θα πετύχουν». Παράλληλα, έστειλε σαφές μήνυμα στα συνδικάτα και στις οργανώσεις: «Αν αγγίξετε τα μαντίλια των κοριτσιών μας, θα μας βρείτε απέναντί σας».

Εν τω μεταξύ, φήμες κυκλοφορούν στο νησί για το αν το 13χρονο κορίτσι ενήργησε μόνο του ή κατ' εντολήν της τουρκικής πρεσβείας. Πολλοί ισχυρίζονται ότι ενώ η διοίκηση του σχολείου προσπαθούσε να αποφασίσει πώς θα χειριστεί την κατάσταση, το κορίτσι άρχισε να πηγαίνει σχολείο με αυτοκίνητο της πρεσβείας.

Γιατί αντιδράμε

«Η κοινωνία μας, ανεκτική στο διαφορετικό που έχει ζησει με ανθρώπους διαφορετι-

κών γλωσσών, θρησκειών και εθνотικών καταβολών και για την οποία η κοσμικότητα είναι από τις βασικές κοινωνικές αξίες, αντιτίθεται στην αλλαγή του κανονισμού», αναφέρει η Ελμα Εϊλέμ, πρόεδρος της τουρκοκυπριακής Ενωσης Καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης (ΚΤΟΕΟΣ), και εκ των βασικών διοργανωτών των διαδηλώσεων. «Αποτελεί προσπάθεια επιβολής της κυριαρχίας του πολιτικού Ισλάμ από το ΑΚΡ και στη χρήση των κοριτσιών μας ως εργαλείων σε αυτή την πολιτική κίνηση».

Δεν πρόκειται απλώς για ζήτημα ενδυματολογικού κώδικα ή ατομικής ελευθερίας, γι' αυτό κινητοποιεί ολόκληρη την κοινότητα, σημειώνει από την πλευρά του ο Μπουράκ Μαβίκ, επικεφαλής της τουρκοκυπριακής Ενωσης Διδασκόντων (ΚΤΟΣ). «Ο

πρόσφατος κανονισμός άνοιξε την πόρτα όχι μόνο στη χρήση ενός θρησκευτικού συμβόλου, αλλά και στη νομιμοποίηση της θρησκευτικής και ιδεολογικής επιρροής στους ανηλίκους, αγνοώντας την αναπτυξιακή τους ικανότητα για συνειδητή επιλογή», αναφέρει και προσθέτει: «Η κοινότητά μας, ιδιαίτερα οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς, αντιτίθεται σθεναρά στις προσπάθειες αναδιαμόρφωσης του εκπαιδευτικού συστήματος μέσω πολιτικής ή θρησκευτικής ατζέντας. Σήμερα, υπερασπιζόμαστε τις δημοκρατικές αξίες και όχι μια θέση ενάντια σε οποιαδήποτε θρησκεία».

Αυτή δεν είναι άλλωστε η πρώτη προσπάθεια για να αλλάξει ο κοινωνικός ιστός της κατεχόμενης Κύπρου. Η κοινότητα διήνυσε μια φιλελεύθερη περίοδο από το 2003 έως το 2017 και αυτό μάλλον λόγω του Ερντογάν. Οπως εξηγούν πολιτικοί αναλυτές που ζουν στην κατεχόμενη Λευκωσία, η Αριστερά δεν μπορούσε να έρθει στην εξουσία πριν, καθώς ήταν υπέρ της επανένωσης του νησιού. Μετά τη νίκη του ΑΚΡ και του Ερντογάν τα πράγματα άλλαξαν. Ο Τούρκος πρόεδρος είχε έρθει στα πράγματα με ατζέντα την ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας και άρα και την επιλυση του Κυπριακού. Έτσι άνοιξε τον δρόμο για να έρθει στην εξουσία η τουρκοκυπριακή Αριστερά. Ομως μετά το Κραν Μοντανά, αποφάσισε να αλλάξει πορεία πιέζοντας πλέον για λύση δύο κρατών και η Αριστερά στα κατεχόμενα δεν ακολούθησε.

Ακολουθήσαν βαθιές κοινωνικοπολιτικές και δημογραφικές αλλαγές. Νέα θρησκευτικά σχολεία ιδρύθηκαν, ο πληθυσμός αλλοιώθηκε διά του εθνικισμού και η κατασκευή μεγάλων τζαμιών χρηματοδοτήθηκε από την Τουρκία.

Οι εκλογές του 2020 ήταν σημείο καμπής στην πολιτική κατάσταση. «Μέχρι λίγους μήνες πριν τις εκλογές, θυμάμαι δημοσκοπήσεις που έδειχναν ότι ο Τατάρ ήταν 20 μονάδες πίσω από τον Ακιντζί», περιγράφει Τουρκοκύπριος πολιτικός αναλυτής. «Το μάθημα που πήρα ήταν ότι η Τουρκία μπορεί να εκλέξει όποιον θέλει. Ο ίδιος ο Τατάρ νομιζω ούτε θα μπορούσε να ονειρευτεί ότι θα μπορούσε να κερδίσει».

Οι καθηγητές θεωρούν ότι η αλλαγή στον πειθαρχικό κανονισμό έγινε λόγω των επικείμενων εκλογών στα Κατεχόμενα τον Οκτώβριο. «Ο κανονισμός αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου πολιτικού ελιγμού που συνδέεται με τις επερχόμενες εκλογές», σημειώνει ο Μαβίκ. «Επιχειρεί να κινητοποιήσει τους συντηρητικούς ψηφοφόρους».

«Το 2020 η εκλογή του προέδρου έγινε με την παρέμβαση του ΑΚΡ, αγνοήθηκε η βούληση των Τουρκοκυπρίων, οι αποσχιστικοί λόγοι για το Κυπριακό αυξήθηκαν, οι πολιτικές εθνικισμού, αφομοίωσης σύμφωνες με την ιδεολογία του ΑΚΡ έγιναν πιο αυστηρές και εφαρμόζονται μέσω της εκλεγμένης κυβέρνησης-μαριονέτας», αναφέρει η Εϊλέμ. «Στόχος είναι να διασφαλιστεί η συνέχιση αυτής της πρακτικής στο βόρειο τμήμα του νησιού, το οποίο είναι αποκλεισμένο από το διεθνές δίκαιο, λειτουργεί ένα σύστημα μαφίας, ξεπλύματος χρήματος, νεποτισμού και δωροδοκίας».

«Θρησκευτική ατζέντα»

«Η κοινότητά μας, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς, αντιτίθεται στις προσπάθειες αναμόρφωσης του εκπαιδευτικού συστήματος μέσω πολιτικής ή θρησκευτικής ατζέντας», λέει ο Μπουράκ Μαβίκ, επικεφαλής της τουρκοκυπριακής Ενωσης Διδασκόντων.

Θα πετύχουν;
Τα Κατεχόμενα έχουν ήδη μετατραπεί σε αυλή της Τουρκίας, από την οποία εξαρτάται και η οικονομική τους επιβίωση. Η πιθανότητα να καταφέρουν να επιτύχουν ανατροπή της νέας νομοθεσίας οι διαδηλωτές είναι μηδαμινή, ειδικότερα καθώς τα σχολεία σε λίγες εβδομάδες κλείνουν για τις καλοκαιρινές διακοπές. Παρ' όλα αυτά, οι διοργανωτές δηλώνουν αποφασισμένοι να συνεχίσουν. «Τα σχόλια του προέδρου Ερντογάν δεν μας πτόησαν, επιβεβαίωσαν τη νομιμότητα του αγώνα μας», λέει ο Μαβίκ. «Θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για τα συμφέροντα των παιδιών, την κοσμική εκπαίδευση και τις παιδαγωγικές αρχές».

«Απόπειρα ισλαμοποίησης»
«Προσπάθεια επιβολής του πολιτικού Ισλάμ από το ΑΚΡ» χαρακτηρίζει η Ελμα Εϊλέμ, πρόεδρος της τουρκοκυπριακής Ενωσης Καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης, τις αποφάσεις της τουρκοκυπριακής ηγεσίας και κάνει λόγο για «εργαλειοποίηση των κοριτσιών».

«Η κοινότητά μας, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς, αντιτίθεται στις προσπάθειες αναμόρφωσης του εκπαιδευτικού συστήματος μέσω πολιτικής ή θρησκευτικής ατζέντας», λέει ο Μπουράκ Μαβίκ, επικεφαλής της τουρκοκυπριακής Ενωσης Διδασκόντων.

Πλυντήριο για ρούβλια και ιρανικά ριάλ

Οι κινητοποιήσεις έρχονται σε μια περίοδο που η διαφθορά έχει αυξηθεί κατακόρυφα στο βόρειο τμήμα του νησιού.

Τα τελευταία χρόνια μια ιδιαίτερη μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία (καθώς πολλοί Ρώσοι αναγκάστηκαν να αποσυρθούν από την Κυπριακή Δημοκρατία), παρατηρείται μια έκρηξη στις κατασκευές. Οι ουρανοξύστες και τα περίτεχνα ξενοδοχειακά συγκροτήματα πολλαπλασιάζονται στην περιοχή του Ισκελέ, χάρη στην εισροή ρουβλίων, αλλά και ιρανικών ρι-

άλ. Οι Τουρκοκύπριοι πλέον την αποκαλούν νέα Λεμεσό. Εχουν ξεφυτρώσει πάνω από 1.000 αντιπροσωπείες αυτοκινήτων, ενώ τα καταστήματα κρουαζιεροπλοίων είναι εκατοντάδες, περισσότερα από τα υποκαταστήματα των τραπεζών.

Ενα σχέδιο νόμου το οποίο βρίσκεται προς ψήφιση είναι η εισαγωγή κεφαλαίων στη βόρεια Κύπρο με ελάχιστη εμποτρεία που θα μπορούσε να μετατρέψει το ψευδοκράτος σε κέντρο για ξέπλυμα χρήματος. Σύμφωνα με την νομοθεσία, θα χρεώνε-

ται επιτόκιο 3% σε εισαγόμενα κεφάλαια και τα χρήματα αυτά –ανεξαρτήτως του πώς μπήκαν και από πού προέρχονται– θα μπορούν να κατατεθούν στις τοπικές τράπεζες και έτσι να εισαχθούν στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Ανάλογη κίνηση είχε γίνει το 2021 όταν δόθηκε ένα παράθυρο 20 ημερών για να «εισαχθούν» χρήματα με φόρο 2,5%.

Αποκαλύψεις και φόνοι

Ενα πρόσωπο που φέρεται να εκμεταλλεύτηκε το εν λόγω διά-

ταγμα ήταν ο Χαλίλ Φαλγιαλί, ο οποίος βρέθηκε δολοφονημένος το 2022, ένας Τουρκοκύπριος επιχειρηματίας που θεωρείται ότι διπλύνθηκε μεγάλο κύκλωμα ναρκωτικών και μια παράνομη αυτοκρατορία διαδικτυακών στοιχημάτων.

Την 1η Μαΐου στην ολλανδική πόλη Ράιςβαϊκ, όπου ζούσε υπό καθεστώς αστυνομικής προστασίας, δολοφονήθηκε και ο πρώην οικονομικός διευθυντής του, Τσεμίλ Ονάλ, ο οποίος είχε κατηγορηθεί δημοσίως πολιτικά πρόσωπα στην Αγκυρα ότι χρη-

σιμοποιούν την Κύπρο ως κόμβο για ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Τα ολλανδικά δικαστήρια είχαν αρνηθεί την έκδοσή του στην Τουρκία και τον είχαν ελευθερώσει, ενώ ο ίδιος είχε ξεκινήσει να δουλεύει με δημοσιογραφικά δίκτυα που ερευνούσαν τις δραδρίες του μαύρου χρήματος.

Η Τουρκοκυπρία δημοσιογράφος Αϊσεμιντέν Ακίν που του είχε μιλήσει, δέχεται απειλές για τη ζωή της, με συναδέλφους της να έχουν ξεκινήσει εκστρατεία ενημέρωσης της διεθνούς κοινής γνώμης.

Κωνσταντίνος Λετυμπιώτης, κυβερνητικός εκπρόσωπος

Κριτής για όλους η κοινωνία

Τα αποτελέσματα του κυβερνητικού έργου γίνονται ήδη αντιληπτά από τους πολίτες

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

«Τα αποτελέσματα του κυβερνητικού έργου γίνονται ήδη αντιληπτά από τους πολίτες», δηλώνει στην «Κ» ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κωνσταντίνος Λετυμπιώτης και τονίζει ότι τελικός κριτής για όλους είναι η κοινωνία. Σχολιάζοντας τις δηλώσεις Ερντογάν για λύση δύο κρατών στην Κύπρο κατά την πρόσφατη παράνομη επίσκεψή του στα κατεχόμενα, αναφέρει ότι αυτή τη στιγμή το βασικό στοιχείο στο Κυπριακό είναι ο ευρωπαϊκός παράγοντας και οι ευρωτουρκικές σχέσεις. Σημειώνει ότι μπορεί να υπάρξει πρόοδος στα θέματα που ενδιαφέρουν την Τουρκία, φτάνει να υπάρξει η αντίστοιχη πρόοδος στο Κυπριακό. Επισημαίνει ότι η καλύτερη απάντηση στις επικρίσεις για την επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας στο Ισραήλ και τη συνάντησή του με τον Ισραηλινό πρωθυπουργό Βενιαμίν Νετανιάχου είναι η συνάντηση του Προέδρου με τον ηγέτη της Παλαιστινιακής Αρχής στη Ραμάλα και οι δηλώσεις που ακολούθησαν.

—Ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν στην πρόσφατη παράνομη επίσκεψή του στα κατεχόμενα είπε ότι αν θα υπάρξει νέα διαδικασία διαπραγματεύσεων στο Κυπριακό θα γίνει μεταξύ δύο κρατών με κυριαρχική ιδιότητα. Σε τι ελπίζουμε λοιπόν για αλλαγή στάσης της Τουρκίας;

—Καταδικάζουμε με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο ακόμη μια παράνομη επίσκεψη του Τούρκου προέδρου στα κατεχόμενα και τη ρητορική με την οποία συνοδεύτηκε. Η χρονική συγκυρία μάλιστα που έγινε, στέλνει ένα αντιφατικό μήνυμα στη διεθνή κοινότητα, καθώς συνέπεσε με την ανακοίνωση διορισμού της προσωπικής απεσταλμένης του γ.γ. ΟΗΕ. Βασικό στοιχείο αυτή τη στιγμή στο Κυπριακό είναι ο ευρωπαϊκός παράγοντας και οι ευρωτουρκικές σχέσεις. Βλέπουμε μέσα από τις δηλώσεις Ερντογάν και Φιντάν τη σημασία που δίνουν ξανά στην πρόοδο των ευρωτουρκικών. Η προσέγγισή μας, μέσα και από τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, είναι

—Οι δηλωματικές επαφές του Προέδρου είναι διαρκείς και εντατικές, όπως και η ανάλυση πρωτοβουλιών που ενισχύουν την προσπάθεια για δημιουργία συνθηκών επανέναρξης των διαπραγματεύσεων. Οι όποιες εξελίξεις υπάρχουν θα ανακοινωθούν.

—Πώς να αναμένουμε κάτι θετικό όταν η στάση Τατάρ είναι αυτή που περιέγραψε ο Πρόεδρος μετά την πρόσφατη συνάντησή τους;

—Η απάντηση στη στείρα άρνηση είναι η συνέπεια και η επιμονή σε αρχές. Και αυτό αποδεικνύεται από τη στάση του προέδρου Χριστοδουλίδου στο Κυπριακό τα τελευταία δύο χρόνια. Σας υπενθυμίζω την αρχική άρνηση του κ. Τατάρ ακόμη και για μια απλή κοινωνική συνάντηση με τον Πρόεδρο, ενώ στη συνέχεια οδηγηθήκαμε σε διευρυμένη διάσκεψη. Το ίδιο ισχύει και με την κάθετη αρχική άρνηση του κ. Τατάρ ως προς τον διορισμό προσωπικού απεσταλμένου.

—Για το θέμα σφετερισμού κατεχόμενων ε/κ περιουσιών δεχθήκαμε κάποια παραίτηση είτε από τα Ηνωμένα Έθνη ή και από άλλους ότι καλό θα ήταν να τεθεί στο περιθώριο γιατί εμποδίζει την όλη προσπάθεια;

—Όλοι γνωρίζουν ότι σε ένα δημοκρατικό κράτος δεν μπορεί κανείς να παρέμβει στη δικαστική εξουσία. Αναμένουμε πλέον τις εκλογές στα Κατεχόμενα για να δούμε αν θα υπάρξει αλλαγή στην ηγεσία της τ/κ κοινότητας που να επιτρέπει να προχωρήσουν τα πράγματα στο Κυπριακό;

—Έχουμε ενώπιόν μας την πολυμερή διάσκεψη Ιουλίου και στοχεύουμε να αποτελέσει το εφελτήριο προς την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων από το σημείο που έχουν διακοπεί. Δεν μπορούμε να παραγνωρίζουμε φυσικά το πώς η Άγκυρα διαχρονικά λειτουργεί σε σχέση με το ψευδοκράτος. Να μη λησμονούμε ότι από τη στάση άλλης πλευράς εξαρτάται η επάνοδος στο τραπέζι της διαπραγματεύσεως.

—Τι αναμένουμε από την κα Ολγκίν να πετύχει μέσα σε αυτό το κλίμα στο Κυπριακό;

—Θέλουμε να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες, ώστε η δεύτερη

νομιμών. Τι να αναμένουμε;

—Οι διπλωματικές επαφές του Προέδρου είναι διαρκείς και εντατικές, όπως και η ανάλυση πρωτοβουλιών που ενισχύουν την προσπάθεια για δημιουργία συνθηκών επανέναρξης των διαπραγματεύσεων. Οι όποιες εξελίξεις υπάρχουν θα ανακοινωθούν.

—Πώς να αναμένουμε κάτι θετικό όταν η στάση Τατάρ είναι αυτή που περιέγραψε ο Πρόεδρος μετά την πρόσφατη συνάντησή τους;

—Η απάντηση στη στείρα άρνηση είναι η συνέπεια και η επιμονή σε αρχές. Και αυτό αποδεικνύεται από τη στάση του προέδρου Χριστοδουλίδου στο Κυπριακό τα τελευταία δύο χρόνια. Σας υπενθυμίζω την αρχική άρνηση του κ. Τατάρ ακόμη και για μια απλή κοινωνική συνάντηση με τον Πρόεδρο, ενώ στη συνέχεια οδηγηθήκαμε σε διευρυμένη διάσκεψη. Το ίδιο ισχύει και με την κάθετη αρχική άρνηση του κ. Τατάρ ως προς τον διορισμό προσωπικού απεσταλμένου.

—Για το θέμα σφετερισμού κατεχόμενων ε/κ περιουσιών δεχθήκαμε κάποια παραίτηση είτε από τα Ηνωμένα Έθνη ή και από άλλους ότι καλό θα ήταν να τεθεί στο περιθώριο γιατί εμποδίζει την όλη προσπάθεια;

—Όλοι γνωρίζουν ότι σε ένα δημοκρατικό κράτος δεν μπορεί κανείς να παρέμβει στη δικαστική εξουσία. Αναμένουμε πλέον τις εκλογές στα Κατεχόμενα για να δούμε αν θα υπάρξει αλλαγή στην ηγεσία της τ/κ κοινότητας που να επιτρέπει να προχωρήσουν τα πράγματα στο Κυπριακό;

—Έχουμε ενώπιόν μας την πολυμερή διάσκεψη Ιουλίου και στοχεύουμε να αποτελέσει το εφελτήριο προς την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων από το σημείο που έχουν διακοπεί. Δεν μπορούμε να παραγνωρίζουμε φυσικά το πώς η Άγκυρα διαχρονικά λειτουργεί σε σχέση με το ψευδοκράτος. Να μη λησμονούμε ότι από τη στάση άλλης πλευράς εξαρτάται η επάνοδος στο τραπέζι της διαπραγματεύσεως.

—Τι αναμένουμε από την κα Ολγκίν να πετύχει μέσα σε αυτό το κλίμα στο Κυπριακό;

—Θέλουμε να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες, ώστε η δεύτερη

Η απάντηση στη στείρα άρνηση είναι η συνέπεια και η επιμονή σε αρχές, απαντά ο κ. Λετυμπιώτης σχολιάζοντας τη στάση Τατάρ στη συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Γενεύη να αποτελέσει το εφελτήριο για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων. Το συμβόλαιο της κυρίας Ολγκίν ξεκινά 12 Μαΐου και βρισκόμαστε σε επαφή για να διευθετηθεί η πρώτη συνάντηση.

—Η κυβέρνηση έχει πληροφωρηθεί το περιεχόμενο της έκθεσης της κας Ολγκίν μετά την πρώτη της αποστολή στην Κύπρο;

—Η έκθεση ήταν προς τον γ.γ. ΟΗΕ και μόνον. Συνεπώς, έχουμε ενημερωθεί ως προς την αξιολόγηση του ίδιου για την έκθεση.

—Μπορείτε να γίνετε πιο συγκεκριμένος;

—Αυτό που μπορούμε να πούμε είναι ότι μετά την αξιολόγηση της έκθεσης οδηγηθήκαμε στη σύγκληση της πολυμερούς Διάσκεψης του Μαρτίου.

—Τι μήνυμα στέλνει η επίσκεψη του προέδρου Χριστοδουλίδου στο Ισραήλ και η συνάντησή του με τον Ισραηλινό πρωθυπουργό Βενιαμίν Νετανιάχου, που προκάλεσε αντιδράσεις στο εσωτερικό;

—Ενόψει της ανάληψης της Κυπριακής Προεδρίας της Ε.Ε. το πρώτο εξάμηνο του 2026 πραγματοποιούνται επισκέψεις και επαφές. Έχουμε θέσει την περιοχή μας στις προτεραιότητες της Προεδρίας, όπου ο διάλογος και η ανταλλαγή απόψεων με όλα τα κράτη της γεγονιάς μας είναι καθοριστικός. Η απάντηση σε αυτούς που αντιδρούν είναι η

συνάντηση του Προέδρου με τον ηγέτη της Παλαιστινιακής Αρχής Μαχμούτ Αμπάς στη Ραμάλα και οι δηλώσεις που ακολούθησαν, γεγονός που δεν έλαβε την ίδια δημοσιότητα. Πάγιά μας επιδίωξη είναι η ενίσχυση των σχέσεων με όλα τα κράτη της περιοχής όπου η Κύπρος στο πλαίσιο της ενεργούς διπλωματίας έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει ως γέφυρα συμβάλλοντας στην περιφερειακή σταθερότητα. Το γεγονός ότι μετά από τόσα χρόνια επιτράπηκε η άρση θαλάσσιου αποκλεισμού της Γάζας μόνο για πλοία που φεύγουν από την Κύπρο στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Αμάλθεια» για αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, αποδεικνύει τις δυνατότητες της ενίσχυσης αυτών των σχέσεων.

—Τίθεται, όμως, το ερώτημα, αν μπορεί μια ημικατεχόμενη χώρα όπως η Κύπρος που βασίζεται στο διεθνές δίκαιο για να επιβιώσει, να αγνοεί το γεγονός ότι εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης κατά του Ισραηλινού πρωθυπουργού από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, όταν εμείς προσπαθούμε να πείσουμε για τα εγκλήματα πολέμου που έκανε και συνεχίζει να διαπράττει η Τουρκία στην Κύπρο;

—Η διεθνής κοινότητα έχει τοποθετηθεί για τα εγκλήματα της Τουρκίας στην Κύπρο με σαφήνεια για την τουρκική κατοχή και την

καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η προσήλωσή μας στο διεθνές δίκαιο είναι δεδομένη. Το γεγονός ότι είμαστε μια ημικατεχόμενη πατρίδα καθιστά την ανάγκη ενίσχυσης του διπλωματικού αποτυπώματος και την πρόταση των εθνικών μας επιδιώξεων μέσα από την ενίσχυση συνεργασιών ακόμη πιο σημαντική.

—Η κυβέρνηση συμφωνεί με την κατηγορία ότι το Ισραήλ διαπράττει γενοκτονία κατά των Παλαιστινίων στη Γάζα;

—Η κυβέρνηση προσπαθεί στο πλαίσιο των δυνατοτήτων της να συμβάλει στην επίλυση της ανθρωπιστικής κρίσης στη Γάζα, αλλά και στην πολιτική επίλυση του ζητήματος του πλαισίου των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας. Στιπρίζουμε με συνέπεια την επίτευξη συμφωνίας για εκκενοποίηση και απελευθέρωση όλων των ομήρων με τερματισμό των εχθροπραξιών και προστασία όλων των αμάχων στη βάση του διεθνούς δικαίου. Η στάση της κυβέρνησης κρίνεται και από τον τρόπο που τοποθετείται στην Ε.Ε. και στα διεθνή όργανα, όπου διατηρούμε θέση αρχών. Ως κράτος θα ήταν ανεύθυνο και αδόκιμο να περιέλθουμε σε πολιτικό σχολιασμό επί ορολογιών του διεθνούς ποινικού δικαίου για τις οποίες μόνο τα αρμόδια διεθνή δικαστήρια έχουν την αρμοδιότητα να αποφασίσουν.

Στις βουλευτικές κρίνονται τα κόμματα και όχι ο Πρόεδρος

—Έχουν αρχίσει οι διεργασίες των κομμάτων για τις βουλευτικές εκλογές. Πώς προσεγγίζει η κυβέρνηση αυτή την εκλογική αναμέτρηση, νοούμενου ότι το αποτέλεσμα είναι συνθήκος δείκτης για συμπαχίες στις προεδρικές εκλογές;

—Ο Πρόεδρος ως γνωστόν δεν είναι κομματάρχης και ως εκ τούτου θα προχωρήσουμε απρόσκοπτα στην υλοποίηση του κυβερνητικού έργου. Αναφορικά με τις προεδρικές εκλογές μεσολαβεί αρκετός πολιτικός χρόνος και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η κοινωνία είναι ο τελικός κριτής για όλους. Συνεπώς, επικεντρωνόμαστε στην υλοποίηση του κυβερνητικού έργου και βλέπουμε ότι τα αποτελέσματα έχουν ήδη αρχίσει να γίνονται αντιληπτά από τους πολίτες.

—Αυτό, όμως, δεν φαίνεται στις δημοσκοπήσεις που οι πολίτες αξιολογούν το έργο της κυβέρνησης.

—Θεωρούμε ότι πρέπει οι πολίτες να καταστούν κοινωνοί του κυβερνητικού έργου και από την επαφή μας με την κοινωνία τα μηνύματα είναι πολύ ενθαρρυντικά.

—Ο Πρόεδρος δεν είναι κομματάρχης λέτε, όμως, τον στηρίζουν κόμματα και ενδεχομένως το αποτέλεσμα που θα φέρουν στις βου-

λευτικές να ταυτιστεί με τις επιδόσεις της κυβέρνησης. Ότι δηλαδή είχαν κόστος, αν δεν πάνε καλά, επειδή στηρίζουν την κυβέρνηση.

—Με σεβασμό, να αναμένουμε τα αποτελέσματα των βουλευτικών. Σε κάθε περίπτωση στις βουλευτικές εκλογές οι πολίτες κρίνουν και αξιολογούν τα κόμματα, τις θέσεις και τις προτάσεις τους και όχι τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, δεν έχουμε προεδρικές εκλογές.

—Ποια είναι πλέον η σχέση με τον ΔΗΣΥ μετά την απόφαση του κόμματος για διαγραφή κυβερνητικών στελεχών;

—Υπάρχει θεσμική συνεργασία όπως πρέπει να συμβαίνει ανάμεσα στην εκτελεστική εξουσία και μια μεγάλη πολιτική δύναμη. Ειδικότερα για όσα πρέπει να γίνουν σε κοινοβουλευτικό επίπεδο για την προώθηση νομοσχεδίων.

—Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει επαφή με την πρόεδρο του ΔΗΣΥ;

—Σε θεσμικό επίπεδο υπάρχει επαφή. Άλλωστε, η κα Δημητρίου είναι και Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων.

—Στην πρόσφατη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος στη Βαλένθια, υπήρξε συνεργασία των δύο για το ψήφισμα του ΔΗΣΥ;

Η όποια συζήτηση για τις προεδρικές είναι πρώιμη και πρόωπη, δηλώνει ο κυβερνητικός εκπρόσωπος.

—Υπήρχε επικοινωνία, άλλωστε έχουν ενταχθεί και τροπολογίες στο ψήφισμα. Σημαντικό στοιχείο ότι και αυτό το ψήφισμα χαιρετίζει τις ενέργειες του Προέδρου της Δημοκρατίας στο Κυπριακό.

—Γιατί ο Πρόεδρος δεν αποδέχεται το αίτημα του γ.γ. ΑΚΕΛ για συνάντηση, ενώ βλέπει τόσα άτομα καθημερινά;

—Έχει ήδη συναντηθεί με την ηγεσία του ΑΚΕΛ για άλλα θέματα, όπως και με ηγεσίες άλλων κομμά-

των. Πέραν τούτου, λαμβάνονται επιστολές από κόμματα για διάφορα θέματα που άπτονται αρμοδιοτήτων υπουργείων, οι οποίες μελετώνται και αξιολογούνται και γίνονται και συναντήσεις με τους αρμόδιους υπουργούς.

—Ποια είναι η σχέση του Προέδρου της Δημοκρατίας με το ΕΛΑΜ;

—Το ΕΛΑΜ είναι ένα κοινοβουλευτικό κόμμα. Η σχέση της κυβέρνησης με τα κοινοβουλευτικά κόμματα είναι θεσμική.

—Έχει συναντήσεις με την ηγεσία του ΕΛΑΜ;

—Οι όποιες συναντήσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας με την πολιτική ηγεσία της χώρας δίνονται στη δημοσιότητα.

—Βλέπουμε υποστηρικτές του Προέδρου της Δημοκρατίας να φεύγουν από τον ΔΗΣΥ και να εντάσσονται στο ΕΛΑΜ και γίνεται η ανάλυση ότι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης προσπαθεί να πλήξει με αυτό τον τρόπο τον Συναγερμό.

—Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι προσλωμένος στην υλοποίηση του κυβερνητικού έργου και σε καμία περίπτωση δεν τον ενδιαφέρει να πλήξει καμία πολιτική δύναμη. Οι πολίτες σε μια δημοκρατική χώρα λαμβάνουν τις αποφάσεις τους ελεύθερα και στη βάση των δικών τους αξιολογήσεων.

—Θα μπορούσε ο Πρόεδρος να συνεργαστεί με το ΕΛΑΜ για το 2028;

—Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τον κυπριακό λαό. Την κατάλληλη στιγμή ο Πρόεδρος αφού λάβει τις αποφάσεις του θα απευθυνθεί προς τον κυπριακό λαό, όπως άλλωστε έπραξε και το 2023. Σε κάθε περίπτωση εκτιμώ ότι η όποια συζήτηση για τις προεδρικές εκλογές είναι πρώιμη και πρόωπη.

—Ενόψει της ανάληψης από την Κυπριακή Δημοκρατία της Προεδρίας της Ε.Ε., ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης κάνει σκέψεις για ανασχηματισμό για να προλάβουν και τα νέα πρόσωπα να εγκλιματιστούν;

—Το ενδεχόμενο ανασχηματισμού είναι συνταγματικό δικαίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας που μπορεί να ασκήσει ανά πάσα στιγμή. Τα μέλη της κυβέρνησης καθημερινά είμαστε στην κρίση του Προέδρου της Δημοκρατίας και της κοινωνίας.

Η Κύπρος έχει λάβει ήδη τον Δεκέμβριο του 2024 αιτιολογημένη γνώμη (ένα βήμα πριν από την προσφυγή στο ΔΕΕ) για λανθασμένη εφαρμογή της οδηγίας για τα απόβλητα, καθώς δεν έχει διασφαλίσει σε δύο χώρους υγειονομικής ταφής.

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Η απουσία της οποίας προόδου όσον αφορά την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς στους χώρους ταφής σκουβάλων στο Βατί και τον Κοτσιάτη, 12 χρόνια μετά την καταδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου της Ε.Ε. και έξι χρόνια μετά την ανακοίνωση του οριστικού κλεισίματός τους, οδήγησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο να ζητήσει αυτή τη φορά όπως επιβληθούν χρηματικές ποινές στη χώρα. Η ιστορία των δύο σκουβαλότοπων αποτελεί μια ιστορία σχεδιασμών και χρονοδιαγραμμάτων και συνεχών αναβολών από το 2013 – για αυτό και λίγες ώρες μόλις μετά τη νέα προσφυγή στο ΔΕΕ, το υπουργείο Γεωργίας έσπευδε να καταθέσει στην κοινή γνώμη τους σχεδιασμούς που βρίσκονται σε εξέλιξη, και τη φιλοδοξία η αποκατάσταση στον Κοτσιάτη να ολοκληρωθεί τον Οκτώβριο του 2026, και η αποκατάσταση στο Βατί να ολοκληρωθεί το δεύτερο τρίμηνο του 2029.

Το ερώτημα τώρα είναι βεβαίως κατά πόσο οι επιπρόσθετες μελέτες που εκπονήθηκαν μετά από επιπρόσθετα προβλήματα που προέκυψαν κοντά στον χώρο υγειονομικής ταφής στο Βατί θα είναι και οι τελευταίες που θα χρειαστούν ώστε οι εκκρεμότητες να αρχίσουν να κλείνουν. Σύμφωνα με το υπουργείο, η Κομισιόν τηρείται ενήμερη για τους σχεδιασμούς, και θα ακολουθήσει ενημέρωση για τον συνολικό σχεδιασμό. Όσα γίνονται αυτή την περίοδο, ειδικά εφόσον αρχίσουν να αποδίδουν στον επόμενο χρόνο, θα ληφθούν αναπόφευκτα υπόψη και από το Δικαστήριο της Ε.Ε., το οποίο κατά μέσο όρο χρειάζεται γύρω στον ενάμιση χρόνο για να καταλήξει σε απόφαση.

Ως εκ τούτου παραμένει ανοικτό κατά πόσο η Κύπρος μπορεί να αποφυγεί τα πρόστιμα, ακόμα και αν οι σχεδιασμοί προχωρήσουν χωρίς προβλήματα. Χωρίς να υπολογίζεται το κόστος πιθανών νέων προσφυγών στο ΔΕΕ στο πλαίσιο ακόμα δύο ανοιχτών διαδικασιών επί παραβάσει για τη διακρίση των αποβλήτων από το 2021 και το 2024.

Με τους σχεδιασμούς αυτούς σχετίζεται και η πορεία επέκτασης του δικτύου πράσινων σημείων, καθώς το σπερινό δίκτυο δέχεται πίεση

λόγω του κλεισίματος των σκουβαλότοπων σε Κοτσιάτη και Βατί. Η επέκταση του δικτύου των πράσινων σημείων είναι μάλιστα μέρος του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κύπρου, με ορόσημο για τη δημιουργία και πλήρη λειτουργία 50 πράσινων σημείων να ορίζεται το τέλος του 2025.

Από το 2013

Η υπόθεση κατά της Κύπρου για παραβίαση της νομοθεσίας για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων χρονολογείται από το 2013 οπότε το Δικαστήριο της Ε.Ε. έκρινε πως οι δύο χώροι στον Κοτσιάτη και στο Βατί δεν συμμορφώνονταν με τη σχετική οδηγία της Ε.Ε., η οποία ορίζει τα απαραίτητα πρότυπα ώστε οι εγκαταστάσεις να μην επηρεάζουν αρνητικά την ανθρώπινη υγεία και να μολύνουν τα υπόγεια ύδατα, και γενικότερα το περιβάλλον στην περιοχή. Η Κομισιόν έδωσε χρόνο στην Κύπρο, ξεκινώντας διαδικασία επί παραβάσει το 2017 με προειδοποιητική επιστολή. Αν και οι αρχές προχώρησαν στη διακοπή της λειτουργίας των δύο χώρων από το 2019, σταμάτησαν να στέλνουν απόβλητα και ανακοίνωσαν έκτοτε το κλείσιμό τους, η αποκατάσταση η οποία πρέπει να γίνει βάσει της οδηγίας δεν έχει προχωρήσει. Μάλιστα, επισημαίνει στο σκεπτικό της η Επιτροπή, η Κύπρος ανέβαλε αρκετές φορές τα χρονοδιαγράμματα για την εφαρμογή της απόφασης του

Δικαστηρίου της Ε.Ε., με τους δύο χώρους να συνεχίζουν να αποτελούν κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον.

Αυτό που προβλέπει η νομοθεσία, είναι η χωριστή συλλογή και ανακύκλωση των αποβλήτων, αλλά και μια ευρύτερη στρατηγική για πρόληψη της δημιουργίας νέων αποβλήτων, πρακτικές επαναχρησιμοποίησης ή ανακύκλωσης, και στο πλαίσιο της διαχείρισης των αποβλήτων, της

Αγώνας με τον χρόνο για να αποφευχθούν τα πρόστιμα έστω και αν οι σχεδιασμοί προχωρήσουν – Ανοικτές ακόμα δύο διαδικασίες επί παραβάσει.

ανάκτησης και επαναδιάθεσης χρησίων υλικών. Τελικός στόχος είναι η υγειονομική ταφή αποβλήτων να περιορίζεται στα απολύτως απαραίτητα, με τρόπο που να μη θέτει σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον λόγω της διαρροής λυμάτων στα υπόγεια ύδατα ή την παραγωγή μεθανίου.

Ανοικτές υποθέσεις

Την ίδια στιγμή, η Κύπρος έχει λάβει ήδη τον Δεκέμβριο του 2024 αιτιολογημένη γνώμη (ένα βήμα πριν

από την προσφυγή στο ΔΕΕ) για λανθασμένη εφαρμογή της οδηγίας για τα απόβλητα, καθώς δεν έχει διασφαλίσει σε δύο χώρους υγειονομικής ταφής, ότι τα απόβλητα υποβάλλονται «σε κατάλληλη επεξεργασία πριν από την υγειονομική ταφή τους», ενώ δεν έχει δημιουργήσει «ένα ολοκληρωμένο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων που θα λαμβάνει υπόψη τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές». Η διαδικασία αυτή ξεκίνησε το 2021 με προειδοποιητική επιστολή.

Τον Ιούλιο του 2024 η Κύπρος είχε λάβει και προειδοποιητική επιστολή μαζί με όλα ανεξαιρέτως τα κράτη μέλη της Ε.Ε. για τη μη τήρηση των στόχων συλλογής και ανακύκλωσης αποβλήτων κατά 50% μέχρι το 2020 από την οδηγία για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας και την οδηγία για τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Η απάντηση

Δεδομένων των πιο πάνω, δηλαδή της ανάγκης να υπάρξει πρόοδος προτού η προσφυγή προχωρήσει στο ΔΕΕ και επιβληθούν πρόστιμα, αλλά και να υπάρξει πρόοδος όσον αφορά όλο το δίκτυο διαχείρισης σκουπιδιών και αποβλήτων ώστε να μη σκάσουν νέες προσφυγές στα κέρια της Κυπριακής Δημοκρατίας, το Τμήμα Αναπτύξεων Υδάτων και το υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανά-

πτυξης και Περιβάλλοντος έχουν μπροστά τους έναν δύσκολο αγώνα απέναντι στον χρόνο.

Ο στόχος της κυβέρνησης, σύμφωνα με το υπουργείο, είναι να τερματιστεί μια και καλή η παρέκκλιση της χώρας από τους ευρωπαϊκούς στόχους και υποχρεώσεις της, βάσει σχεδιασμού που εγκρίθηκε τον περασμένο Αύγουστο «και περιλαμβάνει τόσο το δίκτυο εγκαταστάσεων επεξεργασίας των μεικτών και χωριστά συλλεγέντων αποβλήτων, όσο και την αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος», σύμφωνα με την ανακοίνωση. Σύμφωνα με το υπουργείο τρέχει ο διαγωνισμός για την εκπόνηση μελέτης βιωσιμότητας που θα αξιολογήσει τις υφιστάμενες υποδομές και θα καταγράψει τις ανάγκες που υπάρχουν για νέες υποδομές. Παράλληλα, σημειώνεται, τον Σεπτέμβριο η Κύπρος ενημέρωσε την Επιτροπή για τους σχεδιασμούς αποκατάστασης των 71 σκουπιδότοπων, ή χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων.

Όσον αφορά το πού βρίσκεται η προσπάθεια να κλείσουν οι εκκρεμότητες της αποκατάστασης των 71 χώρων, που περιλαμβάνουν Κοτσιάτη και Βατί, το Τμήμα Ανάπτυξης Υδάτων αναμένει να ολοκληρωθεί τις εργασίες στους 23 ΧΑΔΑ της επαρχίας Λευκωσίας φέτος τον Οκτώβριο, και στον Κοτσιάτη τον Οκτώβριο του 2026. Στην επαρχία Λεμεσού το μέχρι στιγμής χρονοδιάγραμμα αναμένεται μακρύτερο, καθώς ο διαγωνισμός για τα έργα αποκατάστασης για 19 από τους 47 ΧΑΔΑ της επαρχίας θα δημοσιευθεί τον Ιούνιο, με στόχο οι εργασίες να ξεκινήσουν στα τέλη του 2025 και ολοκληρωθούν το πρώτο τρίμηνο του 2027.

Τον Σεπτέμβριο αναμένεται η δημοσίευση του διαγωνισμού για το Βατί και των υπόλοιπων 27 μικρών χώρων που θα αποκατασταθούν με τη μεταφορά των απορριμμάτων τους στο Βατί. Στόχος είναι οι εργασίες να ξεκινήσουν αρχές του 2026 και να ολοκληρωθούν στα μέσα του 2029. Ο λόγος για την καθυστέρηση, σύμφωνα με το υπουργείο, είναι τα προβλήματα που προέκυψαν σε ενέα δεξαμενές λυμάτων κοντά στο Βατί, ενώ ετοιμάζονταν οι μελέτες για αποκατάστασή του, με αποτέλεσμα να ξαναρχίσει ο σχεδιασμός ώστε να συμπεριληφθούν.

ΑΡΘΡΟ / Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ

Μεταξύ επιτυχίας και έπαρσης στη Μέση Ανατολή

Στη Μέση Ανατολή επικρατεί εκ νέου αναστάτωση. Πιθανότατα αυτή είναι η φυσική εξέλιξη λόγω των αναδιατάξεων στην ευρύτερη περιοχή και μάλιστα με ακραίες ατζέντες και σχέδια να υιοθετούνται από σημαντικούς παίκτες, τις ατζιές των προβλημάτων να παραμένουν άλυτες και τις έριδες να εντείνονται. Το μέλλον της Γάζας και η τύχη των Παλαιστινίων, παρότι το τελευταίο ζήτημα έχει υποβαθμιστεί, σχεδόν απαξιωθεί συστηματικά τα τελευταία χρόνια, εξακολουθούν να επηρεάζουν τις εξελίξεις.

Το Ισραήλ, «μεθυσμένο» από τις πρόσφατες επιτυχίες του, προωθεί μία ατζέντα που το φέρνει σε αντιπαράθεση ή τέλος πάντων δεν επιτρέπει την προσέγγιση με τις περισσότερες αραβικές χώρες, προβληματίζοντας και τον Λευκό Οίκο. Η πρόσφατη απόφαση για την κατοχή του συνόλου της Γάζας συνιστά μυωπική αντίληψη, που φαίνεται

να απειχεί το σύνολο ή τέλος πάντων σημαντικό μέρος των πολιτικών δυνάμεων του Ισραήλ. Η αντίληψη είναι πως ακόμη και όσοι διαφωνούν με τις μεθόδους και το όραμά του για τη Μέση Ανατολή, θα υποχρεωθούν να αποδεχθούν τη νέα κατάσταση, αν όχι να συνθηκολογήσουν μαζί του. Η συχνότερη απάντηση των Ισραηλινών συνομιλητών μου στο ερώτημα πώς μπορεί η Ιερουσαλήμ να αντεπεξέλθει σε τόσο πολλά μέτωπα και μάλιστα χωρίς ισχυρούς συμμάχους και στο καλύτερο σενάριο με την ανοχή αλλά όχι την υποστήριξη των αραβικών κρατών, η μόνιμη επωδός είναι πως αν κάποιος προέβλεπε πριν από ενάμιση χρόνο τις μεγάλες επιτυχίες του Ισραήλ, κανείς δεν θα το πίστευε. Έτσι και τώρα, οι περισσότεροι που αντιστρατεύονται τα ισραηλινά σχέδια δεν έχουν την ισχύ να τα αποτρέψουν.

Υπάρχει, ωστόσο, μια λεπτή γραμ-

μή ανάμεσα στην επιτυχία και στην έπαρση, με τη δεύτερη να οδηγεί συνήθως σε αδιέξοδα. Στη Γάζα το Ισραήλ θέλει να καταστήσει το περιβάλλον τόσο δυστοπικό, ώστε να υποχρεώσει τους Παλαιστινίους σε μαζική έξοδο. Αν, μάλιστα, κατάφερνε η πλειονότητα αυτών να κατευθυνθεί στην Αίγυπτο, με τις συνθήκες διαβίωσης εκεί χωρίς να είναι ιδανικές να είναι οπωσδήποτε καλύτερες σε σύγκριση με τη Γάζα, η εκτίμηση είναι ότι θα μπορούσε να εξωθήσει κι άλλους Παλαιστινίους στην έξοδο. Το πρόβλημα εδώ, βεβαίως, είναι διττό: από τη μία, Αίγυπτος και Ιορδανία δεν είναι διατεθειμένες και σε θέση να δεχθούν μεγάλους αριθμούς Παλαιστινίων στην επικράτειά τους, αντιμετωπίζοντας ήδη αρκετά εσωτερικά προβλήματα, από την άλλη, καμιά χώρα δεν είναι πρόθυμη να υποδεχθεί μακπτές της Χαμάς, όπως είχε γίνει μετά το 1983 με τους αντίστοιχους

της Π.Ο., οι οποίοι είχαν καταλήξει σε διάφορες χώρες. Η ισραηλινή ηγεσία προσδοκά, πάντως, ότι μόνο μέσω της κατοχής θα μπορούσε να ελέγξει απολύτως την κατάσταση στη Γάζα, αναπτύσσοντας στρατιωτικές δυνάμεις και δίκτυα πληροφοριδοτών ώστε να μην επιτρέψει στη Χαμάς να καταλαμβάνει τις περιοχές από τις οποίες μέχρι πρόσφατα αποσύρονταν οι Ισραηλινοί, γεγονός που συνιστούσε παραδοχή ήττας εκ μέρους τους. Ταυτόχρονα φαίνεται πως δεν εμπιστεύεται αλλά και δεν επιθυμεί η πιο μετριοπαθής αλλά και διεφθαρμένη Φατάχ, που με νύχια και με δόντια προσπαθεί να διατηρήσει τον έλεγχο στη Δυτική Οχθη, να κυριαρχήσει και στη Γάζα. Αυτή θα ήταν πράγματι μια λύση, καθώς θα έδινε και μια προοπτική στους κατοίκους της περιοχής για τον τερματισμό των βομβαρδισμών και την επιστροφή σε μια σχετική κανονικότητα, με πρόσβαση σε βα-

σικά αγαθά, όπως νερό, ενέργεια, τρόφιμα, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, αλλά και τη σταδιακή ανοικοδόμηση της Γάζας. Και είναι αλήθεια ότι η πλειονότητα των κατοίκων της, έχοντας υποστεί τις συνέπειες των τρομοκρατικών επιθέσεων της Χαμάς στο Ισραήλ, είχαν απομυδάσει με αυτήν και ήθελαν την οριστική της απόσυρση. Αυτό το κίνημα, όμως, εις βάρος της Χαμάς αναπτύχθηκε όσο δεν υπήρχαν βομβαρδισμοί, σε περίπτωση δε κατοχής, η Χαμάς και οπωσδήποτε οι αντιλήψεις της θα ξαναγίνουν κυρίαρχες στο παλαιστινιακό στοιχείο. Ενώ τώρα, παρά τη γρήγορη στρατολόγηση πολλών νέων από την τρομοκρατική οργάνωση, είναι δεδομένο πως αυτοί δεν είναι σε θέση να δημιουργήσουν στο εγγύς μέλλον μια ισχυρή δύναμη αντίστασης απέναντι στο Ισραήλ.

Αυτή τη στιγμή, το Ισραήλ, κόντρα στις επιδιώξεις του Τραμπ, βάζει σε δεύτερη μοίρα την προσέγγιση

με τη Σαουδική Αραβία και σαμποτάρει την ισχυρή αλλά υπαρκτή πιθανότητα συμβιβασμού με το Ιράν, την οποία φαίνεται να στηρίζουν – έστω και επιφυλακτικά – οι μοναρχίες του Κόλπου. Έτσι, η Ιερουσαλήμ βρίσκεται σε τροχιά αντιπαράθεσης με πολλούς, υπονομεύοντας μερικούς τα σχέδια του Τραμπ για την περιοχή, και παρότι ποντάρει στο αμερικανοεβραϊκό λόμπι, όσο ο τελευταίος αισθάνεται ότι χειραγωγείται από τον Νετανιάχου, θα γίνεται πιο δύστροπος συνομιλητής του. Επιπροσθέτως, αν η Ιερουσαλήμ επιμείνει αδιάλλακτα στις θέσεις της, ενδέχεται να φέρει εγγύτερα κράτη με αντικρουόμενα συμφέροντα, όπως συμβαίνει ήδη με την Αίγυπτο και την Τουρκία.

Ο Κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (IGA), καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

Ενήμερος για την ισραηλινή θέση στη διασύνδεση Κύπρου - Ισραήλ ήταν ο ΑΔΜΗΕ, σύμφωνα με τον πρόεδρό του Μανούσο Μανουσάκη, ο οποίος δεν αναφέρθηκε στην απουσία αναφοράς από το Ισραήλ για το έργο έως την Κρήτη.

Η αβάσταχτη αβεβαιότητα του καλωδίου GSI

Τα νέα δεδομένα που δημιουργούνται από την απουσία έστω και φραστικής αναφοράς από πλευράς Ισραήλ

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Σκηνικό που θυμίζει τον ξεχασμένο αγωγό φυσικού αερίου EastMed αρχίζει να δημιουργείται με το άλλο μεγαλεπήβολο ενεργειακό έργο της Ανατολικής Μεσογείου, αυτό της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου και Ισραήλ με τα ευρωπαϊκά ηλεκτρικά δίκτυα μέσω Ελλάδας. Εκτός από τα εμπόδια που έχουν δημιουργηθεί από τις τουρκικές προκλήσεις ανάμεσα σε Κρήτη και Κύπρο με τις έρευνες για πόντιση του ηλεκτρικού καλωδίου, ήλθε να προστεθεί και η ισραηλινή στάση απέναντι στο έργο GSI. Κατά την πρόσφατη επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη στο Ισραήλ βγήκε στην επιφάνεια η αλλαγή πλεύσης της ισραηλινής πλευράς ως προς το σύνολο του έργου, το οποίο από την Κύπρο έως και την Κρήτη είναι στη λίστα των Έργων Κοινού Ενδιαφέροντος της Ε.Ε. με χρηματοδότηση €657 εκατ. από ευρωπαϊκούς πόρους.

Όσα έβαλαν οι Ισραηλινοί στο τραπέζι, εάν δεν επρόκειτο για πολιτικό ελιγμό, συνιστούν ξεκάθαρη μετακίνηση από την αρχική τους θέση που αντιμετώπιζε το έργο στο

σύνολο και όχι τμηματικά. Ωστόσο, αυτό το οποίο προκαλεί ερωτηματικά είναι η στάση της κυπριακής πλευράς μιας και μια ενδεχόμενη κατάληξη του ηλεκτρικού καλωδίου GSI στις ελληνικές καλένδες θα ματαιώνει στην ουσία τον αντικειμενικό σκοπό του έργου που είναι η άρση της ενεργειακής απομόνωσης

Αίσθηση συνεχίζει να προκαλεί η στάση του Ισραήλ να προσπεράσει την ηλεκτρική διασύνδεση Ισραήλ - Ελλάδας μέσω Κύπρου και να περιοριστεί στο κομμάτι Κύπρου - Ισραήλ.

της Κύπρου. Αντί του GSI το Ισραήλ τώρα βάζει στην προμετωπίδα τη γεωπολιτική προσέγγιση του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ IMEC, με την οποία όπως φαίνεται το Ισραήλ συνταυτίζεται.

Όσα ανακοινώθηκαν μετά τις επαφές Χριστοδουλίδη στο Ισραήλ ενδεχομένως να δίνουν μια πλη-

ρέστερη εικόνα για τη δυστοκία που παρατηρείται στην επανέναρξη των ερευνών στο κομμάτι Κρήτης - Κύπρου, εξέλιξη που δεν συμβαδίζει με τις διαρροές που είχαν προηγηθεί στην Αθήνα και ήθελαν την επιστροφή του ερευνητικού πλοίου στην περιοχή. Αναλυτές σε Αθήνα και Λευκωσία θεωρούν βέβαιο πως και η ελληνική πλευρά είχε ενημερωθεί για το πώς αντικρίζει το Ισραήλ τον GSI κατά την επίσκεψη του πρωθυπουργού της Ελλάδας στο Ισραήλ, κάτι που αποκαλύφθηκε κατά την παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας στο γειτονικό κράτος. Όπως προκύπτει και από την ανακοίνωση που ακολούθησε των επαφών Κύπρου - Ισραήλ απουσιάζει χτυπητά κάθε αναφορά στον GSI. Απουσία που σε περιπτώσεις επίσημων επαφών δεν μπορεί να χαρακτηριστεί τυχαία, όπως σημείωναν πηγές στις διεθνείς σχέσεις.

Κύπρος - Ισραήλ

Αντί αυτού έμφαση δόθηκε στην εξαγγελία του Αμερικανού προέδρου για τον Διάδρομο Οικονομικής Συνεργασίας Ινδίας - Μέσης Ανατολής - Ευρώπης (India - Middle East - Europe Economic Corridor,

IMEC), προτεινόμενης διεθνούς υποδομής και οικονομικής πρωτοβουλίας, όπως αναφέρεται στην επίσημη ανακοίνωση της ισραηλινής πλευράς, που στοχεύει στη βελτίωση της διασύνδεσης και της εμπορικής συνεργασίας μεταξύ της Ινδίας, χωρών της Μέσης Ανατολής και της Ευρώπης, η οποία συζητήθηκε στη συνάντηση.

Νίκος Χριστοδουλίδης και Βενιαμίν Νετανιάχου, ανακοινώθηκε πως συμφώνησαν ότι η γεωγραφική θέση των δύο χωρών, Κύπρου και Ισραήλ, είναι στον φυσικό διάδρομο αυτής της συνεργασίας και αποφασίστηκε όπως συντονισμένα οι δύο χώρες διεκδικήσουν ρόλο σε θέματα που αφορούν το εμπόριο και την ενέργεια. Για την ενέργεια έγινε ειδικά αναφορά στην ηλεκτρική διασύνδεση των δύο χωρών, η οποία θεωρείται έργο ύψιστης σημασίας και πρέπει να υλοποιηθεί το συντομότερο λόγω και των αναγκών που έχουν αμφότερες οι χώρες σε ηλεκτρισμό που να προσφέρεται σε προσιτή τιμή στον καταναλωτή.

Όπως προκύπτει ξεκάθαρα, Κύπρος και Ισραήλ θέτουν ως πρώτη προτεραιότητα τη μεταξύ τους ηλεκτρική διασύνδεση, έργο το οποίο χαρακτηρίζεται υψίστης σημασίας,

θεωρώντας πως εξυπηρετεί τον αντικειμενικό σκοπό της ενεργειακής ασφάλειας και των δύο χωρών. Μάλιστα, ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Παπαναστασίου στον απόηχο της επίσκεψης στο Ισραήλ άφησε να νοηθεί ξεκάθαρα πως η Κύπρος μπορεί να καλύψει τις ισραηλινές ανάγκες σε ηλεκτρική ενέργεια από την παραγωγή Ανανεώσιμων Πηγών.

Κατά τον κ. Παπαναστασίου η μεμονωμένη ηλεκτρική διασύνδεση με το Ισραήλ θα μειώσει και τα προβλήματα που παρατηρούνται σήμερα με τις δυνατότητες του δικτύου της Κύπρου που έχουν ως αποτέλεσμα τις διακοπές παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ακόμα και σε οικιακά δίκτυα. Όπως επισημαίνεται εύστοχα από τεχνοκρατικές πηγές, ακόμα και θεωρητικά να δίνονται λύσεις στο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Κύπρος με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, αμφίβολο παραμένει αν η Κύπρος μπορεί να στηριχθεί σε ένα καλώδιο από το οποίο οι δυνατότητες να αντλήσει ενέργεια είναι περιορισμένες.

Εδώ υπενθυμίζεται πως για τα επόμενα χρόνια οι ανάγκες του Ισραήλ θα υπερκαλύπτουν τις δυνα-

τόττες εξαγωγής ηλεκτρικού ρεύματος μέσω του καλωδίου. Ένας άλλος αρνητικός παράγοντας που εντοπίζεται είναι η απουσία διασύνδεσης των ηλεκτρικών δικτύων του Ισραήλ με άλλα δίκτυα γειτονικών χωρών που θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν και την Κύπρο.

Η Ελλάδα

Η απουσία αναφοράς στον GSI δεν πέρασε απαρατήρητη και στην Αθήνα, χωρίς ωστόσο να υπάρξει κάποια αντίδραση. Σε πολιτικό επίπεδο η ελληνική πλευρά αδύριστα επιμένει πως το έργο θα υλοποιηθεί, χωρίς να δίνεται μια εικόνα για το κομμάτι των ερευνών πόντισης του καλωδίου οι οποίες έχουν παγώσει προσωρινά από το περασμένο καλοκαίρι.

Από πλευράς ΑΔΜΗΕ, Φορέα Υλοποίησης του GSI, ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος Μάνος Μανουσάκης χαιρέτισε την ισραηλινή στάση για τη διασύνδεση Κύπρου - Ισραήλ, την οποία ενέταξε στον Great Sea Interconnector, παρά το γεγονός ότι οι Ισραηλινοί αναφέρθηκαν σε μια φάση του έργου ενταγμένη στον IMEC, αποκαλύπτοντας πως ο ΑΔΜΗΕ γνώριζε για την ισραηλινή στάση.

ΑΡΘΡΟ / Της **ΣΙΜΕΪΝ ΜΠΟΥΣΣΕΛ**

Αμερικανός Πάπας, αλλά όχι του Τραμπ

Όταν άκουσα την είδηση ότι ο νέος Πάπας ήταν από τις ΗΠΑ, έμεινα άναυδη. Ο πρώτος Βορειοαμερικανός στην ιστορία που έγινε επικεφαλής της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας. Ένας άντρας από τη χώρα μου που κατέχει τώρα μία από τις πιο ισχυρές πνευματικές θέσεις στη Γη, την ίδια στιγμή που ο Ντόναλντ Τραμπ έχει επιστρέψει στον Λευκό Οίκο. Δύο Αμερικανοί, και οι δύο σε παγκόσμιας ηγεσίας ή μια προφητεία του Νοοτράδαμου.

Αλλά όταν ο Πάπας Λέων 14ος εμφανίστηκε στον εξώστη του Αγίου Πέτρου, κάτι πάνω του άλλαξε αμέσως τη διάθεσή μου. Δεν μι-

λούσε στα αγγλικά. Μιλούσε άπταιστα λατινικά, ισπανικά και ιταλικά. Ο λόγος του δεν πήγαινε στην Ουάσιγκτον αλλά στο Σικλάγο του Περού, την «αγαπημένη του επισκοπή», όπου είχε υπηρετήσει ως επίσκοπος για δύο δεκαετίες. Δεν έμοιαζε ούτε ακουγόταν σαν τον τυπικό Αμερικανό ηγέτη. Στην πραγματικότητα, φαινόταν να προσπαθεί για να αποστασιοποιηθεί από τις αμερικανικές ρίζες του. Αυτό μου τράβηξε την προσοχή.

Αργότερα, διάβασα ένα άρθρο του CNN που ήταν πραγματικά πολύ ενδιαφέρον, και ειλικρινά, άλλαξε την εικόνα που είχα ως εκείνη τη στιγμή. Ο συγγραφέας επε-

σήμανε αυτό που χάσαμε πολλοί από εμάς: ότι αυτή μπορεί να ήταν μια έξυπνη, στρατηγική κίνηση από τους καρδινάλιους. Δεν είναι σημάδι αμερικανικού ελέγχου στην Εκκλησία, αλλά ακριβώς το αντίθετο. Ένας τρόπος να σταλεί ένα μήνυμα ότι υπάρχουν περισσότερες από μία εκδοχές του τι σημαίνει να είσαι Αμερικανός και ότι η Εκκλησία, ακόμη και υπό έναν Αμερικανό Πάπα, δεν θα συμβαδίζει με τον πολιτικό εθνικισμό.

Το ιστορικό του Πάπα Λέοντα, που ζει στη φτώχεια μεταξύ των περιθωριοποιημένων, απορρίπτει την πολιτική εξουσία και φροντίζει τους φτωχούς, αντικατοπτρίζει την

κληρονομιά του Πάπα Φραγκίσκου. Σύμφωνα με το άρθρο, ήταν ακόμη και επικριτικός για τις μεταναστευτικές πολιτικές του Τραμπ και αμφισβήτησε Αμερικανούς ηγέτες όπως ο J.D. Vance σχετικά με την ερμηνεία τους για τις καθολικές αξίες. Με άλλα λόγια, δεν είναι ο Πάπας του Τραμπ.

Όπως αυτό είναι ακριβώς το ζητούμενο. Σε μια εποχή που οι ΗΠΑ πιέζουν για σκληρότερα σύνορα, αποσύρονται από την παγκόσμια συνεργασία και μειώνουν την υποστήριξη προς τους ευάλωτους, η Εκκλησία έχει τώρα έναν ηγέτη που έχει ζηήσει με τους φτωχούς, μιλά τη γλώσσα των περιθωριοποι-

ημένων και βλέπει τον ρόλο του ως γέφυρα, όχι ως τείχος.

Όπως τελικά να μην είναι η αρχή κάποιων νέας αμερικανικής κυριαρχίας. Όπως είναι κάτι εντελώς διαφορετικό, ένα σταθερό αντίβαρο. Μια υπενθύμιση ότι η αληθινή πνευματική ηγεσία δεν έχει να κάνει με τη δύναμη ή τον έλεγχο, αλλά με τη συμπνία, την ταπεινοφροσύνη και έναν ανώτερο σκοπό. Και ανεξάρτητα από το τι πιεστεί ο Τραμπ ή πόσο μακριά προωθεί την ατζέντα του, αυτός ο Πάπας δεν θα είναι μέρος της. Στην πραγματικότητα, μπορεί να είναι η φωνή εκείνων που ο κόσμος αφήνει πολύ εύκολα πίσω του.

ΕΛΛΑΔΑ
από €499

ΕΥΡΩΠΗ
από €719

ΕΞΩΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ
από €1795

Orthodoxou Travel

Καλοκαιρινές αποδράσεις; Βρες το δικό σου πακέτο!

77 77 17 67

orthodoxoutravel.com

PROUD MEMBER
FOR 30 years!

Ο υπουργός Εσωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας και ο υφυπουργός Εσωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας, αρμόδιος για θέματα Μακεδονίας-Θράκης, τέλεσαν τα εγκαίνια της Έκθεσης του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών «70 ΧΡΟΝΙΑ Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59».

Ο τενόνρος Κύρος Πατσαλίδης παρευρέθηκε στην εκδήλωση και ερμήνευσε τραγούδια για την Ε.Ο.Κ.Α., προκαλώντας μεγάλη συγκίνηση στους παρευρισκόμενους.

Ενας σημαντικός σταθμός ιστορικής μνήμης και τιμής

Έκθεση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών «70 χρόνια Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59» στη Θεσσαλονίκη

Επιμέλεια:

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Στο πλαίσιο των διήμερων εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν στη Θεσσαλονίκη στις 7 και 8 Μαΐου, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 70 χρόνων από την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. 1955-1959, πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη, 8 Μαΐου, στο υπουργείο Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας-Θράκης), στη Θεσσαλονίκη, επετειακή εκδήλωση, στο πλαίσιο της οποίας παρουσιάστηκε η Έκθεση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών με θέμα «70 ΧΡΟΝΙΑ Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59». Η έκθεση, τα εγκαίνια της οποίας τέλεσαν ο υπουργός Εσωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Ιωάννου και ο υφυπουργός Εσωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας, αρμόδιος για θέματα Μακεδονίας-Θράκης κ. Κωνσταντίνος Π. Γκιουλέκας, αποτελεί έναν σημαντικό σταθμό ιστορικής μνήμης και τιμής για τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α.

Η Έκθεση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών «70 ΧΡΟΝΙΑ Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59» αποτελεί έναν σημαντικό σταθμό ιστορικής μνήμης και τιμής για τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α.

Στην εκδήλωση, η οποία συνδιοργανώθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας και το Γενικό Προξενείο της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Θεσσαλονίκη, σε συνεργασία με το υπουργείο Εσωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας (Τομέας Μακεδονίας-Θράκης), παρευρέθηκαν εκπρόσωποι της ελληνικής κυβέρνησης, της Βουλής των Ελλήνων, της Εκκλησίας της Ελλάδας, της τοπικής-περιφερειακής αυτοδιοίκησης, των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων και της Εθνικής Φρουράς, της κυπριακής κοινότητας, της διπλωματικής κοινότητας της Θεσσαλονίκης, καθώς επίσης άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών.

Στον χαιρετισμό που απηύθυνε ο υπουργός Εσωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Ιωάννου ανέφερε: «Ο Αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α. ήταν η αυθεντική έκφραση της συλλογικής βούλησης ενός ολόκληρου λαού που διεκδικούσε το ύψιστο αγαθό της ελευθερίας. Εβδομήντα χρόνια μετά, ο αγώνας αυτός εξακολουθεί να μας εμπνέει και να μας καθοδηγεί». Επεσήμανε παράλληλα ότι «ο στόχος μας είναι ξεκάθαρος και αδιαπραγμάτευτος: η απελευθέρωση και επανένωση της πατρίδας μας στη βάση μιας δίκαιης, βιώσιμης και λειτουργικής λύσης του Κυπριακού», τονίζοντας ότι «προς

αυτήν την κατεύθυνση εργάζεται ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, παρά τις συνεχείς προκλήσεις και την αδιαλλαξία της τουρκικής πλευράς». Αναφερόμενος στην Έκθεση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, ο κ. Ιωάννου τόνισε ότι αποτυπώνει «όλες τις μορφές του αγώνα: τις επιχειρήσεις, τις συλλήψεις, τις φυλακίσεις, τις εκτελέσεις, αλλά και τις κρυφές στιγμές αντίστασης και αλληλεγγύης ανάμεσα στον λαό». Υπογράμμισε παράλληλα ότι «οι φωτογραφίες, τα αποκόμματα των εφημερίδων και οι αφηγήσεις είναι κομμάτια μνήμης που συνθέτουν το μωσαϊκό μιας ηρωικής περιόδου τόσο για την Κύπρο, αλλά και τον όπου γης ελληνισμό».

Ο υφυπουργός Εσωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας, αρμόδιος για θέματα Μακεδονίας-Θράκης κ. Κωνσταντίνος Π. Γκιουλέκας στον σύντομο χαιρετισμό του ανέφερε ότι «ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α. δεν έχει να ζηλέψει από τους μεγάλους αγώνες του Ελληνισμού – από μία Σαλαμίνα, από έναν Μαραθώνα, από τις Θερμοπύλες, από τους αγώνες που έγιναν στο Βυζάντιο, στην Κορυτσά και στο Αργυρόκαστρο», και υπογράμμισε ότι δυστυχώς «το Έπος του 1955-59, και το λέω με θλίψη, δεν το γνωρίζουν πολλοί Νεοέλληνες σε βάθος». Ο κ. Γκιουλέκας επεσήμανε επίσης ότι η ιστορία της Ελλάδας και της Κύπρου είναι πολύ πλούσια σε θυσίες και σε αγώνες αίματος «για τους οποίους όμως είμαστε πολύ περήφανοι, γιατί το να είμαστε σήμερα ελεύθεροι το οφείλουμε σε αυτούς που πολεμούσαν για την πατρίδα». Τόνισε επίσης ότι «είναι χρέος τιμής να περνάμε από γενιά σε γενιά και να ξέρουν τα νέα παιδιά όλα αυτά τα μηνύματα που μας άφησαν οι αγωνιστές της Ε.Ο.Κ.Α.».

Η διευθύντρια του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών κα Αλίκη Στυλιανού στον χαιρετισμό της εξήρε τη σημασία της διατήρησης της ιστορικής μνήμης, επισημαίνοντας ότι η Έκθεση του Γραφείου Τύπου και

Στον χαιρετισμό που απηύθυνε ο υπουργός Εσωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Ιωάννου ανέφερε: «Ο Αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α. ήταν η αυθεντική έκφραση της συλλογικής βούλησης ενός ολόκληρου λαού που διεκδικούσε το ύψιστο αγαθό της ελευθερίας».

Πληροφοριών «φιλοδοξεί να δημιουργήσει έναν διάλογο ανάμεσα στο τότε και στο τώρα, να προσκαλέσει τον επισκέπτη να γνωρίσει και να κατανοήσει καλύτερα τα γεγονότα που καθόρισαν την πορεία μας, τους αγώνες και τις θυσίες του χθες που διαμόρφωσαν το σήμερα». «Το φωτογραφικό υλικό και τα δημοσιεύματα εφημερίδων που παρουσιάζονται στην έκθεση», είπε η κα Στυλιανού, «έχουν αποκλειστική πηγή τους το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών» και τόνισε ότι «αποτελούν έναν θησαυρό που κλείνει μέσα του το πραγματικό έντονο αίσθημα της εποχής, τη λαχτάρα του κυπριακού ελληνισμού για ελευθερία της Πατρίδας, την ανάγκη του λαού της Κύπρου να αγκαλιάσει την Πατρίδα του, να την κάνει ολόδική του, αλλά και τις στιγμές πόνου, θυσίας και δοκιμασίας

και συνάμα αξιοπρέπειας και δύναμης». Καταλήγοντας, η κα Στυλιανού επεσήμανε ότι «κάθε στιγμή στον χρόνο έχει κάτι να μας πει – για τον άνθρωπο, για την κοινωνία, για το συναίσθημα και τη ζωή τότε. Για το πού ήμασταν και πού είμαστε».

Ένα λεύτερο αύριο

Κεντρικός ομιλητής της εκδήλωσης ήταν ο Κοσμήτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Πέτρος Παπαπολυβίου, ο οποίος ανέδειξε τη σημασία και τις πιτυχές του Έπους της Ε.Ο.Κ.Α. τόσο για την Κύπρο όσο και για τον ευρύτερο ελληνισμό. «Το βασικό όπλο των αγωνιστών και αγωνιστριών της Ε.Ο.Κ.Α. ήταν η αρετή, το όνειρο για ένα καλύτερο λεύτερο αύριο, η ελπίδα, ο πατριωτισμός και η αγάπη στην Ελλάδα. Προσόντα και αξίες πιθανόν ακατανόητες για την εποχή της αλλοτρίωσης που βιώνουμε ως Ελληνισμός και ως ανθρωπότητα σήμερα», είπε ο κ. Παπαπολυβίου, τονίζοντας ότι «σήμερα, σε εποχές σύγχυσης και αποπροσανατολισμού, ο Αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α. παραμένει μια από τις πιο φωτεινές περιόδους της μακραίωνης ιστορίας της Κύπρου. Ένας αγώνας ελευθερίας που έδωσε περηφάνεια και αυτοπεποίθηση στον Κυπριακό Ελληνισμό».

Καλωσορίζοντας τους παρευρισκόμενους, ο γενικός πρόξενος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Πολυκάρπου ανέφερε ότι μέσω της σημερινής, αλλά και των άλλων εκδηλώσεων που διοργάνωσε το Γενικό Προξενείο της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Θεσσαλονίκη «ανταποδίδουμε με ευγνωμοσύνη και συνηγορούμε στην πόλη που μόρφωσε τον Μάτση, φιλοξένησε τον Αυξεντίου και αγκάλιασε τους Κυπρίους μετά την εισβολή του 1974. Ανταποδίδουμε επίσης για το αίμα των παιδιών της Μακεδονίας που θυσιάστηκαν για την Κύπρο και που

ακόμη θάβει τους αγνοούμενους της». Ο κ. Πολυκάρπου επεσήμανε επίσης ότι «αναμετριάστε και αναλογιζόμεστε το βάρος της δικής μας ευθύνης απέναντι στην Ιστορία της Κύπρου. Για την αυτοσυνειδησία μας, το εναιών του Ελληνισμού, την προστασία και ενδυνάμωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, για τον αγώνα μέχρι την απελευθέρωση από την κατοχή και την επανένωση της Κύπρου».

Ενας ηρωικός αγώνας

Η Έκθεση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών «70 ΧΡΟΝΙΑ Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59» αποτελεί έναν σημαντικό σταθμό ιστορικής μνήμης και τιμής για τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. καθώς παρουσιάζει, σε φωτιζόμενες πινακίδες, σπάνιο φωτογραφικό υλικό και αποκόμματα εφημερίδων της εποχής από το Αρχείο του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών. Μέσα από

Ο υφυπουργός Εσωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας, αρμόδιος για θέματα Μακεδονίας-Θράκης κ. Κωνσταντίνος Π. Γκιουλέκας στον σύντομο χαιρετισμό του ανέφερε ότι «ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α. δεν έχει να ζηλέψει από τους μεγάλους αγώνες του Ελληνισμού».

τα ιστορικά τεκμήρια, ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει την ιστορία και να αφοηκραστεί τόσο τον παλιό της εποχής όσο και τον ηρωικό αγώνα των Κυπρίων για ελευθερία και αυτοδιάθεση. Ο υφυπουργός Εσωτερικών Μακεδονίας-Θράκης Κωνσταντίνος Γκιουλέκας προσκάλεσε την κυπριακή αντιπροσωπεία στο γραφείο του για συνάντηση μαζί με μέλη του Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης Αγώνα Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59 (ΣΙΜΑΕ) τους κυρίους Μαϊμαρίδη και Παναγιώδη, καθώς και συγγενείς αγωνιστών που παρευρέθηκαν στην εκδήλωση. Στη συνέχεια, ο υφυπουργός κάλεσε τον Κύπριο τενόνρο Κύρο Πατσαλίδη που επίσης παρευρέθηκε στην εκδήλωση, να ερμηνεύσει τραγούδια για την Ε.Ο.Κ.Α., προκαλώντας μεγάλη συγκίνηση στους παρευρισκόμενους.

Πληροφορίες: Η Έκθεση «70 ΧΡΟΝΙΑ Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59» θα είναι ανοικτή για το κοινό στο υπουργείο Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας-Θράκης), στη Θεσσαλονίκη, από τις 9 μέχρι τις 30 Μαΐου 2025. Το κοινό μπορεί να επισκεπτείται την έκθεση τις καθημερινές από τις 09:00 μέχρι τις 15:00 και τα Σαββατοκύριακα από τις 11:00 μέχρι τις 19:00.

Η Έκθεση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών «70 ΧΡΟΝΙΑ Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59» αποτελεί έναν σημαντικό σταθμό ιστορικής μνήμης και τιμής για τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. καθώς παρουσιάζει, σε φωτιζόμενες πινακίδες, σπάνιο φωτογραφικό υλικό και αποκόμματα εφημερίδων της εποχής από το Αρχείο του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών.

Σκοτώνουν τα άλογα, όταν γεράσουν

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Τι έχει να προσφέρει αυτό το κράτος στους ηλικιωμένους του ώστε να διανύσουν το τέλος της ζωής τους με αξιοπρέπεια; Τίποτα απολύτως. Και δεν αναφέρομαι μόνο στην παρούσα διακυβέρνηση αλλά σε όλες όσες προηγήθηκαν. Καμία υπερβολή στη διαπίστωσή μου, αντιθέτως, η θλιβερή πραγματικότητα για όποιον ηλικιωμένο έρθει η στιγμή να τη βιώσει το επιβεβαιώνει πανηγυρικά, αποδεικνύοντας ποικιλοτρόπως την τεράστια απόσταση που υπάρχει μεταξύ θεωρίας, προθέσεων, εξαγγελιών και πραγματικών συνθηκών, δεδομένου μάλιστα ότι η τρίτη ηλικία δεν διαθέτει την πολυτέλεια του χρόνου μέσα στο βάθος του οποίου απλώνουν συνήθως τα μεγάλοστομα πολιτικά «θα». Ποιον πολιτικό ενδιαφέρει ωστόσο αυτή η συνειδητοποίηση; Ποιος έχει δώσει ουσιαστική μάχη ώστε να ιεραρχηθεί ως προτεραιότητα το κτίσιμο δομών και υποδομών περίθαλψς και φροντίδας για τους ηλικιωμένους μας προκειμένου να φύγουν από τη ζωή όπως αξίζει σε κάθε άνθρωπο; Κανένας προφανώς, αφού εκ του αποτελέσματος όταν κάποιος γεράσει σ’ αυτή τη χώρα είναι αφηνένος στο έλεος της κάθε ιδιωτικής στέγης ευημερίας με ανειδίκευτο ως επί το πλείστον προσωπικό ή στο κάθε πανάκριβο κέντρο αποκατάστασης, το οποίο ελάχιστοι μπορούν με άνεση να πληρώσουν ή στην όποια οικιακή βοήθό του κληρώσει η μοίρα να τον φροντίσει.

Και η οικογένειά του, θα ισχυριστεί κάποιος; Όταν ο σύγχρονος τρόπος ζωής με το ανελέητο σύστημα οικονομικής επιβίωσης μετατρέπει τον άνθρωπο σε σκλάβο της δουλειάς του χωρίς σχεδόν καθόλου ελεύθερο χρόνο για τους γέρονς και τα παιδιά του, τότε τι επιλογές έχει η οικογένεια παρά να παραδοθεί αποδυναμωμένη στους «κανόνες» της σκληρής πραγματικότητας; Και γι’ αυτό ακριβώς είναι που οφείλει το κράτος να καλύψει το κενό θέτοντας ως προτεραιότητα την πρόνοια των πολιτών και δη της τρίτης ηλικίας, πράγμα ωστόσο το οποίο απέχει παρασάγγας από αυτό που συμβαίνει στην πραγματική πραγματικότητα. Και ποια είναι η πραγματική πραγματικότητα; Ο ηλικιωμένος σ’ αυτή τη χώρα δεν έχει έναν αξιοπρεπή χώρο να πάει να μείνει όταν χρειάζεται φροντίδα, δεν έχει ένα προστό οικονομικό κέντρο αποκατάστασης να τον περιβάλει και συν τοις άλλοις δεν του επιτρέπεται καν να συναλλάσσεται και να συνδιαλέγεται με το κράτος, αφού όλα γίνονται ηλεκτρονικά χωρίς να υπάρχει μια δημόσια υπηρεσία ταγμένη να βοηθά τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας. Και όσο για τα όποια επιδόματα θεσπίζονται, αυτά δυστυχώς δεν αναιρούν τις συνθήκες των γηροκομείων, οι οποίες παραμένουν καταθλιπτικά ανεπαρκείς. Με άλλα λόγια αυτό που συμβαίνει είναι πως ο ηλικιωμένος εξαναγκάζεται από το κράτος με ποικίλους τρόπους –πρακτικούς, ψυχολογικούς, σωματικούς κτλ.– να κάνει μέρα με τη μέρα την αξιοπρέπεια του και να βυθίζεται στην κατάθλιψη, όχι μόνο για το τέλος που έρχεται αλλά και για τη διαπίστωση πως το κράτος το οποίο στηρίζει με τα ίδια του τα χέρια σε πολύ δύσκολες συνθήκες, τώρα που εκείνος χρειάζεται τη βοήθειά του, του γυρίζει επιδεικτικά την πλάτη, θεωρώντας τον «ξοφλημένη» υπόθεση.

Οι σημερινοί μας ηλικιωμένοι –έτσι για να μην ξεχνιόμαστε– είναι αυτοί που στήριξαν τη χώρα μετά τον πόλεμο, που έχασαν τα σπίτια τους και έπρεπε να επιβιώσουν, που ανατράπηκε η ζωή τους και έπρεπε να κρατήσουν το κεφάλι τους ψηλά. Και αν είναι σε θέση οι καριέριστες πολιτικοί μας να απολαμβάνουν τις πολλαπλές συντάξεις και τα προνόμιά τους, το χρωστούν σ’ αυτούς τους ανθρώπους που εδώ και χρόνια τους πετούν στο περιθώριο προσβάλλοντας την αξιοπρέπεια τους την οποία εκείνοι μια ζωή έφτυναν αίμα για να διατηρήσουν. Και αυτό είναι ενδεικτικό της πολιτικής αγυρτίας που υποβόσκει στη σύγχρονη πολιτική. Μόνο που εμείς είμαστε ένα μικρό νησί και ως τέτοιο θα έπρεπε να είχαμε άλλες αξίες, όχι στα λόγια αλλά στις πράξεις. Και μ’ αυτό εννοώ πως όσο οι ηλικιωμένοι μας αντιμετωπίζονται ως άνθρωποι ενός κατώτερου θεού, κανείς πολιτικός δεν δικαιούται να συνεχίσει να μιλά για «οικογένεια, θρησκεία ή πατρίδα», διότι ακόμα και η υποκρισία έχει τα όριά της.

elenixenou11@gmail.com

Πακιστανοί μαθητές συμμετέχουν σε μια εικονική άσκηση στο Καραάτσι, εν μέσω αυξανόμενων εντάσεων μεταξύ Πακιστάν και Ινδίας. Σύμφωνα με αρχές του Πακιστάν, τουλάχιστον 31 Πακιστανοί άμαχοι σκοτώθηκαν και άλλοι 57 τραυματίστηκαν σε ινδικές αεροπορικές επιθέσεις.

Συγκεκαλυμμένος καιροσκοπισμός

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την εβδομάδα που πέρασε, την επικαιρότητα αρχικά μονοψήλωσε ποιο τελικά θα είναι το μέλλον του Ανδρέα Παπακαραλάμπους. Αν θα κατέλθει υποψήφιος με το ΕΛΑΜ, όπως ο ίδιος διέρρεε και αν θα τον στηρίξει υπογείως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ποιοι θα βρίσκονται στο πλευρό του και πόση ζημιά θα προκαλέσει τελικά σε ΔΗΣΥ και ΔΗΚΟ η ενδεχόμενη προσχώρησή του στο ΕΛΑΜ; Αφορμή για τη συζήτηση αυτή προκάλεσε η παρουσίαση του βιβλίου του «Καθαρά και Γαλανά», μία παρουσίαση που ομολογουμένως πήρε τη μορφή του προεκλογικού. Δεν ήταν μόνο η παρουσία πολιτικών και άλλων δρώντων της κοινωνίας που είχαν συμβολισμούς. Ήταν και όσα λέχθηκαν από τον τέως δήμαρχο. Ότι πυξίδα του είναι η πατρίδα και πως ο ίδιος θα δηλώσει παρών στο προσκλητήριο της Κύπρου, προετοιμάζοντας έτσι το έδαφος για την πολιτικοποίησή του.

Όσα χρόνια ήταν δήμαρχος, βεβαίως, η μόνη ισχυρή παρουσία που καταγράφηκε, ήταν μνημόσυνα, κηδείες, εγκαίνια και εκδηλώσεις του δήμου του. Ο τέως δήμαρχος Στροβόλου, ουδέποτε τοποθετήθηκε πολιτικά για κάτι. Να εκφράσει άποψη για όσα εκτυλίσσονται στο Κυπριακό, να κάνει μια παρέμβαση για τα μεγάλα εσωτερικά ζητήματα του τόπου, για τα σκάνδαλα και την ανάγκη διαφάνειας. Σήμερα θυμήθηκε ότι έχει ιδεολογία, πολιτικό αποτύπωμα και πως πυξίδα του είναι η πατρίδα. Μετά από ένα χρόνο πολιτικής αδράνειας, αφότου δεν στηρίχτηκε από κανένα κόμμα για να επανεκλεγεί δήμαρχος και επειδή δεν έλαβε τελικά κάποιο αξίωμα από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη όπως φημολογείτο, προετοιμάζεται προφανώς να προσχωρήσει στο ΕΛΑΜ.

Όμως δεν ήταν μόνο ο Ανδρέας Παπακαραλάμπους που αποφάσισε να δώσει πολιτικό στίγμα σε μία κίνηση καθαρά πολιτικής επιβίωσης. Πριν από αυτόν παρακολουθούσαμε τον Ευγένιο Χαμπουλλά να επιστρέφει στην πολιτική επικαιρότητα, ρίχνοντας βέλη στον ΔΗΣΥ. Αντιλήφθηκε σήμερα ότι ο Συναγερμός δεν τον εκφράζει, ότι αριστερίζει μάλιστα, τη στιγμή που τις ίδιες μέρες η ηγεσία του ΔΗΣΥ βρισκόταν σύσσωμη με σύμβολα και συνθήματα στο μνημόσυνο του Γρίβα. Φαντάστηκε λοιπόν πολιτικές διαφωνίες με τον ΔΗΣΥ για να ανακινήσει τη μεταγραφή του προς το ΕΛΑΜ, εξηγώντας πως στο κόμμα της Ακροδεξιάς μπορεί να είναι κανείς χρήσιμος. Το πως ερμηνεύει τη χρησιμότητα είναι ένα ζήτημα, αν ληφθεί υπόψη ότι μέχρι τώρα η μόνη μάχη που έδωσε ήταν να μπορεί να συνεχίσει να τρώει ανενόχλητος αμπελο-

πούλια. Και λίγο αργότερα, ως πρόεδρος πλέον μιας ιστορικής ομάδας, της Ανόρθωσης, να βρίζει κυδαία, τους οπαδούς μιας άλλης ομάδας.

Ο καιροσκοπισμός δεν εμφανίστηκε σήμερα στην πολιτική, δυστυχώς διαχρονικά έπληττε σχεδόν όλα τα κόμματα. Η διαφορά είναι ότι σήμερα ο καιροσκοπισμός τείνει να γίνει η κανονικότητα. Οι ιδεολογίες εργαλειοποιούνται, τα απλόικα συνθήματα επικρατούν των ορθολογιστικών επιχειρημάτων και τα σύμβολα ρίχνονται στη μάχη για την πολιτική επιβίωση προσώπων. Όμως, ο καιροσκοπισμός μπορεί εύκολα να καταστεί επιζήμιος για τον τόπο. Αυτό επιβεβαιώθηκε κυρίως στην περίπτωση του ευρωβουλευτή του ΕΛΑΜ Γεάδη, όταν ζήτησε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκδοση καταδικαστικού ψηφίσματος για την παράνομη επίσκεψη Ερντογάν στα Κατεχόμενα. Χωρίς προετοιμασία, χωρίς διαβούλευση με τους συναδέλφους του, για να πάρει ο ίδιος πόντους και προφανώς χωρίς καμία γνώση για το πώς λειτουργεί το Ευρωκοινοβούλιο. Είδε Κύπριους δημοσιογράφους εκεί και θεώρησε προφανώς πως αυτός θα ήταν ένας καλός τρόπος να κερδίσει χειροκρότημα στο εσωτερικό. Να κερδίσει επικοινωνιακούς πόντους κακοποιώντας το εθνικό ζήτημα. Όμως, η ιστορία μπορεί να έληγε αν ο κ. Γεάδης αντιλαμβανόταν μετά την καταψήφιση το λάθος του και απολογείτο. Όταν επισημάνθηκε η γκάφα εμπεδώθηκε ότι ο άκρατος λαϊκισμός σε συνδυασμό με την άγνοια πολλές φορές δεν έχει κανένα ηθικό όριο. Γιατί δεν ήταν μόνο ότι επικείμενη να προσδώσει αλλότρια κίνητρα στον δημοσιογράφο Παύλο Ξανθούλη που το αποκάλυψε, σε μία προσπάθεια να τον απαξιώσει και να τον φιμώσει. Ήταν ότι προσπάθησε να κατασκευάσει εχθρούς για να συσπειρώσει το ακροατήριό του και να αποπροσανατολίσει. Είδε δωσίλογους του Ακιντζι πίσω από την γκάφα του και υποστηρικτές της πολίτευμας σημαίας. Δεν παρέληψε παράλληλα να καταγορήσει και τις υπόλοιπες πολιτικές ομάδες για τη δουλειά που δεν φρόντισε ο ίδιος να κάνει σωστά.

Το ζήτημα, βεβαίως, δεν είναι ο Γεάδης Γεάδης. Είναι εμείς πώς αντιδρούμε σε όσα εκτυλίσσονται, αν αντιλαμβανόμαστε πλέον την επικινδυνότητα που κρύβει ο καιροσκοπισμός προσώπων σε θέσεις εξουσίας. Και το κυριότερο είναι αν θα συνεχίσουμε να τους αφήνουμε να πλειοδοτούν πατρίδα και σύμβολα για να επιβιώσουν πολιτικά. Έστω κι αν η επιβίωση κάποιων εξ αυτών, πλήττει και το εθνικό ζήτημα και το συμφέρον της χώρας.

economidoum@kathimerini.com.cy

Το τίμημα του λαϊκισμού

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Δύο τα θέματα, το καθένα με το δικό του ειδικό πολιτικό βάρος: Στη μία περίπτωση –το κλείσιμο του αυτοκινητόδρομου από τους κυνηγούς– πρόκειται για το ξεγύμνωμα του κράτους. Στη δεύτερη περίπτωση –το φιάσκο του ΕΛΑΜ στο Ευρωκοινοβούλιο– πρόκειται για πολιτική επιπολαιότητα του χειρίστου είδους. Αυτό που συνδέει τις δύο υποθέσεις είναι το αόρατο νήμα του λαϊκισμού, το οποίο ξεκινά από την ανάγκη της εξουσίας να καϊδέψει τα αφτιά των εν δυνάμει ψηφοφόρων και καταλήγει σε επικίνδυνες ενέργειες από μαθητευόμενους μάγους της πολιτικής για εσωτερική κατανάλωση.

Τη διαμαρτυρία των κυνηγών τη θυμόμαστε όλοι φυσικά, δεν χρειάζεται να αναμασάσουμε τα γεγονότα εκείνης της ημέρας. Εκτός ίσως από κάποιες κραυγές «λεπτομέρειες», οι οποίες όμως σημειολογικά σημαίνουν πολλά και για την τρέχουσα πολιτική και για τη νέα κοινωνική πραγματικότητα. Όπως π.χ. το άναμμα των φουκούδων, κορυφαίο δείγμα ζαμανφουτισμού, τον οποίο επιβράβευσε δυστυχώς ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, όταν επέλεξε να συνομιλήσει στο τηλέφωνο με τον εκπρόσωπο των κυνηγών, νομιμοποιώντας την ανομία. Κι έτσι φτάνουμε στα τελευταία νέα, με την Αστυνομία και τον αρμόδιο υπουργό να δηλώνουν στη Βουλή ότι δεν μπορούσαν να κάνουν κάτι, γιατί ήταν δεμένα τα χέρια τους. Υπάρχει νομοθετικό κενό, είπαν. Η έλλειψη νομοθεσίας δηλαδή, που θα τους επέτρεπε να επέμβουν. Την απάντηση την έδωσε ο ίδιος ο γενικός εισαγγελέας, αδειάζοντας τόσο τον Αρναούτη όσο και τον Χαρτισιώτη: «Από τη μελέτη που περιεχομένου του αστυνομικού φακέλου που τέθηκε ενώπιόν μας, λαμβάνοντας υπ’ όψιν τους χειρισμούς της Αστυνομίας και το γεγονός ότι η ίδια η Αστυνομία απέκοψε την οδική κυκλοφορία στο συγκεκριμένο μέρος του αυτοκινητόδρομου καθώς και την ανοχή που επέδειξε στα όσα απαράδεκτα διαδραματίστηκαν στον χώρο, δεν υπήρχε οποιοδήποτε περιθώριο προώθησης περαιτέρω ποινικής διερεύνησης ή ποινικής δίωξης εναντίον οποιουδήποτε συμμετέχοντος στην εκδήλωση». Έχει σημασία να σταθούμε στην αναφορά περί «ανοχής... στα όσα απαράδεκτα διαδραματίστηκαν». Σε άλλη χώρα, που δεν κάνουν γαργάρα την πολιτική ευθεία, θα είχαμε παραιτήσεις. Εδώ και μόνο η αναφορά σε παраίτηση κινδυνεύει να χαρακτηριστεί γραφική. Δεν ιδρώνει το αφτί του Χαρτισιώτη από κάτι τέτοια. Πολύ φοβάμαι όμως ότι ούτε ο πολιτικός του προϊστάμενος θα ταρακουνήθηκε από το άδειασμα του γενικού εισαγγελέα. Οι Κυνηγοί άλλωστε στήριξαν τον Νίκο Χριστοδουλίδη στις εκλογές. Είναι φανερό πως ο Πρόεδρος όχι μόνο ανταποδίδει, αλλά δεν διστάζει να καϊδέψει τα αφτιά των «αγανακτισμένων», ρίχνοντας νερό στον μύλο του λαϊκισμού.

Στην περίπτωση του ΕΛΑΜ το φερτ με τον λαϊκισμό είναι τόσο χοντροκομμένο που εύκολα καταλήγει σε πολιτικές φάπες. Όπως αυτές που φάγαμε ως κράτος, όταν ο ευρωβουλευτής Γεάδης εν τη σοφία του προκάλεσε την έκδοση ψηφίσματος στην Ευρωβουλή για καταδικά των επίσκεψης του Ταγίπ Ερντογάν στην Κύπρο καθώς να έχει προηγηθεί η σωστή προετοιμασία. Δεν θα μπορούμε σε λεπτομέρειες, απλώς σημειώνουμε το γεγονός ότι η κίνηση θεωρήθηκε γκάφα ολκής εκθέτοντας τη χώρα. Κι όλα αυτά, γιατί; Επειδή το ΕΛΑΜ πολιτεύεται με συνθήματα, πουλώντας φτηνό πατριωτισμό. Λαϊκίζοντας ασύστολα, με το βλέμμα του μονίμως στραμμένο σε ένα εσωτερικό ακροατήριο που αρέσκεται στις εντυπώσεις και προσπερνά την ουσία.

Ακούω τον τελευταίο καιρό ψιθύρους για την «εμμονή» κάποιων με το ΕΛΑΜ. Και πού είναι το κακό αν ένα κόμμα αυτοπροσδιορίζεται ως εθνικιστικό. Πίσω από αυτή την «αφελή» απορία κρύβεται η αγωνία όσων επιχειρούν να κανονικοποιήσουν το ΕΛΑΜ, αποκατακτιρίζοντάς το. Από αδελφό κόμμα της εγκληματικής οργάνωσης Χρυσή Αυγή, να θεωρείται πλέον ένα ακροδεξιό κόμμα τύπου Μελόνι. Η μετάλλαξη είναι πολύ βολική για όσους θέλουν να μεταπηδήσουν από ένα κόμμα του δημοκρατικού τόξου, όπως π.χ. ο ΔΗΣΥ, στο ακροδεξιό ΕΛΑΜ με αρχηγό να παροπαλίσουν του Μιχαολοιάκου. Το έκαναν ο Πελεκάνος και ο Χαμπουλλάς, σε μερικούς μήνες αναμένεται να ακολουθήσει και ο Παπακαραλάμπους. Πέρα όμως από τις πολιτικές φιλοδοξίες του καθενός, οι δημοκρατικοί πολίτες οφείλουν να γνωρίζουν και να θυμούνται: το γεγονός ότι οι ΕΛΑΜίτες έβγαλαν τις μαύρες φανέλες και φόρεσαν το σακάκι του κοινοβουλευτισμού δεν τους ξεπλένει.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η ζωγράφος μιας οφθαλμαπάτης

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

«Η Τουρκία δεν μπορεί να συμμετάσχει στο (σ.σ. ευρωπαϊκό) οικοδόμημα άμυνας και ασφάλειας που είναι τόσο σημαντικό, εάν δεν εκπληρώσει τις κυπρωγενείς και ευρωπαϊκές της υποχρεώσεις», ισχυρίστηκε η πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αννίτα Δημητρίου, μιλώντας στον Αντέννα και αναλύοντας το πρόσφατο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (ΕΛΚ). Και πρόσθεσε ότι με αυτό το ψήφισμα, «δεσμεύεται το ΕΛΚ, η ίδια η Ευρώπη» (!) ότι δεν πρόκειται να δεχθεί τον ιδιαίτερο ρόλο τον οποίο επιζητεί η Τουρκία» στην άμυνα και ασφάλεια, «αν δεν άρει την απαράδεκτη αξιολογία της για λύση δύο κρατών, που ουσιαστικά αυτό σημαίνει τη νομιμοποίηση της συνεχιζόμενης κατοχής, αν δεν σταματήσει τις παράνομες προκλιπτικές ενέργειές της στο Αιγαίο, στη νεκρή ζώνη και στην ΑΟΖ μας».

Αν και είχα διαβάσει το ψήφισμα του ΕΛΚ, οι αναφορές της προέδρου του ΔΗΣΥ,

με οδήγησαν να το ξαναδιαβάσω. Αναζητώντας «conditionality». Τους όρους και τις προϋποθέσεις που βλέπει η κα Αννίτα Δημητρίου να διέπουν τη συμμετοχή της Τουρκίας στην ευρωπαϊκή άμυνα και ασφάλεια, και τη διασύνδεση με την υπαναχώρηση Ερντογάν από τη λύση δύο κρατών στην Κύπρο, με τον τερματισμό της συνεχιζόμενης κατοχής και των προκλιπτικών ενεργειών, σε νεκρή ζώνη-κυπριακή ΑΟΖ, μέχρι και στο Αιγαίο (!).

Δυστυχώς όμως τέτοιοι όροι δεν υπάρχουν. Πουθενά. Υπάρχουν γενικόλογες αναφορές περί αδυναμίας ολοκλήρωσης της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής άμυνας και ασφάλειας «όσο ένα κράτος-μέλος εξακολουθεί να βρίσκεται υπό ξένη στρατιωτική κατοχή» και φραστικές υποδείξεις για σεβασμό των «ευαισθησιών» όλων των κρατών-μελών, της κυριαρχίας και της εδαφικής τους ακεραιότητας. Όταν λέει το ψήφισμα. Χωρίς να θέτει ως προϋποθέσεις όλα αυτά που αράδιασε με μεγάλη ευκολία, η πρόεδρος του ΔΗΣΥ, από αέρος. Και κυ-

ρίως χωρίς να θεμελιώνει conditionality, όρων και προϋποθέσεων που μόνο η κα Δημητρίου προφανώς είναι σε θέση να δει. Έστω κι αν δεν υπάρχει.

Αυτό που ξενίζει δεν είναι μόνο η ιδιότυπη διορατικότητα της προέδρου του ΔΗΣΥ να βλέπει ανύπαρκτα πράγματα, ούτε η διαστρέβλωση ενός ψηφίσματος για λόγους εσωτερικής κατανάλωσης. Είναι κυρίως η παραγνώριση όσων πραγματικά συμβαίνουν στο ζήτημα εμπλοκής της Τουρκίας στην ευρωπαϊκή ομπρέλα άμυνας και ασφάλειας, την οποία προωθεί κατά κύριο λόγο το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, διά της προέδρου της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, που ως γνωστόν είναι μέλος του ΕΛΚ.

Και η κα φον ντερ Λάιεν, όπως καταγράφεται στο επίσημο read out της διεκδίκησης με τους ηγέτες των «προθύμων χωρών», εξήγησε στον Ταγίπ Ερντογάν ότι η Τουρκία μπορεί να συμμετάσχει σε όλα τα εθνικά προγράμματα των 27 κρατών-μελών σε ό,τι αφορά την ενίσχυση

της άμυνάς τους, με τη διάθεση στρατιωτικού υλικού που θα ανέρχεται συνολικά, μέχρι 650 δισεκατομμύρια ευρώ. «Δεν θα υπάρχουν όροι όσον αφορά την προέλευση του αμυντικού εξοπλισμού», διαβεβαίωσε χαρακτηριστικά η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν τον Ταγίπ Ερντογάν, για να μην ανησυχεί. Αλλά και στο ζήτημα του SAFE, του κοινού ευρωπαϊκού προγράμματος προμηθειών αμυντικού εξοπλισμού 150 δισ. ευρώ, «η Τουρκία μπορεί να παρέχει άμεσα έως και 35%», ήταν τα ακριβή λόγια της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν (μέλος του ΕΛΚ για να μην ξεχνιόμαστε), ενώ στο υπόλοιπο 65% απαιτείται εταιρική συμφωνία ασφαλείας με την Ε.Ε. Στο επίσημο μάλιστα read out της Κομισιόν, για την τηλεδιάσκεψη των ευρωπαϊκών θεσμών με τον Ερντογάν και τους λοιπούς ηγέτες των «προθύμων χωρών», δεν υπάρχει η λέξη Κύπρος. Ούτε αναφορές περί προϋποθέσεων/όρων προς την Τουρκία, για άρση της αξιολογίας της για δύο κράτη ή σε σχέση με τη νεκρή ζώνη και την κυπριακή ΑΟΖ.

Εάν, λοιπόν, η κα Αννίτα Δημητρίου επιμένει να βλέπει διασύνδεση της συμμετοχής της Τουρκίας στην ευρωπαϊκή άμυνα και ασφάλεια με την άρση της αξιολογίας Ερντογάν για δύο κράτη στην Κύπρο, θεωρώντας μάλιστα ότι «δεσμεύεται το ΕΛΚ, η ίδια η Ευρώπη», θα πρέπει να το πει και στην Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. Να το μάθει και να «δεσμευτεί» κι αυτή, που όπως προκύπτει αβίαστα από το επίσημο read out με τον Ερντογάν, σπρώχνει την Τουρκία και από την πόρτα και από παραθύρα, στην ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική άμυνας και ασφάλειας. Διαφορετικά, η πρόεδρος του ΔΗΣΥ κινδυνεύει να μείνει αγκαλιά με μια οφθαλμαπάτη, ένα ανελικρινές πορτρέτο, που κατά κύριο λόγο, εκθέτει την ίδια τη ζωγράφο του.

Σημ. Γενικά, το ψήφισμα ΕΛΚ περιέχει θετικές αναφορές για την Κύπρο. Όχι όμως αυτές που ισχυρίστηκε η πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Αθόρυβος και αποτελεσματικός

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η Ελλάδα, και ειδικά η μεταπολιτευτική Ελλάδα, έχει ένα μεγάλο πρόβλημα. Της λείπουν εκείνοι οι Έλληνες στους οποίους αξίζει ο αγγλοσαξονικός όρος statesman, άνθρωποι που αξίζουν πραγματικά να χειρίζονται τις υποθέσεις του κράτους, αλλά και τις τύχες του έθνους. Ο Πέτρος Μολυβιάτς ήταν ένας τέτοιος σπάνιος άνθρωπος, που έζησε πολλά, χειρίστηκε κρίσιμες υποθέσεις σε ιστορικές στιγμές, μίλουσε λίγο και λειτουργούσε πάντοτε αθόρυβα αλλά αποτελεσματικά. Ως επιτελάρχης του Κωνσταντίνου Καραμανλή, δεν ύψωνε ποτέ τον τόνο της φωνής του και περιοριζόταν στο περίφημο «εγώ στη θέση σας δεν θα το έκανα έτσι». Μετά τον θάνατό του ήταν ο διαχρονικός και επίμονα μεθοδικός θεματοφύλακας της υστεροφημίας του και του «Καραμανλισμού». Το έκανε με πάθος, ενώ θύμωνε πάντοτε όταν κάποιος άλλος πολιτικός παλαιάς κοπής αμφισβητούσε τον παλαίο Καραμανλή.

Ο Μολυβιάτς όμως είχε χειριστεί και τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, σε στιγμές δύσκολες. Αποτέλούσε για όλους μας τη θεσμική μνήμη της εξωτερικής πολιτικής και συχνά διόρθωνε τους διαδεδομένους αστικούς μύθους, όπως αυτόν που ήθελε Καραμανλή και Παπανδρέου να έχουν συνεννοηθεί για το «Βυθιάστε το Χόρα».

Οι επικριτές του πίστευαν ότι τον είχε σφραγίσει το «σύνδρομο της Ζυρίκας», επειδή ο Καραμανλής κουβαλούσε το τραύμα της επίλυσης του Κυπριακού και τις κατηγορίες περί προδοσίας. Ο ίδιος επέμενε πως και όταν υπήρξε η πολιτική βούληση για μία συμφωνία για το Αιγαίο, η Τουρκία δεν ανταποκρίθηκε ποτέ. Είναι πάντως δική του κληρονομιά οι εθνικές κόκκινες γραμμές για οποιαδήποτε μελλοντική συμφωνία, το ότι η Ελλάδα δεν διαπραγματεύεται την κυριαρχία σε ελληνικό έδαφος με

το πρόσχημα των «γκρίζων ζωνών» και απορρίπτει κατηγορηματικά τους ισχυρισμούς περί αποστρατιωτικοποίησης των νησιών.

Ο πρέσβης πήρε πολλά μυστικά των τελευταίων 75 ετών μαζί του, καθώς πίστευε ότι ένας άνθρωπος σε θέσεις εμπιστοσύνης δεν δικαιούται να μιλάει δημοσίως για όσα έζησε. Είχε χιούμορ και, πράγμα σπάνιο στον τόπο μας, διάθεση για αυτοσαρκασμό ο Μολυβιάτς. Σε αυτόν ανήκει ένα άλλο περίφημο δόγμα, που ξηγεί πολλά στη σύγχρονη ιστορία μας. Όταν συζητούσαμε για το πώς φτάσαμε σε κάποια εθνικά αποτυχία, έλεγε πάντοτε στο τέλος «και μην ξεχνάτε τον παράγοντα της μαλ...», κάποιος απλά την έκανε». Ο Μολυβιάτς είχε, τέλος, μια βαθιά αίσθηση προσφοράς μέχρι τα βαθιά του γεράματα. Όταν ο Τάκης Πικραμμένος, ως υπηρεσιακός πρωθυπουργός, του ζήτησε να εκπροσωπήσει τη χώρα στη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ στο Σικάγο το 2012 το έκανε, παρά τα σοβαρά προβλήματα υγείας που αντιμετώπιζε. Ήταν μια στιγμή απολύτως κρίσιμη και ο ίδιος κέρδισε τις εντυπώσεις με Ομπάμα και Μέρκελ, μιλώντας καθαρά και στιβαρά για την πρόθεση της Ελλάδας να κάνει ό,τι μπορεί για να μείνει στην Ε.Ε. και στο ευρώ.

Προσωπικά, θα μου λείψουν τα τηλεφωνήματά του κάθε, σχεδόν, Κυριακή πρωί. Το μυαλό του ζωντανό και αικμηρό, οι παρατηρήσεις καιριες και ενίοτε αιρετικές. Δεν συμφωνούσαμε πάντοτε, αλλά αυτό ακριβώς έκανε τις συζητήσεις μας πολύτιμες. Το Σάββατο 12 Απριλίου σήκωσα το τηλέφωνο και για πρώτη φορά τον άκουσα να μου μιλάει στον ενικό. Ήθελε να αποχαιρετιστούμε, γιατί ένιωθε ότι έφτανε στο τέλος. Δεν είναι από τις στιγμές που θα ξεχάσω. Ούτε ασφαλώς το Μ. Σάββατο, όταν τον πήρα για να του ευχανώ Καλή Ανάσταση και εκείνος με το παροιμιώδες χιούμορ του μου είπε: «Ξέρω, ξέρω, έχω χάσει κάθε αξιοπιστία. Σε αποχαιρέτσα και ακόμη εδώ είμαι».

Κάτι αλλάζει πάλι

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Το απόγευμα της Πέμπτης 8 Μαΐου, λευκός καπνός από την καμινάδα του Βατικανού γνωστοποιούσε «στην πόλη και στην οικουμένη» την εκλογή του νέου Πάπα Λέοντος ΙΔ΄, που απευθυνόμενος στα πλήθη των πιστών ευχήθηκε «Ειρήνη Υμίν».

Την ίδια μέρα, σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης εορταζόταν, μάλλον «διακριτικά», η 80ή επέτειος της ίδτας της Γερμανίας το 1945. Σύμπληψη αγαθή θέλησε ο πατέρας του νέου Πάπα, Λούις Μάριους Πρέμποστ, γαλλικής και ιταλικής καταγωγής, να έχει υπάρξει βετεράνος του Αμερικανικού Ναυτικού, υπηρέτησας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η μητέρα του κατήγετο από την Ιορτανία. Ο ίδιος γεννήθηκε στο Σικάγο και διετέλεσε επισκοπος στην Καθολική Εκκλησία στο Περού, όπου απέκτησε την περουσιανή υπηκοότητα. Η εκλογή του από το κονκλάβιο των καρδινάλιων υπήρξε απόφαση αριστοτεχνικής δεξιότητας και πλήρης νοημάτων.

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ ήταν ο πρώτος που συνεχάρη θερμότατα τον πρώτο «Αμερικανό Πάπα». Συγκρατητήριό απέστειλε στον Πάπα Λέοντα ΙΔ΄ και ο πρόεδρος Πούτιν της Ρωσίας, όπου η νίκη εναντίον της χιτλερικής Γερμανίας τμήαται την 9η Μαΐου. Το ουσιαστικό είναι ότι το κλίμα του εορτασμού είναι στις μέρες μας πολιτικώς βαρύτατο.

Πριν από τριάντα χρόνια, η ατμόσφαιρα που επικρατούσε ήταν διαφορετική. Η πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης είχε δημιουργήσει την ελπίδα μιας Ευρώπης από τον Ατλαντικό έως τα Ουράλια, για την οποία είχε

ομιλήσει πρώτος ο στρατηγός Ντε Γκωλ. Το 1995 η μέρα της νίκης VE Day 50 γιορτάστηκε διαδοχικά στις τρεις νικητρίες χώρες, Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία.

Στο Λονδίνο η ατμόσφαιρα είχε έντονο το στοιχείο θεατρικότητας, που χαρακτηρίζει «τα εστειμένα αυτά νησιά». Οι Βρετανοί με κόκκινες παπαρούνες στο πέτο πλημμύριζαν τους δρόμους και τις όχθες του Τάμεσι. Στη δεξίωση που παρέθεσε η βασίλισσα Ελισάβετ Β΄ οι ηγέτες παρεκάθισαν με σμόκιν και τα παράσημά τους. Αυτό σκανδάλισε κάποιους από τους Ευρωπαίους διπλωμάτες, διότι ο φέρων τα παράσημα είναι αναγκαίο να φοράει φράκο. Ποιος τα λογάριζε, όμως, αυτά. Εσφυζε το Λονδίνο από ευθυμία.

Στο Παρίσι κυριαρχούσε ατμόσφαιρα βοναπαρτική. Ιππείς προηγούνταν από το ανοικτό τζιπ, επί του οποίου επέβαινε ιστάμενος ο πρόεδρος Μίτεραν κατευθυνόμενος προς την Αψίδα του Θριάμβου, όπου παρεκάθισαν με τον νικητή και διάδοχό του στο προεδρικό αξίωμα, Ζακ Σιράκ.

Την επομένη, 9 Μαΐου, στη Μόσχα, στη λεωφόρο που οδηγούσε στην Ερυθρά Πλατεία παρήλυναν βετεράνοι του πολέμου, τα στήθη τους στολισμένα με παράσημα και μεταξυ διαφόρων άλλων σχηματισμών, και ένα πλήθος με υψωμένο τον θυρεό των Ρομανώφ. Πέντε χρόνια αργότερα, στις 15 Αυγούστου 2000 επί της προεδρίας του Βλαντιμίρ Πούτιν, η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας ανακοίνωσε την αγιοποίηση της οικογένειας του τσάρου Νικολάου Β΄, ο οποίος είχε δολοφονηθεί από τους μπολσεβίκους. Κάτι άλλαζε στην Ευρώπη την εποχή εκείνη. Κάτι αλλάζει και στις μέρες μας, αλλά δεν ξέρουμε προς ποια κατεύθυνση.

Εμείς, οι νεόπλουτοι της Ευρώπης

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Δέκα χρόνια πέρασαν από τότε που ξυπνούσαμε κάθε πρωί και δεν ξέραμε πού βρίσκόμαστε. Ήταν η Ελλάδα ακόμη ευρωπαϊκή χώρα ή μήπως είχε εκδικωθεί ταπεινωτικά από την κοινότητα των εθνών της Δύσης; Οι τότε κυβερνήτες μας, οι οποίοι είχαν εκλεγεί με όλους τους κανόνες της δημοκρατίας μας, είχαν καταφέρει να πείσουν την πλειοψηφία περί του αντιθέτου. Δεν επρόκειτο για ταπείνωση. Ήταν μια νίκη απέναντι στις δυνάμεις που μας δυνάστευαν μέσω του χρέους. Ε, ναι, χρωστούσαμε πολλά, περισσότερα από όσα μπορούσαμε να αντέξουμε. Ήταν η πρώτη φορά από τη μεταπολίτευση που κάποιες πολιτικές δυνάμεις αντιμετώπιζαν την Ευρώπη ως αντίπαλο. Ίσως και πριν από τη μεταπολίτευση. Η επτάχρονη δικτατορία δεν διατύπωσε ποτέ αντιδυτική πολιτική. Το αντίθετο. Προσπάθησε να πείσει τις Δυτικές Δημοκρατίες πως η κατάλυση του δημοκρατικού συντάγματος ήταν απαραίτητο μέτρο για να σώσει την Ελλάδα από την παράδοσή της στο Σιδηρούν Παραπέτασμα. Η πολιτική ρητορική των συνταγματάρχων εκλιπαρούσε τη Δύση να αναγνωρίσει τη χρησιμότητά τους στη μεθόριο. Η πρώτη

φορά που αμφισβητήθηκε η ένταξη της Ελλάδας στον Δυτικό Κόσμο ήταν το 2015. Μετά τον συμμοριτοπόλεμο του ΄46-49.

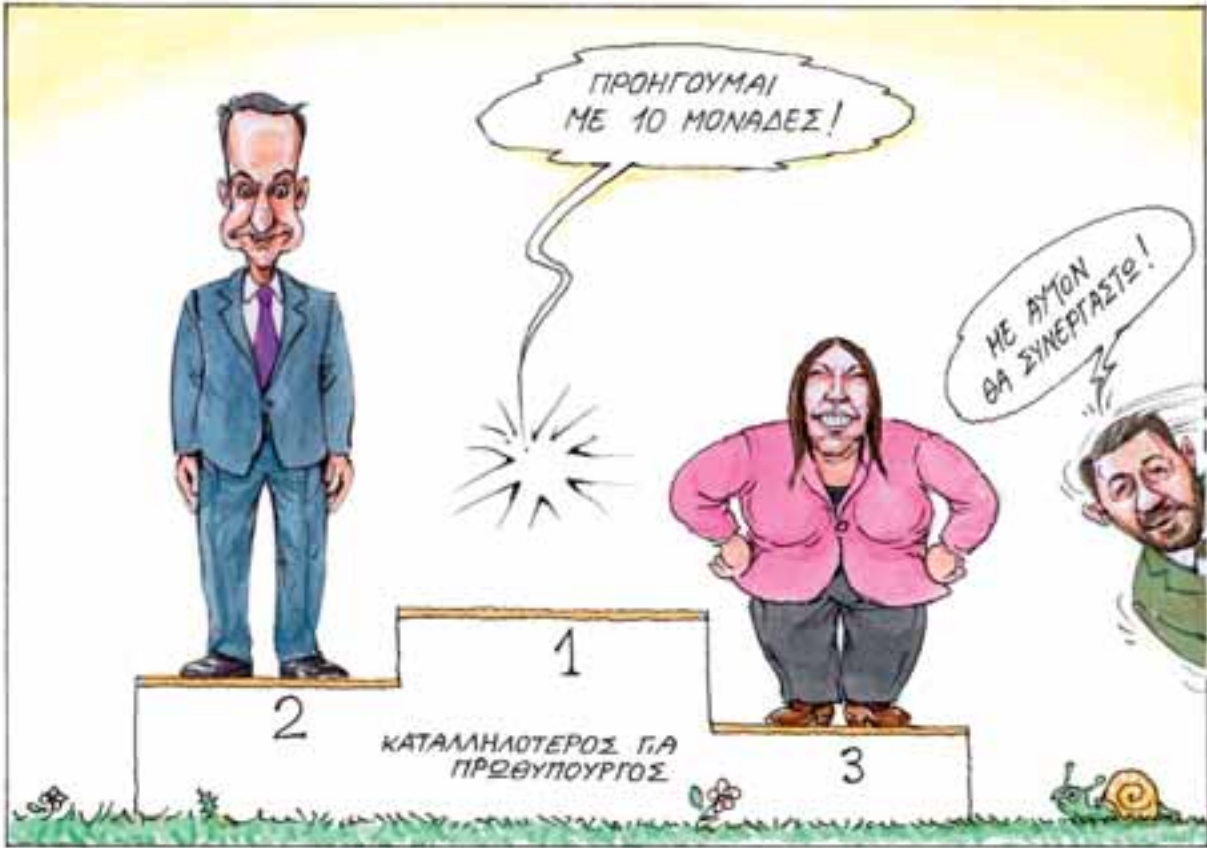
Δέκα χρόνια μετά αυτά έχουν βρει τη θέση τους στα αρχεία της Ιστορίας. Οι πρωταγωνιστές της περιόδου εκείνης είναι κέρινα ομοιώματα τα οποία δεν συμμετέχουν στην πολιτική ζωή. Ποιος θυμάται τον Βαρουφάκη ή τον Λαφαζάνη; Ακόμη και ο Τοίπρας ψάχνει να βρει τρόπο για να προαχθεί από φάντασμα σε άνθρωπο με σάρκα και οστά. Θα μου πείτε έχουμε την Κωνσταντοπούλου, πρόεδρο της Βουλής τω καιρώ εκείνω, και τώρα πρόεδρο του κόμματος των Τεμπών. Όμως, δέκα χρόνια μετά την εφιαλτική εκείνη περίοδο του 2015, η χώρα μας δεν αντιμετώπιζε υπαρκτικό πρόβλημα όπως τότε. Τα προβλήματα είναι πολλά, δεν έχω αντίρρηση, όμως δεν αμφισβητούν τη δυτική μας ένταξη. Οι Βελόπουλοι, οι Νατσοί είναι στο περιθώριο, χωρίς καν την ασφάλεια της αδράνειας την οποία απολαμβάνει το ΚΚΕ. Η δημοσκοπική άνοδος της κ. Κωνσταντοπούλου μάλλον θα πρέπει να πιστωθεί στο διογκωμένο θυμικό της και στην ψυχοπαθολογική έξαρση κοινωνικών ομάδων που

αντιμετωπίζουν τον θυμό ως υπαρκτή αξία.

Όμως, as αφήσουμε τον μικροκοσμό μας. Και as ριζούμε μια ματιά σ’ αυτήν την Ευρώπη η οποία από συστάσεως του ελληνικού κράτους υπήρξε οδηγός. As μη βαυκαλιζόμεθα. Είναι η μοίρα των μικρών κρατών, όπως η Ελλάδα. Οι μεγάλοι πολιτικοί μας έβρισκαν πάντα κάποιο πρότυπο για να το ακολουθήσουν. Από τον Βενιζέλο έως τον Καραμανλή, τον κανονικό. Σήμερα ποιο πρότυπο έχει να προσφέρει η Ευρώπη στον Μητσοτάκη; Ο Μακρόν επί ξύλου κρεμάμενος, ο Μερτς καγκελάριος με υποσμηνίσεις. Ή μήπως η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και η Μάγια Κάλας; Είμαστε οι έφηβοι της Ευρώπης. Μήπως ήρθε ο καιρός η εφηβική Ευρώπη να ενηλικιωθεί; Πέστε ό,τι θέλετε. Πρόκειται για μια ρομαντική ιδέα η οποία δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα. Την ακούν ο Τραμπ και ο Πούτιν και σκάνε στα γέλια. Πλην όμως.

As με συγχωρήσετε, αλλά δεν έχω να προτείνω πολιτικές λύσεις. Θέλω απλώς να διατυπώσω τις ανησυχίες μου για την ευρωπαϊκή ύπαρξη. Και να πω ότι για να μπορέσουμε να σώσουμε τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής, απ’ τη Βόρειο

Θάλασσα έως τη Μεσόγειο, οφείλουμε να ξεπεράσουμε το στερεότυπο του γαλλογερμανικού άξονα. Είναι αναγκαίος αλλά όχι ικανός. Και θα πρέπει πάντα να έχουμε υπ’ όψη ότι η υπεράσπιση της Ευρώπης δεν περιορίζεται στη γεωστρατηγική της ισχύ. Είναι απαραίτητη, όμως δεν είναι αρκετή. Η δύναμη της Ευρώπης είναι ο τρόπος ζωής της. Χάρη σ’ αυτήν έγινε η Ελλάδα αυτή που είναι σήμερα. Και αυτήν οφείλει να υπερασπιστεί. Με το σθένος του νεόπλουτου που λατρεύει τον πλούτο που κατέκτησε, σε αντίθεση με όσους τον κληρονόμησαν και τον βαρέθηκαν ή τον περιφρονούν. Ο ευρωπαϊκός τρόπος ζωής πάσχει από εσωτερική υπονόμευση. Ο αντισημιτισμός και η ισλαμολατρία τον υπονομεύει. Στην ελληνική κοινωνία και τα δύο αυτά φαινόμενα είναι περιθωριακά. Χαρακτηρίζουν ως επί το πλείστον την περιθωριακή Αριστερά με πλοκάμια στην εξίσου περιθωριακή Ακροδεξιά. Το πλειοψηφικό σώμα της κοινωνίας είναι φιλοευρωπαϊκό. Εμείς, οι νεόπλουτοι της Ευρώπης, ίσως είμαστε η λύση των προβλημάτων της. Αρκεί να λύσουμε μερικές λεπτομέρειες, όπως η ασφάλεια στα πανεπιστήμια.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Πυροσβεστήρες και καφέςδες

Της **ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Εμένα εκείνος ο πυροσβεστήρας με έχει μαράνει. Τον έφεραν μαζί τους από κάπου; Ή μήπως τον άρπαξαν επί τόπου; Ήταν δηλαδή το κάζο πενσάτο ή ήταν ασυντέντε –όπως προσπαθούσε να εξακριβώσει και ο Επτανήσιος ανακριτής της «Βαβυλωνίας»–, εκ προμελέτης ή τυχαίον; Αναφέρομαι στο επεισόδιο στη Νομική Σχολή Αθηνών και στους δέκα άνδρες που, προ δεκαημέρου, με κράνη και κουκούλες, ανέβηκαν στον 1ο οροφο για να διαλύσουν μια συγκέντρωση φοιτητών και καθηγητών για την επιχειρηματικότητα. Εκεί, ένας μεταπτυχιακός φοιτητής τούς αντιστάθηκε και τότε ένας από τους εισβολείς τού κατέβασε τον πυρο-σβεστήρα το κεφάλι.

Εδώ έχω να εκφράζω όλη μου την εκτίμηση και τον σεβασμό σ’ αυτόν τον φοιτητή, για το θάρρος του. Να διερωτηθώ δε πόσοι άλλοι ήταν παρόντες, πόσοι από αυτούς διέθεταν χέρια, πόδια και κινητά με φωτογραφικές μηχανές, εάν αυτά τα μεταχειρίστηκαν και εάν όχι, γιατί;

Σας ομολογώ, όμως, ότι την έχω μπουχτίσει αυτήν την ιστορία με τους κουκουλοφόρους, που κρατάει 40 χρόνια αλλά περιγράφεται πάντοτε ως «νεαροί» έτσι, λιγάκι καϊδευτικά, λιγάκι «ε, μην τα εξαλάζει και στις μέρες μας, αλλά δεν ξέρουμε προς ποια κατεύθυνση.

ανεπανόρθωτη ζημιά να κάψουν το Πολυτεχνείο, συνεχίζουν σαράντα χρόνια τις ζημιές και το κλεψίδι, με την ανοχή των αριστερών κομμάτων και της «διανόησης».

Εχω μπουχτίσει τις κλαψούρες «γιατί δεν επεμβαίνει η αστυνομία», που υπονοούν πως υπάρχει τρόπος να βγάλεις έναν τραμπούκο από την ομάδα του και να τον τοποθετήσεις όμορφα όμορφα στη φυλακή, απλά, όπως βγάζεις μια τριχα από το ζυμάρι – χωρίς άγρια κυπήματα, που αμέσως θα ξεσηκώσουν ουρανομήκεις διαμαρτυρίες για «αστυνομική βία». Εχω μπουχτίσει τον «ψίθυρο» ότι η βία στα πανεπιστήμια είναι της άκρας Δεξιάς. Η βία στα πανεπιστήμια είναι κόκκινη, δεν έχετε παρά να δείτε ποιοι την απενοχοποιούν.

Εξαγριώνομαι δε κάθε που ακούω ότι «η κυβέρνηση δεν κάνει τίποτα». Εχει κάνει το μέρος της δουλειάς που μπορεί να κάνει. Εχει καθαρίσει όλα εκείνα τα λαγούμια μέσα στα ανώτατα ιδρύματα, όπου είχαν φωλιάσει επί δεκαετίες οι «ομάδες κρούσης» των «προοδευτικών». Αλλά ούτε η κυβέρνηση ούτε η αστυνομία μπορούν να αλλάξουν κάτι μέσα σε έναν μεγάλο οργανισμό, όπως είναι ένα πανεπιστήμιο, εάν δεν το θέλει και ο εν λόγω οργανισμός. Δείτε το παρακάτω τρίπτυχο: Με διαφορά λίγων ωρών: α) Κουκουλοφόροι κατέλαβαν χώρους στο

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, τους οποίους προσφάτως είχε «καθαρίσει» από αναρχικούς η αστυνομία και τους είχε παραδώσει στο πανεπιστήμιο. β) Ομάδα επώνυμης αριστερών αποπειράθηκε να διαλύσει με φωνές και σπρωξίδια μια συζήτηση στο βιβλιοπωλείο «Ιανός» επειδή δεν της άρεσε το θέμα της. γ) Και άλλη ομάδα μπήκε στη Νομική και διέλυσε τη συζήτηση για σύνδεση του πανεπιστημίου με τις θέσεις εργασίας.

Και στα δύο πανεπιστήμια, οι επιτιθέμενοι πέτυχαν τον σκοπό τους. Αλλά στο βιβλιοπωλείο, όχι. Γιατί; Διότι οι οργανωτές και οι ακροατές της εκδήλωσης στο βιβλιοπωλείο δεν το ήθελαν και δεν είχαν καμία διάθεση να το επιτρέψουν. Έτσι, σκώθηκαν πολλοί και δημιούργησαν έναν τοίχο που δεν άφησε τους επιτιθέμενους να περάσουν, τους έσπρωξε δε όμορφα όμορφα προς τα έξω. Η αστυνομία τους περίμενε στον δρόμο, όπου έτσι κι αλλιώς σκόρπισαν ο καθένας για το σπιτάκι του. Τόσο απλό. Εντούτοις, σαράντα χρόνια τώρα σε μερικά πανεπιστήμια συνεχίζεται η ανομία. Καθηγητές χιζόνται μέσα στα γραφεία τους άλλων βανδαλίζεται η βιβλιοθήκη και το αρχείο άλλον τον δέρνουν άλλου τον κρεμούν ταμπέλα στον λαιμό και τον διαπομπεύουν στο Διαδίκτυο. Και τα θύματα σωπαίνουν! Λες και πάσχουν μαζικά

από το σύνδρομο της Στοκχόλμς.

Ξαφνικά, όμως, στην Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου, μια κυρία ανέλαβε το κυλικείο. Η αστυνομία το είχε πρόσφατα ελευθερώσει από τη μακροχρόνια «κατάληψη» και εκείνη το μίσθωσε, το πάστρεψε, έφαγε τα νύχια της για να ξεκολλήσει από τοίχους και τζάμια τις αφίσες που είχαν κολλήσει η μία πάνω στην άλλη χρόνια τώρα και άρχισε να σερβίρει καφέδες. Μόλις δε είδε να πλησιάζουν κάτι προφανώς αφισκοκολλητάδες, με χαρτιά, κουβά, πινέλα και –φυσικά!– κουκούλες, πετάχτηκε να τους παρακαλέσει ευγενικά να μην της καταστρέψουν τη δουλειά της. Εκείνοι, συνθησθεμένοι να χαστοκυίζουν καθηγητάδες, αμέσως τη χαστούκισαν και της πασάλειψαν και το αυτί με κόλλα! Αλλά εκείνη είχε ήδη καταγράψει στο κινητό της τον κυρίως δράστη, έκανε αμέσως μήνυση και μέσα σε λίγες ώρες ο κουκουλοφόρος ταυτοποιήθηκε –εύκολα γιατί ήταν ήδη γνωστός στις αρχές–, συνελήφθη στο σπίτι της φίλης του όπου κρυβόταν και στάλθηκε στον εισαγγελέα. Είναι φοιτητής 34 ετών. Τριάντα τεσσάρων! Βρε παιδιά, μήπως το «κλειδί» για το τέρμα της ανομίας στα πανεπιστήμια είναι τα κυλικεία;

Η κ. Αθηνά Κακούρη είναι συγγραφέας.

Το μακρινό 2028

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Την περασμένη Δευτέρα διαφάνηκε, μετά τη συνάντηση των δύο ηγετών, πως η άσκηση της συμφωνίας για Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) παραμένει άλυτη. Σε αυτό το σημείο αρκεί να συνειδητοποιήσουμε πως δεν μιλάμε για την άρση του αδιεξόδου των συνομιλιών στο Κυπριακό. Αυτό καλά κρατεί από το 2017. Μιλάμε για τη συμφωνία για ένα (ή περισσότερα) οδόφραγμα και ένα πάρκο με φωτοβολταϊκά στη νεκρή ζώνη που θα βελτιώσουν το κλίμα μεταξύ των δύο κοινοτήτων και, ιδανικά, θα ανοίξουν τον δρόμο για τη σταδιακή επάνοδο σε συνομιλίες – μετά από μια δεύτερη μάλιστα άτυπη διάσκεψη πενταμερούς χαρακτήρα.

Είναι προφανές το πόσο δύσκολα έχουν καταστεί τα πράγματα. Η τακτική του Ερσίν Τατάρ να βάζει στην εξίσωση τη διάσταση της «κυριαρχικής ισότητας» για να αποδεχθεί η πλευρά μας πως συμφωνεί με ένα «δεύτερο κυπριακό κράτος» δεν βοηθά την κατάσταση. Όπως την κατάσταση δεν βοηθούν και οι δικές μας στοχευμένες διαρροές στα ΜΜΕ για προτάσεις όπως η δάνοιξη των τουρκικών λιμένων για τα κυπριακά πλοία –πτυχά που διαχρονικά η Άγκυρα «μάτσαρε» διαπραγματευτικά με την αναγνώριση πτώσεων από το παράνομο αεροδρόμιο του Ερτζάν, στην κατεχόμενη Τύμπου. Ωστόσο, το ερώτημα που, εύλογα, προκύπτει είναι κατά πόσον αυτά τα ΜΟΕ χωρίς εμπιστοσύνη θα εξακολουθούν να τα ανέχονται τα Η.Ε. και μέχρι πότε.

Υπάρχει απάντηση: Για όσο χρειαστεί. Ο ΟΗΕ δεν θα κηρύξει αδιέξοδο όσο γρήγορα νομίζουν κάποιοι. Ξέρει το Κυπριακό για μισό αιώνα όσο καλά το ξέρουμε και εμείς και οι Τουρκοκύπριοι και η Άγκυρα. Ξέρει επίσης στον άμεσο, διπλωματικά, χρόνο που έχει ενώπιόν του τι προκύπτει: Οι «εκλογές» στα Κατεχόμενα όπου η Άγκυρα θα ξεκαθαρίσει ποιον και γιατί –συνδεδεμένο με το Κυπριακό– θα στηρίξει, άρα θα διαφανούν και οι προθέσεις της και ακολούθως η κυπριακή Προεδρία της Ε.Ε. που ξεκινά από την 1η Ιανουαρίου, του 2026. Τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Πως η κ. Ολγκίν, η ειδική αντιπρόσωπος που επανέρχεται στην Κύπρο στα μέσα Μαΐου, έχει μπροστά της 45-50 ημέρες να προετοιμάσει τη «Γενετή II» και τον μισό Οκτώβρη-αρχές Νοέμβρη (άλλες 30 ημέρες περίπου) πριν περατώσει τη δεύτερη θητεία της για να έχει καταλήξει κάπου. Πράγμα, που αντικειμενικά σημαίνει πως αν υπάρχει πρόδος μετά το πέρας της κυπριακής Προεδρίας, το δεύτερο εξάμηνο του 2026, θα έχουμε την εικόνα προόδου ή οριστικού αδιεξόδου.

Γιατί έχει σημασία ο Οκτώβριος; Διότι αν ο Τατάρ «επανεκλεγεί», μάλλον δεν θα έχει τίποτα πολύ νωρίτερα. Και υπό αυτό το βάρος οι λεγόμενες εκλογές στα Κατεχόμενα αποκτούν ξεχωριστή σημασία. Χωρίς αυτό να σημαίνει, βέβαια, πως η ανάδειξη στο τιμόνι κάποιου προοδευτικού υποψηφίου θα σηματοδοτήσει την επίλυση του Κυπριακού. Όλοι ξέρουμε ότι αυτό απαιτεί πολύ περισσότερα πράγματα και, φυσικά, τη συναίνεση της Τουρκίας.

Το δεύτερο εξάμηνο του 2025 είναι κρίσιμο. Όπως κρίσιμο είναι και το 2026, χρονιά που ωστόσο θα καταδείξει, με έναν πιο οριστικό τρόπο αυτή τη φορά, το που βαδίζει το Κυπριακό. Το 2027 όπως και το 2028 –χρονιά Προεδρικών στην Κύπρο– είναι πολύ μακριά ακόμη. Αλλά στο Κυπριακό η εξέλιξη –καλές ή κακές– θα έρθουν πολύ νωρίτερα. Καλό να το θυμόμαστε άπαντες αυτό για να μην βρεθούμε προ εκπλήξεων.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Εσωτερικά εκποτισμένοι Παλαιστίνιοι συγκεντρώνονται για να λάβουν φαγητό από φιλανθρωπική κουζίνα, στον προσφυγικό καταυλισμό Jabalia, στη βόρεια Λωρίδα της Γάζας. Σύμφωνα με την UNRWA, πάνω από ένα εκατομμύριο άνθρωποι σε όλη τη Λωρίδα της Γάζας βιώνουν οξεία έλλειψη τροφής.

Μια επέτειος, ένα στοίχημα!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ημέρα της Ευρώπης, 9 Μαΐου. Γιατί η Ημέρα αυτή δεν έχει γίνει και η «Ημέρα της Κύπρου»; Τα παραδείγματα δείχνουν το γιατί:

1) Με αντάλλαγμα τη Μεσογειακή Πολιτική της Ε.Ε., ξεπάγωμα της ενταξιακής πορείας της Κύπρου. Μετά από 10 χρόνια καθυστέρησης, τέθηκε σε εφαρμογή η Τελωνειακή Ένωση Κύπρου-ΕΟΚ την 1η Ιανουαρίου 1988. Επιτυχία, 1987.

2) Με αντάλλαγμα την Τελωνειακή Ένωση Τουρκίας-ΕΟΚ, 1/1/96, καθορισμός χρονοδιαγράμματος για έναρξη ενταξιακών για την Κύπρο έξι μήνες μετά το τέλος της τότε Διακυβερνητικής. Επιτυχία, 1996.

3) Η Κύπρος υπέβαλε αίτηση για να γίνει πλήρες μέλος της Ε.Ε. στις 4 Ιουλίου 1990. Η Επιτροπή στη Γνωμοδότησή της βρήκε την Κύπρο από οικονομικής πλευράς «επιλέξιμη». Ωστόσο, «εξέφρασε επιφυλάξεις κατά πόσο η Κύπρος θα μπορούσε να ενταχθεί χωρίς την προηγούμενη επίλυση του πολιτικού προβλήματος».

4) Τέσσερις χώρες (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ολλανδία) ζήτησαν «πρώτα λύση, ύστερα ένταξη». Στα 15 κράτη-μέλη, τα 14 έλεγαν «να σε υποψηφιότητα της Τουρκίας», μία κατά, Κολωνία, Ιούνιος 1999.

5) Με αντάλλαγμα την ανάδειξη της Τουρκίας σε υποψήφιο μέλος, απρόσκοπτη ένταξη για την Κύπρο. Επιτυχία, Δεκέμβριος, 1999.

Το «μιστικό» πίσω από αυτές τις επιτυχίες: Η διπλωματία των διασυνδέσεων, η οικοδόμηση ενός πακέτου από συμ-

φέροντα, αξιοποίηση του κοινοτικού τρόπου σκέψης, λύσεις με κέρδη για περισσότερους του ενός παίκτες. Τα παραδείγματα μιλούν από μόνα τους για το πώς κερδίζονται οι μεγάλες μάχες, πώς πείθεις όταν έχεις αξιοπιστία και ταυτόχρονα εντάσεις τις λύσεις μέσα στο ευρύτερο κοινοτικό συμφέρον. Η «διπλωματία των διασυνδέσεων» έθεσε τα θεμέλια για την υπογραφή της Συνθήκης Προσχώρησης στη Στοά του Αττάλου στις 16/4/2003 και έτσι στην τελική ένταξη την 1η Μαΐου 2004 με αναστολή εφαρμογής του κεκτημένου «στην περιοχή στην οποία δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο η Κ.Δ.».

Ο πολιτικός που σφράγισε με το πρωτοποριακό του έργο, τη σημερινή Ημέρα: «Το να ενταχθεί η Κύπρος μόνο, so what, οικονομικά η Κύπρος είναι πιο μπροστά από πολλές χώρες-μέλη, όλη η υπόθεση είναι να το λύσουμε!»: Γιάννος Κρανιδιώτης.

Η επέτειος της 9ης Μαΐου για την Κύπρο είναι η «μιοσή». Η ε/κ ηγεσία αρνήθηκε όλες τις δυνατότητες και όλες τις συγκυρίες – από το 2003 μέχρι το 2017, για να καταστήσει την Ε.Ε. καταλήτη για την επίλυση. Ένα ενωμένο νησί να εφαρμόζει τις θεμελιώδεις ευρωπαϊκές ελευθερίες σε όλη την επικράτεια του με την πλήρη στήριξη Ε.Ε./Η.Ε. στο κεφάλαιο ασφάλεια και με την Ε.Ε. ανάπτυξη, υποδομές, ανοικοδόμηση, προγράμματα κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό ο πρόεδρος Γιοئنκερ ανακίνησε οικονομική στήριξη για την επίλυση από 3,2 δισ. ευρώ στη «Σύνοδο για την Κύπρο», Γενεύη, 2016.

Η ε/κ ηγεσία αποφεύγει να εργαστεί πάνω στα αποδεδειγμένα πασιφανή.

Πρόσξε άλλους «καταλύτες». Μια χώρα υπό κατοχή, που θα έπρεπε να προσέχει την αξιοπιστία της όσο καμία άλλη, έφτασε στο σημείο να είναι η πρωταθλήτρια στην πώληση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας με 7.200 χρυσά διαβατήρια και έτσι, 1) Βουτιά στους διεθνείς δείκτες για τη διαφθορά, 2) Αλματώδης υποχώρηση του κράτους δικαίου και 3) Εξαρτίας της διαφθοράς, εκτροχιασμός των διαπραγματεύσεων και ενασχόληση με το χρυσό τζακ-ποτ.

Αλλά η εφημερίδα «Καθημερινή» σημειώνει ότι «πρωτοφανή ήττα δέχθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Ε.Κ.) η Κυπριακή Δημοκρατία, ως αποτέλεσμα αποτυχημένης πρωτοβουλίας του ΕΛΑΜ να καταδικάσει διά ψηφίσματος η παράνομη επίσκεψη Ερντογάν στην κατεχόμενη Κύπρο, χωρίς την απαραίτητη προεργασία και την εξασφάλιση συμβασιών που θα διασφάλιζαν θετική έκβαση: Μόλις 104 ευρωβουλευτές τοποθετήθηκαν θετικά στην εισήγηση ΕΛΑΜ/ΕΚΡ, ενώ τριπλάσιος αριθμός ευρωβουλευτών, 300, απέρριψαν ένα τέτοιο ενδεχόμενο και 34 απείχαν».

Η κυρίαρχη άποψη στην ε/κ κοινότητα είναι πως όσο πιο πολύ καταγγέλλεις, τόσο πιο πολύ απήχηση έχεις στους ψηφοφόρους σου. Κατάγγειλεις. Μετά; Ελέγχεις το αποτέλεσμα; Βγάζεις κάποιο συμπέρασμα από επιτυχίες ή αποτυχίες; Κατά κανόνα, θεοποιούμε ψηφίσματα, επιμένουμε σε μια άγονη γραμμή που παράγει πρόσκαιρο πискάλισμα. Επιπρόσθετα, κανένα ψήφισμα δεν έχει κάποιο βάρος αν η ε/κ ηγεσία δεν πείθει ότι μιλά σοβαρά στο Κυπριακό.

Υπάρχει και η γόνιμη γραμμή. Ο εισηγητής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Γιαν Μπερτένς, μέλος της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου περιέλαβε στην Έκθεσή του προτάσεις του Γιάννου Κρανιδιώτη και ως ψήφισμα υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 1996.

«Στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Άμυνας της Ένωσης (CFSP) και με στόχο την ενδυνάμωση του πολιτικού ρόλου της Ε.Ε. στην Ευρώπη και στη Μεσόγειο ο Γιάννος Κρανιδιώτης εισηγήθηκε τα πιο κάτω για την Κύπρο: «Διορισμός Συντονιστή για το κυπριακό ζήτημα. Μέτρα και προγράμματα που να καλλιεργούν τη συνεργασία Ε/κ και Τ/κ. Ευρωπαϊκή διάσκεψη για το Κυπριακό. Ευρωπαϊκό σχέδιο για την επίλυση του Κυπριακού που θα λαμβάνει υπόψη το κεκτημένο και την προοπτική της ένταξης». Η υποψήφια Κύπρος κέρδιζε αυτά, η Κύπρος μέλος για 21 χρόνια ούτε να τα «διαβάσει» δεν κατάφερε. Ένα ψήφισμα από μόνο του δεν έχει καμιά αξία, αν δεν τρέξει κάποιος ηγέτης τις πολιτικές του διαστάσεις, επαφές, συμμαχίες για του δώσει πολιτική ουσία. Στο σήμερα: Το Ε/Κ ψηφίζει λύση ΔΔΟ, στηρίζει τις πρωτοβουλίες του γ.γ. των Η.Ε., αλλά οι περισσότεροι Κύπριοι ευρωβουλευτές είτε δηλώνουν εναντίον της, είτε σιωπούν. Τότε τι βγαίνει;

Επιλογικά: το πραγματικό μας στοίχημα, μια άλλη πλειοψηφία που θα «επανεφεύρει» την κανονική Κύπρο είναι: «Ημέρα της Ευρώπης» (9/5) και η επέτειος της ένταξης (1/5) αφορούν τα πολιτικά ρεύματα που μπορεί να αναπτύξουν το «Κοινόν Όλων των Κυπρίων», η συνεκτική του ύλη είναι στα χέρια μας.

www.larkoslarkou.org.cy

Ο «αντισυστημισμός» είναι γυμνός

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Η ήττα του ΕΛΑΜ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μετά τις προσπάθειες του ευρωβουλευτή του να προωθηθεί χωρίς συντονισμό και συνεννόηση ψήφισμα για την επίσκεψη Ερντογάν (όταν υπήρχε ήδη η έκθεση στην οποία επρόκειτο να προστεθεί αναφορά), μπορεί να εκθέτει έμμεσα την Κυπριακή Δημοκρατία, όμως δεν ήταν ήττα της Κύπρου στο σύνολό της.

Ήταν περισσότερο ήττα του ΕΛΑΜ και της τακτικής των ανέξοδων δηλώσεων σε άδειες αιθουσές, των ρητορικών θεατρικών μονόπρακτων της σχολής «εγώ είπα τους τα». Και ήταν και ήττα ακόμα μιας προσπάθειας του κόμματος της Ακροδεξιάς (μέσω πλέον και της ομάδας του υπερσυντηρητικού ECR) να αφαιρέσει από τις θέσεις της Ε.Ε. τη συμφωνημένη βάση λύσης του Κυπριακού, την οποία στηρίζουν η κυβέρνηση που ψηφίστηκε από την πλειοψηφία και τα πλείστα πολιτικά κόμματα.

Στην πράξη, αν ένας ευρωβουλευτής

δεν δουλέψει συγκροτημένα για να προωθήσει τις θέσεις του, πολύ απλά δεν θα το καταφέρει. Οι υπόλοιποι ευρωβουλευτές (πέραν του Φ. Παναγιώτου) έμαθαν να το κάνουν, με τα υπέρ και τα κατά τους, με τις επιτυχίες και τις αποτυχίες, και βασίζουν την προβολή τους έστω σε πρωτοβουλίες που όντως γίνονται.

Το λάθος του Γ. Γεάδη και η συντριπτική απόρριψη της πρότασής του για ψήφισμα κατά της επίσκεψης Ερντογάν ήταν η φυσική εξέλιξη μιας πάγιας κυπριακής μισοδότης πρακτικής. Η συμπεριληψη αναφοράς στην επίσκεψη στην έκθεση για την Τουρκία επιτεύχθηκε με την τροπολογία του εισηγητή της έκθεσης, Νάτσο Σάντσεθ Αμόρ (S&D, Ισπανία) με τη στήριξη των άλλων πολιτικών ομάδων όπου συμμετέχουν Κύπριοι ευρωβουλευτές (ΕΛΚ, S&D, Αριστερά). Ήταν δηλαδή κάτι για το οποίο κανείς δεν διεκδίκησε εύσημα – και ήταν η λογική προσέγγιση για να καταδικαστεί η επίσκεψη Ερντογάν δεδομένου πως η έκθεση προϋπήρχε.

Ο μικροπολιτικός θόρυβος που ακολού-

θησε μετά και το ρεπορτάζ του Π. Ξανθούλη επικαλείται την ουσία αυτού που ο συνάδελφος ανέδειξε: ότι οι κινήσεις εντυπωσιασμού χωρίς υπόβαθρο και προετοιμασία γυρίζουν μπουμερανγκ, μάθημα που το ΕΛΑΜ δεν χρειάστηκε να μάθει στο κυπριακό κοινοβούλιο χάρη στην ανοχή της ελληνοκυπριακής πολιτικής τάξης και το φλερτ που φτάνει μέχρι και σε διόδους συνεννόησης και εξυπηρετήσεων με το Προεδρικό (πόσο αντισυστημικό αλήθεια!) όπως ανέφερε σε ρεπορτάζ της η Μαρίνα Οικονομίδου. Το Κυπριακό, ως ζήτημα χωρίς συγκλονιστικές εξελίξεις, πάει καιρός να συζητηθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πέρα από παραθέσεις τοποθετήσεων, όπως τη συζήτηση 13 λεπτών του Απριλίου και τη late night συζήτηση το βράδυ της Τετάρτης. Όπως φαίνεται και στην έκθεση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εστιάζει στο εσωτερικό της Τουρκίας, και την αντιδημοκρατική και αυταρχική συμπεριφορά του καθεστώτος Ερντογάν. Σε αυτό το πλαίσιο μπορούν να έχουν περισσότερη απήχηση

και οι κυπριακές θέσεις (εννοώντας και τις ε/κ, και τις τ/κ που ζητούν τη στήριξη της Ε.Ε. σε έναν αγώνα επιβίωσης).

Σε αυτό το περιβάλλον το ΕΛΑΜ και το ECR επιχειρούν να αλλάξουν τη ρητορική για τη βάση λύσης χωρίς αντιπρόταση (κάτι που θα ήθελε και ο Ε. Τατάρ έχοντας τη δική του αντιπρόταση – τα δύο κράτη), με τη συνοδεία παρεμβάσεων της Α. Λατινοπούλου (ΡτΕ, Ελλάδα), η οποία έχει πιάσει υπεργολαβία το Κυπριακό.

Η θεσμική γραμμή της Ε.Ε. ωστόσο παραμένει, καθώς έχει εξελιχθεί πολύ από τα χρόνια όταν ενταχθήκαμε και τους ζητήσαμε με το καλημέρα να μας λύσουν το πρόβλημα, το ίδιο πρόβλημα που είχαμε υποσχεθεί ότι θα λύναμε μπαίνοντας. Αν το σχέδιο ήταν καλό και κακό, αν η τότε κυβέρνηση το διαπραγματεύτηκε ή κρύφτηκε πίσω από τον κόσμο δεν αφορούσε τους εταίρους που κληρονομούσαν ακόμα έναν πονοκέφαλο.

Σήμερα, όμως, με την Κύπρο να έχει αποδείξει παρά τα σκαμπανεβασμάτα πως είναι ένα πάνω-κάτω λειτουργικό κράτος

μέλος, και χάρη και στα χρόνια εμπειρίας με εμπλοκή στην προσπάθεια κατάλυσης της διαίρεσης επί του εδάφους, είναι μειωμένος ο κίνδυνος για αλλαγή στάσης. Άλλωστε ήταν η Ε.Ε. που, όταν μετά το Κραν Μοντανά ο Ν. Αναστασιάδης ρωτούσε «τι νομίζετε;» για μια λύση δύο κρατών εντός Ε.Ε., απάντησε παρασκηνιακά πως δεν υπάρχει περίπτωση.

Η ήττα του ΕΛΑΜ, ως συστημικό κόμματος που επιχειρεί να εδραιώσει τον συντηρητισμό και την άκρα δεξιά, ήταν πως η τοποθέτηση του Επιτρόπου Μαγκράφ εκ μέρους της Κομισιόν το βράδυ της Τετάρτης ήταν πιο αντικατοχική από την αδέξια και κενά περιεχομένου προσπάθεια του κ. Γεάδη: «Δεν είναι η Τουρκία, ούτε η Ε.Ε. που θα κυβερνήσει το νησί ή θα ζήσει στο νησί της Κύπρου στο μέλλον. Είναι ο λαός της Κύπρου, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, που πρέπει να ζήσουν μαζί και να βρουν λύσεις σε κοινές προκλήσεις».

ykakouris@gmail.com

Ο τελευταίος Πάπας

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Σημείο αντιλεγόμενο ήταν πάντα οι προφητείες, από την εποχή της Παλαιάς Διαθήκης, μέχρι και τις μέρες μας. Από τα αρχαία μαντεία και τους διφορούμενους χρησμούς, μέχρι και τις αυτοεκπληρούμενες προφητείες πονηρών ανθρώπων. Οι προφητείες κινούνταν πάντα στον αστερισμό του φόβου, θέτοντας υποχρεώσεις και κανόνες στους ανθρώπους, υποσχόμενες πάντα την επέκεινα χαρά. Κινούνταν πάντα στο εκκρεμές της κόλασης και του παραδείσου. Θεολογικά τα πράγματα είναι πολύ απλά. Μόνο ο Θεός γνωρίζει τα πάντα, άρα και το μέλλον. Όλα είναι στο σχέδιο του Θεού και ο Θεός διδει το χάρισμα της προφητείας σε κάποιους αγίους ανθρώπους, ώστε να προφητεύουν και να προειδοποιούν τους αμαρτωλούς ανθρώπους για τις συνέπειες του δρόμου τον οποίο επέλεξαν να ακολουθήσουν. Κύριος στόχος είναι η μετάνοια, δηλαδή η αλλαγή τρόπου ζωής και υιοθέτησης των εντολών του Θεού, οι οποίες δεν διαφέρουν σε τίποτα από μια φυσιολογική ζωή.

Στη δίνη της διαδοχής του Πάπα, ήρθε στο προσκήνιο σε όλο τον κόσμο, η προφητεία του Αγίου Μαλαχίου, αρχιεπισκόπου Ιρλανδίας, ο οποίος πρόέβλεψε τον αριθμό των Παπών και το τέλος του κόσμου. Το ενδιαφέρον είναι ότι σύμφωνα με την προφητεία, ο αείμνηστος Φραγκίσκος είναι ο προτελευταίος Πάπας. Η προφητεία γράφτηκε το 1139, όταν ο άγιος Μαλαχίας είχε ταξιδέψει στη Ρώμη. Εκεί είδε ένα περίεργο όραμα όπου του αποκαλύφθηκε το όνομα του κάθε Πάπα, έως το τέλος του κόσμου. Η προφητεία γράφτηκε σε βιβλίο με τίτλο: «Η Προφητεία των Παπών». Κρύφτηκε στα Μυστικά Αρχεία του Βατικανού και ξαναβγήκε στην επιφάνεια το 1590 από τον Βενεδικτίνο μοναχό, τον Άρβολντ Γουίον.

Το βιβλίο περιέχει μια σειρά από σύντομες λατινικές φράσεις, σε 112 μυστηριώδεις ενότητες. Γράφει μεταξύ άλλων ότι: ο Πάπας Σίξτος Ε΄ είναι ο άζοντας στο μέσον ενός σημείου. Η θητεία του Πάπα Σίξτου άρχισε 442 χρόνια μετά την κυριαρχία του πρώτου Πάπα και το χωρίο υποδηλώνει ότι βρίσκεται στη «μέση» της παπικής γενεαλογίας – κατά πολλούς υποδεικνύει ότι το τέλος του κόσμου θα έρθει 442 χρόνια αργότερα, δηλαδή το 2027. Στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία υπάρχουν πολλοί οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η προφητεία δεν ήταν προφητεία, αλλά ότι γράφτηκε από τον Άγιο Μαλαχία, με την ελπίδα

να πάρει ο ίδιος την κορυφαία θέση, δηλαδή το αξίωμα του Πάπα.

Εκτός από τις προφητείες, υπάρχουν και οι θεωρίες σοφών ανθρώπων, οι οποίοι στη βάση των δεδομένων της εποχής τους, μπορούν να προβλέπουν τι θα συμβεί τα επόμενα χρόνια ή τις επόμενες δεκαετίες. Σε αυτή την ομάδα, μπορεί να τοποθετηθεί και ο σπουδαίος, μακαριστός μέγας βυζαντινολόγος Στίβεν Ράνσιμαν, ο οποίος είπε ότι η μόνη θρησκεία η οποία θα επιζήσει τον 21ο αιώνα, θα είναι η Ορθοδοξία. Από εκεί και πέρα υπάρχουν προφητείες ότι οι Γερμανοί θα μεταστραφούν σύντομα στην Ορθοδοξία, ότι θα επέλθει η ένωση των Εκκλησιών, με την επιστροφή Προτεσταντών, Ρωμαιοκαθολικών και άλλων χριστιανικών ομάδων, στην Ορθοδοξία, κατά τη διάρκεια μιας νέας Οικουμενικής Συνόδου.

Τα πράγματα είναι πολύ απλά, στον χώρο της Εκκλησίας, αφού η παραδοχή ότι όλα είναι σχέδιο του Θεού, απαλλάσσει τους ανθρώπους από την αγωνία και το άγχος για το τέλος του κόσμου. Το κρίσιμο είναι το τέλος του κάθε ανθρώπου ξεχωριστά, η κοίμησή του και όχι το τέλος της ανθρωπότητας. Ο άγιος Παΐσιος, ο άγιος των ημερών, ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός και πολλοί άλλοι σύγχρονοι άγιοι, με τη φώτιση πάντα του Θεού, μίλησαν για τα μέλλοντα για να στηρίξουν συγκεκριμένους ανθρώπους.

Και μέσω αυτών στηρίζονται και όλοι όσοι αγωνιούν και απελπίζονται για τα μελλούμενα, βιώνοντας τα σημερινά καλώς και κακώς και την ακαταστασία των κρατών. Σε αυτό το μήκος κύματος και ο προφητολόγος, όπως ο ίδιος χαρακτηρίζεται, μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος, ο οποίος μεταφέρει με τον λαγαρό του λόγο, προφητείες οι οποίες είναι «ελεγμένες» ότι λέχθηκαν από αγίους ανθρώπους. Ανέφερε μεταξύ άλλων ότι: «σύντομα θα αρχίσουν τα μεγάλα γεγονότα, με την ανάφλεξη της Μέσης Ανατολής, με τον βομβαρδισμό με πυρηνικά όπλα του Ιράν και της Τουρκίας, με τη διάλυση της Τουρκίας, με την απελευθέρωση της Κύπρου –χωρίς να πέσει μια σφαίρα– με την επανάκτηση της Μικράς Ασίας και της Κωνσταντινουπόλης και με την τέλεση ξανά θείας λειτουργίας στον ναό-καύχημα όλων των ορθοδόξων, τον ναό της Του Θεού Σοφίας...» Από εκεί και πέρα, η ουσία είναι μια, η μετάβαση από τον φθαρτό στον αιώνιο κόσμο. Απλώς αν θα καταφέρει ο άνθρωπος να μπει έστω και σε μια γωνιά του παραδείσου.

kaparispan@yahoo.gr

Η σημασία της λύσης του Ουκρανικού για το Κυπριακό: Απειλή και ευκαιρία

Του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

Η επάνοδος του Ντόναλντ Τραμπ στην αμερικανική ηγεσία ακολουθήθηκε από τις προσπάθειές του για την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας για τον τερματισμό του πολέμου. Η τελευταία πρόταση που βρισκόταν στο τραπέζι, μέχρι και την αποχώρησή των ΗΠΑ από τον ρόλο του διαμεσολαβητή, περιλαμβάνει την de facto συνέχιση της κατοχής των ουκρανικών εδαφών που βρίσκονται υπό τον ρωσικό έλεγχο και την de jure και άρα επίσημη αναγνώριση της Κριμαίας ως ρωσικού εδάφους. Στο δεύτερο σημείο και στην αναγνώριση της Κριμαίας έγκειται και ένας σημαντικός κίνδυνος για το κυπριακό πρόβλημα.

Με το πέρασ του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και τη δημιουργία ενός σώματος αποφάσεων και συνθηκών, με πιο σημαντικό τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ, που συντελούν αυτό που ονομάζουμε σήμερα Διεθνές Δίκαιο, η προστασία της εδαφικής ακεραιότητας και κυριαρχίας των κρατών μελών του ΟΗΕ αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς πυλώνες αυτού του νομικού οικοδομήματος. Εξίσου σημαντικό, το οποίο απορρέει από αυτό τον πυλώνα, είναι και η μη αναγνώριση

διασπάσεων από κυρίαρχα κράτη με εξάρεση ελάχιστες περιπτώσεις όπως αυτή του Μπαγκλαντές το 1972 μετά από τη γενοκτονία του 1971. Μια άλλη περίπτωση ήταν και η αναγνώριση του Κοσόβου, πάλι στο πλαίσιο ανθρωπιστικών επιχειρημάτων για την αποφυγή εγκλημάτων πολέμου. Η μεγάλη μάζα των περιπτώσεων που έχουμε τέτοιες διασπάσεις είναι αποτέλεσμα στρατιωτικών επεμβάσεων ή εμφυλίων συρράξεων και οι οποίες δεν έλαβαν νομιμοποίηση από τη διεθνή κοινότητα. Σε αυτή την κατηγορία βρίσκεται και το Κυπριακό, με την «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» να μην αναγνωρίζεται διεθνώς ως κυρίαρχο κράτος γιατί είναι αποτέλεσμα της τουρκικής εισβολής και κατοχής.

Μια τυχόν επίλυση του Ουκρανικού με αναγνώριση της Κριμαίας ως ρωσικού εδάφους, η οποία προσαρτήθηκε παράνομα το 2014 από τη Ρωσία μετά από στρατιωτική επέμβαση, θα άνοιγε την κερκόπορτα και για άλλες περιπτώσεις όπως αυτή της «ΤΑΒΚ». Με δεδομένο ότι η παρούσα αμερικανική κυβέρνηση δεν έχει διάθεση να διατηρήσει το παγκόσμιο οικονομικό και πολιτικό σύστημα που η ίδια δημιούργησε μαζί με τους συμμάχους

της μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, δεν θα έχει διάθεση να διατηρήσει και τους κανόνες του. Πάρα την αποχώρησή τους από τη διαμεσολάβηση προς το παρόν, η συναίνεσή τους σε μια τέτοια πρόταση δείχνει και τους κινδύνους που ελλοχεύουν για το Κυπριακό ειδικότερα και για το Διεθνές Δίκαιο γενικότερα.

Η άποψη του γραφόντος είναι ότι η κυπριακή ηγεσία οφείλει να παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις. Το Διεθνές Δίκαιο μπορεί όπως γνωρίζουμε πολύ καλά στην Κύπρο να έχει μειωμένη εφαρμογή, παράλληλα, όμως, αποτελεί και το κυριότερό μας όπλο από το 1974 και εντεύθεν, γιατί καλώς ή κακώς αποτελεί τη βάση στην οποία συζητούμε για επίλυση του προβλήματος.

Με αυτό το δεδομένο, όσες πολιτικές δυνάμεις οραματίζονται ανεδαφικές λύσεις όπως αυτή του «ενιαίου κράτους» ή έχουν την πεποίθηση πως τα ισοζύγια δυνάμεων στην περιοχή μας θα αλλάξουν και θα ξαναμπει η στρατιωτική λύση στο τραπέζι, καλό θα ήταν να δουν τις συμφωνίες που έχει κλείσει την περασμένη εβδομάδα η κατά τα άλλα σύμμαχός τους Ιταλία πρωθυπουργός Τζόρτζια Μελόνι με την κυβέρνηση Ερντογάν για συμπαραγωγή

ολικών συστημάτων. Εν κατακλείδι, οφείλουμε ως Κύπρος να διαβάσουμε την απειλή που προέρχεται από το Ουκρανικό, αλλά και την ευκαιρία που μας δίνουν οι ανακατατάξεις στην ευρωπαϊκή άμυνα και ασφάλεια. Δυστυχώς, θα έχουμε μια νέα κούρσα εξοπλισμών παγκόσμια αλλά και στην Ευρώπη. Σε αυτή την κούρσα η Ε.Ε. θέλει την Τουρκία μαζί της όπως δείχνουν και οι συμφωνίες Ιταλίας-Τουρκίας. Μια λύση του Κυπριακού θα εξομάλυνε αυτή τη διαδικασία. Η κινητικότητα που έχουμε το τελευταίο διάστημα δεν βρίσκεται έξω από αυτά τα πλαίσια. Για να βρεθεί όμως λύση θα πρέπει η ηγεσία μας αλλά και η κοινωνία να αντιληφθούν τις αλλαγές των καιρών, αλλά και το ότι το πλαίσιο στο οποίο συζητούμε θα γίνει πολύ χειρότερο, εάν δεν εκμεταλλευτούμε τις ευκαιρίες που θα έχουμε ενώπιόν μας για να λύσουμε το Κυπριακό με μόνη εφικτή λύση –πέραν από αυτή της οριστικής διχοτόμησης– τη διζωνική, δικονομική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα στη βάση των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Ο κ. Αλέξανδρος Ζαχαριάδης είναι ερευνητικός συνεργάτης του Πανεπιστημίου Κύπρου.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Μεταμοντέρνα εποχή

Καταλαβαίνει κανείς ότι μια κοινωνία έχει εισέλθει στη μεταμοντέρνα εποχή όταν τα σημαντικά πράγματα χάνουν ζαφνικά τη σημασία τους και αποκτούν μια σχεδόν αισθητική ή αισθησιακή αξία. Πολιτικές εξελίξεις, παπική εκλογή, πόλεμοι, κλιματικές καταστροφές, όλα αποκτούν μια διαφορετική αξία από αυτή που παραδοσιακά είχαν: γίνονται όλα αξιοπερίεργα γεγονότα και η μόνη χρησιμότητά τους είναι να μας αποσπάσουν την προσοχή.

Η ανάγκη της μεταμοντέρνας εποχής για διασκέδαση είναι τέτοια που πλέον τα τυπικά μοντέρνα μοντέλα για να ξεφύγει κανείς από την καθημερινότητα, όπως η πολιτισμική βιομηχανία, ο τουρισμός, ή η χρήση ναρκωτικών ουσιών, δεν επαρκούν. Παραδοσιακά νεωτερικά μοντέλα διαφυγής από την πραγματικότητα, όπως η «περιπέτεια» στον Ζίμελ ή οι «ετεροτοπίες» στον Φουκώ, αδυνατούν να ικανοποιήσουν τη δίψα για το διαφορετικό, για το καινούργιο, για αυτό που δεν μας έχει ακόμη προκαλέσει πλήξη. Σύμφωνα με τα μοντέλα αυτά, η πραγματικότητα υπάρχει, η καθημερινότητα είναι αληθινή, είναι μια σφαίρα της ζωής από την οποία προσπαθούμε να ξεφύγουμε για να ισορροπήσουμε το άγχος για τη φροντίδα των αναγκών μας. Στη μετανεωτερική εποχή, ούτε η

πραγματικότητα δεν ξεφεύγει από τη μεταμορφωτική δύναμη του πιο έντονου ανθρώπινου πάθους, της ανίας.

Σύμφωνα με τον Μπωντλαίρ, ο χρόνος είναι ο χειρότερος εχθρός, όχι διότι οι άνθρωποι είναι πεπερασμένα όντα, καταδικασμένα τρόπον τινά σε θάνατο. Ο ίδιος ο θάνατος, άλλωστε, για τον Γάλλο ποιητή της μοντέρνας κοινωνίας, είναι ένα ισχυρό ναρκωτικό, μια ύστατη περιπέτεια, ένα ύστατο ταξίδι στο άγνωστο και στο πρωτοφανές.

Ο χρόνος είναι ο χειρότερος εχθρός του ανθρώπου διότι βιώνεται ως ανία, ως πλήξη. Η ενσκόληση με τα πολλαπλά πρόσωπα της νεωτερικής κοινωνίας, με τα απεριόριστα ερεθίσματα, με την αυτοκρατορία του αισθησιασμού που δημιούργησε η βιομηχανική κοινωνία, δημιουργούν έναν ιδιαίτερο τύπο ανθρώπου, άγνωστο στις κλασικές εποχές, τον blasé (Ζίμελ), τον μπουχτισμένο, τον απογοητευμένο, τον απομαγεμένο άνθρωπο. Χαρακτηριστικά αυτού του ανθρώπου είναι η σκληρότητα, η αδιαφορία, η αποξένωση από τον ανθρώπινο πυρήνα των κοινωνικών του συναισθημάτων.

Η μόνη του ελπίδα είναι να αυξήσει τις νοητικές και συναισθηματικές του επιδόσεις με τη χρήση μέσων διαφυγής. Η «ενδυνάμωση του νευρικού συστήματος» (Ζίμελ) παράγεται με τη χρήση μέσων και

ουσιών. Δεν είναι όμως απαραίτητο οι ουσίες αυτές να είναι χημικές. Έχουν έναν διαφορετικό χαρακτήρα, είναι πολιτισμικές και κοινωνικές. Στην ουσία, ο νεωτερικός άνθρωπος μετατρέπεται πάντα σε ναρκωτικό: την εξουσία, τη θρησκεία, τη γνώση, το χρήμα. Εθίζεται σε αυτά τα εξωτερικά αγαθά γιατί είναι ικανά να αναζωογονήσουν τη νεκρωμένη εσωτερική του ζωή. Αυτό στο οποίο πραγματικά εθίζεται όμως είναι στην υπερβολή, στο ξεπέρασμα των ορίων, στην εκρηκτική ένταση του βιολογικού νήματος της νίκης, του ατομικού και συλλογικού θριάμβου.

Στο παιχνίδι αυτό, οι μετανεωτερικές μας κοινωνίες επιφέρουν μια σημαντική αλλαγή: η ίδια η πραγματικότητα βιώνεται ως καθημερινή φαντασίωση. Δεν υπάρχουν προσωπικοί στόχοι, όπως ο βιοπορισμός, η επιτυχία, η αυτοβελτίωση. Η ατομική και συλλογική πράξη προσανατολίζεται στο να μεταμορφώνει την κάθε στιγμή σε φαντασικό γεγονός.

Η καθημερινότητα επενδύεται με αφηγήματα, εντάσσεται σε ένα σενάριο στο οποίο το κάθε άτομο είναι απλά ηθοποιός. Η σενarioποίηση της καθημερινότητας, ο εγκλεισμός δηλαδή του νοήματος των ιστορικών γεγονότων σε θεατρικά παραστατικά μοντέλα, διευκολύνεται από τα νέα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα οποία επιτρέπουν στο κάθε άτομο να αφηγηθεί

τη φανταστική εμπειρία του στους συνανθρώπους του και συνομιλτές του. Αυτό που αποκαλούμε σήμερα «πραγματικότητα» είναι αυτές οι φανταστικές αφηγήσεις του εαυτού μας κατά την αλληλεπίδρασή του με εξωτερικά ερεθίσματα ή πληροφορίες. Δεν πρέπει να ψάχνει κανείς τη συνοχή αυτών των αφηγήσεων στην ουσιαστική ανάλυση των ιστορικών τεκταινόμενων. Αν υπάρχει συνοχή, κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα αμφίβολο, αυτή βρίσκεται στον διατεταγμένο από τα πολλαπλά ερεθίσματα και τον υπερβολικό αριθμό πληροφοριών ψυχολογικό κόσμο του κάθε ατόμου. Με άλλα λόγια, η απαίτηση της συνοχής, του συγκροτημένου λόγου, της εκλογικευμένης ανάλυσης της πραγματικότητας δεν αφορά πλέον τον εξωτερικό κόσμο αλλά την εσωτερική ροή των επιθυμιών, των παθών και των συναισθημάτων.

Θα πίστευε κανείς ότι κάποιοι ξεφεύγουν από τη μεταμοντέρνα τάση καταστροφής της πραγματικότητας, οι επαγγελματίες της πληροφορίας, οι πολιτικοί ιθύνοντες, οι διανοούμενοι ή έστω κάποια πεφωτισμένη μειονότητα που έχει τρόπον τινά διατηρήσει την επαφή της με την παραδοσιακή εννοούμενη πραγματικότητα. Όμως όλα τα δεδομένα μάς πείθουν για το αντίθετο.

Ο ημερήσιος Τύπος πλέον δεν αναλύει

την πραγματικότητα, την παράγει μέσα από τις καθημερινές επληκτικές διηγήσεις, οι οποίες μετατρέπουν απλά γεγονότα σε φαντασμαγορίες, ενσταλάζοντας όλα τα στοιχεία ενός θρίλερ, την αγωνία, την απρόσμενη εξέλιξη, την καταγιστική δράση. Το ενδιαφέρον για την πραγματικότητα δεν διαφέρει πλέον από το ενδιαφέρον για το τέλος μιας ταινίας.

Και το απροσδόκητο ή το νέο στοιχείο σε αυτή τη μορφή της πληροφόρησης είναι ότι οι αναγνώστες ή οι θεατές, μετά το τέλος της διήγησης αισθάνονται ότι αυτή έχει πραγματικά τελειώσει. Όταν το θρίλερ της εκλογής του Αμερικανού προέδρου ή του νέου Πάπα ολοκληρωθεί, ο ενημερωμένος πλέον αναγνώστης αναφέρεται σε αυτό σαν σε ένα φιλμ το οποίο καμία πλέον επιρροή δεν έχει στη ζωή του. Είναι σαν να μην έχει καν συμβεί. Το ίδιο ισχύει και για τους πολέμους στην Ουκρανία, τη Γάζα ή τα ινδοπακιστανικά σύνορα. Το μόνο αποτέλεσμα όλων αυτών των σεναρίων πραγματικότητας είναι η συναισθηματική φόρτιση του κοινού, η οποία λειτουργεί ως διεγερτικό, ικανό να ερεθίσει στον μέγιστο βαθμό μια ψυχή βυθισμένη σε ανίατη πλήξη.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

epic

Street Fest

Nicosia

old
GSP
Stadium

JUNE START
03 FROM
19:00-
00:00

ORGANISED BY

BAR

FOOD

SUPPORTED BY

HELLENIC BANK

Μέλος του Ομίλου EUROBANK

TREATS BY

UNDER THE AUSPICES OF

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

Σχέδιο για 25% made in Greece

Ποια πρότζεκτ των Ενόπλων Δυνάμεων μπορούν να αρχίσουν να παράγονται εντός συνόρων

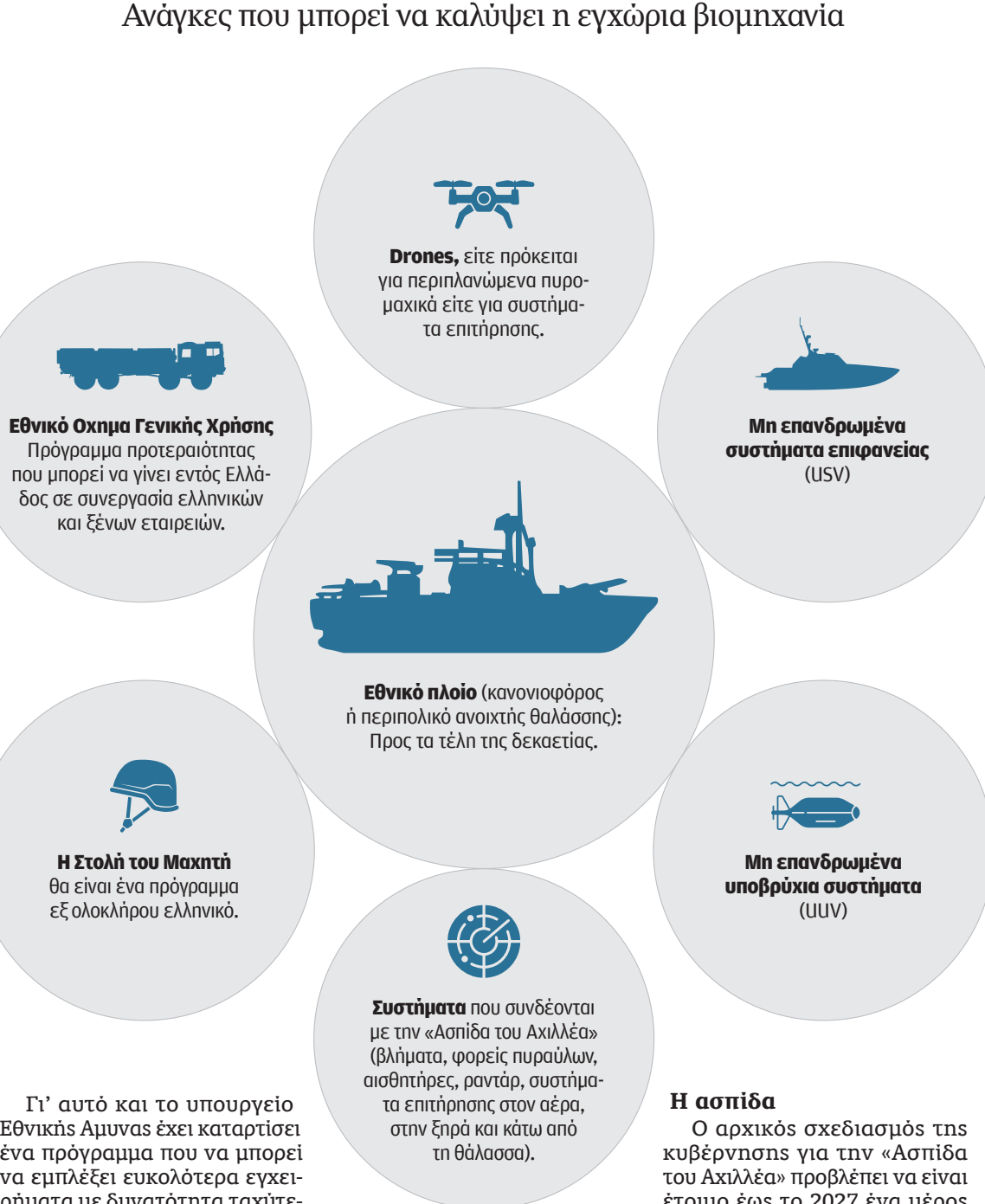
Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Ο στόχος του 25% ως ενός μίνιμουμ ποσοστού συμμετοχής της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας στις εξοπλιστικές προμήθειες ύψους 28 δισ. ευρώ που έχουν προϋπολογιστεί για τα επόμενα 12 χρόνια (μέχρι το τέλος του 2036) αποτελεί μια πολυπαραγοντική εξίσωση, η επίλυση της οποίας δεν έχει ξεκάθαρη απάντηση. Τόσο οι μεγάλες ελληνικές εταιρείες, που κάποτε θα αποκαλούνταν «εθνικοί πρωταθλητές», όσο και οι μικρότερες, μικρομεσαίες και startups, καλούνται να βρουν χώρο, συσπαστικά για πρώτη φορά τα τελευταία 50 χρόνια.

Οι δυνατότητες

Σημαντικό λόγο στον τρόπο με τον οποίο θα εξελιχθεί η δημιουργία παραγωγικών δυνατοτήτων θα έχουν εκ των πραγμάτων οι μεγάλες εγχώριες αμυντικές βιομηχανίες, είτε πρόκειται για τις κρατικές (ΕΑΒ και ΕΑΣ) είτε πρόκειται για ιδιωτικές. Δεν θα πρέπει να λησμονείται ότι σε ελληνικά εργοστάσια παράγονται τμήματα των πυραυλικών συστημάτων Patriot ή των αρμάτων μάχης Leopard-2 (MET-KA). Όπως, άλλωστε, στην κρατική ΕΑΒ υπάρχει μια παλαιά συνεργασία με τους Αμερικανούς (Λόκχιντ Μάρτιν) για τμήματα της διεθνούς παραγωγής των C-130 και των F-16.

Στα μεγάλα προγράμματα, δηλαδή τα αεροσκάφη, τις μεγάλες μονάδες επιφανείας (φρεγάτες και κορβέτες) και –μετά το 2030– τα υποβρύχια, οι δυνατότητες που υπάρχουν είναι περιορισμένες. Αν και με βάση τον τρέχοντα σχεδιασμό η Αθήνα επιθυμεί να ναυπηγούνται μονάδες σε ελληνικά ναυπηγεία και σίγουρα κάποια από αυτά να λειτουργούν ως κόμβοι υποστήριξης και συντήρησης των μονάδων, πρέπει να προκύψουν μεγάλες παραγγελίες, ικανές να στηρίξουν το αμυντικό σκέλος των ναυπηγήσεων. Δεν είναι τυχαίο ότι ένας από τους βασικούς λόγους που η Ελλάδα εντάχθηκε στο μελλοντικό πρόγραμμα της ναυπήγησης των φρεγατών τύπου Constellation για το ναυτικό των ΗΠΑ είναι το ενδεχόμενο ελληνικά ναυπηγεία να αποτελέσουν –πέρα από χώρους παραγωγής αυτού του τύπου για το πολεμικό ναυτικό– και κόμβους συντήρησης και υποστήριξης των αμερικανικών μονάδων. Ολα αυτά, βέβαια, είναι εξαιρετικά φιλόδοξα και μακροπρόθεσμα.

Πατάει γκάζι

Το Εθνικό Οχημα Γενικής Χρήσης θα «τρέξει» με γρήγορους ρυθμούς, καθώς προορίζεται να χρησιμοποιηθεί και ως φορέας πυραύλων και ρουκετών της αμυντικής πλατφόρμας «Ασπίδα του Αχιλλέα».

Γι' αυτό και το υπουργείο Εθνικής Αμυνας έχει καταρτίσει ένα πρόγραμμα που να μπορεί να εμπλέξει ευκολότερα επιχειρήματα με δυνατότητα ταχύτητας ωρίμανσης.

Το πλοίο

Ενα από τα πολύ φιλόδοξα σχέδια, όπως έχει προετοιμαστεί και προκηρυχθεί από το Ελληνικό Κέντρο Αμυντικής Καινοτομίας (ΕΛΚΑΚ), είναι αυτό του Εθνικού Πλοίου. Σκοπός είναι η ναυπήγηση μονάδας μεγέθους κανονιοφόρου ή περιπολικού ανοικτής θαλάσσης. Δεδομένου ότι πρέπει να προκύψει κατ' αρχάς το σχέδιο, δεν πρέπει να αναμένεται η ωρίμανση του έργου πριν από το τέλος της δεκαετίας.

Το όχημα

Αντιθέτως, προβλέπεται να προχωρήσει αρκετά γρηγορότερα η διαδικασία για το Εθνικό Οχημα Γενικής Χρήσης, που θα κατασκευαστεί εξ ολοκλήρου

εντός της Ελλάδας, βασισμένο βεβαίως σε κάποιο σχέδιο ξένων εταιρείας. Οι δυνατότητες πάντως είναι υπαρκτές και οι εταιρείες έτοιμες να προχωρήσουν, όταν γίνουν οι σχετικές ανακοινώσεις. Αυτά τα οχήματα θα χρειαστούν στα αμέσως επόμενα χρόνια, δεδομένου ότι θα χρησιμοποιηθούν ως φορείς κάποιων από τους πυραύλους και τις ρουκέτες που θα ενταχθούν στον ευρύτερο σχεδιασμό για την «Ασπίδα του Αχιλλέα», δηλαδή αυτό το πολυεπίπεδο σύστημα το οποίο θα πρέπει να ενοποιεί και να ενσωματώνει αντιαεροπορικές, αντιβαλλιστικές, αντι-drone και ανθυποβρυχιακές δυνατότητες.

Η ασπίδα

Ο αρχικός σχεδιασμός της κυβέρνησης για την «Ασπίδα του Αχιλλέα» προβλέπει να είναι έτοιμο έως το 2027 ένα μέρος αυτών των δυνατοτήτων. Είναι προφανές ότι ο χρόνος αλλά και ο προϋπολογισμός που διατίθεται γι' αυτόν τον σκοπό (προς το παρόν 2,8 δισ. ευρώ) δεν είναι επαρκείς ώστε να καλυφθεί το σύνολο της επικράτειας. Ωστόσο, η μεθόριος και κρίσιμες περιοχές ανά την ηπειρωτική χώρα θα καλυφθούν. Η πλειάδα των συστημάτων που απαιτείται να συνδυαστούν ώστε να υπάρξει η περιφωλημένη «Ασπίδα του Αχιλλέα» αφήνει αρκετό χώρο και για ελληνικές εταιρείες, οι οποίες, είτε μέσω ΕΛΚΑΚ είτε μέσω συνεργιών με τους βασικούς παρόχους αντιαεροπορικών συστημάτων (το Ισραήλ θα είναι μία από αυτές τις χώρες), θα μπορούν να συμβάλουν στην προσπάθεια. Ήδη εταιρείες που διαθέτουν ραντάρ και ηλεκτρομαγνητικές δυ-

νατότητες, αισθητήρες για ανίχνευση και картоγράφηση των απειλών κάτω από τη θάλασσα βρίσκονται σε συζητήσεις γι' αυτόν τον σκοπό. Στο πεδίο αυτό υπάρχουν κάποιες δυνατότητες στο σκέλος της επιτήρησης που μπορεί να είναι αμιγώς ελληνικές, από την πλατφόρμα έως τα ραντάρ και τους αισθητήρες.

Τα drones

Σημαντικός τομέας ανάπτυξης των ελληνικών εταιρειών είναι οι μη επανδρωμένες πλατφόρμες, είτε πρόκειται για drones είτε για σκάφη επιφανείας (USV) ή υποβρύχια (UUV). Η ελληνική αγορά διαθέτει ήδη εταιρείες που έχουν αναπτύξει μη επανδρωμένα για διάφορες χρήσεις, μάλιστα κάποια από αυτά είναι και εξαγωγίμα. Βέβαια, η ταχύτητα με την οποία προχωράει η τεχνολογία στον συγκεκριμένο τομέα καθιστά αυτή την αγορά δυναμική και με την ανάγκη να βρίσκεται σε διαρκή επαφή με τις εξελίξεις. Ως εκ τούτου, τα προγράμματα αυτά, παρά το γεγονός ότι στην αρχική φάση τους θα απαιτούν συνεργασία με ξένες εταιρείες, σε βάθος χρόνου θα στραφούν αποκλειστικά στην εγχώρια αγορά.

Η στολή

Ενα πρόγραμμα που είναι ήδη γνωστό ότι θα είναι 100% ελληνικό είναι εκείνο της Στολής Μαχητή. Αρχικά το πρόγραμμα αυτό προϋπολογιζόταν στα 204 εκατ. ευρώ, ωστόσο πλέον έχει φτάσει τα 300 εκατ. Ένας από τους λόγους που ο προϋπολογισμός αυξήθηκε είναι και η ανάγκη να χρηματοδοτηθούν ελληνικές εταιρείες για προϊόντα τα οποία ήδη παράγονται αλλά και σε πολλές περιπτώσεις εξάγονται από ελληνικές εταιρείες, όπως είναι, μεταξύ άλλων, κράνη, εξαρτήματα που παρέχουν αντιβαλλιστική προστασία, στολές με αισθητήρες, διόπτρες και γυαλιά προστασίας, σύστημα διοίκησης και ελέγχου.

Βασικός στόχος μέχρι το τέλος του 2036 είναι οι μεγάλες εταιρείες να μπορούν να εξυπηρετήσουν κατά συντριπτική πλειονότητα ακόμα και την εξ ολοκλήρου κατασκευή μεγάλων μονάδων (πλοία, υποβρύχια, άρματα μάχης) και οι μικρές και μεσαίες να έχουν κατορθώσει να αναπτύξουν τις δυνατότητες τους ώστε, ως οικοσύστημα πια, να μπορούν να διεκδικήσουν με αξιώσεις και προγράμματα στο εξωτερικό, εντός της Ε.Ε.

Εξοπλιστικά 2036

Βασικός στόχος είναι μέχρι το τέλος του 2036 κάποιες μεγάλες εταιρείες να μπορούν να εξυπηρετήσουν ακόμα και την εξ ολοκλήρου κατασκευή πλοίων, υποβρυχίων και αρμάτων μάχης.

«Έτσι στήσαμε την ουκρανική βιομηχανία drones»

Οι εκπρόσωποι της εταιρείας Skyfall εξηγούν στην «Κ» πώς από το μηδέν έφτιαξαν τον πολεμικό στόλο

Η επίκληση της εμπειρίας στο ουκρανικό πεδίο προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα για την ιλιγγιώδη ταχύτητα με την οποία εξελίσσεται η πολεμική τεχνολογία είναι πλέον κοινός τόπος. Τις προηγούμενες ημέρες βρέθηκαν στην Αθήνα εκπρόσωποι της ουκρανικής εταιρείας Skyfall, η οποία έχει αναπτύξει ένα εξάπτερο drone, το «Vampire», που οι Ρώσοι αποκαλούν «Baba Yaga», από τον ολαβικό μύθο μιας επικίνδυνης γριάς μάγισσας. Η ίδια εταιρεία έχει αναπτύξει και μια σειρά από FPVs, των μικρών εκείνων drones που χρησιμοποιούνται καθημερινά κατά εκατοντάδες.

Η Skyfall ξεκίνησε πριν από δύο χρόνια σε ένα γκαράζ σε κάποια ουκρανική πόλη από τέσσερις μηχανικούς. Αν και στην έκθεση DEFEA, όπου συναντηθήκαμε με τους εκπροσώπους της εταιρείας, ήταν παρών και ένας από τους ιδρυτές, οι συζητήσεις που έγιναν για τις διάφορες δραστηριότητές της ζητήθηκε να γίνουν χωρίς την κοινοποίηση ονομάτων. Ως προς τον ιδρυτή, μου

αναφέρθηκε ότι «δεν πρόκειται για δημόσιο πρόσωπο».

Οι τεχνικές λεπτομέρειες έχουν τη σημασία τους, αλλά η λειτουργία της Skyfall αποτελεί από μόνη της μια ακόμη ιστορία για το πώς ο πόλεμος αλλάζει θεμελιωδώς τις κοινωνίες.

Οι τέσσερις φίλοι, όλοι μηχανικοί, ξεκίνησαν με σκοπό να προσφέρουν στην πολεμική προσπάθεια της χώρας τους, επισκευάζοντας υφιστάμενα drones. Ωσπου, έχοντας αποκτήσει κάποια εμπειρία, πίστεψαν ότι θα μπορούσαν να αναπτύξουν ένα δικό τους μοντέλο, με βασικό στοιχείο το χαμηλό κόστος και τη γρήγορη κατασκευή.

Η ταχύτητα είναι το βασικό στοιχείο σ' αυτόν τον πόλεμο και αυτό προκύπτει ανάγλυφα από τον τρόπο που κινούνται οι Ουκρανοί. Ένας χειριστής του «Vampire» μπορεί να εκπαιδευθεί στον χειρισμό του drone σε λιγότερο από μία ώρα, αν και –όπως μας επισημαίνεται– μια συνδυαστική, πλήρης αποστολή απαιτεί μεγαλύτερη εκπαίδευση.

Ουκρανός στρατιώτης χειρίζεται ένα drone τύπου «Vampire». Η εκπαίδευση που απαιτείται ολοκληρώνεται σε λιγότερο από μία ώρα όταν πρόκειται για απλές αποστολές.

Η πλήρης αποστολή περιλαμβάνει και τη δυνατότητα του χειριστή να κινείται μακριά από περιοχές όπου υπάρχουν προϋποθέσεις ηλεκτρονικού πολέμου (EW), άρα εμπλοκής (jamming) και παραπλάνησης (spoofing) ενός drone. Το καθήκον δεν έ-

ναι εύκολο καθώς, όπως εξηγεί εκπρόσωπος της Skyfall, η ρωσική τεχνολογία στον ηλεκτρονικό πόλεμο έχει εξελιχθεί πάρα πολύ μέσα στα χρόνια του πολέμου. Όπως μας επισημαίνεται, πρόκειται για έναν αγώνα δρόμου, στον οποίο «απλά δεν μπορείς να μείνεις πίσω».

Ενα ενδιαφέρον στοιχείο που προκύπτει από τη συζήτηση είναι ο τρόπος επαφής μιας ιδιωτικής εταιρείας με τις ένοπλες δυνάμεις. Υπάρχει ο δίαυλος μέσω του υπουργείου Αμυνας της Ουκρανίας, ωστόσο οι διοικητές ταγμάτων και μεραρχιών έχουν τη δυνατότητα 24 ώρες το 24ωρο να μιλούν με τα στελέχη της εταιρείας ώστε να αναπληρώνουν πιθανές ανάγκες σε drones, να ζητούν τεχνικές συμβουλές και –εν τέλει– να συμβάλουν με αυτόν τον τρόπο στη διαρκή ανάγκη προσαρμογής στις νέες πραγματικότητες στο πεδίο της μάχης.

Τα drones, πέρα από αποστολές βομβαρδισμού θέσεων ή κορεσμού θέσεων με επιθέσεις αγέλης (swarm), κάνουν και αποστολές

ανθρωπιστικές βοήθειας. Για παράδειγμα, όπως μας επισημάνθηκε, μέσω drones μεταφέρεται αίμα προς μεταγγισή στα χειρουργεία που βρίσκονται στο μέτωπο.

Στα πανεπιστήμια

Αυτές οι ιλιγγιώδεις τεχνολογικές εξελίξεις πρέπει να φτάνουν και στον πυρήνα της έρευνας στην Ουκρανία, δηλαδή στα πανεπιστήμια. Σ' αυτό το πλαίσιο η Skyfall ανέπτυξε ένα πρόγραμμα το οποίο πιστοποιήθηκε από το υπουργείο Παιδείας της Ουκρανίας. Οι μηχανικοί της εταιρείας εξηγούν στους φοιτητές –και σε κάποιες περιπτώσεις και σε μαθητές λυκείου– πώς λειτουργούν τα drones και, γενικά, μοιράζονται τις ειδικές γνώσεις τους πάνω στο θέμα. Τέλος, τα drones μπορεί να χρησιμοποιηθούν, όπως μας εξηγεί ο εκπρόσωπος της εταιρείας, και για την αποναρχοποίηση περιόχων, οι οποίες αυτή τη στιγμή λόγω των πολεμικών επιχειρήσεων είναι γεμάτες από νάρκες.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΕΔΟΥ

Του ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ

Η **συντροφική** οργή της Ζωής Κωνσταντοπούλου για τον Αλέξη Τσίπρα δεν κρύφτηκε ποτέ. Ούτε σίγησε ποτέ. Γιγαντώθηκε το τελευταίο διάστημα. Οχι πως τα αισθήματα του πρώην πρωθυπουργού για την επικεφαλής της Πλεύσης Ελευθερίας δεν χτυπάνε «κόκκινο». Απλώς δεν εκδηλώνονται. Ή μάλλον έχουν εκδηλωθεί μία φορά, αλλά λίγοι το θυμούνται.

Το «καρφί» του 2023

Τέσσερις ημέρες πριν από τις δεύτερες εκλογές του 2023 ο Αλέξης Τσίπρας σε συνέντευξή του στο Kontra, είχε ερωτηθεί για την Πλεύση Ελευθερίας. «Εμφανίστηκε ως κόμμα που διεκδικεί την είσοδο στη Βουλή», είχε αναφέρει, συμπληρώνοντας: «Πρωτοήθηκε με την ευγενική χορηγία του Μεγάρου Μαξίμου. Υπήρξαν άλλα κόμματα τα οποία ήταν στη Βουλή και δεν είχαν τη μιντιακή στήριξη που είχε αυτό το κόμμα». Ο Αλέξης Τσίπρας σε μια εξαιρετικά δύσκολη περίοδο για εκείνον, καθώς γνώριζε πως όδευε σε μια δεύτερη συνεχόμενη μεγάλη ήττα, ήθελε να «αλιεύσει» επιπλέον αριστερές ψήφους. Η Ζωή Κωνσταντοπούλου στις κάλπες του Μαΐου δεν είχε καταφέρει για 0,8% να μπει στη Βουλή. Αισθάνθηκε δικαίωση, καθώς λίγες ημέρες μετά το «καρφί» του πρώην προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ, στις 25 Ιουνίου, ξεπέρασε οριακά το 3%.

Πλέον η πρώην πρόεδρος της Βουλής όπου σταθεί και όπου βρεθεί επιτίθεται στον Αλέξη Τσίπρα. Του προτείνει να «παρამείνει στο λαγούμι του», τον κατηγορεί ότι «κατέστρεψε τη χώρα και τον ΣΥΡΙΖΑ», ότι «κάνει διακοπές με τον μισθό του βουλευτή», ενώ δεν σταματά τις αιχμές για τα αγγλικά του. Από τη συνέντευξη που παρακώρησε πριν από μερικές ημέρες στην ΕΡΤ, το απόσπασμα που ανέβασε στο TikTok ήταν αυτό που «στόλιζε» τον πρώην πρωθυπουργό.

Κρατάει χρόνια...

Δεν είναι όμως μόνο η παρούσα πολιτική συγκυρία που πυροδοτεί αυτή τη βεντέτα. Στην πρώτη κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ, ως τομεάρχης Δικαιοσύνης, η Ζωή Κωνσταντοπούλου επιθυμούσε να λάβει το συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο. Φέρεται να της προτάθηκε το υπουργείο Εσωτερικών ως εναλλακτική, ενώ για το Δικαιοσύνης στις διαπραγματεύσεις και στα τηλεφωνήματα που γίνονταν, ούτε κουβέντα δεν είχε ακουστεί από τον Αλέξη Τσίπρα. Και παρά το γεγονός πως, σύμφωνα με τις πληροφορίες εκείνης της εποχής, η προεδρία της Βουλής προοριζόταν από την πρώτη θητεία του ΣΥΡΙΖΑ για τον Νίκο Βούτση, τελικά δόθηκε στη Ζωή Κωνσταντοπούλου. Μια ιδιαιτέρως τιμητική θέση για μια νέα βουλευτή που λάμβανε το τρίτο τη τάξει πολιτειακό αξίωμα.

Οι φήμες ωστόσο τότε οργιάζαν πως ο Αλέξης Τσίπρας επέλεξε «διά της αναβάθμισης» να αποφύγει τη συμμετοχή της στην κυβέρνηση και στο υπουργικό συμβούλιο. Οσα ακολούθησαν με την υπογραφή του μνημονίου απέδειξαν ότι το «παρκάρισμα» στην υψηλότερη έδρα της Ολομέλειας δεν θα

μπορούσε να αποτρέψει τη σύγκρουση. Μετά αρκετές διαμάχες, στις 31 Αυγούστου του 2015, ανακοίνωσε τη συμμόρφωσή της με τη Λαϊκή Ενότητα του Παναγιώτη Λαφαζιά ως ανεξάρτητη συνεργαζόμενη.

Σε αρκετές περιπτώσεις οι πολιτικές συμπεριφορές δεν χρειάζονται πολλές αναλύσεις, καθώς

ερμηνεύονται από τους αριθμούς. Στην πρόσφατη έρευνα της Opinion Poll για το Action 24, το 42,9% των υποστηρικτών της Πλεύσης Ελευθερίας δήλωσε πως κρίνει «θετικά/μάλλον θετικά» την πιθανότητα επιστροφής του Αλέξη Τσίπρα σε πρωταγωνιστικό ρόλο. Είναι ο πρώην πρωθυπουργός ο αντίπαλος που ανη-

Στις 6 Φεβρουαρίου του 2015, η Ζωή Κωνσταντοπούλου εξελέγη πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων με 235 ψήφους σε σύνολο 298 παρόντων. Ωστόσο, οι φήμες τότε οργιάζαν πως ο Αλέξης Τσίπρας επέλεξε «διά της αναβάθμισης» να αποφύγει τη συμμετοχή της στην κυβέρνηση.

Βεντέτα πάνω από την ίδια πίτα

Γιατί η Ζωή στρέφει τα πυρά της κατά του Τσίπρα;
Τα «ψιλά γράμματα» των δημοσκοπήσεων
και η στρατηγική σιωπή του πρώην πρωθυπουργού

συχεί τη Ζωή Κωνσταντοπούλου πως μπορεί να την «γκρεμίσει» από τη δεύτερη θέση; Αποτελεί, με αυτή την παραδοχή, μια μελετημένη στρατηγική η αποδόμηση του προφίλ του, θέλοντας να προλάβει τις φήμες που τον φέρνουν να επιστρέφει στην κεντρική πολιτική σκηνή.

Εκτός και αν η δημοσκοπική της εκτίναξη προκαλεί σκεπτικισμό και από την άλλη πλευρά. Στο υποθετικό σενάριο κατά το οποίο ο ιστορικός γκέιτς του ΣΥΡΙΖΑ μελετά τον σχηματισμό ενός νέου φορέα, γιατί να το πράξει σε μια περίοδο όπου θα βρεθεί «ίσα βάρκα ίσα νερά» μαζί της; Θα ήταν πιο φρόνιμο να περιμένει να «ξεφουσκώσουν τα πανιά» της Πλεύσης Ελευθερίας. Σε κάθε περίπτωση δεν φαίνεται να επιθυμεί να την καταστήσει συννομιλήτριά του, ακολουθώντας το γνωμικό πως «δεν υπάρχει πιο ταπεινωτική απάντηση από την περιφρονητική σιωπή».

Ο μονόδρομος

Στελέχη, βουλευτές και στον ΣΥΡΙΖΑ θεωρούν πως το επόμενο χρονικό διάστημα είναι περίοδος αποφάσεων για τον Αλέξη Τσίπρα. Με το κόμμα καθηλωμένο στη ζώνη του 6%-7%, αν τα πράγματα δεν πάνε καλύτερα, ποια μπορεί να είναι η θέση και η στάση του; Να λάβει τη μία από τις 15-20 έδρες που ενδεχομένως θα διεκδικήσει το κόμμα που ο ίδιος έφερε στην εξουσία; Πρόκειται για μια αδύναμη πολιτική κίνηση χωρίς προοπτική. Από την άλλη, ο ενεργός ρόλος που έχει επιλέξει να παίζει είναι δύσκολο να υποστηριχθεί αν είναι εκτός Βουλής. Όλες αυτές οι θεωρίες κινητοποιούν ακόμα πιο πολύ τη Ζωή Κωνσταντοπούλου. Βλέπει ότι υπάρχει μεγαλύτερη προοπτική διείσδυσης στο ακροατήριο του κόμματος με το οποίο εξελήγν για πρώτη φορά βουλευτής το 2012.

Η συνέχεια της βεντέτας μεταξύ τους ενδεχομένως να πάρει πιο άγρια χαρακτηριστικά, αν η επικεφαλής της Πλεύσης Ελευθερίας επιλέξει να μπει πιο βαθιά στο πρώτο επιτάμνο της διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ. Εκτός και αν η σιωπή του πρώην πρωθυπουργού αρχίζει να σπάει. Η Ολγα Γεροβασίλη, στενή συνεργάτις και συννομιλήτριά του, την εβδομάδα που πέρασε είπε σε συνέντευξή της πως «είναι βασανιστήριο να ακούς τη Ζωή Κωνσταντοπούλου». Ίσως η αντιπρόεδρος της Βουλής να έδωσε μια πρώτη απάντηση βγάζοντας τον πρώην πρωθυπουργό και το γραφείο του από τη δύσκολη θέση. Δεν αναμένεται, πάντως, κάτι περισσότερο. Η συνδιάσκεψη του Ινστιτούτου που έχει ιδρύσει ο Αλέξης Τσίπρας θα είναι εστιασμένη στις γεωπολιτικές εξελίξεις διεθνώς. Θα πραγματοποιηθεί πιθανότατα στις 10 Ιουνίου, ενώ όλοι αναρωτιούνται αν θα δώσει το «παρών» στο συνέδριο του ΣΥΡΙΖΑ λίγες ημέρες μετά.

Βασανιστήριο

Η Ολγα Γεροβασίλη, συνεργάτις και συννομιλήτριά του, είπε σε συνέντευξή της πως «είναι βασανιστήριο να ακούς τη Ζωή Κωνσταντοπούλου». Ίσως η αντιπρόεδρος της Βουλής να έβγαλε με αυτήν την απάντησή της τον πρώην πρωθυπουργό και το γραφείο του από τη δύσκολη θέση.

ΑΠΟΨΗ

Το «ριμπράντινγκ» που άργησε

Του ΕΥΤΥΧΗ ΒΑΡΔΟΥΛΑΚΗ

Μια **αποτίμηση** της διαδρομής του Αλέξη Τσίπρα είναι προφανώς πρόωρη. Σε κάθε περίπτωση, όμως, δεν θα πρέπει να είναι αφοριστική όπως ο φανατισμός της πολιτικής συχνά επιτάσσει. Η διαδρομή του, εξάλλου, έχει πολλές πτυχές.

Μπορεί να του καταλογιστεί η (ασυγγνώστη;) ανευθυνότητα της πρώτης αντιπολιτευτικής περιόδου του, όταν υποδαύλιζε κάθε δημαγωγική ακρότητα για να καβαλήσει το κύμα δυσαρέσκειας της οικονομικής κρίσης. Μπορούν επίσης να του καταλογιστούν όσα έγιναν το πρώτο εξάμηνο, όταν η χώρα έφτασε στο χείλος της καταστροφής. Ασφαλώς θα του καταλογιστούν λανθασμένες στρατηγικές επιλογές, από το τραυματικό δημοψήφισμα του 2015 και τη συνεργασία με τους ΑΝΕΛ μέχρι και την περιπέτεια Κασσελάκη.

Κάθε έντιμη αξιολόγηση, πάντως, οφείλει να του πιστώσει και αρκετά θετικά. Το γεγονός ότι ένας νέος άνθρωπος κατάφερε να οδηγήσει ένα κόμμα του 5% στην κυβέρνηση, είναι πρωτόγνωρο στη μεταπολιτευτική ιστορία μας. Οι επικοινωνιακές δεξιότητές του και η ικανότητά του στη δημιουργία ψυχικών ταυτίσεων είναι αξιοσημείωτη.

Ως πρωθυπουργός, παρά τα σοβαρά λάθη της πρώτης περιόδου, κατάφερε γρήγορα να ανακτήσει τον έλεγχο της κατάστασης. Όταν έφτασε στην άκρη του γκρεμού, δεν έκανε το βήμα στο κενό—αυτό για το οποίο τον κατηγορούν σήμερα επικριτές του όπως ο κ. Βαρουφάκης και η κυρία Κωνσταντοπούλου—αλλά έδειξε τον απαιτούμενο ρεαλισμό. Στη συνέχεια δε, παρότι κλήθηκε να κυβερνήσει κόντρα σε όσα υποστήριζε, επέδειξε αξιοσημείωτη προσαρμοστικότητα.

Τις εκλογές του 2019 δεν τις έχασε

Το ποσοστό ψηφοφόρων που δηλώνουν ότι επιθυμούν την επιστροφή του κ. Τσίπρα είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό που αθροίζουν ο ΣΥΡΙΖΑ και τα κόμματα που προέρχονται από αυτόν. Είναι ωστόσο ένα εγχείρημα πολιτικά δύσκολο.

σε επειδή κατέστρεψε τη χώρα, αλλά επειδή είχε προηγουμένως καταστρέψει την αξιοπιστία του. Ο,τι είχε πει παλαιότερα το έβρισκε μπροστά του. Η δε σπατάλη πολιτικού κεφαλαίου το 2015 του κόστισε όταν πλέον το χρειαζόταν.

Ο κ. Τσίπρας μπορούσε να πετύχει

ένα πολιτικό «ριμπράντινγκ» την περίοδο 2019-23, ξεκινώντας την προσπάθεια από την αποκατάσταση της αξιοπιστίας του. Εχόντας διαχειριστεί επαρκώς μια πολύ δυσκολότερη «μετάλλαξη εν κινήσει», όταν κυβερνούσε, θα μπορούσε να πετύχει και αυτό. Προτίμησε να μην το κάνει, αλλά να κινηθεί στη λογική «αυτά ξέρουμε αυτά κάνουμε».

Το να επιθυμεί ο κ. Τσίπρας να παίξει σήμερα κάποιον ευρύτερο ρόλο είναι απολύτως θεμιτό. Μόνο που αυτό το «ριμπράντινγκ» γίνεται καθυστερημένα. Όταν ο ίδιος έχει πλέον φθαρεί από όσα μεσολάβησαν και ο ΣΥΡΙΖΑ έχει χάσει την αίσλη και τον ρόλο του. Όταν από αυθυπαρκτος πόλος, έχει πλέον γίνει δυναμική συνιστώσα ενός υποθετικού ευρύτερου σχήματος.

Το ποσοστό ψηφοφόρων που δηλώνουν ότι επιθυμούν την επιστροφή του κ. Τσίπρα σε ενεργό ρόλο δεν είναι ασήμαντο. Πρόσφατα

έρευνα το προσδιόρισε γύρω στο 25%, με τα 2/3 όσων ψήφισαν ΣΥΡΙΖΑ να είναι θετικοί. Το ποσοστό είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό που αθροίζουν ο ΣΥΡΙΖΑ και τα κόμματα που προέρχονται από αυτόν. Ακόμη και τώρα, ο πρώην αρχηγός ασκεί μεγαλύτερη γοητεία από το παρηκμασμένο κόμμα του.

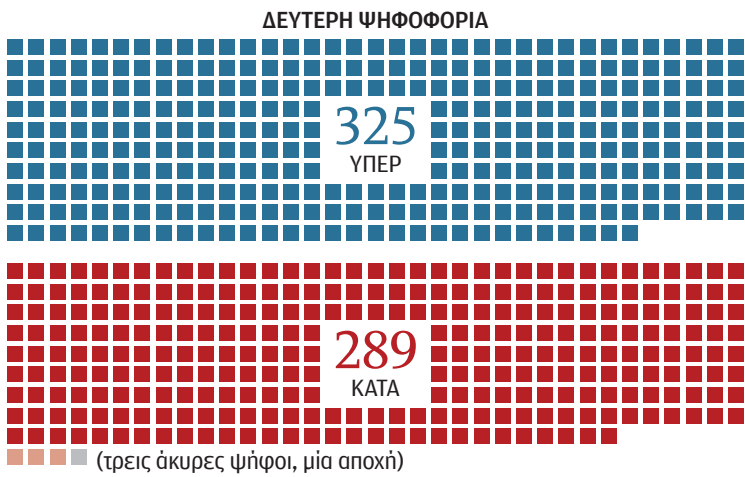
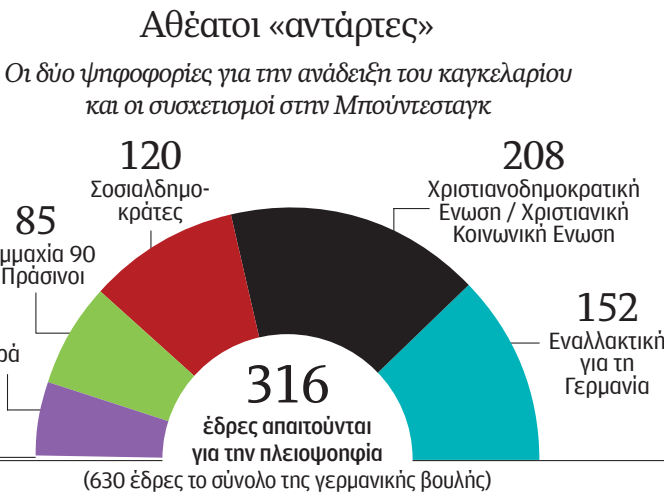
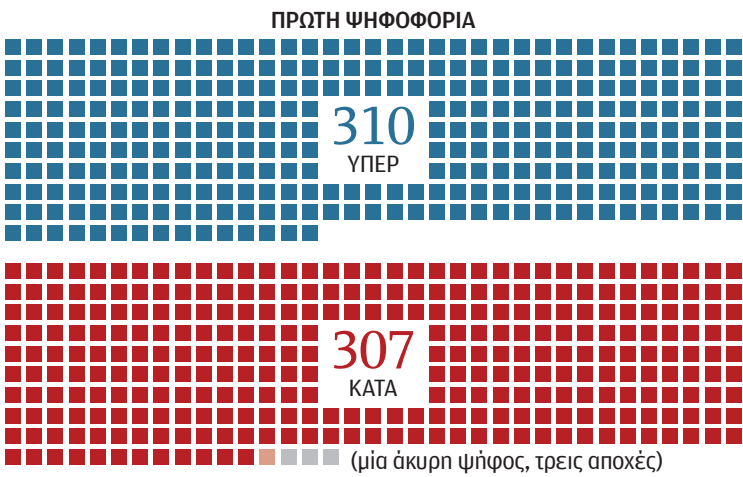
Είναι ωστόσο ένα εγχείρημα πολιτικά δύσκολο. Δικαίως ή αδικώς, η γενική εικόνα του κ. Τσίπρα δεν είναι θελκτική. Νέοι «παίκτες» του χώρου, όπως η κυρία Κωνσταντοπούλου, δεν πρόκειται να συνεννοηθούν μαζί του στο πλαίσιο μιας ευρύτερης συμμαχίας. Οι οξυτάτες προσωπικές επιθέσεις της εναντίον του είναι ενδεικτικές. Είναι προφανές ότι το comeback του ενός λειτουργεί καταστροφικά για τον άλλο. Για ένα μεγάλο μέρος του ΠΑΣΟΚ κάθε προοπτική συνεργασίας μαζί του θα πρέπει να θεωρείται απαγορευτική. Η δε Ν.Δ. στο πρόσωπό του θα βρει τον αντί-

παλο που αναζητά εδώ και καιρό.

Στη συνειδηση της πλειοψηφίας—ακόμη και στον χώρο της ευρύτερης Αριστεράς—ο κ. Τσίπρας, θεωρείται λύση από το παρελθόν. Απέναντι σε μια κυβέρνηση που συμπληρώνει έξι χρόνια και στις εκλογές ένα από τα επιχειρήματα εναντίον της θα είναι το αίτημα της πολιτικής αλλαγής, πόσο πενιτικό είναι αυτή να επιχειρηθεί να εκφραστεί από έναν εκ των βασικών πρωταγωνιστών της περασμένης 15ετίας;

Για τους λόγους αυτούς, το comeback του πρώην πρωθυπουργού μοιάζει να συγκεντρώνει πολύ μικρές πιθανότητες. Επειδή όμως τα τελευταία χρόνια έχουν δει πολλά τα μάτια μας—όχι μόνο στη χώρα μας αλλά και διεθνώς—as είμαστε φειδωλοί σε προβλέψεις και εκτιμήσεις.

Ο κ. Ευτύχης Βαρδουλάκης είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επικοινωνίας.

Τι κι αν είχε μόλις ορκιστεί καγκελάριος; Ο Φρίντριχ Μερτς έμοιαζε σχεδόν απομονωμένος στα άδεια κυβερνητικά έδρανα την προηγούμενη Τρίτη. Ωστόσο, κατά τον πολιτικό επιστήμονα Ιβάν Κράστεφ, ο Μερτς θα μπορούσε να βγει ενισχυμένος από το στραβοπάτημα της εκλογής του, αφού πλέον θα μοιράζεται το τραύμα της εσωτερικής αμφισβήτησης με τους Ευρωπαίους ομολόγους του.

Willkommen στην εποχή της μεγάλης αστάθειας

Καλώς ήρθατε

Ο Μερτς καλείται να αντιμετωπίσει τις υπαρξιακές προκλήσεις για την Ευρώπη και τη Γερμανία, χωρίς να μπορεί να βασιστεί σε στέρεη πλειοψηφία στο κοινοβούλιο, όπως έδειξε το πρώιμο антάρτικο στην εκλογή του. Η στρατηγική της ακροδεξιάς AfD, που μοιάζει η μόνη ωφελημένη από τους κραδασμούς του συστήματος

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Την Τρίτη το πρωί η Αγκελα Μέρκελ παρακολουθούσε από τα θεώρεια της γερμανικής βουλής την πρώτη ψηφοφορία για την ανάδειξη του Φρίντριχ Μερτς σε νέο καγκελάριο της χώρας. Η διαδικασία εθεωρείτο τυπική, η σύζυγος και τα παιδιά του είχαν φορέσει τα φωτογενή τους χαμόγελα και περίμεναν να χειροκροτήσουν το αποτέλεσμα-δικαίωση των φιλοδοξιών μιας ζωής για τον 69χρονο Χριστιανοδημοκράτη πολιτικό.

Η ψυχρολουσία

Αίφνης επικράτησε νευρικότητα: η πρόεδρος του σώματος, Γιούλια Κλέκνερ, με το αποτέλεσμα της διαδικασίας στα χέρια, συγκάλεσε το προεδρείο και τους επικεφαλής των κοινοβουλευτικών ομάδων των κομμάτων. Η είδηση άρχισε να απλώνεται στα δημοσιογραφικά πηγαδάκια: για πρώτη φορά στην ιστορία της ομοσπονδιακής Γερμανίας, ο υποψήφιος καγκελάριος απέτυχε να εκλεγεί στην πρώτη ψηφοφορία. Η εξέλιξη ήταν τόσο αιφνιδιαστική, ώστε ουδείς ήξερε τι προβλέπεται στο σύνταγμα και στον κανονισμό της βουλής σε αυτήν την περίπτωση. Χρειάστηκαν πολλές ώρες μέχρι να οριστεί το απόγευμα νέα ψηφοφορία και να εκλεγεί τελικά με τη δεύτερη καγκελάριος ο Μερτς.

Η ταυτότητα των «αποστατών» δεν είναι σαφής, καθώς η διαδικασία είναι μυστική και μόνο εικασίες μπορούν να διατυπωθούν. Μια εκδοχή είναι ότι επρόκειτο για δυσареστημέ-

νους Σοσιαλδημοκράτες που δεν υπογραμμίστηκαν. Μια δεύτερη, ότι μια συντηρητική μερίδα Χριστιανοδημοκρατών εκτιμά πως ο Μερτς ξεπουλήθηκε μετεκλογικά στο SPD, θυσιάζοντας τη δημοσιονομική πειθαρχία μέσα από τη χαλάρωση του «φρένου χρέους» για αμυντικές δαπάνες και το επενδυτικό «μπαζούκας» μισού δισ. ευρώ σε επενδύσεις για έργα υποδομής. Η τρίτη, ότι μια αριστερή πτέρυγα των Σοσιαλδημοκρατών δεν ξεχνάει την

«Σε κάθε μελλοντική νομοθετική διαδικασία ο Μερτς θα φοβάται ότι δεν διαθέτει την απαραίτητη πλειοψηφία στην Μπούντεσταγκ. Η AfD θα συνεχίσει να κερδίζει από την κατάσταση».

προεκλογική συνεργασία του Μερτς με την ξενοφοβική Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD) πάνω σε ένα κείμενο πέντε σημείων για σκληρότερη μεταναστευτική πολιτική.

«Ήταν μια αδιανόητα κακή εκκίνηση. Σε κάθε μελλοντική νομοθετική διαδικασία ο Φρίντριχ Μερτς θα φοβάται ότι δεν διαθέτει την απαραίτητη πλειοψηφία στην Μπούντεσταγκ. Η AfD θα συνεχίσει να κερδίζει από την κατάσταση. Κι όμως, αυτό που χρειάζεται πάνω απ' όλα η Γερμανία

είναι σταθερότητα», λέει στην «Κ» ο Γερμανός δημοσιογράφος Στέφαν Λάμπι, ο οποίος παρουσίασε προεκλογικά το προφίλ του καγκελάριου στο πλαίσιο της σειράς «Ψήφος εμπιστοσύνης» στο πρώτο κανάλι της κρατικής τηλεόρασης, το ARD.

Χωρίς σταθερές

Προσκεκλημένος του Ιδρύματος Χάινριχ Μπελ, ο Στέφεν Μάου, καθηγητής Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Χούμπολντ, βρέθηκε αυτήν την εβδομάδα στη Θεσσαλονίκη για να συζητήσει με τον δημοσιογράφο Τάσο Τέλλογλου για το βιβλίο του «Ανισα ενωμένοι. Γιατί η Ανατολή παραμένει διαφορετική» στο πλαίσιο της ΔΕΘ. Η δική του αποτίμηση είναι πιο ψυχραιμη: «Πρέπει να συνηθίσουμε στη νέα πολιτική πραγματικότητα, στο πλαίσιο της οποίας δεν υπάρχουν σταθερές και σίγουρες πλειοψηφίες. Μην ξεχνάτε ότι αυτός δεν είναι ένας μεγάλος συνασπισμός, αλλά μικρός. Συνεπώς, η πλειοψηφία θα διακυβεύεται διαρκώς κάθε φορά που προκύπτουν πολιτικά ζητήματα ή όταν ανακύπτουν διενέξεις μεταξύ των εταίρων. Είναι μια υποθήκη αυτή για τη νέα κυβέρνηση, γιατί θα έχουμε δύσκολους νόμους, όπως για το μεταναστευτικό ή την αγορά εργασίας. Σε αυτά τα θέματα οι απόψεις των δύο εταίρων δεν είναι κοινές. Κι αυτό θα μπορούσε φυσικά να αποδυναμώσει την κυβέρνηση».

Πόσο ευνοεί η εξέλιξη την AfD; «Κάθε φορά που τρίζει η κυβέρνηση, έρχεται η ώρα των

λαϊκιστών», επισημαίνει ο Μάου στην «Κ», προβλέποντας ότι στο εξής το ξενοφοβικό κόμμα θα προσπαθεί να σύρει στο πλευρό του τους Χριστιανοδημοκράτες. «Αυτός είναι ο στρατηγικός σκοπός της AfD». Ειδικά στα ανατολικογερμανικά κρατίδια όπου είναι πρώτο κόμμα θα μπορούσε να συνεργαστεί με τη συντηρητική παράταξη και να διορίσει θεωρητικά δικούς της πρωθυπουργούς. «Πάντως, όσα ευρωπαϊκά συντηρητικά κόμματα επιχείρησαν τέτοιου είδους ανοίγματα προς την Ακροδεξιά εξαρώθηκαν», προειδοποιεί.

Είναι άλλωστε δύσκολο για τους Χριστιανοδημοκράτες να συμφωνήσουν σε οτιδήποτε με την AfD μετά την απόφαση της Υπηρεσίας Προστασίας του Συντάγματος που την ταξινόμησε ως αποδεδειγμένα ακροδεξιό σχηματισμό, ο οποίος υπονομεύει το σύνταγμα. Παρόλο που την περασμένη Πέμπτη το Συνταγματικό Δικαστήριο «πάγωσε» την εφαρμογή μέχρι να εκδικαστεί η προσφυγή του κόμματος εναντίον της, οι Χριστιανοδημοκράτες δύσκολα θα μπορούν εις το εξής να την αντιμετωπίζουν σαν κανονικό κόμμα, όπως είχε προτείνει πριν από την ετυμολογία ο επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας του CDU Γεφς Σπαν.

Η απόφαση προκαλεί όμως πρόβλημα και στην ίδια την Εναλλακτική και στη λειτουργία της. Η νομική προσφυγή εναντίον της δεν έχει πολλά περιθώρια επιτυχίας. Αυτό σημαίνει ότι από εδώ και πέρα θα τελεί υπό διαρκή παρακολούθηση. Δύσκολα μπο-

ρούν άνθρωποι που απασχολούνται στον δημόσιο τομέα να είναι ταυτόχρονα μέλη του κόμματος. «Ήδη υπήρξαν παραιτήσεις γιατί μέλη της φοβούνται ότι θα μπορούσαν να έχουν προβλήματα στον επαγγελματικό τους χώρο», εξηγεί ο Μάου. Το ερώτημα, κατά τη γνώμη του, είναι «κατά πόσον θα προσπαθήσει η AfD να αναχαιτίσει το φλερτ με τη νεοφασιστική ρητορική και να υποδυθεί τη μετριοπαθή δύναμη. Δεν είναι βέβαιο, όμως, ότι θα συμ-

«Θα έχουμε δύσκολους νόμους, όπως για το μεταναστευτικό ή την αγορά εργασίας. Οι απόψεις των δύο εταίρων δεν είναι κοινές. Κι αυτό θα μπορούσε να αποδυναμώσει την κυβέρνηση».

μορφωθούν με αυτή τη γραμμή όλες οι πτέρυγες του κόμματος», λέει στην «Κ» ο Μάου.

Ο Μπτσότσκις στο Βερολίνο

Ο πολιτικός επιστήμονας Ιβάν Κράστεφ, επικεφαλής του Center for Liberal Studies στη Σόφια, εταίρος του IVW στη Βιέννη, πιστεύει ότι ο Μερτς μπορεί να ενισχυθεί τελικά από το στραβοπάτημα, γιατί δεν ταξιδεύει πλέον στο Παρίσι και στην Κεντρική Ευρώπη με την οίση της γερμανικής σταθερότητας. Μοιρά-

ζεται το τραύμα της εσωτερικής αμφισβήτησης με τους Ευρωπαίους ομολόγους του και μπορεί να πείσει την κοινή γνώμη στη χώρα του και στην υπόλοιπη ήπειρο πόσο δραματική είναι η κατάσταση, αναφέρει σε συνέντευξή του στην εφημερίδα Zeit.

Ενα από τα ζητήματα που αναμένεται να δηλητηριάσουν τις σχέσεις του Βερολίνου με την Ε.Ε. είναι το μεταναστευτικό, όπως φάνηκε στο πρώτο ταξίδι Μερτς στη Βαρσοβία. Εκεί ο πρωθυπουργός Ντόναλντ Τουσκ διημήνυσε ότι η χώρα του δεν πρόκειται να αποδεχθεί επιστροφές μεταναστών από τη Γερμανία, ένα θέμα που προβληματίζει και την Αθήνα. Στο τεταέτι που θα πραγματοποιηθεί την Τρίτη στην καγκελαρία, ο κ. Μπτσότσκις είναι, βέβαια, προετοιμασμένος να έλθει αντιμέτωπος με τη σκληρή γραμμή Μερτς στο μεταναστευτικό. Σε αυτό το στάδιο οι σχέσεις Αθήνας - Βερολίνου δεν επηρεάζονται, καθώς η νέα γερμανική κυβέρνηση έχει ως προτεραιότητα τους σκληρούς ελέγχους και τις απωθήσεις στα κερασία σύνορα. Στην Αθήνα είναι, επίσης, προετοιμασμένοι για εντατικές πιέσεις όσον αφορά την στενότερη συνεργασία της Ε.Ε. με την Τουρκία, στο πλαίσιο του επανεξοπλισμού της Ευρώπης. Τα πρώτα σήματα προς αυτήν την κατεύθυνση έχουν ήδη φθάσει. Παρά τις δυσκολίες που έχει το Βερολίνο σε αυτή τη φάση στις σχέσεις με την Αγκυρά λόγω της φυλάκισης του Εκρέμ Ιμάμογλου, η Τουρκία θεωρείται απαραίτητος εταίρος.

Οι πρώτες σκιές με Μπίμπι

Ο Τραμπ ανέχεται τον αφανισμό της Γάζας, αλλά στο θέμα του Ιράν και του Ερντογάν αψηφά το Ισραήλ

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

«Ο πρωθυπουργός του Ισραήλ Μπέντζαμιν Νετανιάχου εκμυστηρεύεται κατ' ιδίαν σε συνεργάτες του ότι αισθάνεται απογοητευμένος από τις πολιτικές του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ στη Μέση Ανατολή», έγραφε την περασμένη Δευτέρα η διαδικτυακή εφημερίδα Times of Israel. Το ρεπορτάζ είδε το φως της δημοσιότητας μία εβδομάδα προτού ο Αμερικανός ηγέτης ξεκινήσει τριήμερη περιοδεία σε αραβικές χώρες της Μέσης Ανατολής (Σαουδική Αραβία, Κατάρ, Εμιράτα), χωρίς το πρόγραμμά του να περιλαμβάνει το Ισραήλ.

Σε πρώτη ματιά, δυσκολεύεται κανείς να το πιστέψει. Ο Τραμπ δεν ήταν εκείνος που μετακίνησε την αμερικανική πρεσβεία στην Ιερουσαλήμ, αναγνώρισε την ισραηλινή κατοχή στο Γκολάν και πίεσε για την αναγνώριση του Ισραήλ από αραβικά κράτη με τις «Συμφωνίες του Αβραάμ»; Βέβαια, ενόψει της ορκωμοσίας για τη δεύτερη θητεία του, έστειλε τον Στιβ Γουίτκοφ να απαιτήσει, εν είδει τελεσιγράφου, από τον Νετανιάχου εκκευρία στη Γάζα, πράγμα που έγινε, με αποτέλεσμα να σιγήσουν τα όπλα για έξι εβδομάδες. Φρόντισε όμως να τον ανταμείψει πολύ γρήγορα με το εξωφρενικό σχέδιό του περί μετατροπής της Γάζας σε «Ριβιέρα», με εξοστρακισμό των Παλαιστινίων κατοίκων της σε τρίτες χώρες, κάτι που θα αποτελούσε την πρώτη εκτεταμένη εθνοκάθαρση του 21ου αιώνα.

Βόμβες και πείνα

Με το Ισραήλ να έχει διακόψει τη ροή ανθρωπιστικής βοήθειας από τις 2 Μαρτίου και να έχει επανέλθει στους πολύνεκρους βομβαρδισμούς από τις 18 του ίδιου μήνα, η Γάζα βρίσκεται αυτή τη στιγμή στα πρόθυρα του αφανισμού. Η UNICEF και ο ΟΗΕ κραυγάζουν ότι έχει εκτοξευθεί ο αριθμός των παιδιών, ακόμη και των βρεφών που υποφέρουν και πεθαίνουν από πείνα. Την περασμένη Κυριακή, η κυβέρνηση Νετανιάχου ενέκρινε το σχέδιο «Αρματα του Γεδεών» για κατοχή

διαρκείας ολόκληρης της Γάζας, προκαλώντας διεθνή κατακραυγή. Ο Εμανουέλ Μακρόν προανήγγειλε αναγνώριση κράτους της Παλαιστίνης από τη Γαλλία και η κυβέρνηση της Ολλανδίας έθεσε ζήτημα επανεξέτασης της εταιρικής σχέσης Ε.Ε. - Ισραήλ, πράγματα που μέχρι τότε μόνο η Ισπανία και η Ιρλανδία πρότειναν. Αλλά ο Τραμπ δεν αντέδρασε καθόλου, δίνοντας την άδεια στον Νετανιάχου να κάνει ό, τι θέλει.

Φαίνεται όμως ότι, παρ' όλα αυτά, ο Ισραηλινός πρωθυπουργός έχει λόγους να δυσφορεί. Σημείο καμπής αποτέλεσε η συνάντηση της 7ης Απριλίου με τον Τραμπ στον Λευκό Οίκο, απ' όπου ο Νετανιάχου έφυγε με άδεια χέρια και

βαρύ κεφάλι. Παρότι είχε φροντίσει να μηδενίσει τους δασμούς στα αμερικανικά προϊόντα, όχι μόνο δεν έπεισε τον Τραμπ να άρει τους δικούς του, πολύ μεγαλύτερους δασμούς (17%) που μόλις είχε επιβάλει, αλλά τον άκουσε να λέει, ούτε λίγο ούτε πολύ, ότι πρέπει να είναι πολύ ευχαριστημένος με τα 4 δισ. δολάρια της αμερικανικής βοήθειας που εισπράττει κάθε χρόνο η χώρα του.

Μπροστά στις τηλεοπτικές κάμερες, ο οικοδεσπότης του επαινεσε σε υπερθετικό βαθμό τον Ταγίπ Ερντογάν, τη στιγμή που Ισραήλ και Τουρκία βρίσκονται σε αντιπαράθεση που απειλεί να μετατραπεί σε ένοπλη σύγκρουση, στη Συρία. «Εχω εξαιρετικές

σχέσεις με έναν άνθρωπο που λέγεται Ερντογάν. Είναι πολύ σκληρός τύπος. Πολύ έξυπνος», είπε ο Αμερικανός πρόεδρος. Μία εβδομάδα νωρίτερα, στη διάρκεια μεγάλων γιορτών του Ραμαζανιού, ο Τούρκος ηγέτης είχε ζητήσει από τον Θεό «να καταδικάσει το Ισραήλ στην αθλιότητα».

Βασικός στόχος της επίσκεψης Νετανιάχου ήταν να πάρει το πράσινο φως για στρατιωτικά πλήγματα εναντίον του πυρηνικού προγράμματος της Τεχεράνης, πράγμα που εισηγοούνταν και ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Λευκού Οίκου, Μάικ Γουόλτς. Ωστόσο ο Τραμπ κεραυνοβόλησε τον Νετανιάχου ανακοινώνοντας δημοσίως ότι επίκεινται άμεσες συνομιλίες

Δρ Χάι Εϊτάν Κοέν Γιαναρτσάκ, τουρκολόγος, αναλυτής στο κέντρο «Μοσέ Νταγάν»

Το Ισραήλ και τα τουρκικά drones στη Συρία

Συνέντευξη στον ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΔΗ

Ο Δρ Χάι Εϊτάν Κοέν Γιαναρτσάκ παρακολουθεί στενά την πορεία της Τουρκίας από τη θέση του αναλυτή στο κέντρο «Μοσέ Νταγάν». Η «Κ» τον συνάντησε πριν από λίγες ημέρες στην Αθήνα, ζητώντας να μοιραστεί τις σκέψεις του για τον Ερντογάν και την πολιτική του έναντι του Ισραήλ.

Ο Δρ Γιαναρτσάκ πιστεύει ότι το πραξικόπημα του 2016 στην Τουρκία αποτέλεσε το σημείο καμπής στην πολιτική σκέψη του Ερντογάν. «Αμέσως μετά την αποτυχημένη απόπειρα πραξικοπήματος αρχίζουμε να βλέπουμε να διεισδύει στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα η ιδέα του “τζιχάντ”. Το πρόβλημα για τη Δύση έγκειται στο γεγονός ότι οι νέοι που θα διδαχθούν αυτό το “αντιδυτικό” περικυκλωμένο θα αποτελέσουν τους ηγέτες της Τουρκίας τα επόμενα 20-30 χρόνια».

Η ιδεολογία του Τούρκου προέδρου, λέει ο Δρ Γιαναρτσάκ, συνδυάζει τον εθνικισμό, τον οθωμανισμό και το Ισλάμ. Πρέπει η Τουρκία να θεωρείται πλέον εχθρός του Ισραήλ; Ο Δρ Γιαναρτσάκ αναφέρει ότι η ισραηλινή έκθεση «Νέιγκελ» αναγνωρίζει την Τουρκία ως πιθανή απειλή ασφαλείας για το Ισραήλ, χωρίς όμως να την κηρύσσει επίσημα εχθρικό κράτος. Στην αντίπερα όχθη, υπογραμμίζει, «οι Τούρκοι τον Ιανουάριο, μόλις λίγες ημέρες μετά τη

δημοσίευση της έκθεσής μας, δημοσίευσαν το περίφημο έγγραφο του συμβουλίου εθνικής ασφαλείας υπό τον τίτλο “Κόκκινο βιβλίο”, στο οποίο το Ισραήλ χαρακτηριζόταν χώρα που δεν σέβεται το διεθνές δίκαιο και επιθετικό κράτος».

Ευθεία απειλή

«Την ίδια ώρα», προσθέτει, «ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών χαρακτήρισε ανοικτά το Ισραήλ τη μεγαλύτερη απειλή, όχι μόνο για την Τουρκία, αλλά και για όλα τα άλλα κράτη της περιοχής. Επίσης, η Τουρκία ξεκίνησε μια σημαντική στρατηγική πρωτοβουλία με την ονομασία “γείτονες της Συρίας”, στην οποία συμμετέχουν κράτη όπως η Ιορδανία, ο Λίβανος και το Ιράκ». Αυτή η πρωτοβουλία, κατά την άποψή του, φαίνεται να έχει στόχο τη δημιουργία ενός συνιτιστικού μουσουλμανικού στρατού, παρόμοιου με το ΝΑΤΟ.

Ο Δρ Γιαναρτσάκ ανησυχεί και εξηγεί ότι το Ισραήλ «πολιορκείται» από τις πρωτοβουλίες της Τουρκίας. «Αν κοιτάξετε τον χάρτη και δείτε τη θέση του Λιβάνου, της Συρίας και της Ιορδανίας, αρχίζετε να βλέπετε ότι το Ισραήλ πολιορκείται», σημειώνει και τονίζει ότι «πρόσφατα ο Ερντογάν κάλεσε τον πρόεδρο της Αιγύπτου Σίσι και του ζήτησε η κάθε είδους απόφαση που θα λάβει στη Μέση Ανατολή να είναι σε συντονισμό μαζί του. Ο Ερντογάν επιδιώκει να εντάξει την Αίγυπτο στην εξίσωση. Επο-

«Η Τουρκία δείχνει στο Ισραήλ ότι είναι ένας πιο σύνθετος αντίπαλος από το Ιράν, στα χαρτιά δεν κηρύσσει εχθροπραξίες, αλλά με έμμεσο τρόπο ανοίγει τον δρόμο για μια μελλοντική τριβή», εξηγεί ο Δρ Χάι Εϊτάν Κοέν Γιαναρτσάκ.

μένως, η Τουρκία δείχνει στο Ισραήλ ότι είναι ένας πιο σύνθετος αντίπαλος από το Ιράν, στα χαρτιά δεν κηρύσσει εχθροπραξίες, αλλά με έμμεσο τρόπο ανοίγει τον δρόμο για μια μελλοντική τριβή. Μέχρι τότε προσπαθεί να πάρει μια πλεονεκτική θέση απέναντι στο κράτος του Ισραήλ».

Θα οδηγηθούν τα δύο έθνη σε μια ανοικτή στρατιωτική αντιπαράθεση; «Στο υποθετικό σενάριο, η σύγκρουση δεν θα ξεκινήσει από το Ισραήλ», απαντάει. «Αυτό που μπορεί να συμβεί είναι οι ισρα-

λινές δυνάμεις άμυνας να στοχεύουν ένα στρατιωτικό φυλάκιο και να υπάρχουν απώλειες υψηλόβαθμων Τούρκων στρατιωτικών. Σε αυτό το ενδεχόμενο δεν νομίζω ότι η συμφωνία του ΝΑΤΟ μπορεί να ενεργοποιηθεί, επειδή το Ισραήλ θα ενεργούσε εναντίον του συριακού στρατού». «Ωστόσο», υπογραμμίζει, «αυτό θα δημιουργήσει ένα τεράστιο πρόβλημα μεταξύ του Ισραήλ και της Τουρκίας και οι δύο χώρες μπορεί να εμπλακούν σε μια ένοπλη αντιπαράθεση στην Ήρα εντός της Συρίας, αλλά και στη θάλασσα στην Ανατολική Μεσόγειο».

Ο Δρ Γιαναρτσάκ, σε δεύτερη συνομιλία που είχε με την «Κ», ανέλυσε γιατί θεωρεί ως δυνητική απειλή και την ανάπτυξη της τουρκικής βιομηχανίας μη επανδρωμένων αεροσκαφών (drones). «Αφενός οι Τούρκοι εξαγουν drones σε ολόένα περισσότερες χώρες, κάτι που σημαίνει ότι μας αφαιρούν πελάτες, καθώς προσφέρουν χαμηλότερες τιμές. Ωστόσο, το πιο ανησυχητικό είναι πως στον τελευταίο πόλεμο κατά της Χεζμπολάχ ο στρατός μας αντιμετώπισε σημαντικές δυσκολίες εξαιτίας της χρήσης drones. Τα μη επανδρωμένα της Χεζμπολάχ, ανάμεσά τους και τύπου “καμικάζι”, δεν ανήκαν καν στα πιο εξελιγμένα μοντέλα της Τουρκίας. Παρ' όλα αυτά, αποτέλεσαν σοβαρή απειλή και φανέ- ρωσαν πόσο ευάλωτοι μπορούμε να είμαστε απέναντι σε τέτοιες

ΗΠΑ - Ιράν για το πυρηνικό πρόγραμμα της Τεχεράνης, διώχνοντας το ήδη παγωμένο χαμόγελο από το πρόσωπο του επισκέπτη του. Τις επόμενες ημέρες ο Γουόλτς αντικαταστάθηκε (όχι μόνο λόγω του Signalgate, αλλά και λόγω του Ιρανικού, όπως λέγεται και γράφεται) και πραγματοποιήθηκαν τρεις γύροι διαπραγματεύσεων μεταξύ Ουάσιγκτον και Τεχεράνης, με την προοπτική συμφωνίας να διαγράφεται ισχυρή.

Ο τελευταίος κρίκος στην αλυσίδα των απογοητεύσεων ήρθε για τον Νετανιάχου την περασμένη Τρίτη, όταν ο Τραμπ ανακοίνωσε εκκευρία ανάμεσα στις ΗΠΑ και στους φιλοϊρανούς Χούθι που ελέγχουν μεγάλο μέρος της Υεμένης. Γρήγορα έγινε σαφές ότι η δέσμευση των Χούθι αφορά μόνο τις ΗΠΑ και όχι το Ισραήλ. Μόλις δύο ημέρες νωρίτερα, βαλλιστικός πύραυλος των Χούθι είχε τρυπήσει την αντιπυραυλική ασπίδα του Ισραήλ, πλήττοντας το διεθνές αεροδρόμιο «Μπεν Γκουριόν». Με άλλα λόγια οι Αμερικανοί έκλεισαν, με τη βοήθεια και του Ιράν, συμφωνία με τους Χούθι που προστατεύει τα δικά τους συμφέροντα, αλλά όχι και εκείνα του πιο σταθερού συμμάχου τους στην περιοχή.

Η περιοδεία

Σε αυτό το φόντο, η περιοδεία του Τραμπ στη Μέση Ανατολή τις αμέσως προερχόμενες ημέρες αναμένεται με ενδιαφέρον. Στο Ριάντ ο Αμερικανός πρόεδρος πρόκειται να συμμετάσχει σε σύνοδο κορυφής με τους ηγέτες των αραβικών κρατών του Κόλπου, οι οποίοι θα του θέσουν με ένταση το θέμα της ανθρωπιστικής βοήθειας στη Γάζα και το αραβικό σχέδιο για την ανοικοδόμηση της παλαιστινιακής Λωρίδας, το οποίο υποστηρίζουν και οι Ευρωπαίοι. Για την ώρα τίποτα δεν δείχνει ότι ο Αμερικανός πρόεδρος, απορροφημένος όπως είναι με τον πόλεμο στην Ουκρανία, τον εμπορικό πόλεμο με όλο τον υπόλοιπο κόσμο και τον πόλεμο κατά των μεταναστών στο εσωτερικό της χώρας του, προβληματίζεται ιδιαίτερα για το Παλαιστινιακό. Αλλά με τον Τραμπ ποτέ δεν είναι κανείς σίγουρος.

τεχνολογίες».

Ρωτάμε αν τα μη επανδρωμένα θα διαμορφώσουν τα σύγχρονα πεδία μάχης. Παρατηρεί πως ήδη τα βλέπουμε ως βασικά στοιχεία σε πολέμους τα τελευταία πέντε χρόνια. «Η πιο σημαντική ένδειξη σχετικά με τη χρήση τους παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια του 2020, όταν ο τουρκικός στρατός ξεκίνησε την επιχείρηση με την ονομασία “Ανοξιάτικη ασπίδα” εναντίον των δυνάμεων του Ασαντ. Και το πιο σημαντικό ζήτημα εδώ ήταν ότι τα drones χρησιμοποιήθηκαν σαν σμήνος, περίπου 20 ή περισσότερα την ίδια στιγμή. Αυτή ήταν η πρώτη φορά που η Τουρκία τα χρησιμοποίησε σε κύματα και με τέτοια πυκνότητα. Επίσης είδαμε τη σημασία του σμήνους σε διαφορετικά θέατρα πολέμου, όπως στην Αιθιοπία, στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ, στην Ουκρανία και τη Λιβύη».

Στην Αιθιοπία

«Αν πάρουμε το παράδειγμα της Αιθιοπίας, υπήρξε ένας εμφύλιος πόλεμος. Η κυβέρνηση της Αιθιοπίας απέκτησε drones από την Τουρκία. Και μέσα σε δύο εβδομάδες κίνησε. Οπότε, ναι, τα σμήνη μη επανδρωμένων παρέχουν φθηνότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο επικράτησης, ειδικά σε χώρες μεσαιας ισχύος, επειδή ο αντίπαλος δεν διαθέτει την κατάλληλη τεχνολογία για να αντιμετωπίσει την απειλή».

Η εκκευρία με τους Χούθι

Ο τελευταίος κρίκος στην αλυσίδα των απογοητεύσεων ήρθε για τον Νετανιάχου την περασμένη Τρίτη, όταν ο Τραμπ ανακοίνωσε εκκευρία ανάμεσα στις ΗΠΑ και στους φιλοϊρανούς Χούθι που ελέγχουν μεγάλο μέρος της Υεμένης.

Το σχέδιο για τη Γάζα

Στο Ριάντ οι ηγέτες των κρατών του Κόλπου αναμένεται να θέσουν στον πρόεδρο των ΗΠΑ το θέμα της ανθρωπιστικής βοήθειας στη Γάζα και το αραβικό σχέδιο για την ανοικοδόμηση της παλαιστινιακής Λωρίδας, το οποίο υποστηρίζει και η Ε.Ε.

80 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Η ηθική σκευή που εξασθενεί

Του **ΤΑΣΟΥ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Άλλες κοινωνίες, και όχι η δική μας, ωρίμασαν και πορεύθηκαν για τις χρυσές πολιτικά δεκαετίες της Δύσης μέσα από τον ηθικό σεβασμό του τέλους του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και της αντίστασης των λαών. Είτε ως η μεγάλη αντιφασιστική νίκη, στοιχείο μνήμης της ευρωπαϊκής Κεντροαριστεράς, είτε για την Κεντροδεξιά ως η νίκη κατά της ανθρωπίνης βαρβαρότητας και ως η νίκη επί του ναζιστικού δικαίου της φυλής και του αίματος, ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος διαμόρφωσε μια νέα βαθύτατη ηθική επί της οποίας δομήθηκε το σύνολο των κοινωνικών, ανθρωπίνων, ακόμη και εργασιακών δικαιωμάτων που χαρακτήρισαν την έννοια Δύση, από το 1945 έως τις ημέρες μας.

Ηδη από το 1989 και την κατάρρευση της Σοβιετικής Ενωσης και των δορυφόρων της, η ηθική ιστορική σκυτάλη της Δύσης δείχνει, χρόνο με τον χρόνο, να καθίσταται όλο και πιο αδύναμη. Ο παντοδύναμος αλλά και παντογνώστης (θεωρητικά) οικονομικός καπιταλισμός, χωρίς κανένα φρένο γεννημένο από την αντίληψη της ιστορίας, κινείται εδώ και περισσότερο από τρεις δεκαετίες απελευθερωμένος από το «αντίπαλον δέος» του πάλαι ποτέ «υπαρκτού» σοσιαλισμού. Του καταπιεστικού πολιτεύματος που παρά την απολύτως απάνθρωπη λειτουργία του και παρά τη μέγιστη παραγωγή φόβου στους υπηκόους του, εξακολουθούσε έως την κατάρρευσή του να απειλεί πολιτικά και ίσως ιδεολογικά τη Δύση.

Ανάγκασε(;) τη Δύση ο «υπαρκτός» σοσιαλισμός να φροντίσει για το κοινωνικό κράτος, για την ασφαλή δημόσια υγεία και παιδεία στους λαούς της, που στέναζαν μαζί με τους Εβραίους της Ευρώπης από τον ναζισμό και από τη βαρβαρότητα του γνήσιου αίματος που με καταστροφικό φανατισμό επέβαλε.

Ωστόσο ο σεβασμός στη συμμαχική νίκη, κατά τις μεταπολεμικές δεκαετίες, δεν ίσχυε στη Δύση μόνο λόγω του φόβου της Αριστεράς. Ίσχυσε κυρίως λόγω της γενιάς εκείνων των ηγετών

της Δύσης που βίωσαν και χειρίστηκαν για τους λαούς τους τη φρίκη του πολέμου. Ντε Γκωλ, Τσώρτσιλ, Αντενάουερ και πολλοί ακόμη έδωσαν τη σκυτάλη μεταξύ άλλων στον Μίτερνάν, στον Κολ, ακόμη και στον πρεσβύτερο Μπους. Ηγέτες που παράλληλα με τον Ψυχρό Πόλεμο φρόντισαν με εκπαιδευτική ηθική να διαμορφώνουν στους λαούς τους την

(αυτο)πεποίθηση ότι δομήθηκαν ηθικά από τη νίκη του 1945. Τη νίκη σε έναν πόλεμο που προφανώς δεν δύναται να συγκριθεί με κανέναν άλλον, αφού κριτήριο δεν ήταν η εδαφική επέκταση αλλά και η ριζική καταστροφή ανθρώπων «άλλου» αίματος.

Για δεκαετίες οι συζητήσεις για το εάν ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλε-

μος έλνε στην Ευρώπη στις 8 Μαΐου κατά τους Δυτικούς ή στις 9 Μαΐου κατά τους Σοβιετικούς, κυριαρχούσαν επί ενός δεδομένου ηθικού κόμβου. Τις τελευταίες δεκαετίες ο εορτασμός στη Δύση κόπασε. Σταδιακά εκλείπει ως ηθική σκευή των μαθητών. Καθίσταται αδύναμου ενδιαφέροντος, στοιχείο ενός αδιάφορου παρελθόντος.

Οι κοινωνίες της Δύσης, λόγω του πολιτισμού που ίσχυε σε αυτή, μεγάλωναν ηλικιακά με αφετηρία τις (συχνότερες) αρετές του παρελθόντος τους. Κάτι αντίστοιχο μπορεί να συμβεί σε οικογένειες που διαχειρίζονται το παρελθόν τους με ειλικρίνεια. Η ιστορία του κοινωνικού πλαισίου που ζούμε δεν είναι «άλλη» μία σκέψη. Είναι μια δεδομένη τομή και μια αφετηρία που ανανεώνεται διαρκώς, φθάνει να μη θεωρούμε ότι το παρελθόν δεν χρήζει φροντίδας. Ευτυχώς ή δυστυχώς για κάποιους, χρήζει και παρακρήζει φροντίδας και μέριμνας.

Η ιστορία, είτε με κεφαλαίο γιώτα, είτε με μικρό γιώτα, δεν μας περνάει από εξετάσεις. Θεωρεί δυστυχώς τις γνώσεις μας δεδομένες και πάει παρακάτω δημιουργώντας ζυμώσεις, εξελίξεις, γεγονότα και κυρίως νοοτροπίες σε επάλληλες στρώσεις, συχνά χωρίς κενό μεταξύ τους.

Η πολιτική τείνει να καλλιεργήσει τις δικές της –και επ΄ ωφελείας της– νοοτροπίες. Το ζούμε καθημερινά σε μια Δύση που με δική της πρωτοβουλία αποϊστορικοποιείται, αναρωτώμενη διαρκώς γιατί αποσαθρώθηκαν τα θεμέλιά της που απαξίωσε και πυροβόλησε η ίδια.

Μάθαμε, παρά αυτά που μας έλεγαν όταν η Δύση νίκησε πολιτικά τη Σοβιετία, ότι δυστυχώς η αγορά δεν απορροθμίζεται προς όφελος των πολιτών. Αυτοί είναι πλέον πελάτες και η αγορά τους αντιμετωπίζει πλέον ως τέτοιους και όποιος αντέξει σε ένα μέλλον απολύτως ακαρτογράφητο...

Μήπως όμως δεν είναι μόνον οι πολιτικοί (της αγοράς) που απαξιώνουν τη δημόσια μνήμη, αλλά και οι ιστορικοί την παραβλέπον έχοντας ως κριτήριο μόνο το εσωτερικό της συντεχνίας τους;

Κάπως, πάντως, η δημόσια μνήμη χρειάζεται ανανέωση της γλώσσας της, αλλιώς οι πολιτικές διαφωνίες θα δώσουν τη θέση τους σε καταστροφικούς πολέμους, κι εμείς θα νομίζουμε ότι είναι το ίδιο.

Ο κ. Τάσος Σακελλάρπουλος είναι ιστορικός, υπεύθυνος του Ιστορικού Αρχείου του Μουσείου Μπενάκη.

Η αξία της νίκης
Ο σεβασμός στη συμμαχική νίκη ίσχυε κυρίως λόγω της γενιάς εκείνων των Δυτικών ηγετών που παράλληλα με τον Ψυχρό Πόλεμο φρόντισαν με εκπαιδευτική ηθική να διαμορφώνουν στους λαούς τους την (αυτο)πεποίθηση ότι δομήθηκαν ηθικά από τη νίκη του 1945.

Θερμή υποδοχή του Ουίνστον Τσώρτσιλ στο απελευθερωμένο από τους ναζί Παρίσι, στις 11 Νοεμβρίου 1944. Πίσω αριστερά από τον Βρετανό πρωθυπουργό, ο υπουργός Πολέμου Αντονι Ηντεν και δεξιά, ο στρατηγός Σαρλ Ντε Γκωλ, επικεφαλής της προσωρινής κυβέρνησης της Γαλλίας. Η ολοκληρωτική νίκη επί του ναζισμού επήλθε λίγους μήνες αργότερα.

Το παράδοξο της ελληνικής μνήμης

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΚΛΑΥΗ**

Την εβδομάδα που πέρασε οι περισσότερες χώρες της Ευρώπης γιόρτασαν την ογδοηκοστή επέτειο από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου στη Γηραιά Ηπειρο, το οποίο υπήρξε το αποτέλεσμα της άνευ όρων παράδοσης της ναζιστικής Γερμανίας. Μάλιστα σε πολλές από αυτές, η επέτειος της λήξης του πολέμου αποτελεί επίσημη ημέρα εθνικής μνήμης ή δημόσια αργία. Οχι όμως στην Ελλάδα, όπου κανένας εορτασμός δεν γίνεται με αφορμή την ολοκλήρωση του πιο καταστροφικού πολέμου που γνώρισε η ανθρωπότητα. Αντίθετα, στην πατρίδα μας γιορτάζουμε το ξεκίνημα της ελληνικής συμμετοχής στην ένοπλη σύρραξη, το οποίο προέκυψε εξαιτίας της εκδήλωσης της ιταλικής επίθεσης τα ξημερώματα της 28ης Οκτωβρίου.

Στις 24 Οκτωβρίου 1944, δηλαδή μόλις δώδεκα ημέρες μετά την απελευθέρωση της Αθήνας, η κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου (στην οποία συμμετείχαν και μέλη του ΕΑΜ) κήρυξε την επέτειο της ιταλικής εισβολής ως εθνική γιορτή. Έτσι, στις 28 Οκτωβρίου 1944, πραγματοποιήθηκε στην πρωτεύουσα ο πρώτος επίσημος εορτασμός, ο οποίος

περιελάμβανε και τη διεξαγωγή στρατιωτικής παρέλασης ενώπιον του πρωθυπουργού. Γιατί η Ελλάδα διαφέρει από τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης; Γιατί γιορτάζει το ξεκίνημα και όχι την ολοκλήρωση ενός πολέμου;

Ο πρώτος λόγος έχει να κάνει με την ίδια την εξέλιξη του ελληνοϊταλικού πολέμου του 1940-1941, ο οποίος υπήρξε νικηφόρος για την ελληνική πλευρά. Έστω κι αν μετά τη γερμανική εισβολή που άρχισε τον Απρίλιο του 1941, η Ελλάδα τελικά καλυπτοτάθηκε στις δυνάμεις του Άξονα, η αποτελεσματική απόκρουση των Ιταλών γέμιζε με υπερηφάνεια τους Έλληνες, που ήθελαν να θυμούνται ότι είχαν πετύχει την πρώτη στρατιωτική νίκη εναντίον μιας χώρας του Άξονα. Δεν είναι, επομένως, παράδοξο ότι στη συνείδηση του ελληνικού λαού η 28η Οκτωβρίου καθιερώθηκε στην πράξη ως εθνική επέτειος πριν ακόμα οριστεί ως τέτοια από την ελληνική πολιτεία. Το 1941 πρωτοστάτησαν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες της Αθήνας, που έδωσαν στον αυθόρμητο εορτασμό χαρακτήρα αντικατοχικής εκδήλωσης. Αντικατοχικές κινητοποιήσεις με αφορμή την 28η Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκαν, συντονισμένες από αντιστασιακές οργανώσεις

Ενώ για τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου σηματοδότησε την απαρχή μιας ειρηνικής περιόδου, στην περίπτωση της Ελλάδας η λήξη της ξένης κατοχής συνδυάστηκε με την πρόκληση ενός αδελφοκτόνου σπαραγμού.

όπως η ΕΠΟΝ και η ΠΕΑΝ, τόσο το 1942 όσο και το 1943.

Ο δεύτερος λόγος δεν είναι καθόλου ευχάριστος, καθώς συνδέεται με τη δραματική τροπή που πήρε η ελληνική Ιστορία αμέσως μετά την απελευθέρωση από τις δυνάμεις του Άξονα. Στο μεγαλύτερο μέρος της Ελλάδας, η απελευθέρωση έλαβε χώρα τον Οκτώβριο του 1944, δηλαδή έξι και πλέον μήνες πριν από τη γερμανική συνθηκολόγηση. Ωστόσο οι ελληνικοί πανηγυρισμοί δεν κράτησαν πολύ. Στις αρχές Δεκεμβρίου ξέσπασε στην Αθήνα ένοπλη σύγκρουση μεταξύ δυνάμεων του ΕΑΜ (που βρισκόταν

υπό την καθοδήγηση του ΚΚΕ) και των κυβερνητικών δυνάμεων (που υποστηρίζονταν από βρετανικά στρατιωτικά τμήματα), η οποία πέντε εβδομάδες αργότερα κατέληξε στην επικράτηση των δεύτερων εις βάρος των πρώτων. Ακόμα χειρότερα, το 1946 η Ελλάδα κύλησε στο βάραθρο ενός αιματηρού εμφυλίου πολέμου, ο οποίος διήρκεσε τρία ολόκληρα χρόνια, προκαλώντας πολλές ανθρώπινες απώλειες και τεράστιες υλικές καταστροφές. Αντί να αφιερωθούν στην ανασυγκρότηση, οι Έλληνες επιδόθηκαν στην αλληλοσφαγή. Έτσι, ενώ για τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου σηματοδότησε την απαρχή μιας ειρηνικής περιόδου, στην περίπτωση της Ελλάδας η λήξη της ξένης κατοχής συνδυάστηκε με την πρόκληση ενός αδελφοκτόνου σπαραγμού που επισώρευσε μεγάλα δεινά στον τόπο, και μάλιστα σε χρονικό ορίζοντα που υπερέβαινε αυτή καθαυτήν τη διάρκεια του Πολέμου.

Τα έθνη προτιμούν να γιορτάζουν τις ένδοξες στιγμές της ιστορίας τους. Έτσι συνέβη και με τους Έλληνες. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση των Ιταλών επιδοξων κατακτητών ήταν μια πράξη γενναιότητας που έκανε τους Έλληνες δικαίως να καυχώνται. Οι νί-

κες στα πεδία των μαχών του αλβανικού μετώπου θεμελιώθηκαν σε ένα κλίμα μεγάλης ενότητας και σύμπνοιας απέναντι στους εισβολείς (έστω κι αν στην εξουσία βρισκόταν ένας δικτάτορας). Αντίθετα, τον Μάιο του 1945 οι Έλληνες βρίσκονταν βαθιά δικασμένοι και έτοιμοι να αλληλοεξοντωθούν. Στο περιβάλλον της μετεμφυλιακής Ελλάδας ακόμα και η αναφορά στην εθνική αντίσταση του καιρού της κατοχής υπόκειτο σε αναγκαστικούς περιορισμούς, οι οποίοι συνδέονταν με το γεγονός ότι σε αυτή την αντίσταση είχαν πρωταγωνιστήσει οι πταγμένοι του εμφυλίου πολέμου. Αν ο εθνικός εορτασμός επικεντρωνόταν στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, μοιραία η ανάγνωση της Ιστορίας θα έπρεπε να περιλάβει και τα όσα είχαν συμβεί στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του – όμως αρκετοί από τους νικητές του εμφυλίου δεν ήθελαν να τα θυμούνται διότι δεν ήταν απαραίτητα τιμητικά για τους ίδιους. Ο εορτασμός της περικλεούς αρχής ήταν, και από αυτή την άποψη, μια πιο ασφαλής επιλογή.

Ο κ. Αντώνης Κλάψης είναι αναπληρωτής καθηγητής Σύγχρονης Ιστορίας και Διεθνούς Πολιτικής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Οι εξετάσεις της Ιστορίας

Η ιστορία, είτε με κεφαλαίο γιώτα, είτε με μικρό γιώτα, δεν μας περνάει από εξετάσεις. Θεωρεί δυστυχώς τις γνώσεις μας δεδομένες και πάει παρακάτω δημιουργώντας ζυμώσεις, εξελίξεις, γεγονότα και κυρίως νοοτροπίες σε επάλληλες στρώσεις, συχνά χωρίς κενό μεταξύ τους.

Ημερολόγιο app-οτοξίνωσης

Πώς είναι η ζωή offline; Χωρίς τον βόμβο των ειδοποιήσεων, τα μηνύματα και τις αναρτήσεις των φίλων στα κοινωνικά δίκτυα; Η «Κ» δοκίμασε έξι ημέρες τηλεφωνικής νηστείας

Της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Στην αρχή το βρήκα αστείο. «Θα είμαι για έξι ημέρες χωρίς smartphone», ανακοίνωσα στους φίλους μου το βράδυ πριν ξεκινήσει το πείραμα και μίλησα για ώρες σε Instagram και WhatsApp για τις απαραίτητες τζούρες πριν από την αποτοξίνωση.

Πλήρωςα όλους τους λογαριασμούς μου από το κινητό για να μην έχω ανειλημμένες υποχρεώσεις. Εστειλα μήνυμα σε κάποιον με τον οποίο είχαμε επαγγελματικό ραντεβού πέντε ημέρες αργότερα —ο οποίος έχει μόνο αμερικανικό νούμερο και μιλάμε μέσω WhatsApp— ότι δεν θα μπορούμε να επικοινωνήσουμε.

Κανονίσαμε την ακριβή ώρα και το ακριβές σημείο στο οποίο θα συναντιόμασταν τη Δευτέρα. Σκέφτηκα πως δεν «δικαιούμαι» να αργήσω. Όσο πλησίαζε η ώρα που θα απαρνιόμουν το κινητό μου όμως, άρχισε να με πιάνει τρόμος. Αν κάποιος θέλει να με βρει και δεν μπορεί; Κανείς δεν θα φανταστεί ότι απλώς δεν το είδα —είναι αυτονόητο ότι, σε περίοδο που δεν είμαστε σε διακοπές, είμαστε όλοι, ανά πάσα στιγμή, οπ' συνδεδεμένοι. Μέσα σε ένα συνονθύλευμα ενθουσιασμού και άγχους, άφησα το κινητό μου κάπου από όπου ακόμη κι αν λυγίζα δεν θα μπορούσα να το πάρω, έβγαλα τη SIM μου κι αγόρασα ένα Nokia με κουμπιά, ένα dumbphone.

Νευράκια

Την πρώτη ημέρα ήμουν νευρική. Στο καινούργιο κινητό δεν είχα καμία επαφή, νόμιζα πως ήταν αποθηκευμένες στη SIM και όχι στη συσκευή —πρώτο λάθος προετοιμασίας. Ηθελα να επικοινωνήσω με μια φίλη μου, αλλά δεν είχα τρόπο να τη βρω. Ευτυχώς μένει κοντά, οπότε άφησα σημείωμα στο σπίτι της να με πάρει τηλέφωνο. «Κανονικά, όχι στο WhatsApp». Της είπα να το πει και σε άλλους, και άρχισαν να με καλούν νούμερα χωρίς να ξέρω ποιος είναι, το οποίο σταδιακά απέκτησε ενδιαφέρον. Σαν να διαλέγεις καραμέλες χωρίς να ξέρεις ποια γεύση θα σου τύχει.

Μπήκα στο Facebook από τον υπολογιστή για να ζητήσω το τηλέφωνο της αρχισυντάκτριάς μου. Συνειδητοποίησα ότι δεν μπορούσα να κάνω ένα ρεπορτάζ που είχα προγραμματίσει, στο πλαίσιο του οποίου θα έπρεπε να πάω σε τουλάχιστον τέσσερις διαφορετικές διευθύνσεις, γιατί δεν είχα Google Maps, ούτε πρόσβαση στο Ιντερνέτ όταν ήμουν εκτός σπιτιού και γραφείου.

Εβγαλα μετρητά και είχα μαζί μου την κάρτα μου ύστερα από μήνες, γιατί δεν είχα Apple pay. Πήγα για φαγητό χωρίς αυτοκίνητο, αλλά όταν ήθελα να φύγω —γιατί αγχώθηκα πως για δύο ώρες δεν έχω κοιτάξει τα emails μου— δεν μπορούσα να καλέσω ταξί. Από τον δρόμο δεν περνούσαν, δεν είχα πρόσβαση στις εφαρμογές που συνήθως θα χρρσι-

μοποιούσα και δεν ήξερα αριθμό ραδιοταξί απ' έξω —δεύτερο λάθος προετοιμασίας. Αποφάσισα να μη ζητήσω βοήθεια από το εστιατόριο και να περιμένω μέχρι να φύγουμε όλοι μαζί.

Στο αυτοκίνητο μου έλειπε το Spotify, η ευκολία να ακούω τη μουσική μου. Είχα μήνες να ακούσω ραδιόφωνο. Η νευρική μου αρχικά μετατοπίστηκε εκεί, αλλάζα τους σταθμούς με μανία, με την ταχύτητα που θα προσπερνούσα τα stories που τώρα δεν μπορούσα να δω. Αποφάσισα να ηρεμήσω, να το απολαύσω. Εντέλει, έμαθα κι ένα τραγούδι των Depeche Mode που μου άρεσε πολύ.

Αυτοεξορία

Μόλις ξύπνησα το πρωί της δεύτερης ημέρας, ασυναίσθητα τα

χέρια μου αναζήτησαν το κινητό μου. Τα δάκτυλά μου, μια οθόνη αφής για να κάνουν scroll. Γέλασα με την κατάντια μου. Στην απουσία αυτής της επιλογής, άνοιξα το λάπτοπ και ξεκίνησα να δουλεύω. Αισθανόμουν λιγάκι αποκομμένη —τι memes θα στέλνουν οι φίλοι μου στα γκρουπ μας στο Instagram, τι συζητήσεις θα κάνω στο WhatsApp; Τι συμβαίνει στο διαδικτυακό σύμπαν από το οποίο είχα αυτοεξοριστεί;

Παραδόξως όμως, όσο περνούσαν οι ώρες και οι ημέρες, το ψηφιακό FOMO (σ.σ. Fear of Missing Out / ο φόβος τού να μένεις στην «απέξω») άρχισε να δίνει τη θέση του σε μια υποδόρια ηρεμία. Ενίωσα τα μάτια μου, τα τόσο συννηθισμένα στην ταχύτητα εναλλαγή, πολύ συχνά άχρηστων, εικόνων με έναν ανεπαισθητο χτύπο του αντίχειρά μου,

να κινούνται σταδιακά με πιο ήπιους ρυθμούς. Παρακολούθησα μια σειρά χωρίς να κάνω τίποτε άλλο, χωρίς να κοιτάζω πουθενά αλλού. Είχα καιρό, ακόμη κι όταν βρίσκομαι μπροστά από μια οθόνη, να μη ρίχνω κλεφτές ματιές και σε μιαν άλλη.

Σιγά σιγά, το άγχος μου αντικαταστάθηκε από μια φатаλιστική παραδοχή της κατάστασής μου. «Οποιοι είναι να με βρει, θα με βρει», άρχισα να σκέφτομαι και έτσι επήλθε κάποιου είδους απελευθέρωση. Ο διαδικτυακός κόσμος συνεχιζόταν μια χαρά χωρίς εμένα, κι εγώ άρχισα να ηρεμώ μια χαρά χωρίς αυτόν.

Μια άλλη ζωή

Για λίγες ημέρες, δεν έμαθα τι συμβαίνει στη ζωή κανενός γνωστού μου διά των μέσων κοινωνι-

κής δικτύωσης. Αντί να επικοινωνούμε με μηνύματα και memes —μια επίφαση επαφής— μιλούσα στο τηλέφωνο. Εβλεπα κόσμο από κοντά και ήμουν πραγματικά παρούσα. Καμία διάσπαση προσοχής από τη συνεχή αναλαμπή της οθόνης λόγω ειδοποιήσεων— καμία άβολη σιωπή που θα γέμιζε με λίγα δευτερόλεπτα scrolling. Σε όλες τις συζητήσεις βασίστηκα μόνο στις δικές μου γνώσεις και όχι του Διαδικτύου. Δεν υπήρχε η επιλογή «να το γκουγκλάρω».

Το Σαββατοκύριακο ήμουν ακόμη πιο ήρεμη. Χωρίς δουλειά, δεν υπήρχε πια κανένας λόγος να πρέπει να κοιτάω ούτε τον υπολογιστή μου. Συνειδητοποίησα ότι κοιμάμαι καλύτερα γιατί δεν ακούω μες στον ύπνο μου τη δόνηση του κινητού μου, ενώ το πρωί της Κυριακής συνέβη κάτι φανταστικό. Το πρώτο πράγμα που έκανα όταν ξύπνησα, ελλείψει άλλης μορφής ράθυμης διασκέδασης, ήταν να πάρω από τη βιβλιοθήκη μου ένα βιβλίο. Πέρασα τουλάχιστον μία ώρα μην κάνοντας απολύτως τίποτε άλλο, μόνο διαβάζοντας.

Το Nokia ήταν ξεχασμένο από την προηγούμενη στο σαλόνι, μέχρι που χτύπησε για να πάμε στην παραλία. Δεν αποτυπώθηκε σε καμία φωτογραφία το πρώτο μου μπάνιο της χρονιάς. Κι ένα εκπληκτικό ηλιοβασίλεμα έμεινε ανάμνηση μόνο για τα δικά μου μάτια.

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα ψυχιάτρων του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης στη Γερμανία, μετά 72 ώρες χωρίς τη χρήση smartphone παρατηρήθηκαν σε 25 άτομα αλλαγές στη δράση του εγκεφάλου σε περιοχές που σχετίζονται με την επιθυμία, τα ερεθίσματα και την ανταμοιβή. Σε παλαιότερη έρευνά τους, μελετητές από το ίδιο πανεπιστήμιο είχαν δείξει ότι τα άτομα που ήταν εθισμένα σε έξυπνα κινητά, σε smartphones, είχαν μικρότερη σε όγκο φαιά ουσία στον εγκέφαλό τους.

Αυστριακοί ερευνητές ανέδειξαν τον Φεβρουάριο ότι μετά τρεις εβδομάδες με μειωμένη χρήση smartphone μειώθηκαν στους συμμετέχοντες στην έρευνά τους τα συμπτώματα κατάθλιψης και το άγχος, ενώ βελτιώθηκε η ποιότητα τόσο του ύπνου τους όσο και της ζωής τους γενικότερα.

Ισως τον Αύγουστο

Όταν, ύστερα από έξι ημέρες αποχής, άνοιξα ξανά το κινητό μου, ήταν σαν να μην πέρασε μία ημέρα μακριά από τα διαδικτυακά μου σπίτια. Τζάμπα το άγχος και το FOMO, τελικά δεν έχασα τίποτα. Κρατάω το Nokia ως υπενθύμιση και υπόσχομαι στον εαυτό μου ότι δεν θα επιστρέψω στις εξίμισι ώρες χρήσης την ημέρα. Και ότι μπορεί να το αφίσω πάλι, ίσως τον Αύγουστο, για λίγη ακόμη ζωή offline.

«Zάπινγκ» στο ράδιο
Στο αυτοκίνητο μου έλειπε το Spotify, η ευκολία να ακούω τη μουσική μου. Είχα μήνες να ακούσω ραδιόφωνο. Αλλάζα τους σταθμούς με μανία. Αποφάσισα να το απολαύσω. Εντέλει, έμαθα κι ένα τραγούδι των Depeche Mode που μου άρεσε πολύ.

Και να θέλεις να αγιάσεις...

Το βράδυ πριν ξεκινήσω το πείραμα της τηλεφωνικής νηστείας, έγραψα στον προσωπικό μου λογαριασμό στο Instagram ότι όποιος θέλει να συμμετάσχει σε μια σοβαρή πρόκληση μπορούσε να επικοινωνήσει μαζί μου. Μέσα σε δύο ώρες, μου έγραψαν περίπου 100 άτομα. Όταν εξήγησα ποια ήταν η πρόκληση όμως, οι περισσότεροι το απέκλεισαν κατευθείαν. «Ούτε μισή μέρα», μου είπε ένας φίλος. «Αν ήταν Αύγουστος και ήμουν στα Κουφονήσια, ίσως», είπε άλλος. «Θα με πληρώσεις;» ρώτησαν διάφοροι. Αρκετοί δήλωσαν ότι θα ήθελαν πολύ να το κάνουν, αλλά δίσταζαν λόγω επαγγελμα-

τικών υποχρεώσεων. Ορισμένοι απλώς γελοούσαν, ανήμποροι να φανταστούν πια τη ζωή χωρίς smartphone, άλλοι δεν απάντησαν καν.

Μερικοί όμως το έκαναν. Ο 57χρονος ιδιωτικός υπάλληλος Γιώργος Ζερβάκης υποστηρίζει ότι, ύστερα από έξι ημέρες, δεν του έλειψε το scrolling —μόνο οι ημερήσιες γεωπολιτικές αναρτήσεις του στο Facebook. Τον πήραν, λέει στην «Κ», διάφοροι φίλοι και γνωστοί τηλέφωνο για να μάθουν αν είναι εντάξει. Πού εξαφανίστηκε; «Δεν το πίστευα ότι θα μείνω εκτός των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αλλά βρήκα την ευκαιρία και διάβασα ένα

ολόκληρο βιβλίο, κι έπαιρνα κάθε μέρα εφημερίδα σε έντυπη μορφή», αναφέρει.

Οι πρώτες ημέρες ήταν πιο εύκολες για τον 38χρονο συγγραφέα Βαγγέλη Μαρινάκη. Βρισκόταν στο πατρικό του στην Κόρινθο και μιλούσε από το σταθερό τηλέφωνο όποτε χρειαζόταν. Όταν επέστρεψε στην Αθήνα, δυσκολεύτηκε. Μπήκε μία φορά στο Instagram και μία στο Facebook από τον υπολογιστή. Για να απασχολήσει τον εαυτό του, έφτιαχνε σερ μουσικής. Αλλά όσο περνούσε ο καιρός, του έλειπε. Όταν εντέλει επέστρεψε στα σόσιαλ, παρότι του άρεσε η ολιγοήμερη απουσία του,

αισθάνθηκε σαν να μπήκε κάτι στη θέση του, σαν να γύρισε σε μια κανονικότητα, σημειώνει.

«Αν το οργανώσεις λίγο καλύτερα, βγαίνει πιο εύκολα», τονίζει ο 34χρονος οδοντίατρος Δημήτρης Φίλνς. Εμπαινε πού και πού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης από τον υπολογιστή του στο γραφείο γιατί συχνά πολλοί κλείνουν ραντεβού μέσω Instagram. Κατά τα άλλα, το κινητό του το χρησιμοποιούσε μόνο για τηλεφωνήματα —είχε ενημερώσει τους φίλους του ότι έτσι θα τον έβρισκαν για λίγες ημέρες. «Με πέτυχα πάρα πολλές φορές όμως να το βγάζω από την τσέπη και τελείως μηχανικά να πάω να μπω

στο Instagram, κι έλεγα “αν είναι δυνατόν”, αναφέρει.

Όταν βγήκε για βόλτα με τη μηχανή του, πήρε μαζί του την GoPro αντί για το κινητό. Του άρεσε ότι δεν έχασε χρόνο κάνοντας άσκοπα scrolling, τον δυσκόλεψε ότι δεν άκουγε μουσική στο αυτοκίνητο όταν έκανε μια τρίωρη διαδρομή. Μέσα στο Σαββατοκύριακο, τον κάλεσε μια ασθενής και έπρεπε να της γράψει αντιβίωση, οπότε μπήκε στο Ιντερνέτ από το κινητό. Κι όταν με τη μηχανή χάθηκε, χρησιμοποίησε το Google Maps. «Αλλά μου άρεσε ότι δεν είχα το κινητό στο χέρι όλη την ώρα —ένιωσα να αναπνέει το μυαλό μου», υπογραμμίζει.

Η ζωή χωρίς Google βοηθό

Εβλεπα κόσμο από κοντά και ήμουν πραγματικά παρούσα. Καμία διάσπαση προσοχής από τη συνεχή αναλαμπή της οθόνης λόγω ειδοποιήσεων. Στις συζητήσεις βασίστηκα μόνο στις δικές μου γνώσεις. Δεν υπήρχε η επιλογή «να το γκουγκλάρω».

Το караβάνι έφτασε στην όαση

Το Final Four του Αμπου Ντάμπι ήταν ο προορισμός. Στόχος Ολυμπιακού και Παναθηναϊκού είναι, πλέον, το τρόπαιο

Του ΜΠΑΜΠΗ ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ

Παναθηναϊκός ΑΚΤΟΡ και Ολυμπιακός σφράγισαν τα εισιτήριά τους για το μεγαλύτερο διασυλλογικό ραντεβού του ευρωπαϊκού μπάσκετ, το Final 4 της Ευρωλίγκας στο Αμπου Ντάμπι (23-25 Μαΐου) και η πλέονότητα των φιλάθλων

εντός και εκτός ελληνικών συνόρων αναμένει τον πρώτο τελικό των «αιωνίων» στη διοργάνωση. Οι «πράσινοι» θα επιδιώξουν το πρώτο «back to back» στην ιστορία τους, ενώ οι «ερυθρόλευκοι» θα προσπαθήσουν να σπάσουν την «κατάρα» που θέλει την ομάδα που καταλαμβάνει την 1η

θέση στην κανονική περίοδο, να μην κατακτά το τρόπαιο.

Τελευταίο εμπόδιο

Για να συμβούν όλα αυτά, όμως, θα πρέπει οι δύο ελληνικές ομάδες να φθάσουν στον τελικό, ξεπερνώντας τα εμπόδια των Φενέρμπαχτσε και Μονακό αντί-

στοιχα, κάτι που μόνο εύκολο δεν είναι, με βάση τα όσα είδαμε στα πλέι οφ, αλλά και λαμβάνοντας υπ' όψιν την απρόβλεπτη νοκ άουτ διαδικασία ενός Final 4.

Η ομάδα του κόουτς Μπαρτζώκα είναι αυτή που φέρει στους ώμους της τον βαρύ τίτλο του φαβορί, αφού τόσο στη

regular season όσο και στη σειρά με τη Ρεάλ Μαδρίτης έδειξε ότι συγκεντρώνει τις περισσότερες πιθανότητες κατάκτησης του τροπαίου.

Οι πρωταθλητές Ευρώπης του κόουτς Αταμάν θα ταξιδέψουν και αυτοί με το δικό τους βάρος στην πλάτη, καθώς θα

κληθούν να υπερασπιστούν τον τίτλο τους, ενώ παρά τα πολύ σοβαρά προβλήματά τους διεμήνυσαν προς πάσα κατεύθυνση –κυρίως μέσα από την εντυπωσιακή σειρά με την Εφές Αναντολού– ότι δεν είναι διατεθειμένοι να παραδίνουν αμαχητί τα σκήπτρα τους.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ

Φουρνιέ και Βεζένκοφ κάνουν τη διαφορά

Ο Ολυμπιακός οδεύει προς το τέταρτο συνεχόμενο Final 4 της ιστορίας του και 10ο από το 2009, μια συνθήκη που καταδεικνύει ότι ο «ερυθρόλευκος» οργανισμός έχει ζυμωθεί όσο ελάχιστοι στο υψηλότερο επίπεδο της Ευρώπης.

Το σύνολο του Γιώργου Μπαρτζώκα έδειξε καθ' όλη τη διάρκεια της τρέχουσας σεζόν ότι είναι η πιο σταθερή ομάδα, χωρίς ακραία σκαμπανεβάσματα, οι αγωνιστικές αρχές της αποτελούν «Ευαγγέλιο» για τους παίκτες και η παρουσία των Βεζένκοφ και Φουρνιέ έχει φέρει αυτό το κάτι παραπάνω που έλειπε τις προηγούμενες σεζόν.

Οι αριθμοί αποδεικνύουν του λόγου το αληθές, καθώς ο Ολυμπιακός παρουσίασε μικρές αποκλίσεις στις αναμετρήσεις με τη Ρεάλ, σε σχέση πάντα με την κανονική περίοδο. Υπάρχουν στιγμές που ο Ολυμπιακός μοιάζει με μηχανή που... απλώς εκτελεί εντολές υπό οποιαδήποτε συνθήκη. Η αμυντική προσπάθειά του είναι η πηγή ενέργειάς του και από αυτόν τον τομέα ξεκινούν όλα. Ο Γιώργος Μπαρτζώκας δεν θέλει ο αντιπαλός του να απολαμβάνει το μπάσκετ, αλλά να υποφέρει, γνωρίζοντας πολύ καλά ότι, αργά ή γρήγορα, το μυαλό θα υποκύψει στην πίεση και το έργο της ομάδας του θα απλοποιηθεί.

Το φετινό ρόστερ του δίνει την άνεση να μοιράσει τους χρόνους και να ανακατέψει την τράπουλα χωρίς μεγάλες αναταράξεις στην απόδοση και όταν χρειαστεί σκορ, γνωρίζει ότι ακόμη και όταν το σύστημα κολλήσει (κακές επιλογές και spacing, εμμονή να τελειώσει φάσεις ο Φαλ,

ζητήματα στην pick 'n' roll άμυνα) κάποιος από τους φετινούς παίκτες του μπορεί να πετύχει το νικητήριο καλάθι.

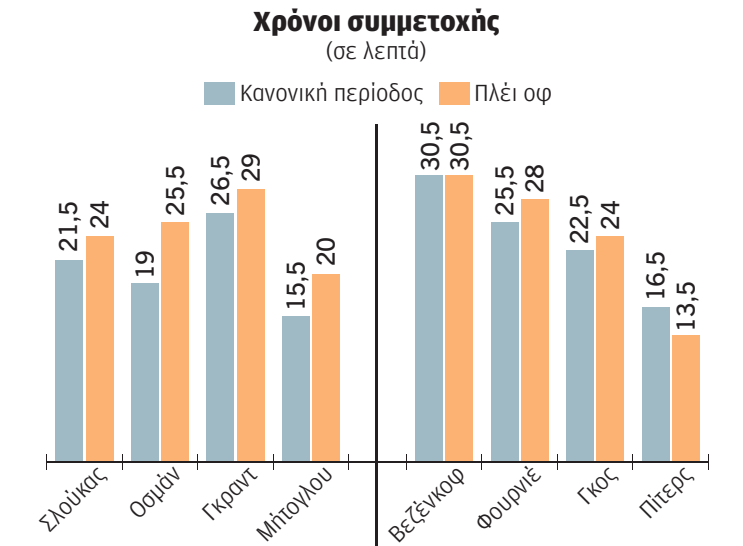
Ο Φουρνιέ στην απαιτητική σειρά με τη Ρεάλ Μαδρίτης, έστω κι αν έλειψε σε ένα ματς, έδειξε τη μεγάλη κλάση του και ολοκλήρωσε το έργο του με μ.ό. 17,7 πόντους και 64,7% στα δίποντα, με μ.ό. συμμετοχής 28 λεπτά, τον δεύτερο μεγαλύτερο χρόνο μετά τον Βεζένκοφ (30,5). Ο Βούλγαρος φόργουορντ είχε μ.ό. 19 πόντους (60,6%) με 7 ριμπάουντ και κρίσιμα τρίποντα, παρά το μόλις 33,3% στη σειρά.

Γεμάτο οπλοστάσιο

Οι αριθμοί φυσικά δεν λένε όλη την αλήθεια σε μια ομάδα πολυσύνθετη όπως ο Ολυμπιακός, με παίκτες που ανά πάσα στιγμή μπορούν να βγουν μπροστά και να κρίνουν ματς, όπως ο Πίτερς ή ο βιονικός Παπανικολάου, που ουσιαστικά «καθάρισε» το Game 4 στη Μαδρίτη.

Αν και το σύστημα των Final 4 αδικεί κατάφωρα τις ομάδες, αφού μόλις ένας αγώνας μπορεί να κρίνει όλη τη σεζόν (η σειρά ημιτελικών και τελικών θα ήταν πιο δίκαια για όλους, με διάφορα μπόνους στην κατάταξη της regular season), οι «ερυθρόλευκοι» δείχνουν πως όχι μόνον έχουν τις μεγαλύτερες πιθανότητες από κάθε άλλη φορά, αλλά και πως είναι έτοιμοι να πουν νερό από την πηγή για τέταρτη φορά στην ιστορία τους.

Πρόκριση από την άμυνα

Κανονική περίοδος VS πλέι οφ

88,4	80,2	ΠΟΝΤΟΙ	86,9	79,8
19,4	17,6	ΑΣΙΣΤ	21,4	17,5
34,4	39,4	ΡΙΜΠΑΟΥΝΤ	33,5	33
6,9	7,6	ΚΛΕΨΙΜΑΤΑ	6,4	6,8
11,4	14,2	ΛΑΘΗ	11,7	11,2

ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ ΑΚΤΟΡ

Πολύ σκληρός για να λυγίσει

Ο Παναθηναϊκός ΑΚΤΟΡ επικύρωσε το εισιτήριο για το Final 4 μέσα από μια σειρά - θρίλερ απέναντι στην Εφές και κατέδειξε ότι ο πρωταθλητής Ευρώπης δεν είναι απλώς ένας τίτλος τιμής, αλλά μια πραγματικότητα που προσδίδει ένα ανθεκτικό μέταλλο στην ομάδα που κάζεται στον «θρόνο».

Με τα προβλήματα που εξαρχής είχε το «τριφύλλι» πριν από τη σειρά, αλλά και ύστερα από αυτά που του έθεσε ο δαιμόνιος Μπάνκι, μπορούμε πλέον να μιλάμε ξεκάθαρα για έναν άθλο της ελληνικής ομάδας.

Ο κόουτς Αταμάν έχασε νωρίς δύο από τους πολυτιμότερους παίκτες της περυσινής σεζόν (Λεσόρ και Γκριγκόνις), η θέση «5» έμοιαζε πολλές φορές φέτος με πυργό... Jenga, ο Λορέντζο Μπράουν δεν μπήκε ποτέ σε mood πλέι οφ και σε συνδυασμό με τις χαμηλές πτήσεις του Ναν στα 4 από τα 5 ματς με την Εφές, είναι εύκολο να αντιληφθούμε ότι οι «πράσινοι» πήραν την πρόκριση με μόλις... 6,5 παίκτες. Ο «πράσινος» οργανισμός των 7 αστέρων και της ξέφρενης περυσινής περιόδου αντέδρασε όταν η Εφές έκανε το break στο ΟΑΚΑ και απέναντι σε μια ισότιμη ομάδα έγειρε την πλάστιγγα της τελικής επικράτησης προς το μέρος του στο φρουριό του.

Η τουρκική ομάδα προβληματίσε όσο καμία φέτος την ελληνική, με τον Αταμάν να έχει εντοπίσει πολλά πράγματα για ανάλυση. Η Εφές έριξε τον ρυθμό με τους αθλητικούς παίκτες της και όπως ήταν αναμενόμενο στόχευσε στον Ναν, επιτυγχάνον-

τας να κάνει τον Παναθηναϊκό χειρότερη ομάδα με τον Αμερικανό στο παρκέ, παρά με αυτόν στον πάγκο. Ο 29χρονος άσος έπεσε στους 15,6 π. στη σειρά, όταν στη regular season είχε μ.ό. 21,1, τα ποσοστά του βυθίστηκαν (από 57% δίποντα, 42,4 τρίποντα έπεσε αντίστοιχα σε 43 και 24!), ενώ τα λάθη του από 2,8 ανέβηκαν στα 3,4. Μέσα σε όλα αυτά, το σύνολο του Αταμάν έμεινε ουσιαστικά με μοναδικό χειριστή τον κομβικό Σλούκα, αφού ο Μπράουν βρίσκεται ουσιαστικά εκτός πλαισίου, με περιορισμένο χρόνο και ρόλο σε σχέση με τη θητεία του στη Μακάμπι, και την Εφές να κτυπάει τη χαμηλή ενέργεια των «πράσινων» στην pick 'n' roll άμυνα και στις περιστροφές.

Άσος στο μανίκι

Η σειρά αυτή είχε ξεκάθαρο MVP και δεν ήταν άλλος από τον Οσμάν. Ο Τούρκος φόργουορντ, που σφράγισε με την απόδοσή του στο Game 5, έδωσε ενέργεια και άνοιξε το γήπεδο, ενώ κάθε φορά που βρισκόταν στο παρκέ μαζί με τον Χουάντσο ο Παναθηναϊκός απογειωνόταν. Ο Γκραντ μπορεί να μην έκανε τη σειρά που θα περίμεναν όλοι, όμως ήταν καθοριστικός τόσο πάνω στον Λάρκιν στα δύο τελευταία ματς όσο και επιθετικά σε αυτό της Τρίτης.

Ο Παναθηναϊκός αν θέλει να κάνει «back to back» θα πρέπει να έχει οδηγό στο Αμπου Ντάμπι το α' μέρος του 5ου ματς με την Εφές. Να βγάλει την ίδια ενέργεια που θα τον κάνει πιο εύκολη τη ζωή, περιμένοντας παράλληλα κάποια θετική έκπληξη από τον Λεσόρ.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ομάδα μοντέλο, με μέλλον!

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ

Από μια σειρά αγώνων, τα τελευταία χρόνια τριάντα έξι στο σύνολο για κάθε ομάδα, δύσκολο να αμφισβητήσει κάποιος το δικαίωμα της επικράτησης για την εκάστοτε πρωταθλήτρια Κύπρου. Θέματα προς συζήτηση μπορεί να προκύψουν, ειδικά σε περιόδους κατά τις οποίες ο τίτλος κρίθηκε σε μικρή βαθμολογική διαφορά, με κριτήρια ισοβαθμίας και κυρίως αν η αγωνιστική εικόνα ομάδων ή τα στατιστικά τους στοιχειά έδιναν αφορμή για κάτι τέτοιο. Θέματα προς συζήτηση και κυρίως αμφισβήτηση, δεν προκύπτουν για το φετινό πρωτάθλημα και τη νέα πρωταθλήτρια Κύπρου! Κατά γενική ομολογία και χωρίς... δικαίωμα αμφισβήτησης, η Πάφος FC είναι (με διαφορά) η καλύτερη ομάδα της φετινής περιόδου.

Πρωταθλήτριες προηγούμενων χρόνων, υπέρισχυσαν γιατί αποδείχθηκαν πιο ικανές από τις ομάδες που ανταγωνίστηκαν, στο να παίρνουν την ουσία, τους βαθμούς δηλαδή, χωρίς απαραίτητα να συνδυάζεται κάτι τέτοιο με επιβλητικό ή εντυπωσιακό ποδόσφαιρο. Προηγούμενες πρωταθλήτριες επικράτησαν, παρά το ψηλό ποσοστό σε απώλεια βαθμών, εκμεταλλευόμενες μεγαλύτερη αστάθεια των αντιπάλων τους. Υπήρξαν και περιπτώσεις που άλλες συγκρίσεις, λεπτομερείες ή ο παράγοντας τύχη διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο και σε μεγάλο βαθμό καθόρισαν την τελική έκβαση στη διεκδίκηση του τίτλου.

Η ανάλυση και εκτίμηση για το φετινό πρωτά-

θλημα, ως προς την τελική έκβαση στη διεκδίκηση του τίτλου έχει ξεκάθαρα και αδιαμφισβήτητη αποτελέσματα. Η ομάδα της Πάφου παρουσίασε, σε πολύ μεγαλύτερη διάρκεια και ποσοστό, απ' όλες τις υπόλοιπες ομάδες, εντυπωσιακό ή επιβλητικό ποδόσφαιρο, σταθερότητα και κατ' επέκταση ικανότητα να φθάνει στο ζητούμενο. Όπως και δυνατότητα άμεσης αντίδρασης εκεί και όπου φυσιολογικά προέκυψαν δυσκολίες και αποτυχίες.

Η... δεύτερη ανάγνωση ως προς τη φετινή επιτυχία της Πάφου έχει να κάνει με την οικονομική άνεση των Ρώσων ιδιοκτητών της. Ουδείς μπορεί να το αμφισβητήσει, από μόνο του, ωστόσο, το στοιχείο αυτό δεν εξασφαλίζει την κατάκτηση του πρωταθλήματος. Ο συνδυασμός της άνεσης να ξεδεύω πολλά εκατομμύρια αλλά να τα ξεδεύω σωστά είναι το ζητούμενο και οι πρώτοι λογικά που το αποδέχονται είναι οι ιδιοκτήτες της νέας πρωταθλήτριας, γιατί εκατομμύρια πολλά ξόδευσαν και τα προηγούμενα χρόνια, αλλά σε επιλογές περισσότερων εντυπώσεων και λιγότερων ουσίας.

Πάμε και στην επόμενη μέρα. Ουδείς μπορεί να αμφισβητήσει πως θα υπάρξει ανάλογη συνέχεια, ως προς τις δυνατότητες της παφιακής ομάδας να συνεχίσει στο ίδιο υψηλό επίπεδο ποιότητας και στόχων.

Ουδείς μπορεί να αποκλείσει, πως... τρώγοντας έρχεται η όρεξη, για ένα ιδιοκτησιακό καθεστώς που δεν έδειξε να απογοητεύεται όταν τα πολλά εκατομμύρια δεν έπιναν τόπο. Και κανένας πλέον δεν μπορεί να αμφιβάλει πως το σκηνικό στο κυπριακό ποδόσφαιρο έχει αλλάξει ριζικά...

Τον ΚΟΑ φτιάξτε και μετά όλα τα υπόλοιπα

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Μεσοβδόμαδα, δημοσίευμα της ιστοσελίδας 24sports έκανε γνωστό ότι το υπουργείο Παιδείας, ως αρμόδιο υπουργείο, ενημέρωνε διά επιστολής τον ΚΟΑ ότι η κρατική χορηγία για το έτος 2025 δεν μπορεί να παραχωρηθεί, αφού η μη κάλυψη της θέσης του γενικού διευθυντή καθιστά την όποια οικονομική δαπάνη παράτυπη, δημιουργώντας μάλιστα αδικήματα ποινικής φύσεως!

Με λίγα λόγια, οι του υπουργείου προειδοποιούσαν ότι δεν νοείται να διαχειρίζεται λεφτά το διοικητικό συμβούλιο του Οργανισμού, χωρίς να υπάρχει ο διευθυντής, που ασκεί καθήκοντα ελέγχοντος λειτουργού. Πέραν τούτου, το δημοσίευμα ισχυριζόταν ότι οι του ΚΟΑ κρατούσαν μια στάση σχεδόν περιφρονητική έως και αδιάφορη, ως προς την υποχρέωσή τους να δώσουν απαντήσεις στις συνεχείς εκκλήσεις του υπουργείου, να ενημερωθεί για το θέμα της αναπλήρωσης της θέσης. Πληροφορίες μας, μάλιστα, αναφέρουν ότι τέσσερις επιστολές στάλθηκαν από το υπουργείο, μα ουδείς από τον ΚΟΑ μερίμνησε να δώσει απάντηση. Ούτε καν στις κατ' ιδίαν συναντήσεις τους! Μην τα πολυλέμε, το δημοσίευμα προκάλεσε την αντίδραση του προέδρου Γιάννη Ιωάννου, ο οποίος την ίδια μέρα επέλεξε να δώσει απαντήσεις, μέσω του προσωπικού λογαριασμού του στο Facebook.

Από το ίδιο ακριβώς δημόσιο βήμα, που αναμεταγίγει παίκτες της αγαπημένης του ομάδας σε περίπτωση που τυχάνει να έχουν κακή απόδοση, ο άνθρωπος που ηγείται του αθλητισμού στην Κύπρο, τοποθετήθηκε

για ένα τέτοιο σοβαρό θέμα, βάζοντάς τα με «θεούς και δαίμονες». Πολτοποιώντας τους πάντες και τα πάντα, σε μια τοποθέτηση που δεν περιλάμβανε τίποτα επί της ουσίας, παρά μόνο την «επαναστατική» ορμή του, ο πρόεδρος του ΚΟΑ επικαλέστηκε δικαστικές αποφάσεις, που δεν επιτρέπουν την κατακύρωση της θέσης του γενικού διευθυντή.

Όμως, την αμέσως επόμενη μέρα, ο Οργανισμός, ευτυχώς, όχι μέσω του προσωπικού λογαριασμού του προέδρου, αλλά στην επίσημη ιστοσελίδα του, ανακοίνωσε το αυτονόητο και αυτό που άπαντες προσδοκούσαν εδώ και καιρό.

Ότι τελικώς θα διορίσουν αναπληρωτή γενικό διευθυντή, ούτως ώστε να καταστούν νομότυπες οι όποιες διεργασίες του Οργανισμού!! Την αμέσως επόμενη μέρα!!

Αφού πρώτα ξεθύμανε ο πρόεδρος, καταλογίζοντας σε δημοσιογράφους και υψηλούς αξιωματούχους ότι υπηρέτούν αλλότρια συμφέροντα... ενώ ο ίδιος υπερασπίζεται την αξιοκρατία και τη δικαιοσύνη!!

Ο άνθρωπος που με βάση τις δηλώσεις του θα δώσει λύσεις για το ΓΣΠ, το Μακάρειο, το Παφιακό, το γήπεδο της ΠΑΕΕΚ, που θα προστατεύσει ανήλικους από την όποια παρενόχληση προπονητών ή αθλητικών παραγόντων, που θα εκσυγχρονίσει την «κάρτα φιλάθλου», που θα εξελίξει γενικότερα τον αθλητισμό στο νησί και που τα βάζει με το «σαθρό σύστημα», προς το παρόν δεν έχει καταφέρει να θέσει τις νομότυπες διαδικασίες εντός του Οργανισμού που ηγείται.

Να περιμένουμε κιόλας, τι θ' απαντήσει το υπουργείο στην πρόταση που τελικώς έκαναν, για τη θέση του αναπληρωτή γενικού διευθυντή!

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.

1,1%

Χ.Α.

1,41%

Dow Jones

-0,08%

Nasdaq

-0,29%

Nikkei

4,03%

Dax

3,80%

FTSE 100

0,43%

ΚΟΜΙΣΙΟΝ
Ετοιμάζει
αντίμετρα
95 δισ. ευρώ
στους δασμούς
Σελ. 11

Πετρέλαιο

3,29%

€/ \$

-0,57%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΨΗΛΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝΟΙΚΙΑ

Αυξημένες οι πωλήσεις διαμερισμάτων το 2024

Ανοδική πορεία κατέγραψε η αγορά διαμερισμάτων το 2024 σε αντίθεση με την αγορά κατοικιών. Οι ενδείξεις υποδεικνύουν ότι οι τιμές των ενοικίων θα διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα καθώς η ζήτηση είναι μεγάλη. Φορείς της αγοράς εκτιμούν ότι η ίδια τάση θα επικρατήσει και φέτος. **Σελ. 4**

ALPHA BANK

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ψάχνουν σπίτια σε πλειστηριασμούς

Σε επίπεδα ρεκόρ διαμορφώθηκε το 2024 ο αριθμός των ακινήτων που πουλήθηκαν μέσω πλειστηριασμών στην Ελλάδα. Απία είναι οι υψηλές τιμές και το οξύ στεγαστικό πρόβλημα. Πέρυσι πουλήθηκαν 12.476 ακίνητα αξίας 1,32 δισ. ευρώ, ποσό που συνιστά αύξηση 19,4% σε σχέση με το 2023. **Σελ. 12**

Ομαλοποιούνται τα επιτοκιακά έσοδα

Τα κέρδη των τραπεζών θα παραμείνουν, ωστόσο, σε ψηλά επίπεδα καθώς στρέφονται και σε άλλες πηγές

Μετά τα κέρδη ρεκόρ των τραπεζών των δύο τελευταίων ετών, του 2023 και του 2024, λόγω κυρίως των εσόδων από τις αυξήσεις των επιτοκίων της ΕΚΤ, η κατάσταση το 2025 άρχισε να ομαλοποιείται. Οι τράπεζες αρ-

χίζουν να δίνουν βαρύτητα σε κέρδη από πηγές που προέρχονται από μη επιτοκιακά έσοδα, με κινήσεις, όπως για παράδειγμα, εξαγορών ασφαλιστικών εταιρειών. Την τάση ότι οδηγούνται προς ομαλοποίηση τα

επιτοκιακά έσοδα των κυπριακών τραπεζών έδειξε η Ελληνική Τράπεζα στα δικά της οικονομικά αποτελέσματα, τα οποία αφορούν στο πρώτο τρίμηνο του 2025. Η τράπεζα κατέγραψε κέρδη 44,6 εκατ. ευρώ, έναντι

93,3 εκατ. ευρώ για την 1η τριμηνία του 2024. Μπορεί οι υπόλοιπες τράπεζες να μην έχουν ανακοινώσει ακόμα αποτελέσματα για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα, αλλά όπως είναι λογικό λόγω των μειώσεων των

επιτοκίων στα «επίπεδα του 2%» που βρίσκονται σήμερα από τα «επίπεδα του 4%» που ήταν στο πρώτο μισό του 2024, τα επιτοκιακά έσοδα θα είναι μειωμένα. Άρα αναλογικά και τα κέρδη τους. **Σελ. 5**

Η Walt Disney πάει Αμπου Ντάμπι

Ο Μίκυ Μάους φτάνει βαλίτσες για τη Μέση Ανατολή. Η Walt Disney ανακοίνωσε ότι κατέληξε σε συμφωνία με την κυβέρνηση του Αμπου Ντάμπι για την κατασκευή θεματικού πάρκου. Το Disneyland Abu Dhabi θα είναι το έβδομο πάρκο ψυχαγωγίας της Disney και θα διαθέτει κάστρο και εκσυγχρονισμένες εκδοχές ορισμένων κλασικών παιχνιδιών της Disney, μαζί με νέα αξιοθέατα προσαρμοσμένα στο κλίμα και στην τοπική κουλτούρα. **Σελ. 10**

«Κτιζεται» η πράσινη κοινότητα

Στην περιοχή Τηλλυρίας

Προχωρούν οι διαδικασίες προκειμένου να πάρει σάρκα και οστά στον Κάτω Πύργο Τηλλυρίας, η πρώτη πράσινη κοινότητα, η οποία θα αποτελέσει πρότυπο και για τις επόμενες. Ενδιαφέρον για να αποτελέσουν μέρος της πρώτης ενεργειακής κοινότητας της Κύπρου επέδειξαν μέχρι στιγμής 60 νοικοκυριά και 12 επιχειρήσεις. **Σελ. 6**

Υψηλή αξιολόγηση για Τρ. Κύπρου

Στο Α3 από Moody's

Ο Οίκος Moody's προχώρησε σε αναβάθμιση της αξιολόγησης των μακροπρόθεσμων καταθέσεων της Τράπεζας Κύπρου κατά μία βαθμίδα, από Baa1 σε Α3, με σταθερή προοπτική. Πρόκειται για την υψηλότερη αξιολόγηση που λαμβάνει τράπεζα σε Ελλάδα και Κύπρο. **Σελ. 5**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Εμπορικός πόλεμος και επιπτώσεις στο δολάριο

Η εμπορική πολιτική της κυβέρνησης Τραμπ εξακολουθεί να μονοπωλεί το ενδιαφέρον. Οι επιπτώσεις είναι πολυδιάσπαστες. Μεταξύ άλλων, επηρεάζεται η πορεία του δολαρίου και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες βασικών νομισμάτων, περιλαμβανομένου και του ευρώ.

Μεσοπρόθεσμα, η επιβολή δασμών αναμένεται να οδηγήσει σε μείωση των εισαγωγών και συρρίκνωση του εμπορικού ελλείματος των ΗΠΑ. Αυτό αποτελεί την κυρίαρχη επιδίωξη της κυβέρνησης Τραμπ, στην προσπάθειά της να προωθήσει, μέσω της υποκατάστασης εισαγωγών, την επανεγκατάσταση βιομηχανιών στις ΗΠΑ.

Πλείστοι αναλυτές θεωρούν ότι, αυτή η στρατηγική θα έχει δυσμενείς προεκτάσεις, κυρίως για τις ΗΠΑ, αλλά και, ευρύτερα,

για την παγκόσμια οικονομία.

Στην πράξη, η αρχική αντίδραση των καταναλωτών και των επιχειρήσεων ήταν να επισπεύσουν τις εισαγωγές, με επακόλουθο την αύξηση του εμπορικού ελλείματος των ΗΠΑ, σε μια προσπάθεια να αποφύγουν, βραχυπρόθεσμα, την επιβάρυνση των εισαγωγικών δασμών. Επίσης, παρατηρήθηκε εντεινόμενη αβεβαιότητα στις διεθνείς αγορές, εξέλιξη που, κατά κανόνα, οδηγεί σε στρόφη των επενδυτών στα λεγόμενα «ασφαλή» περιουσιακά στοιχεία, που περιλαμβάνουν, πέραν του χρυσού, τα κυβερνητικά ομόλογα των ΗΠΑ.

Λογικά, υπό αυτές τις συνθήκες, κάποιος θα ανέμενε ανατίμηση του δολαρίου. Αντίθετα, το αμερικάνικο δολάριο παρουσιάζει διακυμάνσεις και πτωτική πορεία. Οι εξελίξεις στις συναλ-

λαγματικές ισοτιμίες είναι εξαιρετικά δύσκολο να προβλεφθούν και είναι νωρίς να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα. Ορισμένοι αναλυτές διαβλέπουν μια τάση μακροχρόνιας αποδυνάμωσης του δολαρίου, υποκινούμενη από τη διάβρωση της ελκυστικότητας των κυβερνητικών ομολόγων των ΗΠΑ, ως ασφαλή επένδυση και, ως επακόλουθο, μια τάση μείωσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας του δολαρίου.

Το ερώτημα που τίθεται είναι εάν, και σε ποιο βαθμό, υπάρχουν υπαλλακτικές επενδυτικές επιλογές, που να μπορούν να υποκαταστήσουν το διεθνή ρόλο του δολαρίου, ως ασφαλή επένδυση και ως κυρίαρχο παγκόσμιο νόμισμα, με μερίδιο σχεδόν 60% σε συναλλαγματικά αποθέματα και πέραν του 70% των παγκόσμιων εμπορικών συναλλαγών.

Το ευρώ θα μπορούσε, δυνητικά, να διαδραματίσει διευρυμένο ρόλο, παρόλο που δεν είναι εφικτό να υποκαταστήσει πλήρως το δολάριο, κυρίως λόγω περιορισμένης ρευστότητας σε σύγκριση με τα κυβερνητικά ομόλογα των ΗΠΑ.

Υπό προϋποθέσεις, είναι εφικτή η αύξηση της ρευστότητας, μέσω ισχυρότερης παρουσίας του ευρώ στις διεθνείς αγορές ομολόγων. Εισιγήσεις προς αυτή την κατεύθυνση περιλαμβάνουν την αναχρηματοδότηση αντί την αποπληρωμή του χρέους που εκδόθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για χρηματοδότηση των εθνικών σχεδίων Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και την έκδοση νέου κοινού χρέους για σκοπούς ενίσχυσης της αμυντικής ικανότητας της Ε.Ε. και χρηματοδότησης επενδύσεων σε τεχνολο-

γίες αιχμής, με βάση τις εισιγήσεις της έκθεσης Ντράγκι. Στην ουσία, οι εισιγήσεις αυτές συνεπάγονται την υιοθέτηση μιας επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αντί μόνο στη Γερμανία, όπως παρατηρείται σήμερα.

Οι επόμενες εβδομάδες θα δείξουν κατά πόσο οι αντιρρήσεις ενάντια στην υιοθέτηση μιας τέτοιας πολιτικής, που πηγάζουν κυρίως από τη Γερμανία, μπορούν να υπερπηδηθούν. Η επίτευξη της αναγκαίας συναίνεσης παραμένει δύσκολη, αλλά όχι ανέφικτη, υπό τα νέα δεδομένα που δημιουργεί για την Ευρώπη η πολιτική Τραμπ.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους και ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι και οι απόψεις που εκφράζουν είναι προσωπικές.

pwc

Κυπριακή αγορά ακινήτων & ανάπτυξης γης

Ανασκόπηση για το 2024

Η έκδοση είναι διαθέσιμη στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του ΤΖΕΦΡΙ ΓΚΟΛΝΤΦΑΡΜΠ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Οι μεγάλες προσδοκίες των τεχνολογικών κολοσσών

H Big Tech, δηλαδή οι τεχνολογικοί κολοσσοί, επιχειρεί τη μπρέτα όλων των αλλαγών. Αν και οι νεοφυείς επιχειρήσεις από το Twitter μέχρι το Instagram είναι γνωστές για την άμεση αναδιάρθρωση των επιχειρησέων τους, καμία δεν συγκρίνεται με την κλίμακα των μετασχηματισμών στην Microsoft και σε άλλους γίγαντες λογισμικού που ιστορικά απέφρυναν να κατέχουν υπερβολικά πολλά ακίνητα ή εξοπλισμό. Τώρα διοκετεύουν πόρους σε φυσικά περιουσιακά στοιχεία, θέτοντας σε κίνδυνο την κερδοφορία και τις πλούσιες αποτιμήσεις.

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι επιχειρήσεις υψηλής έντασης κεφαλαίου συνήθως οδηγούν σε χαμηλότερες αποδόσεις. Η άνηση των τηλεπικοινωνιών της δεκαετίας του 1990 και οι τεράστιες δαπάνες που οδήγησαν σε υπερπροσφορά, είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του γιατί οι επενδυτές προτιμούν εταιρείες με λιγότερα εργοστάσια, αποθήκες και άλλες παρόμοιες συμμετοχές, και μεγαλύτερη εξάρτηση από αύλα, όπως διπλώματα ευρεσιτεχνίας και εμπορικά σήματα, τα οποία είναι πιο δύσκολο να αντιγραφούν και πιο εύκολο να αξιοποιηθούν. Με απλά λόγια, μια αυτοκινητοβιομηχανία πρέπει να κατασκευάσει περισσότερα αυτοκίνητα και εργοστάσια για να ενισχύσει τις πωλήσεις της, ενώ ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ έπρεπε να δημιουργήσει μόνο ένα Facebook. Ωστόσο, οι μεγαλύτερες εταιρείες τεχνολογίας στον κόσμο έχουν διευρύνει το πεδίο εστίασής τους, ορίζοντας 11ψήφιους προϋπολογισμούς κεφαλαιουχικών δαπανών, κυρίως για τα τσιπ και τα κέντρα δεδομένων για την ανάπτυξη AI.

Προς το παρόν, οι βασικές τους δραστηριότητες είναι τόσο κερδοφόρες που διευθύνοντες σύμβουλοι, όπως ο Σουπνίλ Πιτσάι της Alphabet, μπορούν να πραγματοποιήσουν τεράστια επενδυτικά καθορθώματα, ενώ παράλληλα ανταμείβουν τους μετόχους. Ο ιδιοκτήτης της Google μόλις αποκάλυψε ένα τρίτο πρόγραμμα επαναγοράς μετοχών ύψους 70 δισ. δολ. σε ισάριθμα χρόνια και αύξησε το ετήσιο

μέρισμά της κατά 5%, διατηρώντας παράλληλα ένα σχέδιο κεφαλαιουχικών δαπανών ύψους 75 δισ. δολ. για το 2025.

Στις υπερβολικές δαπάνες συμμετέχουν και άλλοι. Οι Alphabet, Amazon, Meta και Microsoft βρίσκονται σε καλό δρόμο για περίπου 320 δισ. δολ. σε κεφαλαιουχικές δαπάνες φέτος, ή 13 φορές περισσότερα από ό,τι πριν από μια δεκαετία. Το συνολικό επενδυμένο κεφάλαιο των «4» θα ανέλθει σε 1 τρισ. δολ. το 2025, καταγράφοντας 13πλάσια αύξηση σε διάστημα 10 ετών.

Στη Microsoft ειδικότερα, η αλλαγή είναι δραματική. Για το μεγαλύτερο μέρος της υπάρξης της, η εταιρεία πίσω από το λειτουργικό σύστημα Windows χαρακτηριζόταν από μεγάλα κέρδη και χαμηλές αρχικές δαπάνες: οι κεφαλαιακές δαπάνες αντιστοικούσαν περίπου στο 10% των πωλήσεων μόλις το 2021, λίγο πριν το ChatGPT προκαλέσει έκρηξη στην AI. Το επενδυμένο κεφάλαιο της Microsoft εκείνο το έτος ήταν σχεδόν 80 δισ. δολ., ενώ τα καθαρά λειτουργικά κέρδη μετά φόρων ήταν περίπου 65 δισ. δολ., με μια απόδοση 80% επί του επενδυμένου κεφαλαίου. Από τότε, ο CEO Σάτια Ναντέλα έχει αυξήσει τις κεφαλαιακές δαπάνες στο ένα τέταρτο των πωλήσεων, ανεβάζοντας το επενδυμένο κεφάλαιο της Microsoft σε πρωτοφανές επίπεδο.

Καθώς η Microsoft οδεύει τώρα προς 500 δισ. δολ. σε κεφαλαιουχικές δαπάνες σε διάστημα πέντε ετών, τα μελλοντικά έσοδα θα πρέπει να είναι γιγάντια για να δικαιολογήσουν την επένδυση. Ο Ναντέλα δήλωσε, τον Ιανουάριο, ότι η επένδυση AI απέφερε μόλις 13 δισ. δολ. σε έσοδα σε ετήσια βάση. Τι θα γινόταν αν η τεχνητή νοημοσύνη αντικαθιστούσε το 10% του εργατικού δυναμικού; Η ανατροπή είναι δελεαστική και θα μπορούσε ενδεχομένως να μεταφραστεί σε ένα επικό απροσδόκητο όφελος για τη Microsoft και τους μεγαομολόγους της. Είναι ένα ρίσκο που θα πρέπει να πάρουν οι CEO της Big Tech. Ο χρόνος θα δείξει.

ΔΗΚΤΗΣ

90% πιστεύει ότι έπρεπε να γίνει διαβούλευση

Η ώρα των πολιτών για αξιολόγηση της μεταρρύθμισης που εφαρμόστηκε πέρυσι τον Ιούνιο έφτασε. Σύμφωνα με τα ευρήματα έρευνας, το 80% των πολιτών πιστεύουν πως η μεταρρύθμιση συνοδεύτηκε από σημαντικά προβλήματα. Σε αυτά περιλαμβάνεται το κόστος εφαρμογής, η αύξηση των θέσεων εξουσίας χωρίς ουσιαστική ανάγκη, η ενίσχυση της γραφειοκρατίας, οι καθυστερήσεις σε έργα ή υπηρεσίες και οι ανισότητες μεταξύ των περιοχών. Η έρευνα αναδεικνύει την έλλειψη διαφάνειας ως βασικό σημείο προβληματισμού της κοινωνίας. Σημαντικό επίσης είναι και το εύρημα πως 9 στους 10 ερωτηθέντες απάντησαν πως δεν προηγήθηκε ικανοποιητική διαβούλευση με τους πολίτες πριν την ψήφιση της μεταρρύθμισης.

• • • • •

Η πλειοψηφία θα παραμείνει εγκλωβισμένη

Οι εγκλωβισμένοι ιδιοκτήτες ακινήτων, που σήμερα υπολογίζονται σε δέκα χιλιάδες, θα παραμείνουν εγκλωβισμένοι στην πλειοψηφία τους αφού η νομοθετική ρύθμιση που προωθείται θα καλύψει περίπου το 40%. Ο ορισμός εγκλωβισμένοι ιδιοκτήτες αφορά σε φυσικά πρόσωπα που αγόρασαν ένα ακίνητο, πλήρωνα τις δόσεις τους, πολλοί εξ αυτών το εξόφλησαν πλήρως, αλλά μέχρι σήμερα δεν έχουν λάβει τίτλο ιδιοκτησίας. Από τη μία είναι το γεγονός των επιβιρύνσεων και της ύπαρξης εμπράγματων βαρών πάνω στην περιουσία του εγκλωβισμένου αγοραστή και από την άλλη, τα πολεοδομικά αδιέξοδα δημιουργούν αδυναμία στον αγοραστή να προχωρήσει στην εγγραφή και μεταβίβαση του ακινήτου επ'ονόματί του.

• • • • •

Χωρίς λογοδοσία το NextGenEU

Η απόφαση για υλοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης αποτελεί κομβικό σημείο, αφού σηματοδοτεί για πρώτη φορά την παροχή σε τόσο μεγάλη κλίμακα χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με το κόστος ενός έργου. Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο σε σχετική έκθεση αναδεικνύει τις ελλείψεις για τις επιδόσεις των κονδυλίων καθώς και την ελλιπή λογοδοσία και διαφάνεια. Υπενθυμίζουμε ότι η δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης ήταν η απόφαση της Ε.Ε. στην κρίση της πανδημίας του κορωνοϊού το 2021, για να χρηματοδοτήσει επενδύσεις σχετικές με την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, θα πρέπει να δίνεται σημασία στον σχεδιασμό

diktis@kathimerini.com.cy

Πάνω από τα μισά κέρδη της Eurobank Holdings πραγματοποιούνται εκτός Ελλάδας, με την Κύπρο να συνεισφέρει περίπου το 40%

και την εκτέλεση των μελλοντικών δαπανών με τρόπο που να μην αποβαίνει εις βάρος της λογοδοσίας.

• • • • •

Τα private equities θα σώσουν την παρτίδα

Το ενδιαφέρον των private equities και των venture capitals προκάλεσε η απόφαση των Ευρωπαίων ηγετών να δαπανήσουν αυξημένα κονδύλια στις αμυντικές τεχνολογίες. Σύμφωνα με πληροφορίες, τα στελέχη αυτών των εταιρειών πιστεύουν ότι μπορούν να παίξουν καθοριστικό ρόλο επενδύοντας σε start-ups που

χρειάζονται κεφάλαια, ενώ προτίθενται να ενισχύσουν και μεγαλύτερους παίκτες για να αυξήσουν την παραγωγική τους δυνατότητα. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία οι επενδύσεις σε ευρωπαϊκά start-ups της αμυντικής τεχνολογίας, εκτοξεύθηκαν σε πάνω από \$5 δισ. το 2024 καταγράφοντας ετήσια άνοδο της τάξης του 25%.

• • • • •

Εξαγορά με συμβολικό τίμημα

Με τη δέσμευση να αναλάβει όλες τις υποχρεώσεις σε προμηθευτές και πιστωτές της εταιρείας, η Gencom Ltd συμφώνησε να εξαγοράσει τα τέσσερα πολυκαταστήματα ERA από την Ermes Department Stores Plc έναντι συμβολικού τιμήματος. Με την εξαγορά ο αγοραστής αναλαμβάνει όλες τις υποχρεώσεις που εκκρεμούν προς τους προμηθευτές ύψους €4,5 εκατ. Η Ermes συστάθηκε το 2002 ως διαχειρίστρια πολυκαταστημάτων. Για το 2024 τα πολυκαταστήματά της παρούσαν ζημιές ύψους €1,3 εκατ.

• • • • •

Μόλις μια τράπεζα στο ΧΑΚ

Μόλις 2% των μετοχών της Ελληνικής Τράπεζας δεν κατέχει η Eurobank, πράγμα που της επιτρέπει σύμφωνα με τους κανονισμούς να απατήσει τις μετοχές από τους υπόλοιπους μετόχους και να αποσύρει τη μετοχή από το ταμπλό του ΧΑΚ. Σύμφωνα με τη διαδικασία, η Eurobank θα κληθεί να εξαγοράσει περ. 8,3 εκατ. μετοχές στην τιμή των €4,843 που είναι η τελευταία τιμή που πληρώθηκε στη δημόσια πρόταση. Αυτή η εξέλιξη αφήνει το ΧΑΚ με μόλις μια τράπεζα στο ταμπλό χωρίς να είναι και αποκλειστική, αφού ο μεγαλύτερος τζίρος πραγματοποιείται στην Αθήνα.

Οδηγίες μακροζωίας για όλα τα βαλάντια

Της ΜΟΑΝΑ ΡΑΒΙΝΤΡΑΝΑΘ

Ιδιωτικές κλινικές, που με 20.000 δολάρια προσφέρουν αλληλοϋκισή γονιδιακού και ολόσωμες μαγνητικές τομογραφίες. Γυμναστήρια με ετήσια συνδρομή 40.000 δολαρίων. Μεταγγίσεις πλάσματος αίματος με κόστος 10.000 δολ. ή και περισσότερα ανά συνεδρία. Εξαιμικευμένη καθοδήγηση ύπνου και wearables αξίας 300 δολαρίων. Η αναζήτηση της μακροζωίας έχει εξελιχθεί σε ένα ακριβό –και ιδιαίτερα χρονοβόρο– εγχείρημα. Ωστόσο, θα μπορούσε και να μην είναι. Σύμφωνα με ειδικούς, οι πιο αποτελεσματικές πρακτικές για τη μακροπρόθεσμη υγεία είναι συχνά και οι πιο οικονομικές. Απλές επιλογές στον τρόπο ζωής, όπως σωστή διατροφή και τακτική άσκηση, παραμένουν μακράν «οι πιο αποτελεσματικές και τεκμηριωμένες» στρατηγικές για τη μακροζωία –και «καμία άλλη δεν τις συναγωνίζεται», τονίζει ο Τζον Τάουερ, καθηγητής Βιολογικών Επιστημών στη Σχολή Γεροντολογίας Leonard Davis του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνιας. Συμπληρώματα διατροφής, θεραπείες οξυγόνου και βλαστοκυττάρων για μακροζωία, που προωθούν ινφλουένσερ, είναι «στην καλύτερη περίπτωση πειραματικά», λέει ο Τζόζεφ Κάφλιν, διευθυντής του AgeLab του MIT. Για να ζήσετε περισσότερο και υγιέστερα, συμβουλεύει, «εμπιστευθείτε όσα έχει ήδη επιβεβαιώσει η επιστήμη και η Ιστορία». Ακολουθούν ορισμένες από τις προτάσεις των ειδικών.

Δεν έχει σημασία πού γυμνάζεστε

Τα πολυτελή γυμναστήρια μπορεί να προσφέρουν προσωπικούς γυμναστές και εξελιγμένες βιομε-

τρικές μετρήσεις για την παρακολούθηση καρδιακών παλμών και επιπέδων οξυγόνου στο αίμα. Ωστόσο, αυτό που έχει αποδεδειγμένα σημασία για την υγεία και τη μακροζωία είναι η ίδια η άσκηση –και τα σωματικά οφέλη μπορείτε να τα αποκομίσετε ακόμη και ασκούμενοι μόνοι σας, σημειώνει ο Ρότζερ Φίλντινγκ, ανώτερος επιστήμονας στο Κέντρο Διατροφής του υπουργείου Γεωργίας των ΗΠΑ στο Πανεπιστήμιο Ταφτς. Τόσο η αερόβια άσκηση όσο και η προπόνηση δύναμης συνδέονται με χαμηλότερα ποσοστά θνησιμότητας, καθώς μειώνουν τον κίνδυνο καρδιαγγειακών παθήσεων. Αρκεί να περπατάτε 30 λεπτά την ημέρα στη γειτονιά σας για να μειώσετε σημαντικά τον κίνδυνο, ενώ παρόμοια αποτελέσματα μπορεί να προσφέρει και μια πιο έντονη αερόβια προπόνηση ή ασκήσεις αντίστασης με βαράκια στο σπίτι, προσθέτει.

Η Αμερικανική Καρδιολογική Εταιρεία συνιστά τουλάχιστον 150 λεπτά αερόβιας άσκησης μέτριας έντασης την εβδομάδα (όπως το περπάτημα) ή 75 λεπτά έντονης αερόβιας άσκησης (όπως το τρέξιμο ή το κολύμπι) για την πρόληψη καρδιαγγειακών παθήσεων. Ωστόσο, όπως επισημαίνει ο Φίλντινγκ, «οποιαδήποτε μορφή σωματικής δραστηριότητας είναι καλύτερη από την πλήρη αποχή».

Υγιεινή διατροφή

Οι άνθρωποι δοκιμάζουν κάθε είδους διατροφικές στρατηγικές για να παρατείνουν τη διάρκεια ζωής τους: περιορισμό θερμίδων, νηστεία, κετογονικές δίαιτες και συνδυασμούς ή πακέτα συμπληρωμάτων βιταμινών και πρωτεϊνών. Έχει αποδειχθεί ότι ορισμένες από

KATE DENHEU/THE NEW YORK TIMES

αυτές τις πρακτικές –όπως ο περιορισμός θερμίδων και η διαλειμματική νηστεία– παρατείνουν τη ζωή σε ποντίκια, ωστόσο δεν είναι σαφές αν έχουν το ίδιο αποτέλεσμα στους ανθρώπους. Όσο για τα περισσότερα συμπληρώματα που πωλούν ή προωθούν ινφλουένσερ αντιγήρανσης, δεν έχουν μελετηθεί επαρκώς ως προς την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητά τους ούτε υπόκεινται σε αυστηρούς ελέγχους.

Είναι προτιμότερο να καταναλώνετε μη επεξεργασμένα τρόφιμα ολικής άλεσης, επισημαίνει η Αν-Ζιλί Τσεπέ, διατολόγος και επίκουρη καθηγήτρια Διατροφής στο Πανεπιστήμιο του Μόντρεαλ. Έρευνες δείχνουν ότι διαίτες, όπως η μεσογειακή διατροφή ή η διαίτα DASH, που βασίζονται σε δημητριακά ολικής αλέσεως, φρούτα, λαχανικά, άπαχες πρωτεΐνες και άλλα ανεπεξέργαστα τρόφιμα, μπορούν να μειώ-

ώσουν τον κίνδυνο καρδιαγγειακών νοσημάτων και, κατά συνέπεια, να παρατείνουν τη διάρκεια ζωής.

Κοιμηθείτε επτά συνεκόμενες ώρες

Έρευνες έχουν δείξει ότι ο σταθερός και ποιοτικός ύπνος συνδέεται με τη μακροζωία. Και ενώ η διαχείριση των διαταραχών ύπνου μπορεί να είναι απογοητευτική, δεν υπάρχουν «ισχυρές ενδείξεις» ότι οι ανιχνευτές ύπνου –που μερικές φορές προσφέρουν γονιδιαμιακές εξετάσεις και σαρώσεις– μπορούν να σας βοηθήσουν ουσιαστικά, χωρίς άλλες σημαντικές αλλαγές στον τρόπο ζωής, τονίζει η δρ Μπριέν Μάινερ, επίκουρη καθηγήτρια στην Ιατρική Σχολή του Γέιλ, με ειδίκευση στη γήρανση και στον ύπνο. Οι ανιχνευτές ύπνου, προσθέτει, μπορεί ακόμη και να οδηγήσουν σε άγχος ύπνου, μια ανθυγιεινή εμμονή με

τη βελτίωση του ύπνου, η οποία παραδόξως μπορεί να επιδεινώσει την ποιότητά του. Μελέτες δείχνουν ότι περίπου επτά ώρες σχεδόν αδιάλειπτο ύπνου κάθε βράδυ φαίνεται να αποτελούν τον ιδανικό χρόνο για τη μείωση των κινδύνων για την υγεία, καθώς επιτρέπει στον οργανισμό να ρυθμίζει τις ορμόνες και τα επίπεδα σακχάρου στο αίμα και δίνει στον εγκέφαλο τον απαραίτητο χρόνο για να αποβάλει τις τοξίνες. Ο ύπνος για πολύ περισσότερες ή πολύ λιγότερες ώρες αυξάνει τον κίνδυνο πρόωρης θνησιμότητας, προειδοποιεί η Μάινερ. Για να εξασφαλίσετε επτά ώρες ύπνου, το «κλειδί» είναι να τηρείτε σταθερό πρόγραμμα ύπνου και ευνηλματος, να ασκείστε τακτικά, να έχετε κοινωνική δραστηριότητα και να αποφεύγετε το αλκοόλ, σημειώνει η Μάινερ.

Εκπαιδεύεστε στην αισιοδοξία

Η νοοτροπία και τα συναισθήματα σας παίζουν καθοριστικό ρόλο στη μακροζωία: οι επιστήμονες γνωρίζουν ότι η κατάθλιψη και η μοναξιά αυξάνουν τον κίνδυνο πρόωρου θανάτου. Για τη βελτίωση της ψυχικής υγείας ορισμένοι υποστηρικτές της αντιγήρανσης στρέφονται σε λύσεις όπως η θεραπεία με καταιμνή ή τα ψυχεδελικά κέντρα. Η εκπαίδευση του εγκέφαλου να σκέφτεται πιο θετικά αποτελεί αποτελεσματική και σχετικά εύκολη επιλογή. Νέες έρευνες δείχνουν ότι η αισιοδοξία μπορεί να παρατείνει τη διάρκεια ζωής –και μπορείτε να την καλλιεργήσετε μόνοι σας μέσα από καθημερινές ασκήσεις γραφής ή μέσω θεραπειών συζήτησης, αναφέρει η Λόρα Κουμπζάνσκι, καθηγήτρια Κοινωνικών και Συμπεριφορικών Επιστημών στη Σχολή Δη-

μόσιας Υγείας Τ.Η. Chan του Χάρβαρντ, η οποία συνυπογράφει την έρευνα. Αν η τήρηση ημερολογίου ή η ψυχοθεραπεία δεν σας ταιριάζει, η επαφή με φίλους και οικογένεια μπορεί επίσης να συμβάλει στη μακροζωία, ενισχύοντας τη διάθεση και μειώνοντας το στρες –κάτι που με τη σειρά του μειώνει τον κίνδυνο εμφάνισης χρόνιων ασθενειών, αναφέρει η Τζούντιθ Κάρολ, αναπληρώτρια καθηγήτρια Ψυχιατρικής και Βιοσυμπεριφορικών επιστημών στο UCLA. Ωστόσο, δεν είναι όλες οι κοινωνικές συναναστροφές ωφέλιμες.

Παρατηρήστε πώς αισθάνεσθε

Ορισμένοι ινφλουένσερ μακροζωίας προωθούν τεστ «βιολογικής ηλικίας», τα οποία –με κόστος περίπου 100 δολ. ή και περισσότερα– εκτιμούν την υγεία των κυττάρων σας και το πώς γερνούν, μέσω δειγμάτων αίματος ή σάλιου. Υπάρχουν σήμερα πολλά τέτοια τεστ στην αγορά, αλλά οι ειδικοί προειδοποιούν ότι δεν είναι ιδιαίτερα αξιόπιστα, καθώς συνήθως αντικατοπτρίζουν μόνο χημικές τροποποιήσεις στο DNA και κάθε τεστ υπολογίζει τη βιολογική ηλικία με διαφορετικό τρόπο.

Αυτά τα τεστ δεν είναι αρκετά εξελιγμένα ώστε να προσδιορίζουν με αξιοπιστία τη βιολογική ηλικία, αναφέρει ο Γουίλιαμ Μέιρ, καθηγητής Μοριακού Μεταβολισμού στη Σχολή Δημόσιας Υγείας Τ.Η. Chan του Χάρβαρντ. Εξίσου χρήσιμο είναι να αναρωτηθείτε αν οι αλλαγές στον τρόπο ζωής σας κάνουν να αισθάνεσθε νεότερο, υγιέστερο και πνευματικά ακμαίοι – ιδίως αφού ο στόχος σας θα πρέπει να είναι να ζείτε καλύτερα, όχι απλώς περισσότερο, τονίζει.

ECONOMIST
IMPACT

Sixth New York - Eastern Mediterranean Business Summit

Cyprus - Greece - Israel:
Spurring resilient and multilateral
collaboration with the region

May 15th 2025 | The University Club of New York

hazlis & rivas
Economist Impact Events
for south-east Europe

28.000
Online participants

450
attendees

39
countries

29
speakers

16
sessions

Prominent speakers from politics and business at the heart of New York
on May 15th 2025

Joan Hoey
Economist conference
chair

Nir Barkat
Minister of economy
and industry
Israel

Reince Priebus
Member, US President's
Intelligence Advisory Board

Tasos Chatzivassileiou
Deputy minister
of foreign affairs
Greece

Nicholas Ioannides
Deputy minister
of migration
and international
protection
Cyprus

John Catsimatidis
Chairman
Chief executive
Red Apple Group

Spyros Vassiliou
Vice-chairman
Invest Cyprus

Timur Turlov
Chief executive
Freedom Holding Corp.

Zacharias Clerides
Partner, tax & legal leader,
head of International
Clients Services
PwC Cyprus

Alexandros Dimitrakopoulos
IR officer
ONYX Ventures

John Koudounis
President
Chief executive
Calamos Investments

Nicholas Logothetis
Vice chairman
Libra Group

hazliseconomist.com | nysummit2025.economist.com

 Economist Impact Events for Greece, Cyprus, Malta and southeast Europe @Economist_Impact_SEUR
 Economist Impact SE Europe Events Economist Impact SE Europe Events economistimpact_seeurope

With the support of

Government of Israel
Economic Mission to the USA
East Coast

Platinum sponsor

**FREEDOM
HOLDING CORP.**

Gold sponsor

Silver sponsors

Bronze sponsors

Contributors

Supporting organisation

Telecommunications provider

Logistics supplier

Supporters

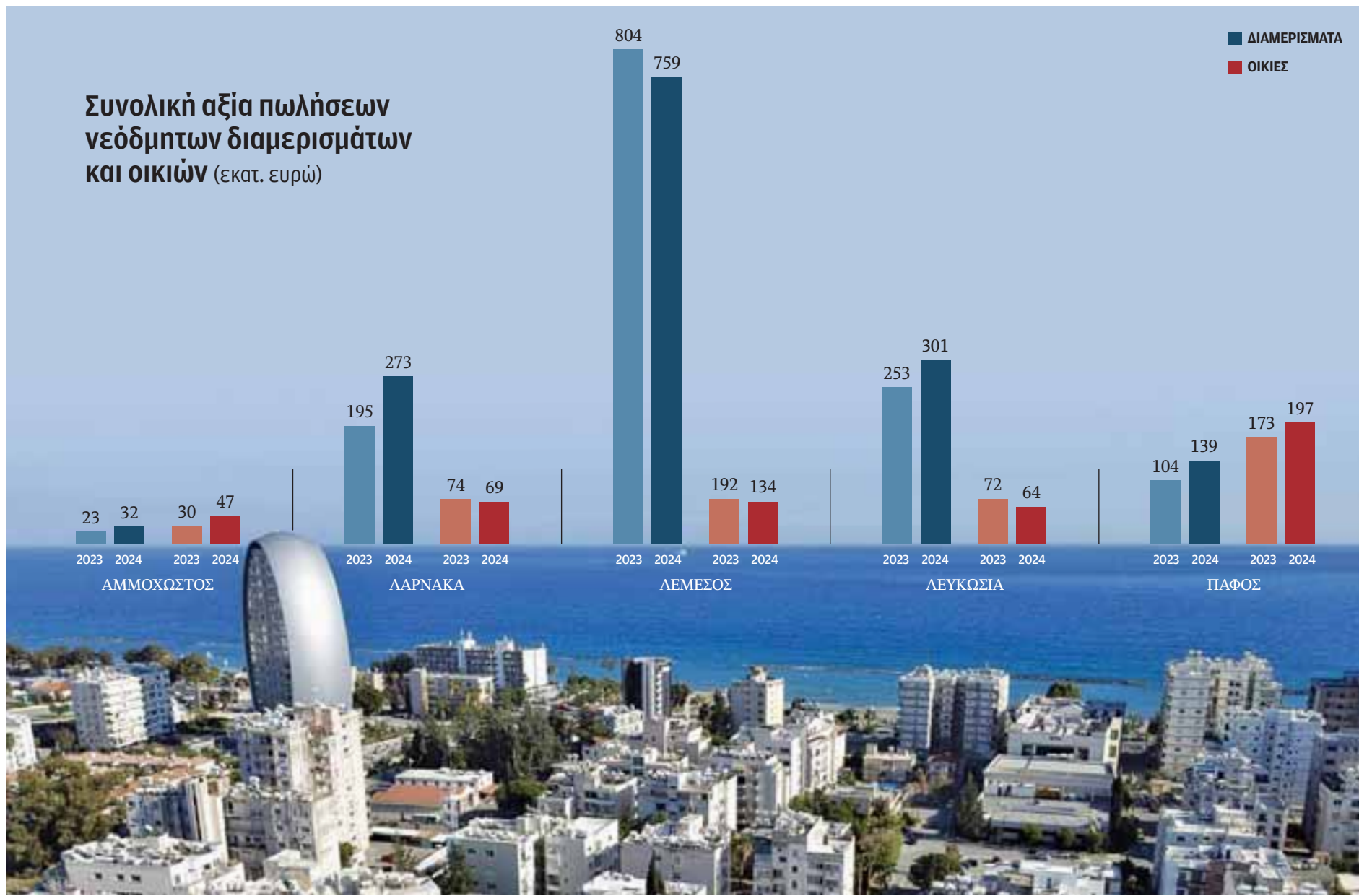

Web development

Digital agency

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Ανοδική πορεία κατέγραψε η αγορά διαμερισμάτων το 2024 σε αντίθεση με την αγορά κατοικιών, με τις ενδείξεις να υποδεικνύουν ότι οι τιμές των ενοικίων φέτος αναμένεται να διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα καθώς η ζήτηση παραμένει αρκετά μεγάλη.

Όπως επισημαίνει η ανάλυση της πλατφόρμας Landbank Analytics, η οποία βασίζεται στα πωλητήρια έγγραφα, τα οποία κατατέθηκαν το 2024 στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, οι πωλήσεις καινούργιων διαμερισμάτων έφθασαν τις 5.354 και η συνολική τους αξία στο €1,5 δισ. Ως εκ τούτου, προκύπτει αύξηση της τάξης του 22,7% στον όγκο και 9% στην αξία των πωλήσεων σε σύγκριση με το 2023. Στον αντίποδα καταγρά-

Τα διαμερίσματα κέρδισαν το «χρυσό» στην αγορά ακινήτων

Μειωμένες οι πωλήσεις σπιτιών το 2024 – Χάνει τα πρωτεία στις πωλήσεις ακινήτων υψηλής αξίας η Λεμεσός

σμάτων, που πωλήθηκαν στην ελεύθερη επαρχία Αμμοχώστου, ενώ ακόμη πιο θεαματική είναι η αύξηση στην αξία των οικιών, η οποία έφτασε το 56,7%. Σύμφωνα με την Landbank Analytics, συνολικά 86 διαμερίσματα πωλήθηκαν σε αξίες €150.000 - €300.000 και 47 διαμερίσματα σε αξίες μέχρι €150.000, ενώ όσον αφορά στις οικίες, 57 πωλήθηκαν σε αξίες €150.000 - €300.000 και 44 σε αξίες €301.000 - €500.000.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση οι ντόπιοι αγοραστές κινήθηκαν σε πιο προσεγγιστικές τιμές για να εξασφαλίσουν στέγη και αφετέρου οι ξένοι αγοραστές αναζητούν φθηνότερα ακίνητα.

Η τάση το 2025

Σταδιακή αύξηση της προσφοράς οικιστικών ακινήτων θα καταγραφεί

Η Πάφος παρουσιάζει τη μεγαλύτερη άνοδο στις τιμές λόγω του αυξημένου επενδυτικού ενδιαφέροντος από ξένους.

φεται μείωση 5,6% στον όγκο και 5,7% στην αξία των πωλήσεων καινούργιων οικιών οι οποίες περιορίστηκαν, το 2024, στις 1.108 και η συνολική τους αξία στα €510,6 εκατ. συγκριτικά με το 2023.

Η Λευκωσία

Σύμφωνα με την Landbank Analytics, η επαρχία Λευκωσίας κατέγραψε σημαντικές αυξήσεις το 2024 σε σύγκριση με το 2023, τόσο στον όγκο των πωλήσεων καινούργιων κατοικιών (25,2%), όσο και στην αξία (20,6%). Η άνοδος οφείλεται στις πωλήσεις καινούργιων διαμερισμάτων, οι οποίες έφθασαν τις 1.587 και κατέγραψαν αύξηση 23,6% σε ετήσια βάση. Αυξημένη κατά 18,8% ήταν και η αξία

των πωλήσεων διαμερισμάτων η οποία ξεπέρασε τα €301 εκατ. Ο μεγαλύτερος όγκος των πωλήσεων διαμερισμάτων στην πρωτεύουσα εντοπίζεται σε αξίες μέχρι €300.000. Οι πωλήσεις καινούργιων οικιών υποχώρησαν στις 202 (-6,9%), με την αξία τους, ωστόσο, να μειώνεται αισθητά (-12,7%) σε σύγκριση με το 2023 στα €63,5 εκατ.

Η Λεμεσός

Αύξηση σε όγκο (4,2%), αλλά μείωση σε αξία (-5,6%) κατέγραψαν οι πωλήσεις διαμερισμάτων στην επαρχία Λεμεσού, οι οποίες ανήλθαν στις 1.781 και ξεπέρασαν τα €759 εκατ. Μεγάλη μείωση (33,2%) καταγράφεται σε ετήσια βάση στις πωλήσεις καινούργιων οικιών, οι οποίες περιορίστηκαν το 2024 στις 241. Το μέγεθος της μείωσης είχε αντίκτυπο και στη συνολική αξία των πωλήσεων, η οποία μειώθηκε κατά 30,3% και διαμορφώθηκε στα €134,2 εκατ. Όπως επισημαίνει η Landbank Analytics, οι περισσότερες πωλήσεις διαμερισμάτων στη Λεμεσό έγιναν σε αξίες μέχρι €500.000 ενώ μειωμένες πέραν του

50% ήταν, το 2024, οι πωλήσεις διαμερισμάτων από €501.000 - €1 εκατ.

Η Λάρνακα

Ψηλές επιδόσεις κατέγραψε η αγορά καινούργιων κατοικιών στην επαρχία Λάρνακας, όπου πωλήθηκαν 1.394 διαμερίσματα αξίας €273 εκατ. και 204 οικίες αξίας €69,3 εκατ. Σημαντικά υψηλή αύξηση καταγράφεται στις πωλήσεις διαμερισμάτων (40%) και μικρότερη στις οικίες (2,5%). Σε επίπεδο αξίας η αύξηση στα καινούργια διαμερίσματα φτάνει το 39,6%, ενώ στις οικίες καταγράφεται μείωση της τάξης του 6,5%. Ο μεγαλύτερος όγκος πωλήσεων διαμερισμάτων στην πόλη του Ζήνωνα (1.295) έγινε σε αξίες μέχρι €300.000, με τις συναλλαγές σε αυτό το εύρος τιμών να καταγράφουν θεαματική αύξηση (42,1%) το 2024 σε σύγκριση με το 2023.

Η Πάφος

Θετικό ήταν το πρόσημο, το 2024, στις πωλήσεις καινούργιων κατοικιών και στην αγορά της επαρχίας Πάφου. Συγκεκριμένα, οι πωλήσεις διαμερισμάτων εκτοξεύθηκαν κατά 67,7% σε

σύγκριση με το 2023 και έφθασαν τις 446. Αυξημένες κατά 9% ήταν και οι πωλήσεις οικιών, οι οποίες ανήλθαν στις 333. Ανάλογη είναι η εικόνα και σε επίπεδο αξιών καθώς οι πωλήσεις διαμερισμάτων έφθασαν στα €139,2 εκατ. (33,6%), ενώ των οικιών αυξήθηκαν στα €195,5 εκατ. (13,9%). Διπλάσιες σε σύγκριση με το 2023 ήταν οι πωλήσεις διαμερισμάτων αξίας €150.000 - €300.000 που έφθασαν τις 212, ενώ αισθητά αυξημένες ήταν και οι πωλήσεις διαμερισμάτων αξίας €301.000 - €500.000, οι οποίες ανήλθαν στις 173.

Η Αμμοχώστος

Σε πολύ καλά επίπεδα κινήθηκε η αγορά ακινήτων της επαρχίας Αμμοχώστου το 2024 καταρρίπτοντας τις επιδόσεις του 2023, τόσο σε όγκο πωλήσεων όσο και σε αξία. Αυξημένες κατά 36,4% οι πωλήσεις διαμερισμάτων έφθασαν στις 146 και οι πωλήσεις οικιών, αυξημένες κατά 36,2%, στις 128. Σημαντική αύξηση της τάξης του 43,8% καταγράφεται, σε σύγκριση με το 2023, στην αξία των διαμερι-

Η αυξημένη ζήτηση για ακίνητα υψηλής αξίας συντείνει στη διατήρηση των υψηλών τιμών των ενοικίων.

στην αγορά φέτος, γεγονός το οποίο θα ενισχύσει την προσπάθεια συγκράτησης των τιμών για αγορά κατοικιών σύμφωνα με αρμόδιους φορείς του κλάδου. Την ίδια ώρα οι τιμές των ενοικίων αναμένεται να διατηρηθούν στα επίπεδα του 2024, καθώς η ζήτηση παραμένει ιδιαίτερα ψηλή.

Σε σχέση με τους ξένους επενδυτές, οι φορείς της αγοράς αναφέρουν ότι και το 2025 θα στρέψουν τα βλέμματά τους σε διαμερίσματα και κατοικίες υψηλότερης αξίας. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι οι ξένοι αγοραστές σταδιακά εγκαταλείπουν την παραδοσιακά ακριβότερη αγορά της Λεμεσού και στρέφονται σε ακίνητα υψηλής αξίας, αλλά στις αγορές της Λάρνακας και της Πάφου.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της **ΕΣΙ ΝΕΛΣΟΝ / THE NEW YORK TIMES**

Θετική για τη Βρετανία η συμφωνία με τις ΗΠΑ

Η βρετανική κυβέρνηση έθεσε την ταχύτερη οικονομική ανάπτυξη ως βασική προτεραιότητά της. Οι προσπάθειες για την επανεκκίνησή της, ωστόσο, έχουν επανειλημμένως εκτροχιαστεί από μια παγκόσμια οικονομία που μεταπηδά από τη μια κρίση στην άλλη. Χθες, Βρετανοί αξιωματούχοι φαίνεται να εξασφάλισαν μια νίκη, ανακοινώνοντας εμπορική συμφωνία με τις ΗΠΑ. Αν και η πλήρης έκτασή της είναι άγνωστη, οι οικονομολόγοι προειδοποιούν ότι πιθανότατα θα δώσει μόνο μια μικρή ώθηση στη Βρετανία, η οποία παραμένει ευάλωτη

στην παγκόσμια οικονομική αβεβαιότητα.

Βρετανοί αξιωματούχοι διαπραγματεύονταν στην Ουάσινγκτον εδώ και μήνες. Μεταξύ άλλων ήθελαν να προστατεύσουν μια οικονομία που απέφυγε την ύφεση στο τέλος του περασμένου έτους και βρισκόταν σε τροχιά ανάκαμψης. Όπως και σε άλλες χώρες, ωστόσο, οι προβλέψεις για την οικονομική ανάπτυξη της Βρετανίας έχουν μειωθεί λόγω της εμπορικής αβεβαιότητας.

Η συμφωνία με τις ΗΠΑ είναι ευπρόσδεκτη για διάφορους λόγους, υπάρχουν όμως όρια στο πόσο θα

Η αβεβαιότητα λόγω της εμπορικής πολιτικής Τραμπ είναι μεγαλύτερη απειλή από τους δασμούς για το Ηνωμένο Βασίλειο.

μπορούσε να ενισχύσει το σύνολο της βρετανικής οικονομίας. Αν και οι ΗΠΑ είναι ένας σημαντικός εμπορικός εταίρος, οι εμπορικές ροές στρέφονται σε μεγάλο βαθμό προς

τις υπηρεσίες, οι οποίες δεν επηρεάστηκαν από τους δασμούς. Η Βρετανία εξήγαγε πέρυσι στις ΗΠΑ υπηρεσίες αξίας 137 δισ. λιρών. Αν και η Βρετανία με τις ΗΠΑ βρίσκονται σε εμπορικές διαπραγματεύσεις εδώ και πέντε χρόνια, είναι απίθανο η τρέχουσα συμφωνία να αποτελέσει ολοκληρωμένη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου που θα μειώνει τους δασμούς σε ένα ευρύ φάσμα αγαθών και θα αυξάνει την πρόσβαση σε πολλές υπηρεσίες, όπως η συμφωνία που υπέγραψαν η Βρετανία και η Ινδία αυτή την εβδομάδα. Ακόμη μεγαλύτερο βραβείο

για τη Βρετανία θα ήταν μια στενότερη σχέση με την Ε.Ε., η οποία αντιπροσωπεύει περίπου το ήμισυ του βρετανικού εμπορίου. Η αβεβαιότητα για το εμπόριο επηρεάζει επίσης την Τράπεζα της Αγγλίας, η οποία μείωσε τα επιτόκια κατά 25% στο 4,25%.

Οι οικονομολόγοι λένε ότι η αβεβαιότητα που έχει προκαλέσει η εμπορική πολιτική του Τραμπ αποτελεί μεγαλύτερη απειλή για τη Βρετανία από τους δασμούς. Και θα χρειαστούν περισσότερες από μία εμπορικές συμφωνίες για να αλλάξει αυτό. Η χώρα είναι ευάλωτη σε εξω-

τερικούς κραδασμούς και η οικονομία της θα υποφέρει εάν άλλες χώρες, όπως η Ε.Ε. και οι ΗΠΑ, διολισθαίνουν σε ύφεση. Υπάρχουν όμως και εγχώρια οικονομικά ζητήματα που εμποδίζουν τις επιχειρήσεις, όπως η ανησυχία ότι οι φόροι ενδέχεται να αυξηθούν ξανά μετά την αύξησή τους τον περασμένο μήνα. «Το πρόβλημα του Ηνωμένου Βασιλείου δεν είναι οι δασμοί. Είναι οι εγχώριοι παράγοντες», δήλωσε ο Μπέντζαμιν Κάσγουελ, οικονομολόγος στο Εθνικό Ινστιτούτο Οικονομικών και Κοινωνικών Ερευνών.

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μετά τα κέρδη ρεκόρ των δύο τελευταίων ετών, του 2023 και του 2024, που δημιούργησαν κατά κύριο λόγο τα έσοδα ένεκα των αυξήσεων των επιτοκίων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), πλέον περνάμε σε μία εποχή ομαλοποίησης. Οι τράπεζες αρχίζουν να δίνουν βαρύτητα σε κέρδη από πηγές που προέρχονται από μη επιτοκιακά έσοδα, με κινήσεις, όπως για παράδειγμα βλέπουμε τον τελευταίο 1,5 χρόνο, εξαγορών ασφαλιστικών εταιρειών.

Με τη διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού να βρίσκεται σε καλό δρόμο όπως περιγράφουν οι ευρωπαίοι επόπτες και με τους περισσότερους δείκτες του υποκείμενου πληθωρισμού να υποδηλώνουν ότι ο πληθωρισμός θα σταθεροποιηθεί γύρω από τον μεσοπρόθεσμο στόχο του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ για ρυθμό 2% σε διατηρήσιμη βάση, τα κέρδη που προέρχονται από τα επιτόκια δεν θα σταματήσουν, αλλά σιγά-σιγά θα περάσουν σε μία «κανονικότητα». Τα επιτόκια της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων, των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης και της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης είναι πλέον σε 2,25%, 2,40% και 2,65%, αντιστοίχως.

Την τάση ότι οδηγούνται προς ομαλοποίηση τα επιτοκιακά έσοδα των κυπριακών τραπεζών έδειξε η Ελληνική Τράπεζα στα δικά της οικονομικά αποτελέσματα, τα οποία αφορούν στο πρώτο τρίμηνο του 2025.

Την τάση ότι οδηγούνται προς ομαλοποίηση τα επιτοκιακά έσοδα των κυπριακών τραπεζών έδειξε η Ελληνική Τράπεζα στα δικά της οικονομικά αποτελέσματα, τα οποία αφορούν στο πρώτο τρίμηνο του 2025.

Η Ελληνική Τράπεζα στα δικά της οικονομικά αποτελέσματα, τα οποία αφορούν το πρώτο τρίμηνο του 2025. Τα κέρδη των 44,6 εκατομμυρίων ευρώ που κατέγραψε η Ελληνική στο πρώτο τρίμηνο του 2025, έναντι κερδών 93,3 εκατ. ευρώ για την 1η τριμηνία του 2024, δείχνουν αυτή την τάση. Η Ελληνική υπέδειξε πως, οι κυριότεροι παράγοντες της μείωσης των κερδών της ήταν τα χαμηλότερα συνολικά καθαρά έσοδα από τόκους, αλλά και τα ψηλότερα έξοδα αναδιάρθρωσης που πραγματοποιήθηκαν κατά την 1η τριμηνία του 2025. Τα καθαρά έσο-

δα από τόκους για την 1η τριμηνία του 2025 ανήλθαν σε 131 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 13% σε σύγκριση με 151 εκατ. για την 1η τριμηνία του 2024. Όπως περιγράφει η Τράπεζα, «η μείωση σε ετήσια βάση οφειλόταν κυρίως στα χαμηλότερα έσοδα από τόκους από το δανειακό χαρτοφυλάκιο και τα ψηλότερα έξοδα από τόκους στις καταθέσεις πελατών, κυρίως λόγω των ψηλότερων επιτοκίων καταθέσεων, που αντισταθμίστηκε εν μέρει από τα ψηλότερα έσοδα από τόκους σε χρεόγραφα λόγω της αύξησης του όγκου».

Μπορεί οι υπόλοιπες τράπεζες να μην έχουν ανακοινώσει ακόμα αποτελέσματα για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα, αλλά όπως είναι λογικό λόγω των μειώσεων των επιτοκίων στα «επίπεδα του 2%» που βρίσκονται σήμερα από τα «επίπεδα του 4%» που ήταν στο πρώτο μισό του 2024, τα επιτοκιακά έσοδα θα είναι μειωμένα. Άρα αναλογικά και τα κέρδη τους. Προς το παρόν το «δείγμα» μας είναι η Ελληνική Τράπεζα, αλλά τραπεζικές πηγές που παραδοσιακά παρακολουθούν τις αποφάσεις της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ σχολιάζουν στην «Κ» πως τα

κέρδη των τραπεζών θα επηρεαστούν αναλόγως της βαρύτητας που έχει θέσει η κάθε μία πάνω στα επιτοκιακά κέρδη. Αντιθέτως, τα κέρδη τους θα παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα με κινήσεις στις οποίες η βαρύτητα πέφτει στα μη επιτοκιακά έσοδα. Πάντως, για το 2024 η κερδοφορία των κυπριακών τραπεζών, έφτασε τα 1,21 δισ. ευρώ, βάσει επίσημων στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ).

Ποντάρουν στα μη επιτοκιακά

Οι κυπριακές τράπεζες γνώριζαν εξ αρχής ότι θα έρθει αυτή η ομαλο-

ποίηση. Οι επικεφαλές των κυπριακών τραπεζών τον τελευταίο ενάμιση χρόνο προετοιμάζονταν γι' αυτή την αλλαγή, βλέποντας πως ο πληθωρισμός θα σταθεροποιηθεί με διατηρήσιμο τρόπο στον μεσοπρόθεσμο στόχο του 2%, άρα και τα επιτόκια θα κυμανθούν περίπου σε αυτά τα επίπεδα. Η Ελληνική Τράπεζα για παράδειγμα, προχώρησε σε μεγάλο «deal» με την CNP Κύπρου θέλοντας να επενδύσει περαιτέρω στην αύξηση των μη επιτοκιακών της εσόδων. Με παρόμοια στρατηγική προχώρησε και η Τράπεζα Κύπρου, εξαγοράζοντας προ μερικών εβδομάδων την Εθνική Ασφαλιστική Κύπρου, ώστε να ενισχύσει και αυτή περαιτέρω τα μη επιτοκιακά της έσοδα. Τέλος, για την τρίτη συστημική τράπεζα της Κύπρου, την Alpha Bank Κύπρου, «ακούγεται» ότι προσανατολίζεται και αυτή σε εξαγορά ασφαλιστικής εταιρείας, όταν ολοκληρώσει την εξαγορά της Astrobank.

Η CNP Κύπρου αναμένεται να συνεισφέρει στην κερδοφορία της Ελληνικής Τράπεζας και να ενισχύσει τα μη επιτοκιακά της έσοδα. Η συναλλαγή αναμένεται να αυξήσει περαιτέρω και να ενισχύσει την υφιστάμενη θέση της τράπεζας στην ασφαλιστική αγορά, αυξάνοντας τα μερίδια αγοράς σε περίπου 30% και περίπου 23% στους κλάδους ζωής και γενικών ασφαλειών, αντίστοιχα. Σε ό,τι αφορά τη μελλοντική ενδεχόμενη συνεισφορά κερδοφορίας, οι κυπριακές εταιρείες της CNP (CNP Cypraliife και CNP Asfalistikí) είχαν κέρδος περίπου 25 εκατ. ευρώ για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2024.

Η Τράπεζα Κύπρου, από πλευράς της, σημειώνει πως η συναλλαγή με την Εθνική Ασφαλιστική Κύπρου είναι ευθυγραμμισμένη με τον στρατηγικό στόχο του Συγκροτήματος για την επέκταση των ασφαλιστικών του δραστηριοτήτων και για την περαιτέρω ενίσχυση του διαφοροποιημένου επιχειρηματικού του μοντέλου. Εκτιμά πως, τα έσοδα από μεικτά ασφάλιστρα και το καθαρό αποτέλεσμα από ασφαλιστικές εργασίες του Συγκροτήματος θα αυξηθούν κατά 15% και 10% αντίστοιχα, αυξάνοντας έτσι –όπως η ίδια η τράπεζα σημειώνει– τη συμβολή των μη επιτοκιακών εσόδων στην κερδοφορία του Συγκροτήματος.

Αξίζει να σημειωθεί πως η ομαλοποίηση των επιτοκιακών εσόδων, άρα και η μείωση που φέρνουν στα καθαρά κέρδη των τραπεζών δεν επηρεάζουν ή σχετίζονται με τους στρατηγικούς τους στόχους, ή τα μερίσματα που έχουν ανακοινώσει πως θα παραχωρήσουν.

«Μορμέντουμε» στις αναβαθμίσεις από ξένους οίκους

Επιτυχία για Τράπεζα Κύπρου, καθώς έλαβε την υψηλότερη αξιολόγηση που λαμβάνει τράπεζα σε Κύπρο και Ελλάδα

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ο αμερικανικός Οίκος Αξιολόγησης Moody's αναβάθμισε την αξιολόγηση των μακροπρόθεσμων καταθέσεων της Τράπεζας Κύπρου από «Baa1» στο «A3», και βάσει στοιχείων αξιολογήσεων των τραπεζών είναι η υψηλότερη αξιολόγηση στο παρόν στάδιο που λαμβάνει τράπεζα σε Ελλάδα και Κύπρο.

Είναι μία σημαντική αναβάθμιση και για την ίδια την τράπεζα, αλλά και για τη χώρα, καθώς η επενδυτική κοινότητα και κυρίως οι θεσμικοί επενδυτές στρέφουν τη ματιά τους προς το νησί και τις ευκαιρίες που μπορούν

Είναι μία σημαντική αναβάθμιση και για την ίδια την τράπεζα, αλλά και για τη χώρα, καθώς η επενδυτική κοινότητα και κυρίως οι θεσμικοί επενδυτές στρέφουν τη ματιά τους προς το νησί.

να αναπτυχθούν. Σύμφωνα με στοιχεία που συνέλεξε η «Κ» από παρουσιάσεις που πλαισιώνουν τα οικονομικά αποτελέσματα των τραπεζών, από τους ιστότοπους των τραπεζών, από στοιχεία από «investment firms» και από τους ιστότοπους των Οίκων Αξιολόγησης, προκύπτει πως η Τράπεζα Κύπρου έχει την υψηλότερη βαθμολογία στο παρόν στάδιο σε σχέση με τις μακροπρόθεσμες καταθέσεις ανάμεσα σε τέσσερις ελληνικές τράπεζες και μία κυπριακή. Στο «σπέκτρο» των αξιολογήσεων

όσον αφορά τους Moody's για τις ελληνικές τράπεζες και τις κυπριακές, οι αξιολογήσεις κυμαίνονται από το «Ba1» έως και το «Baa1» (πλην της Τράπεζας Κύπρου που είναι στο «A3» όπως προαναφέρθηκε). Όσον αφορά τις αξιολογήσεις των Standard and Poor's (S&P) οι αξιολογήσεις κυμαίνονται από το «BB-» έως και «BBB-», ενώ όσον αφορά τις αξιολογήσεις των Fitch, κυμαίνονται από «BB+» έως και «BBB».

Ο Moody's, πάντως, σημειώνει για την Τράπεζα Κύπρου πως η σταθερή

προοπτική που συνοδεύει την αναβάθμιση αντικατοπτρίζει την προσδοκία για περαιτέρω μείωση των υπολειπόμενων κινδύνων, στο πλαίσιο μιας ισχυρής κυπριακής οικονομίας. Συνάμα, η αξιολόγηση κατά τον Οίκο μπορεί να αναβαθμιστεί περαιτέρω εφόσον βελτιωθεί το εγχώριο λειτουργικό περιβάλλον και ενισχυθούν ακόμη περισσότερο οι οικονομικοί δείκτες της τράπεζας.

Και στην Ελλάδα και στην Κύπρο οι τράπεζες ακολουθούν τις πολύ καλές

αξιολογήσεις που επιτυγχάνουν τα δύο κράτη, με τις οικονομίες να παρουσιάζουν πολύ καλή δυναμική. Η πιστοληπτική διαβάθμιση της Κυπριακής Δημοκρατίας δε, έχει αξιολογηθεί ως A3 από Moody's, A- από Fitch, και S&P και πλέον είναι στην ανώτερη επενδυτική βαθμίδα.

Μετά από 13 χρόνια

Όπως βρίσκουμε στην ετήσια έκθεση του Γραφείου Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους για το έτος που πέρασε,

Αξιολογήσεις ελληνικών και κυπριακών τραπεζών από τους Οίκους

	SP	Moody's	Fitch
Ελληνική Τράπεζα		Baal	BBB
Τράπεζα Κύπρου	BBB-	A3	BBB-
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	BBB-	Baal	BBB-
Eurobank	BB+	Baal	BBB-
Alpha Bank	BB+	Baa2	BB+
Τράπεζα Πειραιώς	BB-	Bal	BB+

η πιστοληπτική ικανότητα του κράτους αναβαθμίστηκε από τρεις οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης, εκ των οποίων δύο από αυτούς αναβάθμισαν το αξιόχρεο της ΚΔ κατά μία βαθμίδα σε δύο διαφορετικές αξιολογήσεις (σύνολο δύο βαθμίδες/ανά οίκο), εντός της επενδυτικής κατηγορίας, ενώ ο τρίτος από αυτούς κατά δύο βαθμίδες σε μια αξιολόγηση, εντάσσοντας την πιστοληπτική ικανότητα της ΚΔ στην ανώτερη μεσαία βαθμίδα (upper medium grade) «A» μετά από 13 χρόνια. Ο τέταρτος οίκος με τον οποίο η ΚΔ διατηρεί συμβατική συμφωνία, επιβεβαίωσε την πιστοληπτική ικανότητα της ΚΔ εντός της επενδυτικής κατηγορίας και διαμόρφωσε την προοπτική από σταθερή σε θετική, υποδηλώνοντας την πιθανή αναβάθμιση εντός των επόμενων 12 μηνών εάν πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Το Γραφείο υπενθυμίζει πως, οι οίκοι αξιολόγησης επισημαίνουν ότι οι βασικοί μοχλοί για περαιτέρω αναβάθμιση του αξιόχρεου της ΚΔ στο εγγύς μέλλον, θα μπορούσαν να προκύψουν από την ικανότητα της κυβέρνησης: (α) να διατηρήσει τις προβλέψεις για τον ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης, (β) να διατηρήσει μια υγιή δημοσιονομική πολιτική, (γ) να επιτύχει περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ, (δ) να μειώσει το απόθεμα μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στον τραπεζικό τομέα, (ε) να συνεχίσει την απομύχιση του χρέους του ιδιωτικού τομέα, (στ) να διατηρήσει αυξημένη οικονομική ανθεκτικότητα σε εξωτερικούς κραδασμούς, (ζ) να μειώσει το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και (η) να απορροφήσει κονδύλια από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Προετοιμάζουν το έδαφος στον Κάτω Πύργο Τηλλυρίας οι αρμόδιοι φορείς προκειμένου να πάρει σάρκα και οστά η πρώτη πράσινη κοινότητα στην Κύπρο, η οποία θα αποτελέσει πρότυπο και για τις επόμενες. Μετά από την παρουσίαση του οράματος της κυβέρνησης τον περασμένο Δεκέμβριο για την περιοχή της Τηλλυρίας, οι αρμόδιοι φορείς επισκέφθηκαν αρκετές φορές τον Κάτω Πύργο προκειμένου να επεξηγήσουν τα έργα που προνοούνται στο ευρύτερο πλαίσιο της μετάβασης προς μια βιώσιμη και κλιματικά ουδέτερη Κύπρο μέσω της εφαρμογής καινοτόμων πολιτικών, που στόχο έχουν τη βελτίωση της ζωής των κατοίκων και την προστασία του περιβάλλοντος. Τον στόχο να καταστεί η Τηλλυρία κλιματικά ουδέτερη έχει αναλάβει το γραφείο της Επιτρόπου Περιβάλλοντος και Ευημερίας των Ζώων, ενώ τον συντονιστικό ρόλο σε ό,τι αφορά τον στόχο της ενεργειακής αυτονομίας της περιοχής έχουν το υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας και το Ενεργειακό Γραφείο Κύπρου.

Τι προνοείται

Το μοντέλο της πρώτης ενεργειακής κοινότητας της Κύπρου στην ακριτική Τηλλυρία, που χρηματοδοτείται από την ΟΠΑΠ με €2,2 εκατ., περιλαμβάνει τη θερμομόνωση των

Συμμετέχουν όλα τα κοινοτικά συμβούλια, τα σχολεία, τα νοσοκομεία, νοικοκυριά και επιχειρήσεις με στόχο να επωφεληθούν της μείωσης του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας.

οροφών 100 νοικοκυριών και επιχειρήσεων και την τοποθέτηση φωτοβολταϊκών πλασιών με στόχο τη μείωση του ενεργειακού κόστους. Παράλληλα, προνοείται και η αγορά τριών ηλεκτρικών λεωφορείων τα οποία θα χρησιμοποιούνται ως σχολικά σε πρώτη φάση. Αξίζει να σημειωθεί, ότι στον σχεδιασμό της ενεργειακής αυτονομίας της περιοχής λήφθηκαν υπόψη και οι κάτοικοι που έχουν ήδη εγκατεστημένα φωτοβολταϊκά πλαίσια στις οροφές τους, καθώς υπάρχει πρόνοια κατά την οποία είναι εφικτό να συμμετέχουν στην ενεργειακή κοινότητα που θα δημιουργηθεί στον Κάτω Πύργο Τηλλυρίας. Σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα που έχουν τεθεί από τους αρμόδιους φορείς, η εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών σε όσους θα συμμετάσχουν θα ξεκινήσει τους πρώτους μήνες του 2026.

Το μεγαλύτερο ατού της ενεργειακής κοινότητας στην περιοχή θα είναι η κεντρική μονάδα αποθήκευσης πράσινης ενέργειας, η οποία προγραμματίζεται να γίνει σε κεντρικό σημείο της περιοχής. Η μονάδα αποθήκευσης αναμένεται ότι θα συμβάλει στη σταθερότητα του δικτύου και

στην καλύτερη αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας της ακριτικής περιοχής.

Τα στάδια

Τον Απρίλη το Ενεργειακό Γραφείο προχώρησε στην παρουσίαση του μοντέλου της πρώτης ενεργειακής κοινότητας της χώρας μας στους κατοίκους της ακριτικής περιοχής. Συγκεκριμένα, όπως πληροφορούμαστε, το αρμόδιο γραφείο και το αρμόδιο Υπουργείο πραγματοποίησαν συναντήσεις τόσο με τα νοικοκυριά όσο και με τις επιχειρήσεις προκειμένου να

επεξηγηθούν οι διαδικασίες, τα χρονοδιαγράμματα αλλά και το τι ακριβώς περιλαμβάνεται στο σχέδιο που προνοεί την ενεργειακή αυτονομία της περιοχής του Κάτω Πύργου Τηλλυρίας. Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια των επαφών λήφθηκαν απόψεις και δηλώσεις ενδιαφέροντος από νοικοκυριά και επιχειρήσεις προκειμένου να συμμετέχουν στην ενεργειακή κοινότητα που θα δημιουργηθεί.

Η παρουσίαση έλαβε χώρα στο Κοινοτικό Συμβούλιο Κάτω Πύργου, παρουσία των προέδρων των Κοινοτικών Συμβουλίων του Συμπλέγματος, του

προέδρου της Ένωσης Κοινοτήτων Κύπρου, εκπροσώπων της Υπηρεσίας Ενέργειας και της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου, νοικοκυριών και επιχειρήσεων της περιοχής. Το πρώτο βήμα, όπως τονίστηκε από τους αρμόδιους φορείς, είναι η σύσταση της νομικής οντότητας, εταιρείας ενεργειακής κοινότητας στην οποία θα συμμετέχουν υποχρεωτικά ως μέλη όλα τα κοινοτικά συμβούλια της περιοχής. Εφόσον στόχος είναι να καταστεί η ίδια η κοινότητα παραγωγός ενέργειας για να μπορεί να διαχειρίζεται τα αποθέματά της για όλους τους

κατοίκους οι οποίοι θα συμμετέχουν, οι τοπικές αρχές, οι κάτοικοι και οι επιχειρήσεις θα συνεργαστούν για να επιτευχθεί η ενεργειακή αυτονομία της πράσινης κοινότητας. Ακολουθώς, η εταιρεία που θα δημιουργηθεί θα προχωρήσει σε διαδικασία διαγωνισμού προκειμένου να συλλέξει προσφορές από ενδιαφερόμενους για την προμήθεια εξοπλισμού και εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών πλασιών.

Η ίδρυση οντότητας

Τα χρονοδιαγράμματα για την ίδρυση της εταιρείας έχουν ήδη καθοριστεί, με ορόσημο τον Σεπτέμβριο. Στο πλαίσιο αυτό, προβλέπεται η κατάθεση όλων των απαραίτητων εγγράφων στις αρμόδιες αρχές της κοινότητας, ώστε να ολοκληρωθούν οι προβλεπόμενες διαδικασίες και να τεθεί σε πλήρη λειτουργία η νέα εταιρική οντότητα. Σύμφωνα με πληροφορίες από τις αρμόδιες αρχές, η ενεργειακή αυτή οντότητα θα έχει ως επιδίωξη τη δημιουργία μιας υγιούς μορφής ενέργειας με στόχο να μειωθεί το ενεργειακό κόστος των κατοίκων της ακριτικής περιοχής.

Το ενδιαφέρον

Στο 70% έφτασε το ενδιαφέρον των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων του Κάτω Πύργου Τηλλυρίας για να αποτελέσουν μέρος της πρώτης ενεργειακής κοινότητας της Κύπρου και να επωφεληθούν σε κατοπινό

Το σύστημα αποθήκευσης ενέργειας από ΑΠΕ που θα δημιουργηθεί σε κεντρικό σημείο της περιοχής αποτελεί το μεγαλύτερο ατού της πρότυπης ενεργειακής κοινότητας.

Άλλες δράσεις για την πράσινη κοινότητα

Επιπρόσθετες δράσεις που εντάσσονται στην πράσινη κοινότητα αφορούν τη λειτουργία πράσινου περιπτέρου στον Κάτω Πύργο για οικιακά ανακυκλώσιμα, την κατασκευή σύγχρονου δικτύου συλλογής λυμάτων και σταθμού επεξεργασίας το οποίο αναμένεται να υλοποιηθεί σε δύο φάσεις, τη δημιουργία πράσινου σημείου και σημείου ανα-

κύκλωσης για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων, την εγκατάσταση κοινοτικού κομποστοποιτη για την επεξεργασία οργανικών αποβλήτων και παραγωγής κομπόστας, τη συντήρηση φράγματος και του αρδευτικού δικτύου, τη βελτίωση αλιευτικού καταφυγίου του Κάτω Πύργου, την εγκατάσταση δημοσίου σημείου φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων στον Κάτω Πύργο, τη δημιουργία Κέντρου Εξυπηρέτησης One-Stop Shop για ενίσχυση πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες προς τους κατοίκους του συμπλέγματος και την εκπόνηση τυποποιητικού οδηγού για κλιματικά ουδέτερες κοινότητες σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Τυποποίησης (CYS).

κτρικών οχημάτων στον Κάτω Πύργο, τη δημιουργία Κέντρου Εξυπηρέτησης One-Stop Shop για ενίσχυση πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες προς τους κατοίκους του συμπλέγματος και την εκπόνηση τυποποιητικού οδηγού για κλιματικά ουδέτερες κοινότητες σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Τυποποίησης (CYS).

στάδιο τους καρπούς της. Πιο συγκεκριμένα, ενδιαφέρον επέδειξαν 60 νοικοκυριά και 12 επιχειρήσεις. Όπως πληροφορούμαστε, στην ενεργειακή κοινότητα που θα αποτελέσει πρότυπο για τις επόμενες, θα συμμετέχουν εκτός από όλα τα κοινοτικά συμβούλια της περιοχής, τα σχολεία της περιοχής, τα νοσοκομεία, τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια. Το ποσοστό του 70% προκύπτει καθώς είχε τεθεί ως προκαταρκτικός στόχος τα 100 υποστατικά για τοποθέτηση φωτοβολταϊκών πλασιών στην περιοχή προκειμένου να καλυφθεί και ο στόχος των €2,2 εκατ. που προσέφερε ως χρηματοδότηση η ΟΠΑΠ. Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι χρειάζεται περαιτέρω χώρος για την τοποθέτηση των φωτοβολταϊκών θα χρησιμοποιηθούν ορισμένοι από τους δημόσιους χώρους στάθμευσης, υπογραμμίζουν οι αρμόδιοι φορείς. Στόχος των εμπλεκόμενων αρχών είναι να μην τοποθετηθεί κανένα πλαίσιο φωτοβολταϊκών στη γη λόγω του ότι η πρώτη ενεργειακή κοινότητα θα πρέπει να αποτελέσει πρότυπο κοινότητας και να τηρεί τις αρχές του πλαισίου της μετάβασης προς μια βιώσιμη και κλιματικά ουδέτερη Κύπρο.

Ελληνες το 85% των υποψηφίων αγοραστών κατοικιών στο Ελληνικό

Εξακολουθεί να κυριαρχεί το ελληνικό στοιχείο μεταξύ των αγοραστών κατοικιών στο Ελληνικό. Με βάση τα τρέχοντα δεδομένα, ενδιαφέρον για την αγορά κατοικίας έχουν εκδηλώσει 16.000 άνθρωποι. Από αυτούς, το 60% είναι Έλληνες κι ένα πρόσθετο 20%-25% αφορά Έλληνες της διασποράς, από περιοχές όπως το Λονδίνο και η Μέση Ανατολή. Επομένως, έως και 85% των πιθανών αγοραστών είναι ελληνικής καταγωγής. Το υπόλοιπο 15%-20% αφορά ξένους που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον, από συνολικά 110 χώρες.

Τα στοιχεία αυτά παρουσιάστηκαν χθες, στο πλαίσιο του συνεδρίου eRed Business Forum, από τον κ. Αλέξανδρο Μουλά, εμπορικό διευθυντή της Lamda Development, αρμόδιο για τα οικιστικά και εμπορικά ακίνητα των γειτονιών που αναπτύσσονται στο ακίνητο του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό. «Από τα στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει μέχρι σήμερα, το 40% αγοράζει κατοικία με στόχο την επένδυση, το 30% ενδιαφέρεται για κύρια κατοικία και το 20% για εξοχική κατοικία, ενώ ένα μικρό

ποσοστό κινείται και για την εξασφάλιση άδειας διαμονής μέσω του προγράμματος “χρυσή βίσα”», τόνισε ο κ. Μουλάς. Το 2024, η Lamda Development εισέπραξε 312 εκατ. ευρώ από τις προπληρώσεις και τις προκαταβολές οικιστικών έργων. Παράλληλα, αναμένει επιπλέον εισπράξεις 286 εκατ. ευρώ φέτος, επίσης από προπληρώσεις της προηγούμενης χρήσης. Όσον αφορά το 2025, η πρόβλεψη της διοίκησης κάνει λόγο για έσοδα ύψους 550 εκατ. ευρώ από τις αναπτύξεις οικιστικών έργων. Επίσης, τον Μάιο αναμένεται να ολοκληρωθεί η πώληση τριών ακόμα οικοπέδων που προορίζονται για ανάπτυξη κατοικιών. Πρόκειται για εκτάσεις συνολικής επιφανείας 39 στρεμμάτων.

Αυτή την περίοδο, η έμφαση δίνεται κυρίως στη γειτονιά Little Athens, η οποία βρίσκεται κοντά στον Αλιμο, πάνω από τη Λ. Ποσειδώνος. Εκεί θα αναπτυχθούν πέντε συγκροτήματα κατοικιών κι ένας πύργος 50 ορόφων (Park Rise). Σε πλήρη ανάπτυξη, η γειτονιά αυτή θα περιλαμβάνει 10 οικοδομικά τετράγωνα με συνολικά 1.100 διαμερί-

Στη γειτονιά «Little Athens» που αναπτύσσεται κοντά στον Αλιμο κατασκευάζονται πέντε συγκροτήματα κατοικιών και ένας πύργος 50 ορόφων. Η μέση τιμή πώλησης κυμαίνεται από 7.200 έως 11.000 ευρώ/τ.μ.

σματα και 100 καταστήματα, που στόχο έχουν να εξυπηρετούν τις ανάγκες των κατοίκων.

Με βάση τα στοιχεία που είχε ανακοινώσει η διοίκηση της Lamda Development πριν από περίπου ένα μήνα, από τα 559 διαμερίσματα που έχουν διατεθεί στην αγορά μέχρι σήμερα, από τη γειτονιά Little Athens έχουν εξασφαλιστεί προπληρώσεις και προκαταβήσεις για το 81% αυτών, ή 453 συνολικά, με τη μέση τιμή πώλησης να κυμαίνεται από 7.200 έως 11.000 ευρώ/τ.μ.

Σύμφωνα με τον κ. Μουλά, μέχρι στιγμής, μετά και τη διαδικασία προπληρώσεων για τον πύργο κατοικιών Riviera Tower, δεν έχουν αναπτυχθεί επώνυμες κατοικίες (branded residences), καθώς «το The Ellinikon είναι από μόνο του μια επωνυμία. Ωστόσο θα δούμε σταδιακά και εξυπηρετούμενες κατοικίες επώνυμων αλυσίδων, κυρίως στα τουριστικά έργα που θα αναπτύξουμε με την TEMES και στον πύργο μεικτής χρήσης, σε συνεργασία με την Brook Lane», τόνισε ο κ. Μουλάς.

ΝΙΚΟΣ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Η στρατηγική συνεργασία της payabl. με το Reflect Festival

ΚΑΘΩΣ ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ το Reflect Festival 2025, εντείνεται ο ενθουσιασμός γύρω από την εξέλιξη του ως η κορυφαία διοργάνωση τεχνολογίας και καινοτομίας στην Κύπρο. Το φεστιβάλ θα πραγματοποιηθεί στις 15-16 Μαΐου στο Kolla Factory στη Λεμεσό, συγκεντρώνοντας καινοτόμους και διαμορφωτές της αλλαγής από όλη την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική. Συζητήσαμε με την Ugne Buracienne, Group CEO της payabl., και τον Στυλιανό Λάμπρου, επιχειρηματία και συνιδρυτή του Reflect Festival, για το μέλλον του fintech, τη σημασία της διασυννοριακής συνεργασίας και τα επόμενα βήματα του Reflect.

- Η payabl. συμμετέχει και φέτος ως Platinum Partner του Reflect Festival 2025. Τι σας ώθησε σε αυτή τη βαθύτερη εμπλοκή και πώς εντάσσεται στο ευρύτερο όραμά σας για το μέλλον των πληρωμών;

- **Ugne Buracienne:** Το Reflect αποτελεί για εμάς μια ιδιαίτερα σημαντική πλατφόρμα. Είναι ένα περιβάλλον όπου αναπτύσσονται ουσιαστικοί διάλογοι γύρω από την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και τον πραγματικό κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο, μακριά από υπερβολές και επιφανειακές προσεγγίσεις. Η απόφασή μας να διατηρήσουμε και φέτος την παρουσία μας στο φεστιβάλ ως Platinum Partner ήταν μια φυσική εξέλιξη. Τα τελευταία πέντε χρόνια, η payabl. έχει καθιερωθεί ως μία από τις πλέον δυναμικές fintech εταιρείες στην Ευρώπη. Καθώς διευρύνουμε την παρουσία μας σε νέες αγορές, επενδύουμε συνειδητά στη δημιουργία συνεργατικών οικοσυστημάτων. Η στήριξή μας στο Reflect αντανακλά αυτό ακριβώς το όραμα: ένα μέλλον για τις πληρωμές που θα είναι διεθνές, συμπεριληπτικό και χτισμένο πάνω σε αυθεντικές ανθρώπινες σχέσεις και προηγμένες τεχνολογικές λύσεις.

- Η payabl. θα φιλοξενήσει και φέτος τη σκηνή “Money Stage”. Ποια θέματα φιλοδοξείτε να αναδείξετε σχετικά με το μέλλον του ηλεκτρονικού χρήματος και του fintech;

- **Ugne Buracienne:** Η “Money Stage” είναι ο χώρος όπου τίθενται ουσιαστικά ερωτήματα και αμφισβητούνται οι καθιερωμένες αντιλήψεις στον κόσμο του χρήματος και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Φέτος, εστιάζουμε στους βασικούς παράγοντες που διαμορφώνουν το μέλλον των πληρωμών: την τεχνική νομοσύνη, τις άμεσες πληρωμές, το embedded finance, τα κρυπτονομίσματα, το blockchain, καθώς και τις διαρκείς προκλήσεις στην πρόληψη και αντιμετώπιση της απάτης. Ταυτόχρονα, αναδεικνύουμε θεματικές που συχνά παραμένουν στο περιθώριο, όπως ο ρόλος του brand στη χρηματοοικονομική τεχνολογία και η σημασία της διαφορετικότητας, ισότητας και ένταξης (DEI), ειδικά σε μια περίοδο όπου παρατηρείται σταδιακή αποδυνάμωση αυτών των αρχών σε

Η κ. Ugne Buracienne, Group CEO της payabl.

πολλές επιχειρήσεις. Για τη φετινή διοργάνωση, έχουμε διαμορφώσει ένα πολυσυλλεκτικό πάνελ που περιλαμβάνει καινοτόμα startups, ρυθμιστικές Αρχές και εμπορικούς φορείς από την Κύπρο, την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική. Ο πλουραλισμός των απόψεων υπόσχεται ουσιαστικό διάλογο και στρατηγικές τοποθετήσεις. Είμαστε υπερήφανοι που φιλοξενούμε αυτές τις συζητήσεις και συμβάλλουμε ενεργά στη διαμόρφωση του διαλόγου γύρω από το μέλλον του κλάδου μας.

- Το Reflect Festival συγκεντρώνει συμμετέχοντες που εστιάζουν στην καινοτομία από τρεις ηπείρους. Πόσο καθοριστική είναι για εσάς η διαπεριφερειακή συνεργασία και ποιες ευκαιρίες προκύπτουν από αυτή;

- **Ugne Buracienne:** Η διαπεριφερειακή συνεργασία, δεν αποτελεί απλώς προτεραιότητα για εμάς, είναι θεμέλιο της στρατηγικής μας ανάπτυξης. Η επιτυχία μας στην Ευρώπη βασίστηκε στην εις βάθος κατανόηση των τοπικών αγορών, σε συνδυασμό με μια διαρκώς παγκόσμια προσέγγιση. Καθώς επεκτεινόμαστε σε νέες περιοχές, όπως η Μέση Ανατολή, δεν υιοθετούμε μια ομοιογενή τακτική. Πιστεύουμε στη δύναμη της συνεργασίας και της συνδημιουργίας, ξεκινώντας πάντα με διάθεση κατανόησης και προσαρμογής στις ιδιαιτερότητες κάθε αγοράς. Το Reflect αποτελεί ένα στρατηγικό σημείο συνάντησης ιδεών και προοπτικών από τρεις ηπείρους. Είναι η πλατφόρμα όπου γεννιούνται συνεργασίες με ουσία, και για την payabl., εκεί ακριβώς εντοπίζουμε τη μεγαλύτερη αξία.

Ο κ. Στυλιανός Λάμπρου, επιχειρηματίας και συνιδρυτής του Reflect Festival.

- Πώς μπορεί, κατά τη γνώμη σας, η καινοτομία στο fintech να επιφέρει ουσιαστική αλλαγή και πέραν από τον χρηματοοικονομικό τομέα;

- **Ugne Buracienne:** Το fintech δεν περιορίζεται στις πληρωμές ή στις παραδοσιακές τραπεζικές υπηρεσίες· αποτελεί μοχλό πρόσβασης, ενδυνάμωσης και ουσιαστικής πρόδου. Στην payabl., πιστεύουμε ότι οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες οφείλουν να είναι απλές, με διαφάνεια και προσβάσιμες σε κάθε επιχείρηση, ανεξαρτήτως μεγέθους, τοποθεσίας ή σταδίου ανάπτυξης. Πέρα από τη λειτουργική διευκόλυνση, η καινοτομία στο fintech μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση πιο δίκαιων και συμπεριληπτικών οικονομιών, να ενισχύσει τη δημιουργία θέσεων εργασίας και να επιταχύνει την ανάπτυξη σε αγορές που συχνά παραμένουν στο περιθώριο. Είτε πρόκειται για την υποστήριξη ενός ηλεκτρονικού εμπόρου στη Γερμανία που θέλει να αναπτυχθεί παγκοσμίως, είτε για μια μικρή κυπριακή επιχείρηση που επιδιώκει να δέχεται διασυννοριακές πληρωμές με ευκολία, αυτός ο απόός, καθημερινός αντίκτυπος είναι που μας κινητοποιεί.

- Το Reflect έχει καθιερωθεί ως μία από τις σημαντικότερες πλατφόρμες τεχνολογίας και καινοτομίας στην περιοχή. Πώς ενισχύει η συνεργασία με την payabl. την αποστολή του φεστιβάλ;

- **Στυλιανός Λάμπρου:** Η συνεργασία με έναν κορυφαίο fintech οργανισμό όπως η payabl. ενισχύει ουσιαστικά την αποστολή μας:

να συνδέσουμε το μέλλον μέσα από τη σύγκλιση διαφορετικών κλάδων, γεωγραφικών περιοχών και κοινοτήτων. Ως εταιρεία που αναπτύσσει προηγμένες λύσεις χρηματοοικονομικής υποδομής για τη σύγχρονη επιχειρηματικότητα, η payabl. συνεισφέρει όχι μόνο τεχνογνωσία, αλλά και στρατηγικό όραμα. Η συμμετοχή της στο Reflect αναβαθμίζει τον συνολικό μας αντίκτυπο και ενισχύει τη δέσμευσή μας να εξοπλίσουμε το επιχειρηματικό οικοσύστημα με ουσιαστικά εργαλεία, πρακτικές γνώσεις και συνεργασίες που δημιουργούν πραγματική αξία.

- Η μεταφορά του φεστιβάλ στο Kolla Factory σηματοδοτεί μια νέα εποχή. Τι καινούργιο μπορούν να περιμένουν φέτος οι συμμετέχοντες και πώς αντικατοπτρίζει αυτό τη φιλοδοξία σας;

- **Στυλιανός Λάμπρου:** Η μετάβαση από πέραν στο Kolla Factory σηματοδοτεί τη μετεξέλιξη του Reflect σε μια πιο βιωματική, αστική και διαδραστική εμπειρία. Το νέο περιβάλλον ενισχύει τη σύνδεση μεταξύ περιεχομένου, δημιουργικότητας και κοινότητας, προσφέροντας στους συμμετέχοντες ένα πολυεπίπεδο φεστιβάλ με δυναμικές σκηνές, εικαστικές παρεμβάσεις και προσεκτικά σχεδιασμένους χώρους δικτύωσης, μέσα σε ένα σύγχρονο βιομηχανικό σκηνικό. Η φετινή μορφή του Reflect αντικατοπτρίζει τη φιλοδοξία μας να ξεπεράσουμε τα στενά όρια μιας τεχνολογικής διοργάνωσης και να εξελιχθούμε σε μια ζωντανή πλατφόρμα ιδεών, επιρροής και συνεργειών με ουσιαστικό αντίκτυπο.

- Το Reflect φέρνει κοντά ιδρυτές, επενδυτές και ηγέτες σκέψης. Πόσο καθοριστικός είναι ο ρόλος του fintech και των συνεργατών όπως η payabl. στη διαμόρφωση του μέλλοντος της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας;

- **Στυλιανός Λάμπρου:** Το fintech αποτελεί τον θεμέλιο λίθο της νέας επιχειρηματικής εποχής. Η πρόσβαση σε παγκόσμιες πληρωμές, προηγμένα χρηματοοικονομικά εργαλεία και υποδομές που υποστηρίζουν την κλιμάκωση, δεν είναι πλέον προνόμιο, είναι αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη και την εξωστρέφεια. Συνεργάτες όπως η payabl. δεν προσφέρουν απλώς τεχνολογικές λύσεις· λειτουργούν ως επιταχυντές επιχειρηματικότητας, δίνοντας σε δημιουργούς, ιδρυτές και startups από την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και πέραν αυτών, τη δυνατότητα να ξεκινήσουν, να εξελιχθούν και να διεκδικήσουν δυναμικά τη θέση τους στις διεθνείς αγορές.

Η παρουσία της payabl. στο Reflect υπογραμμίζει τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζει το fintech στο άνοιγμα νέων οικονομιών, στην ενίσχυση της καινοτομίας και στη δημιουργία ενός επιχειρηματικού περιβάλλοντος χωρίς σύνορα και αποκλεισμούς.

Η φτώχεια και η «φτώχεια» στην Ελλάδα σήμερα

Του **ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΔΡΥΜΙΩΤΗ**

Λέγεται από όσους θέλουν να κάνουν κριτική στην κυβέρνηση, ότι «**ενώ οι αριθμοί ευημερούν, οι άνθρωποι υποφέρουν**». Στις 25 Απριλίου 2025 η ΑΑΔΕ ανακοίνωσε ορισμένα στοιχεία από τις φορολογικές δηλώσεις του 2024 (για εισοδήματα του 2023) που τεκμηριώνεται ότι οι άνθρωποι μάλλον υποφέρουν στις φορολογικές δηλώσεις τους και όχι στην πραγματικότητα. Ακούσατε, ακούσατε: **Το 65,6% δήλωσε εισόδημα έως 10.000 ευρώ**. Για άλλη μια φορά επιβεβαιώνεται ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, **Γιάννης Στουρνάρας**, όταν το 2023 είχε δηλώσει στο in.gr: **«Δηλώνουμε εισοδήματα 80 δισ. ευρώ στην εφορία και ξοδεύουμε 140 δισ. ευρώ. Αυτό δεν γίνεται»**.

Θα σταθώ λίγο σε αυτή τη δήλωση του καλού φίλου Γιάννη Στουρνάρα, γιατί νομίζω ότι ήταν προφητική. Η ημερομηνία έχει σημασία. Εγινε στις 13 Ιουνίου 2023, λίγες μέρες πριν από τις επαναληπτικές εκλογές, που ανέδειξαν κυβέρνηση τη Ν.Δ. με 158 βουλευτές. Ιδού μερικά αποσπάσματα από τη συνέντευξη αυτή, τα οποία πιστεύω ότι αποδίδουν πλήρως την ελληνική πραγματικότητα:

[...] «**Ας καθίσουμε λοιπόν να δούμε σοβαρά** το θέμα της τεράστιας φοροδιαφυγής, πώς με τη χρήση ηλεκτρονικών πληρωμών μπορούμε να τη μειώσουμε, επιτέλους να συνδέσουμε τις ταμειακές μηχανές με τα POS, τις ταμειακές μηχανές με την ΑΑΔΕ. Είναι λοιπόν, θα έλεγα, μια προτεραιότητα για την επόμενη κυβέρνηση».[...]

[...] «**Σήμερα φόρους πληρώνουν μόνο οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι** στην Ελλάδα. Πρέπει να σταματήσει αυτό». [...]

[...] «**Θεωρούμαστε πρωταθλίπτες στην Ευρώπη**, τώρα τα νούμερα δεν έχουν και πολύ μεγάλη σημασία, αλλά να σας πω κάτι; Τα νούμερα που θα προκύψουν από τις αλλαγές σε φορολογικούς συντελεστές, που είναι το αντικείμενο της διαμάχης των κομμάτων, είναι τίποτα, τίποτα, είναι μόρια μικρά, είναι νούμερα μετά την υποδιαστολή ως ποσοστά του ΑΕΠ σε σχέση με την τεράστια φοροδιαφυγή. **Σας είπα, 80 δισεκατομμύρια δηλωμένα εισοδήματα, 140 δισεκατομμύρια η κατανάλωση και παράλληλα αύξηση αποταμιεύσεων. Ε, σκεφτείτε το λιγάκι**».[...]

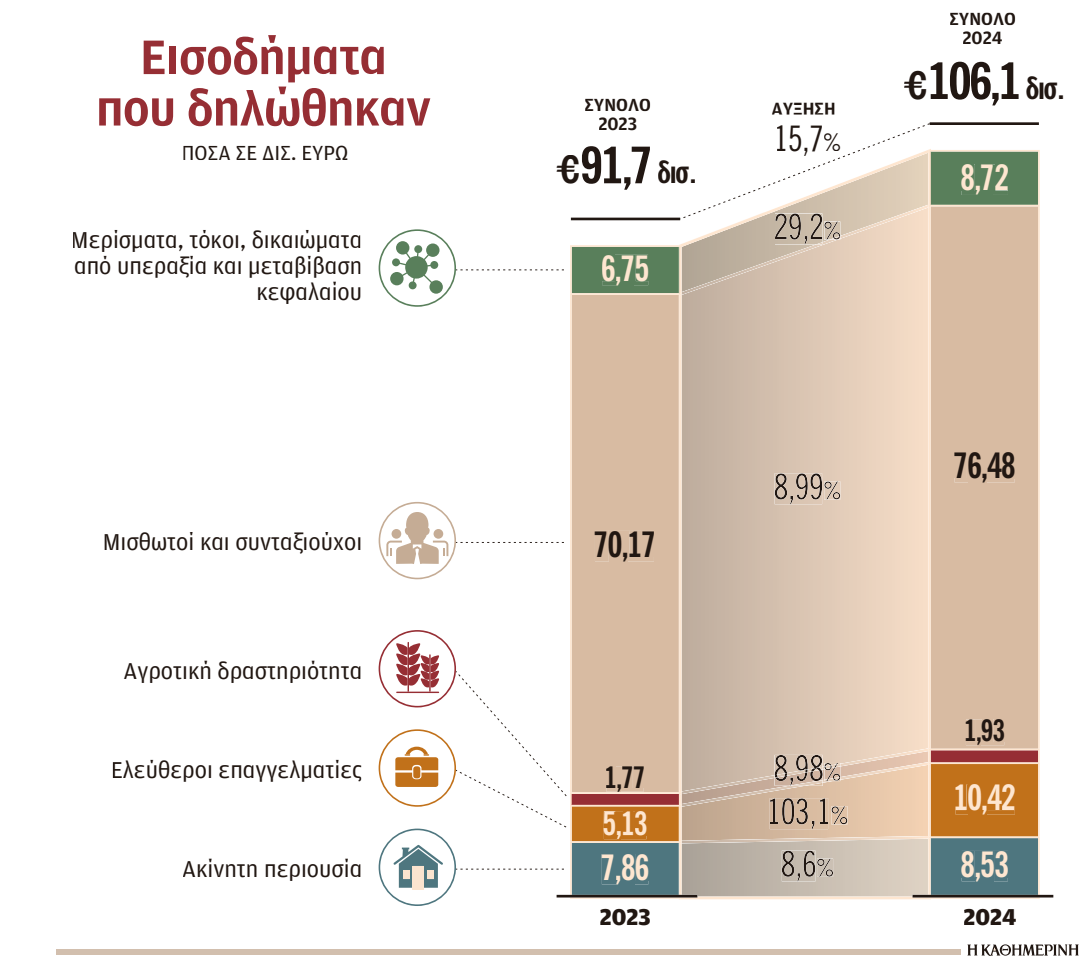
Παρακαλώ την προσοχή σας στις δύο τελευταίες προτάσεις. Καταναλώνουμε 60 δισεκατομμύρια ευρώ περισσότερα από όσα δηλώνουμε, και εντούτοις αυξάνονται οι καταθέσεις των νοικοκυριών. Πάει και το παραμύθι ότι **«τρώμε από τα έτοιμα»**.

Επανελημμένα έχω δηλώσει ότι διαθέτω ενοχλητική μνήμη. Στην προεκλογική περίοδο του 2023 όλη η αντιπολίτευση σύσσωμη ζητούσε αύξηση των φόρων. Πρωταγωνιστούσε το ΠΑΣΟΚ, που ήθελε να αυξηθεί η φορολογία των μερισμάτων. Ακριβώς την ίδια εποχή, στις 11 Ιουνίου 2023, δημοσίευσα στη στήλη αυτή ένα κείμενο με τίτλο **«Το φορολογικό σύστημα για πλιθίους - Επικore»**, από το οποίο σας μεταφέρω ορισμένα αποσπάσματα:

[...] - **Δύο κόμματα, ο Σύριζα και το ΠΑΣΟΚ, που δεν φαίνεται να έχουν πιθανότητες να κερδίσουν τις επόμενες εκλογές, διαγκωνίζονται προεκλογικά για το ποιος θα βάλει τους περισσότερους φόρους στους «πλουσίους»**. Η λέξη φόρος προεκλογικά είναι θανάσιμο αμάρτημα.

- **Ο Παναγιώτης Δουδωνής, νέο ανερχόμενο αστέρι του ΠΑΣΟΚ και γραμματέας Πολιτικού Σχεδιασμού, ξεκαθάρισε ότι «στόχος του ΠΑΣΟΚ μία πολιτική που δεν θα είναι ευχάριστη για 1.000-2.000 άτομα»**. [...] Και επειδή ως συνήθως οι πολιτικοί δεν τα πάνε καλά με την αριθμητική, ξέχασε να μας πει πόσο είναι το μέγιστο που μπορεί να εισπράξει κάποιος από τους 2.000 «πλουσίους». Και με την απειλή αυτού του μέτρου, οι 2.000 πλούσιοι την κοπάνησαν από τη χώρα, όπως ακριβώς έγινε στη Μεγάλη Βρετανία επί Εργατικών και χρειάστηκε η Thatcher για να σώσει τη χώρα.

- **«Πριν αλέκτορα φωνήσαι», ένας από τους πλέον καταξιωμένους και επιτυχημένους επιχειρηματίες της χώρας μας, ο Ευάγγελος Μυτιληναίος, κεραυνοβόλησε τους διασώτες των φόρων λέγοντας χωρίς περιστροφές: «Τώρα που ξεμπερδέψαμε από τα μνημόνια, να βρούμε κι άλλους φόρους; Αφήστε την οικονομία λίγο να αυγατίσει»**. Αλλά πήγε και ένα βήμα παραπάνω λέγοντας: **«Καλώς ή κακώς στο μυαλό του μέσου Έλληνα οι φόροι είναι συνδεδεμένοι με μνημόνια 10 ετών**. Αν ήμουν επικεφαλής κόμματος θα είχα βρει άλλη λέξη. Τη λέξη φόρο δεν θα την έλεγα καν». [...]».

Τα δηλωθέντα στην εφορία εισοδήματα το 2023 ήταν 80 δισ., η κατανάλωση 140 δισ. και ταυτόχρονα αυξάνονταν και οι αποταμιεύσεις.

Ευτυχώς για τον τόπο η κυβέρνηση ακολούθησε τη συμβουλή του Γιάννη Στουρνάρα. Παρά τις αντιδράσεις, από ταξιτζήδες και ελεύθερους επαγγελματίες, επέβαλε τη διασύνδεση των POS με τις ταμειακές μηχανές και την τεκμαρτή φορολογία των ελεύθερων επαγγελματιών. Τα μέτρα απέδωσαν. Παρακαλώ την προσοχή σας στο γράφημα που δημοσιεύθηκε στην «Κ» της 26ης Απριλίου 2025. **Τα δηλωθέντα εισοδήματα των ελεύθερων επαγγελματιών αυξήθηκαν κατά 103,1%**, αποδεικνύοντας ότι τα μέτρα της κυβέρνησης είναι δίκαια και επιπλέον αποδίδουν.

«Η αντικατάσταση των μετρητών από ηλεκτρονικές πληρωμές οδήγησε στην αποκάλυψη αδήλωτων συναλλαγών, ενισχύοντας άμεσα τα έσοδα ΦΠΑ –κατά τουλάχιστον 500 εκατομμύρια ευρώ– και, σε δεύτερο χρόνο, τα αναμενόμενα έσοδα από φόρο εισοδήματος για την επόμενη χρήση. Την υψηλότερη αύξηση στα βεβαιωθέντα ποσά ΦΠΑ καταγράφουν οι υπηρεσίες εστίασης (37,9%), τα ΤΑΞΙ (32,9%), τα καταλύματα (19,7%) και τα συνεργεία αυτοκινήτων (19,4%)».

Επιπλέον, όπως δήλωσε ο Κυριάκος Πιερρακάκης: «Η φορολογική ύλη αυξήθηκε κατά 22 δισεκατομμύρια ευρώ από το 2023 στο 2024, αυξάνοντας τον βεβαιωθέντα ΦΠΑ κατά 2,6 δισεκατομμύρια ευρώ. Χάρη σε αυτά τα επιπλέον έσοδα μπορούμε να στηρίξουμε πιο αποτελεσματικά την υγεία, την παιδεία, τις υποδομές, κάθε πτυχία της κοινής μας ζωής. Μέσω των συστημάτων ηλεκτρονικής τιμολόγησης και με τη διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα POS, η ΑΑΔΕ είναι πλέον σε θέση να παρακολουθεί σε πραγματικό χρό-

νο τη λειτουργία της οικονομίας. Το επόμενο μας στοιχείο είναι να επιπλοτίσουμε με νέα εργαλεία αυτή τη δυνατότητα».

Αυτά είναι τα βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση και όχι οι αυξήσεις φόρων και το κυνήγι των «πλουσίων», όπως θέλουν οι αριστεροί. Αλλά μια και θίξαμε το θέμα, θέλω να σας θυμίσω και μία άλλη στρέβλωση που τη χρωστάμε στη λαϊκιστική **κυβέρνηση Σαμαρά**. Μαζί με τα πολλά κακά που έχει κάνει αυτός ο άνθρωπος στον τόπο του, έκανε και κάτι ανεξήγητο. Αμφιβάλλω αν το θυμάστε. Στην κρίσιμη περίοδο 2012-2014, για κάποιο περίεργο λόγο, που εγώ με το περιορισμένο μυαλό που διαθέτω ποτέ δεν κατάλαβα, κατάργησε την έκπτωση που είχαμε στις ιατρικές δαπάνες. Αυτό ήταν το σάλπισμα για τη φοροδιαφυγή των γιατρών. Ο ασθενής δεν έχει απολύτως κανένα κίνητρο για να πάρει απόδειξη από γιατρό. Εχω συναντήσει εν συνεδίπτους γιατρούς, που χωρίς να ρωτήσουν σου δίνουν και τη σχετική απόδειξη, αλλά και

άλλους που δεν το κάνουν. Μόνο όταν η πληρωμή γίνεται με κάρτα, τότε συνοδεύεται πάντοτε με απόδειξη. Φυσικά, είναι εύλογη η ερώτηση: **«Γιατί δεν επαναφέρει το μέτρο η παρούσα κυβέρνηση»;** Γιατί δεν θέλει να αυτοκτονήσει. Το κακό έγινε με την παροχή, η οποία δεν περιορίστηκε στους γιατρούς, αλλά αν θυμάμαι καλά περιέλαβε και μηχανικούς και δικηγόρους. Μπορεί να κάνω και λάθος. Ας με διορθώσει κάποιος. Ποιος τολμά να την κόψει; Ας δώσεις στο παιδί το παιχνίδι του, άντε να το πάρεις πίσω!

Πάμε τώρα σε μια άλλη περίπτωση. Όταν ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε ότι τον Νοέμβριο θα δοθεί στα ευάλωτα νοικοκυριά ένα νοίκι μέχρι 800 ευρώ, έγινε ο κακός χαμός. Από όλα τα δημοσιεύματα που διάβασα, σας μεταφέρω μια παράγραφο από έναν έγκριτο δημοσιογράφο:

[...] **Δεν στέκει ούτε το επιχείρημα ότι καθώς το μέσο νοίκι που δηλώνεται σήμερα είναι μόλις 255 ευρώ, με το μέτρο αυτό θα δοθεί κίνητρο να δηλώνονται τα πραγματικά νοίκια**. Θεωρητικά θα συνέφερε τον ενοικιαστή κάτι τέτοιο, πρακτικά όμως υπάρχουν δύο προβλήματα. Η αναφορά ενός υψηλότερου ενοικίου στο συμβόλαιο μπορεί, πρώτον, να συγκρούεται με τα εισοδήματα που δηλώνει αυτός που τη πληρώνει. Και μπορεί, δεύτερον, να προκαλέσει αύξηση του ενοικίου, μετά τη λήξη του συμβολαίου φυσικά, αφού ο ιδιοκτήτης μπορεί να διεκδικήσει μερίδιο από την **κυβερνητική παροχή**. (ΤΑ ΝΕΑ 24/4/2025 «Αγιογραφίες»).

Τι να πρωτοθαυμάσει κανείς; «Ο κλέψας του κλέψαντος». Δηλαδή, ο ενοικιαστής κρύβει εισοδήματα και δέχεται να πληρώνει μέρος του ενοικίου του σε «μαύρα» και ο ιδιοκτήτης δηλώνει μέσο ενοίκιο 255 ευρώ, που σίγουρα κοροϊδεύει την εφορία. Το θέμα αυτό θέλει ριζική αντιμετώπιση. Δεν ισχυρίζομαι ότι έχω τη λύση, αλλά η πείρα έχει δείξει ότι όταν μια στρέβλωση εξορθολογίζεται, τότε όλοι ωφελούνται, εκτός από τους παραβιάτες.

Ιδού πεδίο δόξης λαμπρόν για τον εφευρετικό και αποτελεσματικό Κυριάκο Πιερρακάκη!

Ο κ. Ανδρέας Γ. Δρυμιώτης είναι σύμβουλος επιχειρήσεων.

Μαθήματα οικονομίας που ο Τραμπ δεν διδάχθηκε ποτέ

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΤΟΥΜΠΟΥ**

Ο καθηγητής Άνταμ Χέιλι Σαπίρο το 2023 δημοσίευσε ένα ιδιαίτερα σημαντικό άρθρο με τίτλο «Ανάλυση του πληθωρισμού με γνώμονα την προσφορά και τη ζήτηση» (Decomposing Supply and Demand Driven Inflation). Οι δύο αυτές συνιστώσες του πληθωρισμού αναδεικνύουν τόσο τις εγγενείς αδυναμίες της πολιτικής δασμών του Τραμπ όσο και τις επερχόμενες αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία των ΗΠΑ. Πιο συγκεκριμένα, οι δασμοί θα προκαλέσουν άνοδο του πληθωρισμού, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα: την επομένη της επιβολής των δασμών οι τιμές των εισαγόμενων προϊόντων, ιδιαίτερα από την Κίνα, θα είναι πολύ υψηλότερες, έχοντας ως λογικό επακόλουθο τη μείωση της ζήτησης. Έτσι ακριβώς διαμορφώνονται ασύμμετρες συνθήκες στην αγορά. Η συνιστώσα του πληθωρισμού προσφοράς διαμορφώνει τις υψηλότερες τιμές, ενώ η συνιστώσα του πληθωρισμού ζήτησης εξουδετερώνεται. Οι συνέπειες για τη νομισματική πολιτική των ΗΠΑ είναι επίσης προφανείς. Η πολιτική δασμών ουσιαστικά αφαιρεί ένα βασικό εργαλείο παρέμβασης στις κεντρικές τράπεζες. Όπως δήλωσε ο κεντρικός τραπεζίτης της Τζερόμι Πάουελ, «αυτό που (η κεντρική τράπεζα) μπορεί να ελέγ-

ξει είναι η ζήτηση, δεν μπορούν να επιπρεάσουν πραγματικά την προσφορά με τις πολιτικές μας», υποδηλώνοντας με απόλυτη σαφήνεια ότι ο επερχόμενος πληθωρισμός λόγω δασμών επί των εισαγόμενων προϊόντων «...εξαρτάται από παράγοντες που δεν ελέγχουμε». Πάνω σε αυτή τη λογική εδράζεται η εκτιμώμενη των πλέον έγκυρων σχολιαστών ότι οι πληθωριστικές πιέσεις θα αυξηθούν, η ύφεση είναι προ των πυλών, όπως και η δημοσιονομική αστάθεια. Για ένα σύστημα αγοράς όπου βασική προϋπόθεση ανάπτυξης είναι η σταθερότητα και η ασφαλής πρόβλεψη, η πολιτική Τραμπ φαντάζει ως τρομοκρατική ενέργεια χωρίς κάποια οικονομική λογική και στόχευση, όπως παρατηρεί ο Πολ Κρούγκμαν, αλλά με παράπλευρες απώλειες που είναι δύσκολο να εκτιμηθούν με ακρίβεια σε αυτή τη φάση. Ακόμη και η επίτευξη του απώτερου στόχου της πολιτικής Τραμπ, που είναι η ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής σε βάθος χρόνου, δεν θα επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Ο προστατευτισμός ακυρώνει τον ανταγωνισμό προερχόμενο από εισαγωγές ομοειδών προϊόντων, ανοίγοντας τον δρόμο για αύξηση των τιμών εγχώριων προϊόντων σε επίπεδα πολύ κοντά στις διεθνείς –υψηλότερες πλέον

λόγω των δασμών– τιμές. Επιπλέον, η πολιτική αυτή επιφέρει και άλλες επιμέρους αντιφάσεις που επιφέρουν και το ανάλογο κόστος. Πρώτον, το καθεστώς δασμών ευνοεί την κερδοσκοπία. Ήδη μεγάλες εταιρείες στην Αμερική, που εμπορεύονται από αυτοκίνητα μέχρι άλλα καταναλωτικά προϊόντα μικρότερης αξίας, «διαφημίζουν» την επερχόμενη αύξηση τιμών. Σε άλλες, δε, πε-

Ο επερχόμενος πληθωρισμός λόγω δασμών επί των εισαγόμενων προϊόντων «...εξαρτάται από παράγοντες που δεν ελέγχουμε», προειδοποιεί ο πρόεδρος της Fed.

ριπτώσεις ενισχύεται η αποθήκευση (hoarding) προϊόντων με στόχο να πωληθούν ακριβότερα στο μέλλον. Σε αυτές τις συνθήκες καταστρατηγούνται βασικές αρχές του υγιούς και ελεύθερου εμπορίου, και εισάγονται πρακτικές αισχροκέρδειας και χειραγώγησης της αγοράς. Είναι όντως παράδοξο για την πλέον ανεπτυγ-

μένη αγορά του κόσμου να δημιουργούνται τέτοια φαινόμενα, έστω και πρόσκαιρα.

Δεύτερον, εύλογα τίθεται το ερώτημα της διατήρησης της δημοσιονομικής σταθερότητας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο νέος πρόεδρος με την πολιτική δασμών έχει διαμορφώσει συνθήκες αβεβαιότητας, μειώσεων των καταναλωτικών δαπανών και κατ' επέκτασιν των δημοσίων εσόδων, την οποία δεν θα μπορεί να αντισταθμίσει η αναμενόμενη αύξηση των εσόδων από δασμούς. Είναι απορίας άξιον πώς οι συνθήκες αυτές συνάδουν με την επιθυμία του Τραμπ για άμεση και δραστική μείωση των φορολογικών συντελεστών. Οι πρώτες αντιδράσεις έχουν ήδη καταγραφεί με τη χρηματιστηριακή αστάθεια, τη φυγή κεφαλαίων, τη διακύμανση των αποδόσεων των αμερικανικών ομολόγων και τη διακύμανση της ισοτιμίας του αμερικανικού δολαρίου. Αν μη τι άλλο, η συνέχιση της πολιτικής Τραμπ θα οδηγήσει στη διατήρηση ή στην ανάγκη αύξησης των φορολογικών επιβαρύνσεων, ειδικά λόγω του δημοσιονομικού έλλειμμα και το δημόσιο χρέος θα αυξηθούν έτι περαιτέρω. Πολλοί προβλέπουν ότι σύντομα ο νέος πρόεδρος θα βρεθεί στον πυρηνικό πολέμο που έχει ο

ίδιος εξαπολύσει, χωρίς δημοσιονομικό αντίδοτο στην κρίση που δημιουργήσει.

Τρίτον, δεν είναι υπερβολικό να ισχυριστούμε ότι σε ένα εδραιωμένο παιχνίδι παγκόσμιας εμπορίας που ανέρχεται σε 33 τρις. δολ. (2024), δηλαδή στο 33% περίπου του παγκόσμιου ΑΕΠ, ο παίκτης που συμμετέχει με 5,4 τρις. δολ., δηλαδή η Αμερική, είναι πολύ σημαντικός, αλλά όχι ικανός να ανατρέψει μακροπρόθεσμα την παγκόσμια εμπορική ισορροπία. Μπορεί να επιφέρει ρωγμές και κρίσεις, αλλά όταν οι αντίπαλες οικονομίες, που είναι πολλαπλάσιες σε μέγεθος, αντιδράσουν συντονισμένα και με διάρκεια, θα κερδίσουν τον εμπορικό πόλεμο. Οι αντοχές των πολλών είναι πολύ μεγαλύτερες από την αντοχή του ενός. Ήδη διαμορφώνονται συνθήκες εμπορικής αλληλεγγύης μεταξύ των οικονομιών που πλήττονται, με ηγέτιδα δύναμη την Κίνα, που συσπειρώνονται απέναντι στην Αμερική. Αυτό που παρέλειψαν να αξιολογήσουν οι εμπνευστές της πολιτικής των δασμών είναι ότι η πολιτική αντιποίνων που υιοθετήθηκε από τις άλλες οικονομίες στοχεύει μόνο την Αμερική, διατηρώντας το εμπορικό καθεστώς μεταξύ τους ανεπιπρόσβλητο. Ο κοινός κίνδυνος ενώ-

νει, έστω και για όσο διάστημα ο κίνδυνος υφίσταται.

Τέλος, ο τίτλος του άρθρου μοιάζει ειρωνικός, αλλά δεν είναι. Τουλάχιστον δεν ήταν αυτός ο σκοπός. Όπως έλεγε και ο Τζον Μένιαντ Κέινς, «η δυσκολία δεν έγκειται τόσο στην ανάπτυξη νέων ιδεών, όσο στην απόδραση από τις παλιές». Η πολιτική δασμών, που κάποτε εξυπρέτησε τους στόχους και τις επιδιώξεις μεμονωμένων εμπορικών ανταγωνιστών, δεν μπορεί και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται σε μια απόλυτα παγκοσμιοποιημένη οικονομία, ανεξάρτητα από τις όποιες ατέλειες τη χαρακτηρίζουν. Οι ατέλειες επιβάλλεται να διορθωθούν εντός του πλαισίου όπου δημιουργήθηκαν, διότι οι αιτίες τους είναι βαθιά ριζωμένες σε επενδυτικές, παραγωγικές και εμπορικές πρακτικές που για δεκαετίες εξυπηρετούσαν όλους τους εμπλεκόμενους. Μεμονωμένες, βίαιες και ακραίες αντιδράσεις όπως αυτές των δασμών επαναφέρουν παλιές ιδέες που δεν μπορούν ούτε να ανταποκριθούν ούτε να διορθώσουν τις όποιες αδυναμίες των νέων εμπορικών συνθηκών.

Ο κ. Γιώργος Στούμπος διετέλεσε καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας και στέλεχος της Τράπεζας της Ελλάδος.

Ραγδαία αποκλιμάκωση δημοσίου χρέους έως το 2031

Προχωράει το σχέδιο των πρόωρων αποπληρωμών δανείων ύψους 31,6 δισ.

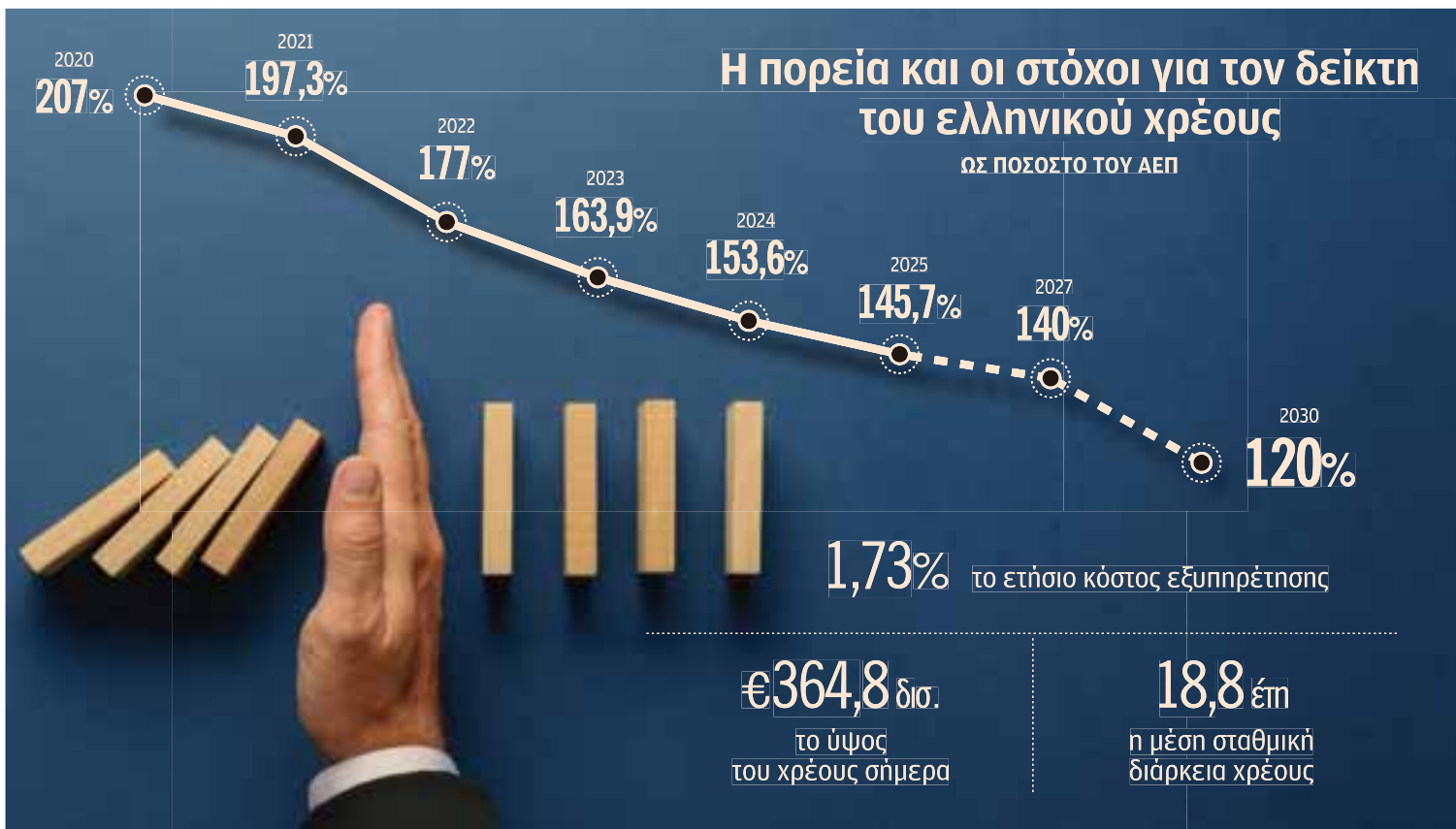
Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Σημαντικό μήνυμα προς τις αγορές και τους οίκους αξιολόγησης έστειλε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κυριάκος Πιερρακάκης, επισημαίνοντας πως η Ελλάδα από το 2029 δεν θα είναι πλέον η πιο υπερχρεωμένη χώρα στην Ευρώπη, χάρη στη ραγδαία αποκλιμάκωση που θα συνεχίσει να καταγράφει το δημόσιο χρέος, με ώθηση και από το σχέδιο της κυβέρνησης για την πρόωρη αποπληρωμή πιο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, ο υπουργός έβαλε και επίσημα τέλος στη συζήτηση του «τι θα γίνει μετά το 2032» με το χρέος, όταν και ξεκινάει η πληρωμή των τόκων του δεύτερου μνημονίου.

«Το υπέρογκο δημόσιο χρέος, το οποίο υπονόμεισε την εθνική μας κυριαρχία και την κοινωνική συνοχή, πλέον αποκλιμακώνεται ραγδαία», σημείωσε ο κ. Πιερρακάκης μετά την επίσκεψη που πραγματοποίησε την Τετάρτη στον Οργανισμό Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, όπου και συναντήθηκε με τον γενικό διευθυντή του ΟΔΔΗΧ Δημήτρη Τσάκωνα και στελέχη του οργανισμού. «Με την πλήρη απο-

πληρωμή των δανείων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, με την πρόωρη αποπληρωμή του πρώτου, ακριβού μνημονίου, με τέτοιου τύπου ενέργειες, πλέον απονευρώνουμε, απομειώνουμε έναν κίνδυνο ο οποίος υπήρχε. Και ποιος ήταν αυτός; Από το 2032 και μετά να πιεστεί η χώρα ως προς την αποπληρωμή του χρέους, λόγω αυξημένου κόστους εξυπηρέτησης. Ο κίνδυνος αυτός δεν υπάρχει πια», τόνισε ο υπουργός.

Όπως είχε προαναγγείλει πρόσφατα ο κ. Πιερρακάκης, ένα σημαντικό μέρος του ελληνικού χρέους –ύψους περίπου 31,6 δισ. ευρώ– θα αποπληρωθεί έως το 2031, δηλαδή δέκα χρόνια νωρίτερα από την αρχική λήξη του. Αυτό το ποσό αφορά το υπόλοιπο των δανείων (GLF) συνολικού ύψους 52,9 δισ. ευρώ που δόθηκαν στη χώρα μας από 14 χώρες της Ευρωζώνης στο πλαίσιο του πρώτου προγράμματος διάσωσης τον Μάιο του 2010, το οποίο περιλάμβανε και δάνεια ύψους 20,1 δισ. ευρώ από το ΔΝΤ, που η Ελλάδα εξόφλησε πλήρως πριν από τη λήξη τους, το 2022. Οι δόσεις των GLF επεκτείνονται έως και το 2041 και η κάθε δόση είναι ύψους 2,645 δισ. ευρώ (πλην των

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Ελλάδα από το 2029 δεν θα είναι πλέον η πιο υπερχρεωμένη χώρα στην Ευρώπη, τονίζει ο κ. Πιερρακάκης.

δύο τελευταίων, που είναι 1,939 δισ. ευρώ το 2040 και 571 εκατ. ευρώ το 2041). Η φετινή δόση μαζί με αυτές των επόμενων τριών ετών (2026-2028) έχουν ήδη προπληρωθεί από το 2023 και το 2024, ενώ οι πρόωρες πληρωμές ξεκίνησαν το 2022.

«Το να μειώνει κανείς το χρέος του σημαίνει περισσότερες οικονομικές ευκαιρίες για τη χώρα. Σημαίνει να μπορείς να αναπτύσσεται καλύτερα και να έχεις μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στα

μάτια των αγορών. Αυτή είναι μια πολύ σημαντική κατάκτηση», επισήμανε ο κ. Πιερρακάκης εξαίροντας τον ΟΔΔΗΧ και τον κ. Τσάκωνα για τη σημαντική συμβολή τους σε αυτό.

Την αρχή του σχεδίου της αποπληρωμής των 31,6 δισ. ευρώ πολύ νωρίτερα από τη λήξη τους είχε ανακοινώσει ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης σε συνέδριο του Bloomberg τον Νοέμβριο του 2024. Όπως είχε πει, το 2025 θα αποπληρωθούν πρόωρα τουλάχιστον 5,3 δισ. ευρώ τα οποία θα καλύπτουν, αναλογικά (pro rata), μέρος των συνολικών δόσεων των δανείων GLF που αφορούν το διάστημα 2033 έως και 2041.

Στόχος είναι, όπως έχει γράψει η «Κ», από φέτος και στα επόμενα έξι χρόνια (έως το 2031), με ανάλογες κινήσεις, να έχουν εξοφλη-

θεί πλήρως αυτά τα δάνεια, αντί του αρχικού πλάνου για εξόφληση το 2041.

Ετσι, με «όπλο» τα ταμειακά διαθέσιμα τα οποία αυτή τη στιγμή ξεπερνούν τα 44 δισ. ευρώ, ξεκινώντας τον προσεχή Δεκέμβριο, θα αποπληρώνεται πρόωρα το πολύ μακροπρόθεσμο χρέος της Ελλάδας, και φυσικά το διάστημα του οποίου οι δόσεις έχει επιλεγεί να προεξοφληθούν (2033-2041) δεν είναι καθόλου τυχαίο. Όπως έχουν αναφέρει πηγές στην «Κ», στόχος είναι να δοθεί ένα μήνυμα ότι η Ελλάδα, όχι μόνο στο κοντινό μέλλον αλλά και στο μακρινό, μετά το 2032, διαβεβαιώνει ότι θα ικανοποιήσει τις υποχρεώσεις της, δείχνοντας απτό τρόπο πως ήδη λαμβάνει μέτρα ώστε η ομαλότητα στην οποία είχε επιστρέψει να διατηρηθεί. Αξίζει να σημειωθεί πά-

ντως ότι, βάσει των αποφάσεων του Eurogroup του Μαΐου 2018, η Ελλάδα έχει εξασφαλίσει την πιθανότητα επιπλέον στήριξης από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς στην περίπτωση που έως το 2032 προκύψει παγκόσμια κρίση ή γεγονός ανωτέρας βίας που θα μπορούσε να πλήξει τη βιωσιμότητα του χρέους χωρίς δική της υπαιτιότητα. Με άλλα λόγια, η χώρα μας έχει διασφαλίσει μια παροχή εγγύησης προς αυτήν αναφορικά με τη βιωσιμότητα του χρέους της για τη μετά το 2032 εποχή.

Πάντως, έως τώρα και παρά τα πολλαπλά σοκ των τελευταίων ετών –πανδημία, ενεργειακή κρίση, γεωπολιτικές εντάσεις– το ελληνικό δημόσιο χρέος παρέμεινε σε βιώσιμη τροχιά, χωρίς να φαίνεται απαραίτητη σήμερα η παροχή επιπλέον μέτρων το 2032.

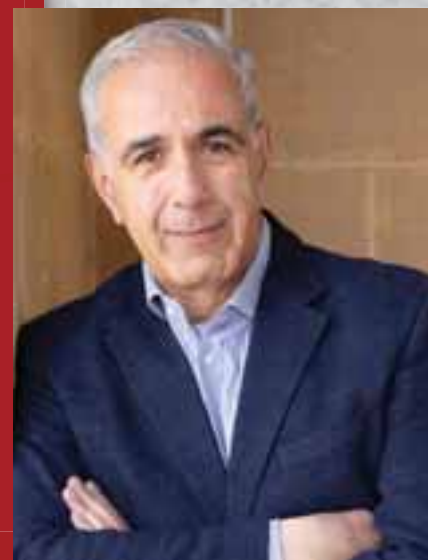
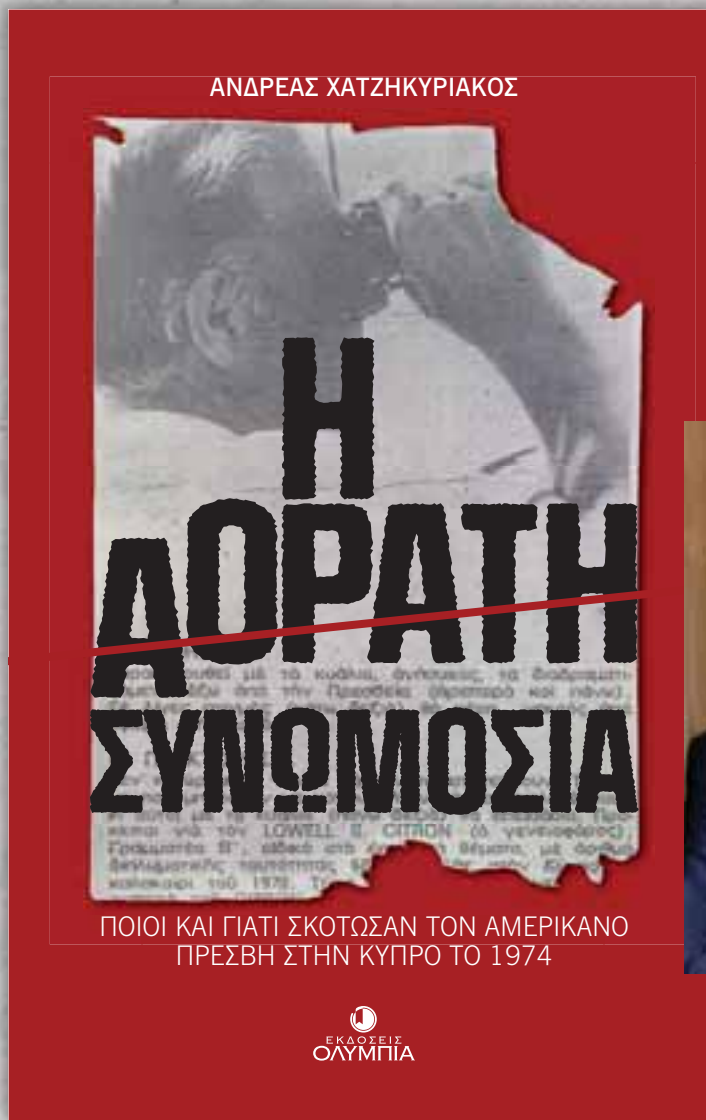
ΤΟ ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ

Η ΑΟΡΑΤΗ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ

Μια ιστορική έρευνα που αποκαλύπτει τη συνωμοσία που «γεννήθηκε» στις στάχτες της καταστροφής του 1974.

ΤΙ ΕΠΙΔΙΩΚΑΝ ΟΙ ΣΥΝΩΜΟΤΕΣ ΠΟΥ ΚΡΥΒΟΝΤΑΝ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ ΠΡΕΣΒΗ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΟΛΥΜΠΙΑ

Το βιβλίο είναι διαθέσιμο στα βιβλιοπωλεία και στην πλατφόρμα Fetch

fetch

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο ρόλος των νέων τεχνολογιών στις αμυντικές δαπάνες

Του ΤΖΟΤΖ ΧΕΪ / REUTERS

Αντιμέτωπες με το ενδεχόμενο μιας στρατιωτικής απόσυρσης των ΗΠΑ από την αυλή τους και μιας νέας απειλής από τη Ρωσία, ευρωπαϊκές χώρες όπως η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο σχεδιάζουν την αύξηση των αμυντικών τους δαπανών πάνω από το 3% του ΑΕΠ. Ωστόσο, εκτός αν το μπλοκ θέλει να καταλήξει σε μια Γραμμή Μαζινό του 21ου αιώνα –την εξαιρετικά δαπανηρή οχύρωση των συνόρων της Γαλλίας, την οποία ο γερμανικός στρατός απλώς παρέκαμψε στην αρχή του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου–, πρέπει να κατευθύνει δισεκατομμύρια ευρώ στην αμυντική τεχνολογία και την καινοτομία.

Από τα 1,5 τρις. δολάρια που δαπάνησαν πέρυσι για την άμυνα τα μέλη του ΝΑΤΟ, η κάθε χώρα δαπάνησε κατά μέσον όρο τα δύο πέμπτα για μισθούς και συντάξεις στρατιωτών, περίπου το ένα τρίτο για τη συντήρηση

κρανίας να αποκρούει τις ρωσικές δυνάμεις δείχνει ότι ο πόλεμος έχει αλλάξει. Τα δύο τρίτα της καταστροφής ρωσικών αρμάτων μάχης πέρυσι προκλήθηκαν από drones. Αυτά ποικίλουν, από εκδόσεις των 100.000 δολαρίων που μπορούν να διανύσουν 100 χιλιόμετρα, έως μοντέλα πολύ μικρότερης εμβέλειας που στοικίζουν μόλις 500 δολάρια. Η επιτυχία τους πηγάζει εν μέρει από τη σχετική έλλειψη παραδοσιακού υλικού στην Ουκρανία και τη μεγαλύτερη ευπάθεια των ρωσικών αρμάτων μάχης σε τέτοιες επιθέσεις. Ακόμη κι έτσι, είναι σημαντικό για τον επανεξοπλισμό της Ευρώπης αν ένα UAV αξίας 35.000 δολαρίων μπορεί να εξουδετερώσει ένα ρωσικό άρμα μάχης αξίας 5 εκατ. δολαρίων. Η ίδια αρχή ισχύει και για τη χρήση της τεχνολογίας και των συστημάτων λογισμικού γενικότερα.

Ομολογουμένως, όμως, η Ευρώπη δεν θα ήταν σοφό να επενδύσει ολοκληρωτικά στα drones, τα οποία θα μπορούσαν να ξεπεραστούν από νεότερες τεχνολογίες. Εξίσου σημαντική με τα επιπλέον χρήματα για την έρευνα, ωστόσο, είναι η αλλαγή νοοτροπίας. Η προμήθεια στρατιωτικών μέσων είναι συχνά μια αργή, πολυετής συμβατική διαδικασία, που παρέχει έναν σχετικά μικρό αριθμό ακριβών πολεμικών μηχανημάτων. Η Ουκρανία έχει δείξει ότι μια ταχύτερη, πιο αποτελεσματική και πιο τεχνολογικά επικεντρωμένη προσέγγιση μπορεί να είναι πιο προσαρμοστική στις ανάγκες των πρώτης γραμμής. Ένας τρόπος για να μιμηθούν αυτό το μοντέλο τα ευρωπαϊκά υπουργεία άμυνας θα ήταν να διεξάγουν ad hoc διαγωνισμούς.

Θα μπορούσαν να προσκαλέσουν εταιρείες, ανάμεσά τους νεοφυείς, για να σχεδιάσουν νέους τύπους υλικού για νέες ανάγκες, με δέλεαρ δεκάδες εκατομμύρια ευρώ σε μετρητά και μια ευκαιρία για μεγαλύτερα συμβόλαια. Αυτό θα βοηθούσε στην αντιστάθμιση του status quo, που επικρατεί και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, όπου οι τεράστιες αμυντικές εταιρείες έχουν οικονομικά κίνητρα να επικεντρωθούν σε επικερδείς και μακροχρόνιες συμβάσεις και συντήρηση, αντί να επανοικονομούν νέο εξοπλισμό.

Η ανάγκη για αύξηση των κονδυλίων σε έρευνα και ανάπτυξη στην Ευρώπη.

του στρατιωτικού εξοπλισμού και περίπου το ίδιο ποσό για νέα όπλα και εξοπλισμό. Η έρευνα και η ανάπτυξη δεν ήταν στις προτεραιότητές τους. Το 2023 οι ΗΠΑ δαπάνησαν περίπου το 15% του στρατιωτικού προϋπολογισμού τους, ύψους 916 δισ. δολαρίων, σε έρευνα και ανάπτυξη (R&D), σε σύγκριση με μόλις 4% για τα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Η περιοχή ομολογουμένως έχει μεγάλο απόθεμα παραδοσιακού υλικού, έπειτα από δεκαετίες υποεπένδυσης μετά τον Ψυχρό Πόλεμο. Εάν ο Ντόναλντ Τραμπ έδινε εντολή στο Γ΄ Σώμα Στρατού των ΗΠΑ να μη στηρίξει την Ευρώπη, το μπλοκ θα χρειαζόταν επιπλέον 1.400 άρματα μάχης, 2.000 οχήματα μάχης πεζικού, 700 οβιδοβόλα και 300.000 στρατιώτες για την αποτροπή της Ρωσίας, εκτιμούν αναλυτές του Bruegel. Δεν είναι τυχαίο που πέρυσι σχεδόν όλα τα μέλη δαπάνησαν τουλάχιστον το 20% που συνηθιστά το ΝΑΤΟ για δαπάνες σε νέο εξοπλισμό, ένα μεγάλο βήμα σε σχέση με μια δεκαετία πριν.

Ωστόσο, η ικανότητα της Ου-

Νέα επίθεση Τραμπ κατά Πάουελ μετά τον «πάγο» FED στα επιτόκια

Ο Αμερικανός πρόεδρος αμφισβητεί τους κινδύνους για τον πληθωρισμό

Λεκτική επίθεση εναντίον του επικεφαλής της Fed Τζερόμ Πάουελ εξαπέλυσε για άλλη μια φορά ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ, μετά την απόφαση της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ να διατηρήσει αμετάβλητα τα επιτόκια λόγω της οικονομικής αβεβαιότητας που έχουν προκαλέσει οι δασμοί.

Ο Τραμπ είπε σε ανάρτησή του στο Truth Social: «Ο “πολύ αργά” Τζερόμ Πάουελ είναι ένας κληίος, που δεν έχει ιδέα. Πέραν αυτού, τον συμπαθώ πολύ! Το πετρέλαιο και η ενέργεια έχουν πέσει πολύ, σχεδόν όλα τα κόστη (τροφήμα και αυγά) έχουν πέσει, ουσιαστικά καθόλου πληθωρισμός. Χρήματα δασμών ρέουν στις ΗΠΑ – Το άκρως αντίθετο του “πολύ αργά”. Καλή διασκέδαση!».

Η Fed διατήρησε την Τετάρτη αμετάβλητα τα επιτόκια, όπως αναμενόταν ευρέως, προειδοποιώντας ότι οι κίνδυνοι τόσο για τον πληθωρισμό όσο και για την ανεργία έχουν αυξηθεί, επισκιάζοντας περαιτέρω τις προοπτικές για την οικονομία.

Η οικονομία, ωστόσο, συνεχίζει να αναπτύσσεται με σταθερό ρυθμό, αναφερόταν στο ανακοινωθέν της Fed, αποδίδοντας τη συρρίκνωση του πρώτου τριμήνου στο ρεκόρ των εισαγωγών, καθώς επιχειρήσεις και νοικοκυριά έσπευσαν να αγοράσουν αγαθά για να προλάβουν τους δασμούς. Επίσης, η αγορά εργασίας παραμένει ισχυρή και ο πληθωρισμός εξακολουθεί να είναι υψηλότερος, σύμφωνα με το ανακοινωθέν, επαναλαμβανόμενες ουσιαστικά τη λεκτική της προηγούμενης ανακοίνωσης.

Το ανακοινωθέν της Τετάρτης, πάντως, υπογράμιζε τους αναδυόμενους κινδύνους που θα μπορούσαν να καταστήσουν πιο δύσκολες τις επιλογές της Fed τους επόμενους μήνες. «Η αβεβαιότητα ως προς τις οικονομικές προοπτικές έχει αυξηθεί ακόμη περισσότερο», σημείωνε η Fed, η οποία αποφάσισε να διατηρήσει τα επιτόκια αμετάβλητα στο σημερινό εύρος 4,25% έως 4,5%. Η απόφαση ήταν ομόφωνη.

«Η νομισματική επιτροπή παρακολουθεί τους κινδύνους και στις δύο πλευρές της διπλής εντολής της και κρίνει ότι οι κίνδυνοι για αύξηση της ανεργίας και υψηλότερο πληθωρισμό έχουν πολλαπλασιαστεί», ανέ-

Ο Τραμπ με ανάρτησή του στο Truth Social επιτέθηκε στον Τζερόμ Πάουελ, σημειώνοντας: «Ο “πολύ αργά” είναι ένας κληίος, που δεν έχει ιδέα. Πέραν αυτού, τον συμπαθώ πολύ».

Σε γραμμή FED Νορβηγία και Σουηδία

Η κεντρική τράπεζα της Νορβηγίας άφησε αμετάβλητο το κόστος δανεισμού για 11η συνεχή συνεδρίαση και επανέλαβε το σχέδιό της να αρχίσει τη χαλάρωση αργότερα φέτος. Ομοίως, στη γειτονική Σουηδία, η Riksbank τήρησε στάση αναμονής, αλλάζοντας παράλληλα τις εκτιμήσεις της για πιθανή περαιτέρω χαλάρωση εν ευνόητων χρόνων. Οι αξιωματούχοι της κεντρικής τράπεζας της Σουηδίας άφησαν το επιτόκιο αναφοράς τους στο χαμηλό επίπεδο δύο ετών, στο 2,25%, όπως ανέμεναν σχεδόν όλοι οι οικονομολόγοι που συμμετείχαν στην έρευνα του Bloomberg. Η Norges Bank διατήρησε την Πέμπτη το επιτόκιο καταθέσεων στο 4,5%, το υψηλότερο των τελευταίων 16 και πλέον ετών, επιβεβαιώνοντας τις προβλέψεις σχεδόν όλων των οικονομολόγων που συμμετείχαν στην έρευνα του Bloomberg. Στην ανακοίνωσή της επανέλαβε ότι το κόστος δανεισμού θα μειωθεί «κατά τη διάρκεια του 2025».

Η αβεβαιότητα ως προς τις οικονομικές προοπτικές έχει αυξηθεί ακόμη περισσότερο, σημειώνει η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ.

φέρει το ανακοινωθέν. Από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, η Τράπεζα της Αγγλίας επιβεβαίωσε τις εκτιμήσεις των αναλυτών και προχώρησε σε μείωση του επιτοκίου αναφοράς κατά 25 μονάδες βάσης, στο 4,25%, προκειμένου να τονώσει την ανάπτυξη εν μέσω της αβεβαιότητας σχετικά με τις συνέπειες των δασμών του Αμερικανού προέδρου.

Ωστόσο, η απόφαση δεν ήταν ομόφωνη, καθώς η Επιτροπή

Νομισματικής Πολιτικής ψήφισε με ψήφους 5-4 υπέρ της απόφασης για μείωση των επιτοκίων κατά 25 μονάδες βάσης. Δύο μέλη ήθελαν μεγαλύτερη μείωση και δύο επιθυμούσαν παύση.

Η επιβράδυνση των αυξήσεων των τιμών, με τον πληθωρισμό να υποχωρεί στο 2,6% σε ετήσια βάση τον Μάρτιο (από 2,8% τον προηγούμενο μήνα), έδωσε το περιθώριο στην BoE να προχωρήσει σε χαλάρωση. Ο διοικητής Αντριου Μπέιλι δήλωσε ότι η χαλάρωση των πληθωριστικών πιέσεων ήταν αυτή που επέτρεψε τη μείωση των επιτοκίων.

Η Επιτροπή διατήρησε την πρόβλεψή της ότι η χαλάρωση θα πρέπει να συνεχίσει να είναι «σταδιακή και προσεκτική» υπό το πρίσμα της αστάθειας στην παγκόσμια οικονομία που προκαλείται από τους σαρωτικούς δασμούς.

Η απόφαση διακρίνεται από έναν πιο αυστηρό τόνο σε σχέση με τις προβλέψεις. Αμέσως μετά η λίρα σημείωσε ράλι έναντι του ευρώ, καθώς οι traders περιόρισαν τα στοιχήματα σχετικά με την περαιτέρω χαλάρωση.

Επέκταση στο Αμπου Ντάμπι για την Disney

Αποτελεί το έβδομο θεματικό πάρκο στο χαρτοφυλάκιο της εταιρείας και αναμένεται να εγκαινιαστεί έως το 2030

Ο Μίκυ Μάους... φτιάχνει βαλίτσες για τη Μέση Ανατολή. Η Walt Disney ανακοίνωσε ότι κατέληξε σε συμφωνία με τον όμιλο Miral, έναν βραχίονα της κυβερνήσεως του Αμπου Ντάμπι, με στόχο την κατασκευή ενός θεματικού πάρκου στον Περσικό Κόλπο. Το Disneyland Abu Dhabi, το έβδομο πάρκο ψυχαγωγίας στο παγκόσμιο χαρτοφυλάκιο της Disney, θα διαθέτει κάστρο και εκσυγχρονισμένες εκδοχές ορισμένων κλασικών παιχνιδιών της Disney, μαζί με νέα αξιοθέατα προσαρμοσμένα στο κλίμα και στην τοπική κουλτούρα.

Τα «μαγικά βασίλεια» της Disney ήταν αναμφισβήτητο ο σημαντικότερος μοχλός οικονομικής ανάπτυξης, αντιπροσωπεύοντας το 59% των λειτουργικών εσόδων της κατά το οικονομικό έτος 2024, καθώς ο ανταγωνισμός από το streaming αυξάνεται. Και ενώ η επισκεψιμότητα των εγχώριων πάρκων μειώθηκε ελαφρώς πέρυσι, η Disney ανέφερε χθες ότι η επισκεψιμότητα

των πάρκων στις ΗΠΑ αυξήθηκε ξανά, όπως και τα έσοδά της κατά το πρώτο τρίμηνο. Αν και η εταιρεία βλέπει δυνατότητες στα διεθνή θέρετρα της, η Κίνα αποτελεί πλέον σημείο καμπής εν μέσω και του εμπορικού πολέμου: η επισκεψιμότητα των πάρκων στη Σαγκάι και στο Χονγκ Κονγκ μειώθηκε, συμπαρασύροντας τις διεθνείς πωλήσεις πάρκων κατά το πρώτο τρίμηνο.

Ο όμιλος Miral θα αναπτύξει, θα κατασκευάσει και θα λειτουργήσει πλήρως το θέρετρο, με την Disney Imagineers να ηγείται του δημιουργικού σχεδιασμού και της επιχειρησιακής επιτελείας, όπως ανακοινώθηκε.

«Κάθε φορά που ανοίγουμε μια νέα επιχείρηση ή ένα θεματικό πάρκο... είναι πραγματικά σημαντικό να μην παίρνουμε απλώς ένα θεματικό πάρκο που μπορεί να υπάρχει κάπου αλλού και να το τοποθετούμε στη νέα περιοχή», δήλωσε ο Τζος Ντ' Αμάρο, πρόεδρος της Disney Experiences, στο CNN. Κάθε πάρκο στον σχε-

διασμό του, στο φαγητό του και στις εμπειρίες που προσφέρει, θα πρέπει να αντικατοπτρίζει πλήρως κάθε συγκεκριμένη τοποθεσία, πρόσθεσε. «Και έτσι εδώ, στο Αμπου Ντάμπι, θέλουμε το ίδιο πράγμα».

Η επένδυση γίνεται σε μια εποχή που τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα έχουν εξελιχθεί σε δημοφιλή τουριστικό προορισμό και αναζητούν τρόπους να απεξαρτηθούν από το πετρέλαιο.

Η Disney και ο Miral αρνήθηκαν να δώσουν λεπτομέρειες για την έκταση, τον προϋπολογισμό ή το χρονοδιάγραμμα του πάρκου, εκτός από το ότι θα είναι ένα ακίνητο πλήρους κλίμακας, εφάμιλλο με τα άλλα πάρκα «κά-

στρων» της Disney. Τα εγκαίνια προανατολίζονται προς το 2030, σύμφωνα με τον αμερικανικό Τύπο, ενώ τα νέα θεματικά πάρκα αυτής της κλίμακας κοστίζουν συνήθως 5 δισ. δολάρια ή περισσότερο, σημειώνει το CNN.

Οι Αραβες ηγέτες «φλερτάρουν» εδώ και καιρό την Disney, η οποία επέκτεινε την επιχείρησή της με θεματικά πάρκα στην Ιαπωνία το 1983, στη Γαλλία το 1992, στο Χονγκ Κονγκ το 2005 και στην ηπειρωτική Κίνα το 2016. Η επένδυση γίνεται σε μια εποχή που τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα έχουν εξελιχθεί σε δημοφιλή τουριστικό προορισμό και αναζητούν τρόπους να απεξαρτηθούν από το πετρέλαιο. Το Αμπου Ντάμπι ειδικότερα προσηύκυνε περίπου 24 εκατ. επενδύσεις το 2023, σύμφωνα με κυβερνητικά στοιχεία. Ο πρόεδρος της χώρας, σείχης Μοχάμεντ μπιν Ζαγιέντ Αλ Ναχιάν, έχει θέσει ως στόχο την προσέλκυση 39 εκατ. επισκεπτών ετησίως στο Αμπου Ντάμπι έως το 2030.

Τα «μαγικά βασίλεια» της Disney ήταν αναμφισβήτητο ο σημαντικότερος μοχλός οικονομικής ανάπτυξης, αντιπροσωπεύοντας το 59% των λειτουργικών εσόδων της κατά το οικονομικό έτος 2024, καθώς ο ανταγωνισμός από το streaming αυξάνεται.

Αντίμετρα 95 δισ. στους δασμούς Τραμπ ετοιμάζει η Κομισιόν

Στη λίστα 2.000 αμερικανικά προϊόντα, από αεροσκάφη μέχρι χημικά και τρόφιμα

Της ανταποκρίτριάς μας
στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Τρίαντα μέρες μετράει πλέον η «παύση» των δασμών που κήρυξε στις 9 Απριλίου ο Αμερικανός πρόεδρος και καμία πρόοδος δεν έχει σημειωθεί στις εμπορικές διαπραγματεύσεις μεταξύ Βρυξελλών και Ουάσιγκτον.

Σε αντίθεση μάλιστα με το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν βλέπει ούτε καν πρόθεση εκ μέρους των ΗΠΑ θετικής προσέγγισης ή αναζήτησης συμφωνίας στο πλαίσιο της 90ήμερης ιδιότυπης «εκεχειρίας», προκειμένου να αποφευχθεί ο εμπορικός πόλεμος μεταξύ των δύο πλευρών του Ατλαντικού. Και γι' αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σκληραίνει πλέον τη θέση της προχωρώντας σε δύο αποφασιστικές κινήσεις: εκκίνηση διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης επί «πακέτου» αντιμέτρων έναντι των ΗΠΑ, συνολικού ύψους 95 δισ. ευρώ και προσφυγή στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου με καταγγελία των «ανταποδοτικών» δασμών του Τραμπ.

Η λίστα που παρουσίασε η Κομισιόν αφορά περίπου 2.000 προϊόντα, ενώ οι δασμολογικοί «στόχοι» της αναμένεται να πληθύνουν τον τομέα των αεροσκαφών και κυρίως την Boeing.

Επίσης περιλαμβάνονται και άλλες κατηγορίες εξαγωγών, όπως χημικά, ηλεκτρικοί εξοπλισμοί, όπως φωτογραφικές μηχανές, προϊόντα που σχετίζονται με την υγεία (όχι φαρμακευτικά) και ορισμένα τρόφιμα, όπως γλυκοπατάτες και ξηροί καρποί.

Οι Βρυξέλλες ξεκινούν πάντως διαβούλευση και με εμπλεκόμενους φορείς αλλά και κράτη-μέλη για πιθανές δικαστικές διαφορές εναντίον των ΗΠΑ σχετικά με τους αμοιβαίους δασμούς ύψους 20% που ανακοίνωσε ο Τραμπ τον περασμένο μήνα.

Ο αρμόδιος επίτροπος Μάρος Σέφκοβιτς είχε πριν από λίγες ημέρες προειδοποιήσει την Ουάσιγκτον ότι η Ε.Ε. δεν θα προχωρήσει σε οποιαδήποτε αθέμιτη εμπορική συμφωνία και προετοιμάζεται «για οποιοδήποτε σενάριο», εάν οι τρέχουσες διαπραγματεύσεις αποτύχουν.

Τα μέτρα είναι επιπρόσθετα

Τα χθεσινά μέτρα είναι επιπρόσθετα εκείνων ύψους 21 δισ. ευρώ που ανακοινώθηκαν πριν από ένα μήνα ως «απάντηση» στα περιοριστικά μέτρα στις εισαγωγές ευρωπαϊκού αλουμινίου και χάλυβα και αφορούσαν δασμούς στις εισαγωγές μηχανών τύπου Harley Davidson, πουλερικών και τζιν, οι οποίοι «πάγωσαν» από την Ε.Ε. ως ένδειξη καλής θελήσεως ενόψει των διαπραγματεύσεων με τις ΗΠΑ.

Σε αντίθεση με το Ηνωμένο Βασίλειο η Ε.Ε. δεν βλέπει ούτε καν πρόθεση εκ μέρους των ΗΠΑ θετικής προσέγγισης ή αναζήτησης συμφωνίας.

ύψους 21 δισ. ευρώ που ανακοινώθηκαν πριν από ένα μήνα ως «απάντηση» στα περιοριστικά μέτρα στις εισαγωγές ευρωπαϊκού αλουμινίου και χάλυβα και αφορούσαν δασμούς στις εισαγωγές μηχανών τύπου Harley Davidson, πουλερικών και τζιν οι οποίοι «πάγωσαν» από την Ε.Ε. ως ένδειξη καλής θελήσεως ενόψει των διαπραγματεύσεων με τις ΗΠΑ.

Η νέα λίστα περίπου 200 σε-λίδων που ανακοινώθηκε χθες περιλαμβάνει πλέον και αλκοολούχα ποτά και κρασιά –που είχαν αφαιρεθεί προηγουμένως κατ' απαίτησιν της Γαλλίας και της Ιταλίας–, αλλά και το ούισκι Bourbон, προϊόν που ταιριάζει στον στόχο της Ε.Ε. να «χτυπηθούν οι ΗΠΑ εκεί που πονούν περισσότερο».

Το περίφημο ούισκι παράγεται κυρίως στο Κεντάκι, σημαντική πολιτεία για τους Ρεπουμπλικανούς, ενόψει των ενδιάμεσων αμερικανικών εκλογών το 2026.

Ανώτατοι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι, πάντως, διευκρίνισαν ότι στόχος παραμένει μια λύση που θα έρθει ως αποτέλεσμα διαπραγματεύσεων και ότι οι εξαγγελίες δεν έχουν σκοπό την «κλιμάκωση» ούτε και μια προσέγγιση μέτρων ισοδυναμίων σε «δολάριο προς δολάριο» ή «ευρώ προς ευρώ»,

αλλά μάλλον αφορούν μια προετοιμασία της Ε.Ε. έναντι κάθε σεναρίου και κυρίως της πιθανότητας να παραμείνουν μακροπρόθεσμα ορισμένοι από τους δασμούς του Τραμπ. Και στο πλαίσιο αυτό εξήγησαν ότι οι Βρυξέλλες θα ακολουθήσουν μια στρατηγική «εξισορρόπησης» των εμπορικών σχέσεων με τις ΗΠΑ.

Δεν απέκλεισαν στο προσεχές μέλλον τα «αντίποινα» να αγγίξουν τις υπηρεσίες των αμερικανικών τεχνολογικών κολοσσών. «Είναι μια επιλογή. Θα μπορούσαν να αποτελέσουν μέρος του μείγματος αντιμέτρων», είπε χαρακτηριστικά ανώτατη πηγή, ενώ επανέλαβε ότι στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων παραμένει η προσφορά προς την Ουάσιγκτον «μυθενικών δασμών», αλλά και αγοράς περισσότερου αμερικανικού υδροποιημένου φυσικού αερίου (LNG).

Προϊόντα και αξία εισαγωγών στην Ε.Ε. το 2024

- Αεροσκάφη – 10,5 δισ. ευρώ.
- Αυτοκίνητα – 12,5 δισ. ευρώ.
- Πλαστικά και χημικά – 12,9 δισ. ευρώ.
- Εξαρτήματα αυτοκινήτων – 12 δισ. ευρώ.
- Οθόνες κομπιούτερ, φωτογραφικές μηχανές – 7,2 δισ. ευρώ.
- Αγροδιατροφικά προϊόντα – 6,4 δισ. ευρώ.
- Ιατρικές συσκευές – 6,4 δισ. ευρώ.
- Όργανα/συσκευές χημικής ανάλυσης – 3 δισ. ευρώ.
- Μηχανές/συσκευές για κατασκευή ημιαγωγών – 2,8 δισ. ευρώ.
- Βαλβίδες για λέβητες/σωλήνες – 2,3 δισ. ευρώ.

Η Κομισιόν, παράλληλα, ξεκινάει διαβούλευση τεσσάρων εβδομάδων έως τις 10 Ιουνίου, με τους αρμόδιους φορείς και τα κράτη-μέλη ώστε το ποσοστό των πιθανών δασμών και προϊόντων να έχει καθοριστεί έως «τις αρχές Ιουλίου», δηλαδή λίγες ημέρες πριν από τη λήξη της 90ήμερης παύσης των δασμών του Τραμπ.

Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία καταγγελίας στον ΠΟΕ, ανώτατοι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι εξήγησαν ότι «θα χρειαστούν μερικές εβδομάδες» και ότι, ειδικότερα, θα αφορούν «τους καθολικούς δασμούς, τους λεγόμενους ανταποδοτικούς και εκείνους στα αυτοκίνητα και εξαρτήματα αυτοκινήτων». Η Κομισιόν εμφανίζεται αποφασισμένη να προχωρήσει σ' αυτή την κίνηση, που λίγη ωστόσο σημασία θα έχει για τον Τραμπ, ο οποίος περιφρονεί εντελώς τον ΠΟΕ.

ΙΔΡΥΜΑ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Υπεύθυνος/η Διοικητικής Υποστήριξης για Θέματα Επικεφαλής Επιστήμονα (Λευκωσία)

ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ

Το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΙΔΕΚ) είναι ο Εθνικός Φορέας, αρμόδιος για την υποστήριξη και προώθηση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας στην Κύπρο. Ως εκτελεστικός βραχίονας του Συστήματος Διακυβέρνησης Έρευνας και Καινοτομίας, παρέχει χρηματοδότηση και υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας προς την ερευνητική και επιχειρηματική κοινότητα της χώρας, συνεισφέροντας στην επίτευξη του οράματος να καταστεί η Κύπρος μια δυναμική και ανταγωνιστική οικονομία.

ΘΕΣΗ

Ένας/μία (1) Υπεύθυνος/η Διοικητικής Υποστήριξης για θέματα Επικεφαλής Επιστήμονα - Λευκωσία (03/RIF2025), υπό το καθεστώς του/της Ειδικού/ής Συμβούλου, με σύμβαση ορισμένου χρόνου, συνολικής διάρκειας μέχρι 32 μήνες και μέχρι τη λήξη της θητείας του Επικεφαλής Επιστήμονα για Έρευνα, Καινοτομία και Τεχνολογία της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο/η οποίος/α θα υποστηρίζει με διοικητικές υπηρεσίες τον Επικεφαλής Επιστήμονα για την Έρευνα, την Καινοτομία και την Τεχνολογία στην Κύπρο και Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου ΙΔΕΚ.

ΩΦΕΛΗΜΑΤΑ

- Ανταγωνιστικό πακέτο απολαβών
- Επικորρηγμένο Σχέδιο Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης, συμπληρωματικό του ΓΕΣΥ
- Δωρεάν χώρος στάθμευσης

ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

Οι αιτήσεις υποβάλλονται ηλεκτρονικά στο hr@research.org.cy με θέμα **"Θέση 03/RIF2025"** και με την προσκόμιση των ακόλουθων στοιχείων:

- Βιογραφικό Σημείωμα.
- Βεβαιώσεις Προηγούμενης Εργοδότησης.
- Πιστοποιητικό Λευκού Ποινικού Μητρώου.

Η τελευταία μέρα υποβολής αιτήσεων είναι η **Τετάρτη, 21 Μαΐου 2025.**

Για οποιοδήποτε ερωτήσετε μπορείτε να επικοινωνήσετε με το hr@research.org.cy.

Όλες οι αιτήσεις θα τύχουν εμπιστευτικού χειρισμού και η διαδικασία επιλογής και πρόσληψης θα πραγματοποιηθεί με άκρα εχεμύθεια.

ΤΟΝ ΜΑΪΟ
ΚΑΘΕ
ΚΥΡΙΑΚΗ & ΔΕΥΤΕΡΑ
21:00
ΣΤΟ MOVIES BEST HD

Biography
..month..

• Τα καλύτερα σενάρια βγαίνουν από τη ζωή •

DANCE FIRST / ΧΟΡΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΜΠΕΚΕΤ (Κυριακή 4/5)

I AM ZLATAN / ΖΛΑΤΑΝ (Δευτέρα 5/5)

HITCHCOCK (Κυριακή 11/5)

DALILAND (Δευτέρα 12/5)

TOLKIEN (Κυριακή 18/5)

WEIRD: THE AL YANKOVIC STORY (Δευτέρα 19/5)

BOHEMIAN RHAPSODY (Κυριακή 25/5)

INTERLUDE IN PRAGUE (Δευτέρα 26/5)

Το κανάλι διατίθεται από τις συνδρομητικές πλατφόρμες CABLENET και CYTAVISION

MESIMVRIA
www.mesimvria.com

Αύξηση συμμετοχής σε πλειστηριασμούς

Το 2024 σημειώθηκε ρεκόρ, καθώς μεταβιβάστηκαν 12.476 ακίνητα αξίας 1,32 δισ., ποσό αυξημένο κατά 19,4% έναντι του 2023

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΖΑΝΟΓΛΟΥ**

Ολο και περισσότεροι είναι εκείνοι που επιλέγουν τη λύση των πλειστηριασμών για την αγορά ακινήτου, κατοικίας, ή άλλης κατηγορίας, όπως δείχνουν τα στοιχεία έρευνας της Landea, που παρουσιάστηκε στο χθεσινό συνέδριο eRed Business Forum. Σύμφωνα με αυτά, το 2024 αποτέλεσε έτος - ρεκόρ, καθώς πωλήθηκαν συνολικά 12.476 ακίνητα αξίας 1,32 δισ. ευρώ, ποσό που συνιστά αύξηση κατά 19,4% σε σχέση με το 2023, όταν είχαν πωληθεί 9.279 ακίνητα, αξίας 1,1 δισ. ευρώ.

Στην Αττική πωλήθηκαν 5.051 ακίνητα, αύξηση 28%, ενώ στην Κεντρική Μακεδονία μέσω της διαδικασίας του πλειστηριασμού 2.367 ακίνητα, 19% περισσότερα από το 2023. Ωστόσο, όπως δείχνουν τα στοιχεία της Landea, τη μεγαλύτερη αύξηση με 51% σημείωσαν οι πωλήσεις στην περιφέρεια. Επίσης, παρότι παρατηρείται διάθεση των αγοραστών να αποκτήσουν και πιο ακριβά ακίνητα, αξίας άνω των 2.000 ευρώ/τ.μ., το 2024 το 33% των ακινήτων, ή ένα στα τρία, πωλήθηκε σε τιμές κάτω των 900 ευρώ/τ.μ.

Άλλο ένα στοιχείο που σχολιάσε ο Βασίλης Πάτρας, διευθυντής Ανάπτυξης της Landea, είναι ότι το 2024 αυξήθηκαν οι ενδιαφερόμενοι που προτίμησαν να υποβάλουν προσφορά από τον πρώτο πλειστηριασμό, αντί να ρισκάρουν, περιμένοντας να κρυχθεί άγονος και να επαναπροκηρυχθεί με χαμηλότερη τιμή εκκίνησης. «Αυτό συνέβη επειδή ακριβώς έχει αυξηθεί ο αριθμός των συμμετοχών, με αποτέλεσμα όλο και περισσό-

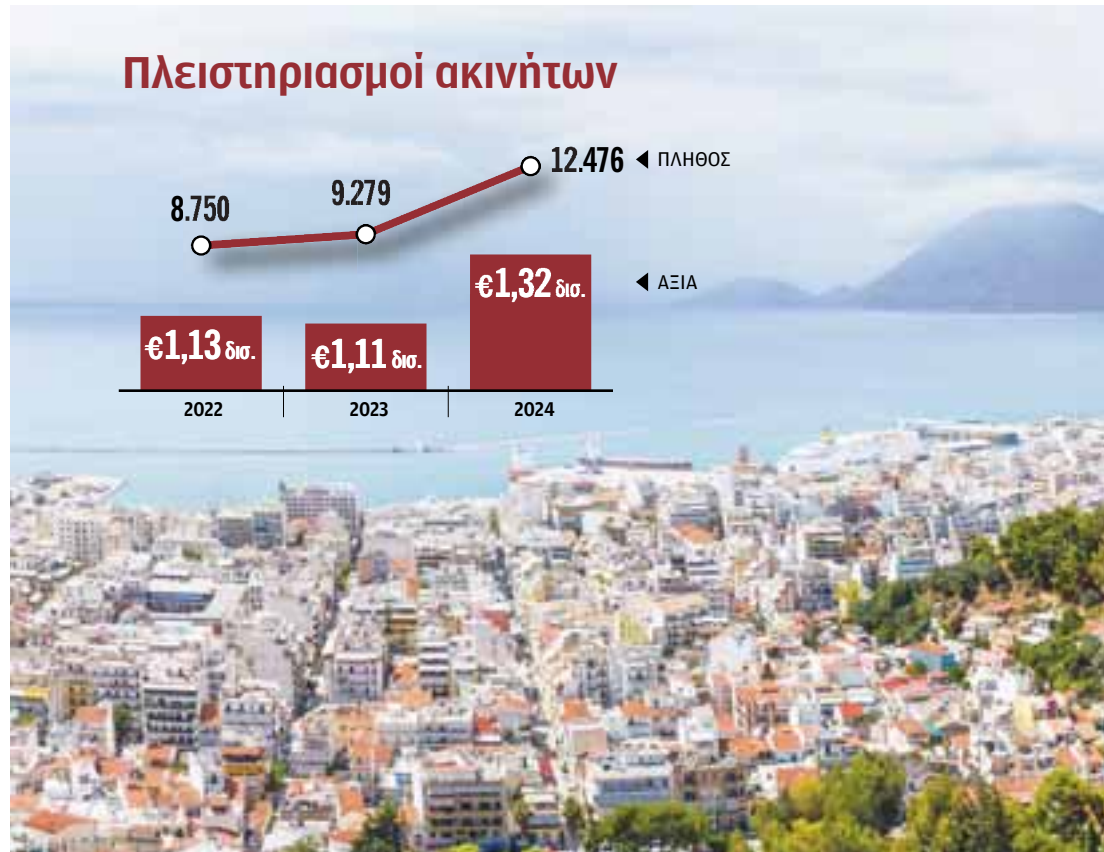
τεροι πλειστηριασμοί να καθίστανται γόνιμοι», σημείωσε ο κ. Πάτρας.

Εν τω μεταξύ, σύμφωνα με τα στοιχεία της Landea, «πλούσιο» θα είναι και το επερχόμενο πρόγραμμα πλειστηριασμών ακινήτων, καθώς για τους επόμενους επτά μήνες έχουν αναρτηθεί πλειστηριασμοί για σχεδόν 20.000 επιπλέον ακίνητα (19.985), εκτιμηθείσας αξίας 2,35 δισ. ευρώ.

Η έρευνα της Landea επιχείρησε και μια αποτίμηση των σημαντικότερων λόγων που αποτρέπουν αρκετούς ενδιαφερομένους από τη συμμετοχή τους στη διαδικασία αγοράς ακινήτου μέσω πλειστηριασμού. Κυρίαρχο εμπόδιο είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχει πρόσβαση στην εικόνα του εσωτερικού

Η συνολική αξία των ακινήτων που αγοράστηκαν μέσω πλειστηριασμού πέρυσι διαμορφώθηκε σε 1,32 δισ. ευρώ.

κάθε ακινήτου, ενώ ακολουθούν κατά σειρά η ανησυχία για πιθανές νομικές ή διαδικαστικές εμπλοκές (π.χ. ανακοπές), η αδυναμία εύρεσης ακινήτου σε προσιτές τιμές και η πολυπλοκότητα της διαδικασίας. Αντιθέτως, μόλις στην πέμπτη θέση εμφανίζονται ηθικοί λόγοι, κάτι που δεν άφησε ασχολίαστο ο κ. Πάτρας. «Πριν από λίγα χρόνια οι ηθικοί λόγοι θα ήταν στην κορυφή της λίστας. Η υπο-

ΠΗΓΗ: Landea

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

μέγνων εκτιμητών Geoaxis Property & Valuation Services.

Σύμφωνα με τον Σταύρο Τόλια, διευθύνοντα σύμβουλο της Ζοία, το κύριο πρόβλημα είναι το έλλειμμα προσφοράς. Εκτός από τα ακίνητα των τραπεζών, υπάρχουν πολλά κτίρια, π.χ. γραφεία, βιομηχανικά ακίνητα κ.λπ., που είναι κενά και μπορούν να αξιοποιηθούν με αλλαγή χρήσης, εφόσον δοθούν και τα αντίστοιχα κίνητρα που θα επιταχύνουν την όλη διαδικασία. Εμείς έχουμε ήδη προσθέσει στην αγορά 800-900 διαμερίσματα τα οποία προέρχονται από αλλαγή χρήσης που πραγματοποιήσαμε στα κτίρια που αποκτήσαμε».

Πάντως, σύμφωνα με τον Κωνσταντίνο Πεκλιβανίδη, επικεφαλής επενδύσεων της Premia Properties,

Το 2024 αυξήθηκαν οι ενδιαφερόμενοι που προτίμησαν να υποβάλουν προσφορά από τον πρώτο πλειστηριασμό.

«δεν είναι εύκολο να ανοίξουν τα παλιά διαμερίσματα, καθώς δεν είναι μόνο οικονομικοί οι λόγοι που τα κρατούν κλειστά. Η αύξηση της προσφοράς είναι μακροχρόνια σαν διαδικασία. Ωστόσο, το έπιδοςμα ενοικίου είναι ένα καλό παυσίπονο, καθώς επιστρέφεται η καλή απόδοση της οικονομίας και των εσόδων του κράτους, με τη μορφή μερίσματος προς τους ενοικιαστές».

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Οι κτηματικές επιδόσεις του Απριλίου 2025

Ο Απρίλιος συνέχισε από εκεί που το άφησε ο Μάρτιος, αλλά με πιο αποδυναμωμένο μομέντουμ. Οι νέες ενδείξεις φανερώνουν πως η Λευκωσία κινείται σταθερά ανοδικά, ενώ οι παραλιακές επαρχίες έχουν τα σκαμπανεβάσματά τους. Η Λεμεσός παρόλο που προηγήται κατά καμιά 500αριά νέες πωλήσεις έναντι της Λευκωσίας μέσα στην τετραμηνία, είχε και σχεδόν 60% περισσότερα επενδυμένα κεφάλαια.

Το καλοκαίρι μπαίνει σιγά-σιγά και είναι λογικά αναμενόμενο να δούμε τις παραλιακές πόλεις και δη τη Λάρνακα, την Πάφο και την Αμμόχωστο να ενισχύονται.

Τον Απρίλιο του 2025 σημειώθηκαν συνολικά (παγκύπρια) 1.507 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Τον Απρίλιο του 2024 είχαν σημειωθεί 1.691 πωλήσεις, σημει-

Η συνολική αξία συναλλαγών τον Απρίλιο φέτος κυμάνθηκε περίξ των €336,1 εκατ.

ώνοντας έτσι μια πτώση της τάξης του 10,9%.

Σε αντίθεση με το πιο πάνω, σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις ακινήτων που έγιναν), η παγκύπρια εικόνα για τον Απρίλιο ήταν οριακά θετική με αύξηση της τάξης του 3% σε σχέση με τον Απρίλιο πέρσι: φέτος κατατέθηκαν 1.404 πωλητήρια έγγραφα σε σχέση με τα 1.366 που κατατέθηκαν πέρσι. Έτσι η πρώτη τετραμηνία έκλεισε με συνολική αύξηση 12%.

Η συνολική αξία συναλλαγών τον Απρίλιο φέτος κυμάνθηκε περίξ των €336,1 εκ. Συγκρινόμενη με

Τον Απρίλιο του 2025 σημειώθηκαν συνολικά (παγκύπρια) 1.507 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Τον Απρίλιο του 2024 είχαν σημειωθεί 1.691 πωλήσεις, σημειώνοντας έτσι μια πτώση της τάξης του 10,9%.

τον Απρίλιο του 2024 όπου η συνολική αξία ήταν περίξ των €336,9 εκ., βλέπουμε μια ουσιαστικά αμετάβλητη κατάσταση επενδυμένων κεφαλαίων. Το σημαντικό φυσικά είναι πως παρόλο που είχαμε λιγότερες πωλήσεις, είχαμε αναλογικά περισσότερα κεφάλαια επενδύσεων.

Πώς κατανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών;

Η Λευκωσία κατέγραψε 479 πωλήσεις τον Απρίλιο φέτος και 470 πωλήσεις τον Απρίλιο του 2024 σημειώνοντας οριακή αύξηση 1,9%. Ο συνολικός όγκος συνα-

λαγών αυξήθηκε κατά 6,1% εφόσον τον Απρίλιο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €75,9 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €71,6 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 31,2% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 21,3% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον, η Λευκωσία κατέγραψε και 354 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 15% αυξημένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2024. Συνεπώς η Λευκωσία κινείται από σταθεροποιητικά έως θετικά μέχρι τώρα.

Η Λεμεσός κατέγραψε 378 πωλήσεις τον Απρίλιο φέτος και 447

πωλήσεις τον Απρίλιο του 2024 σημειώνοντας πτώση 15,4%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών παρέμεινε πρακτικά αμετάβλητος με 1% αύξηση, εφόσον τον Απρίλιο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €128,2 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €126,9 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 29,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 38,1% επί της αξίας συναλλαγών.

Επιπλέον η Λεμεσός κατέγραψε και 461 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 5% αυξημένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2024. Άρα και

η Λεμεσός κινείται περισσότερο σταθεροποιητικά.

Η Λάρνακα κατέγραψε 308 πωλήσεις τον Απρίλιο φέτος και 326 πωλήσεις τον Απρίλιο του 2024 σημειώνοντας μείωση 5,5%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών μειώθηκε κατά 8% εφόσον τον Απρίλιο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €47,1 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €51,2 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 20,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 14% επί της αξίας συναλλαγών.

Επιπλέον η Λάρνακα κατέγραψε

και 275 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 11% μειωμένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2024. Είναι ο πρώτος μήνας εδώ και αρκετό διάστημα που οι επιδόσεις της Λάρνακας έχουν αρνητική χροιά.

Η Πάφος κατέγραψε 253 πωλήσεις τον Απρίλιο φέτος και 302 πωλήσεις τον Απρίλιο του 2024 σημειώνοντας πτώση 16,2%. Ελαφρά αύξηση 4,5% είχε ο συνολικός όγκος συναλλαγών με εφόσον τον Απρίλιο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €70 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €67 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 16,8% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 20,8% επί της αξίας συναλλαγών. Μείωση κατέγραψε η Πάφος και στα πωλητήρια έγγραφα αφού υπήρξαν 238 νέα πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 6% μειωμένα σε σχέση με τον Απρίλιο του 2024.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 89 πωλήσεις τον Απρίλιο φέτος και 146 πωλήσεις τον Απρίλιο του 2024 σημειώνοντας κατακύλα 39%. Αισθητή μείωση είχε και ο συνολικός όγκος συναλλαγών κατά 26,5% εφόσον τον Απρίλιο φέτος επενδύθηκαν περίξ των €15 εκ., ενώ τον αντίστοιχο μήνα του 2024 επενδύθηκαν περίξ των €20,4 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Απριλίου 5,9% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 4,5% επί της αξίας συναλλαγών. Σε αντίθεση με τις πιο πάνω αρνητικές επιδόσεις, η Αμμόχωστος κατέγραψε εκπληκτική αύξηση Απριλίου 33% σε νέα πωλητήρια έγγραφα, με 76 φέτος έναντι 57 πέρσι. Ιστορικά η Αμμόχωστος αποδίδει καλύτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Κυριακή 11 Μαΐου 2025

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Τέχνες & γράμματα

ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΚΑΛΗΣ

Ο Πέτρος Μάρκαρης μίλησε στην «Κ» για τα παιδικά του χρόνια στη Χάλκη, για τους δασκάλους του, για τη Βιέννη, για τον Αγγελόπουλο και τον Καμίλερι, μα κυρίως για τον Κώστα Χαρίτο. «Μέσα σε λίγα λεπτά ήξερα τα πάντα για εκείνον: ότι είχε γεννηθεί σε ένα χωριό της Ηπείρου, ότι ο πατέρας του ήταν ενωμοτάρχης, ότι ήταν παθιασμένος με τα λεξικά...», λέει και το πρόσωπό του φωτίζεται.

Οπλο του είναι η ευστροφία του

Ο Πέτρος Μάρκαρης μιλάει στην «Κ» για τη «γέννηση» του αστυνομίου Χαρίτου

Συνέντευξη στην **ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Στο διαμέρισμά του, στην Κυψέλη, καθίσαμε στις πολυθρόνες απέναντι από τη βιβλιοθήκη. Ημασταν μόνοι – και δεν ήμασταν. Μαζί μας, θαρρείς, συγγενείς και φίλοι, δάσκαλοι και συνεργάτες, απόντες που γίνονταν παρόντες μέσα από τις αφηγήσεις του. «Βαρέθηκα τις συνεντεύξεις στις οποίες αναμασώ τα ίδια και τα ίδια», μου είχε πει πει λίγες ημέρες νωρίτερα ο Πέτρος Μάρκαρης. «Γιατί να μη φτιάξουμε, λοιπόν, μια “πινακοθήκη” με αγαπημένα σας πρόσωπα που άφησαν ανεξίτηλο σημάδι στην πορεία σας;» είχα αντιπροτείνει. «Αυτό μάλιστα!» είχε συμφωνήσει.

Το πρώτο πορτρέτο δεν μπορούσε παρά να είναι του αστυνομίου Κώστα Χαρίτου, του δημοφιλούς ήρωά του. Το «Νυκτερινό δελτίο», στο οποίο ο Χαρίτος έκανε τον ντεμπούτο του, βγήκε στα βιβλιοπωλεία το 1995 και ακολούθησαν άλλα δεκαεπτά βιβλία. Τέσσερα από αυτά, τρία μυθιστορήματα και μία συλλογή διηγημάτων, εξαγνλημένα και δυσσεύρετα, μια και ο εκδοτικός οίκος από τον οποίο κυκλοφόρησαν έχει κλείσει – «Σεμινάρια φονικής γραφής», «Ψωμί, παιδεία, ελευθερία», «Τίτλοι τέλους» και «Αθήνα πρωτεύουσα Βαλκανίων» –, θα κυκλοφορήσουν με την «Καθημερινή», αρχής γενομένης από τις 18 Μαΐου και για τέσσερις διαδοχικές Κυριακές.

Πρόκειται για μια σημαντική προσφορά της «Κ» προς τους αναγνώστες της και ο πολυβραβευμένος 88χρονος συγγραφέας δεν έκρυψε τη χαρά του. «Θα αποκτήσουν μια νέα ζωή και ένα νέο ή και διαφορετικό κοινό: αναγνώστες που διαβάζοντάς τα θα διαπιστώσουν ότι η σύγχρονη αστυνομική λογοτεχνία θεματοποιεί πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα. Καμία σχέση δεν έχει με συγγραφείς όπως η Αγκάθα Κρίστι ή ο Κόναν Ντόιλ, που είναι πια ξεπερασμένοι. Τα δικά τους μυθιστορήματα πυλώνα είχαν το ερώτημα “ποιος”.

Σήμερα το καίριο ερώτημα είναι “γιατί”. Γιατί ένας άνθρωπος γίνεται δολοφόνος;».

– **Πότε και πώς «γεννήθηκε» ο Χαρίτος;**

– Το 1992 συνεργαζόμουν με τον σκηνοθέτη Πάνο Κοκκινόπουλο γράφοντας τα σενάρια για την τηλεοπτική σειρά «Η ανατομία ενός εγκλήματος» που προβαλλόταν στον ΑΝΤ1. Επειτα από κάμποσα επεισόδια, έχοντας κουραστεί, ανακοίνωσα στη διεύθυνση του καναλιού ότι σκόπευα να σταματήσω. Με κοίταξαν σαν να μην ήμουν στα καλά μου. «Πληρώνεσαι αδρά και η επιτυχία είναι τεράστια. Γιατί να σταματήσεις;» με ρώτησαν και επέμεναν να συνεχίσω για λίγο ακόμα. Το έκανα με βαριά καρδιά. Μέχρι που ένα πρωί, καθώς δούλευα στο γραφείο μου, είδα δίπλα στην οθόνη του υπολογιστή μου, λες και ήταν ολοζώντανοι, μια τυπική, μικροστική ελληνική οικογένεια: έναν άνδρα, μια γυναίκα και το παιδί τους, που δεν μπορούσα να διακρίνω αν ήταν αγόρι ή κορίτσι. Η πρώτη μου αντίδραση ήταν αρνητική, προσπάθησα να απωθήσω την εικόνα.

– **Γιατί να την απωθήσετε;**

– Επειδή είχα γράψει για πολλούς μικροαστούς. Νισάφι πια, σκέφτηκα. Ειδικά ο άνδρας, όμως, ήταν πεισματάρης, δεν έφευγε με τίποτα από μπροστά μου. Αυτό συνεχίστηκε για αρκετές μέρες και εκείνον: ότι είχε γεννηθεί σε ένα χωριό της Ηπείρου, ότι ο πατέρας του ήταν ενωμοτάρχης, ότι ήταν παθιασμένος με τα λεξικά, ότι η σύζυγός του λεγόταν Αδριανή και η κόρη του Κατερίνα, ότι έμεναν στο Παγκράτι. Καταλαβαίνετε, λοι-

Τα βιβλία του Πέτρου Μάρκαρη «Σεμινάρια φονικής γραφής», «Ψωμί, παιδεία, ελευθερία», «Τίτλοι τέλους» και «Αθήνα, πρωτεύουσα Βαλκανίων» θα κυκλοφορήσουν με την «Καθημερινή», από τις 18 Μαΐου και για τέσσερις διαδοχικές Κυριακές.

πόν, πόσο καιρό ωριμάζε μέσα μου αυτός ο ήρωας...

– **Σας μοιάζει καθόλου;**

– Οχι, είμαστε τελείως διαφορετικοί: σε προσλαμβάνουσες, σε εμπειρίες, στα πάντα. Ομως μοιάζει η γυναίκα του, η Αδριανή, στη μητέρα μου. Πρώτο κοινό στοιχείο τους είναι τα εξαιρετικά γεμιστά τους. Όλες οι εντάσεις και οι διαφονίες μεταξύ του Χαρίτου και της γυναίκας του ξεπερνιούνται με ένα ταψί γεμιστά, η συμφιλιωσή τους περνάει μέσα από τον φούρνο. Το ίδιο συνέβαινε με τους γονείς μου, το φαγητό ήταν δείκτης οικογενειακής ηρεμίας. Επίσης, η Αδριανή έχει έναν μοναδικό τρόπο να αποστομώνει τον Χαρίτο. Ακριβώς όπως η μητέρα μου.

– **Σε κανένα από τα βιβλία σας δεν έχει χρησιμοποιήσει ποτέ το όπλο του. Γιατί;**

– Παραδοσιακά στην αστυνομική λογοτεχνία ο ήρωας σπάνια χρησιμοποιεί το όπλο του. Ο Χαρίτος έχει μια ομάδα συνεργατών με τη βοήθεια των οποίων διαλευκαίνει τα εγκλήματα. Οπλο του είναι η ευστροφία του.

– **Με ποιους «μάστορες» της αστυνομικής λογοτεχνίας θεωρείτε ότι έχετε ένα είδος συγγένειας;**

– Ανέκαθεν εκτιμούσα πολύ τον Ζορζ Σιμενόν. Με τα χρόνια ανέπτυξα ενδιαφέρον για τους εκπροσώπους του μεσογειακού αστυνομικού μυθιστορήματος: τον Μανουέλ Βάθκεθ Μονταλμπάν, τον Λεονάρντο Σάσα, τον Ζαν-Κλοντ Ιζό, μεταξύ άλλων. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται και τα δικά μου βιβλία. Το μεσογειακό μυθιστόρημα έχει μια κοινωνικοπολιτική διάσταση, δεν μένει μόνο στο προφανές, δηλαδή στην επίλυση ενός γρίφου. Μιλάει για τις ανάγκες της κοινωνίας και προσπαθεί να ανταποκριθεί σε αυτές.

– **Την απήχηση που γνωρίζουν**

διεθνώς τα βιβλία σας την περιμένετε;

– Όταν κανείς γράφει σε μια «μικρή» γλώσσα όπως η ελληνική, χρειάζεται τύχη για να φτάσει στη διεθνή αναγνώριση. Κι εγώ στάθηκα τυχερός, δεν έχω αυταπάτες. Με το που κυκλοφόρησε το πρώτο μου βιβλίο, η Αν Μαρί Σέλιγκερ, στέλεχος του Ινστιτούτου Γκαίτε της Αθήνας, ενθουσιάστηκε. Μετέφρασε, λοιπόν, τρία κεφάλαια και μέσω ενός γνωστού της τα έστειλε στον ελβετικό εκδοτικό οίκο Diogenes. Όταν τα διάβασε ο ιδιοκτήτης της, Ντανιέλ Κέελ, έκλεισε αμέσως τα δικαιώματα. Η επιτυχία του πρώτου βιβλίου οδήγησε στη συνέχεια της συνεργασίας μας και στο δεύτερο, μέχρι που ο εν Ελλάδι εκδότης μου και αδελφικός μου φίλος, Σάμης Γαβριηλίδης, με προέτρεψε να τους δώσω τα διεθνή δικαιώματα. Είχε δίκιο. Ετσι άνοιξαν για μένα οι πόρτες όχι μόνο στο γερμανόφωνο κοινό, αλλά και σε πολλές χώρες. Πρέπει πάντως να πω ότι τα βιβλία μου είναι περισσότερο δημοφιλή στον Νότο της Μεσογείου και στη Λατινική Αμερική.

– **Υπάρχει κάποιος λόγος γι' αυτό;**

– Πιστεύω πως έχει να κάνει με την οικογένεια: έκανα ήρωά μου έναν αστυνομικό που δεν ήταν μόνος όπως οι συντριπτικά πλειονότητα των πρώων της αστυνομικής λογοτεχνίας, κι αυτό ήταν μεγάλη ανατροπή. Σε χώρες όπως αυτές του Νότου, όπου ο ρόλος της οικογένειας παραμένει κομβικός, οι αναγνώστες δεν ταυτίζονται με τον Χαρίτο αλλά με την οικογένειά του. Είναι χαρακτηριστικό κάτι που συνέβη στη διάρκεια της επίσκεψής μου, για μια ομιλία, στην πόλη Ολόν της Καταλωνίας. Μου σύστησαν μια κυρία. Απλώσα το χέρι μου να τη χαιρετήσω κι εκείνη, αγνοώντας το προτεταμένο μου χέρι, έπεσε πάνω μου και με αγκάλιασε σφιχτά. «Σας ευχαριστώ», μου είπε συγκινημένη, «γιατί η οικογένεια του Χαρίτου είναι η δική μου!».

Οικογένεια

Στην πόλη Ολόν της Καταλωνίας μου σύστησαν μια κυρία. Επεσε πάνω μου και με αγκάλιασε σφιχτά. «Σας ευχαριστώ», μου είπε συγκινημένη, «γιατί η οικογένεια του Χαρίτου είναι η δική μου!».

• Συνέχεια στη σελίδα 3

Τα γεμιστά

Όλες οι εντάσεις και οι διαφονίες μεταξύ του Χαρίτου και της γυναίκας του ξεπερνιούνται με ένα ταψί γεμιστά, η συμφιλιωσή τους περνάει μέσα από τον φούρνο. Το ίδιο συνέβαινε με τους γονείς μου.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

11-16.5.25

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΕΙΑ

Πολιτιστική διαδρομή

ΜΕ την ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων, το Θεατρικό Μουσείο Κύπρου σε συνεργασία με το Μουσείο Λεμεσιανού Καρναβαλιού και τη Δημοτική Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη Λεμεσού, διοργανώνει «Πρωινή βόλτα στα Μουσεία για όλη την οικογένεια», την Κυριακή 18 Μαΐου. Η διαδρομή ξεκινάει από το Μουσείο Λεμεσιανού Καρναβαλιού, συνεχίζει στη Δημοτική Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη Λεμεσού και τερματίζει στο Θεατρικό Μουσείο Κύπρου. Η εκδήλωση θα ολοκληρωθεί στις 12 το μεσημέρι με την τελετή παράδοσης του γλυπτού «Δούρειος Ίππος» του καλλιτέχνη Άντη Παρτζίλη προς το Θεατρικό Μουσείο Κύπρου, το οποίο τοποθετήθηκε στο φουαγιέ του κτιρίου. Η συμμετοχή είναι δωρεάν. **Προκράτηση θέσεων στο 25343464.**

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Shakespeare στο Βουνό

Το γραφικό χωριό των Πλατρίων μετατρέπεται σε σκηνικό για ένα μοναδικό, υπαίθριο μίνι φεστιβάλ θεάτρου αφιερωμένο στον δι-αχρονικό θεατρικό συγγραφέα Ουίλιαμ Σαίξπηρ, προσφέροντας site-specific δράσεις και καλλιτεχνικές εκπλήξεις για θεατές κάθε ηλικίας. Με την επιμέλεια του σκηνοθέτη Πάρι Ερωτοκρίτου, αυτό το αφιέρωμα προσεγγίζει το έργο του Σαίξπηρ με φρέσκια και παιχνιδιρική ματιά – συστήνοντας τον κόσμο του στους νεοεισερχόμενους και προσφέροντας στους μυημένους θεατές μια νέα οπτική στις διαχρονικές του ιστορίες. Κεντρικό άξονα του αφιερώματος αποτελεί ένας πρωινός θεατρικός περίπατος. Έξι ηθοποιοί ζωντανεύουν εμβληματικές σκηνές και μονολόγους από έργα του Σαίξπηρ σε σταθμούς-έκπληξη κατά μή-

κος μιας μυστικής διαδρομής, καθοδηγώντας τους θεατές σε ένα θεατρικό ταξίδι μέσα στο φυσικό και αρχιτεκτονικό τοπίο των Πλατρίων. Παράλληλα, στην πλατεία του χωριού, θα πραγματοποιηθεί εργαστήρι θεάτρου σκιών για παιδιά 6-14 ετών, υπό την καθοδήγηση της εικαστικού Μαρίας Μάρκου. Το απόγευμα, πέντε ηθοποιοί και ένας μουσικός παρουσιάζουν το αφηγηματικό ποίημα του Σαίξπηρ «Αφροδίτη και Άδωνις», ενώ η ημέρα κορυφώνεται με ένα θεατρικό αναλόγιο με την Κύπρια ηθοποιό Αγνή Σκοτ, στο οποίο η «Δυσδαιμόνα» της βραβευμένης με Νόμπελ Toni Morrison συναντά τον κινηματογραφικό «Οθέλλο» του Orson Welles. Σάββατο 17 Μαΐου, από τις 11:30 το πρωί. Εξαιρετικά Περιορισμένος αριθμός θέσεων. **Πληροφορίες τηλεφωνο 99846645.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Μια φούστα παραμύθκια»

Η οικογενειακή παράσταση «Μια φούστα παραμύθκια» σε σκηνοθεσία: Βασιλικής Ανδρέου από το θέατρο Piccolo με την τεράστια φούστα επί σκηνής επιστρέφει για δύο τελευταίες παραστάσεις. Τρία λαϊκά κυπριακά παραμύθια («Αχ το γιο μου το Βασίλη», «Οι τρεις συμβουλές», «Η χαμένη βασιλοπούλα») σε μια παράσταση γεμάτη χιούμορ, συγκίνηση και μαγεία. Με σκηνικό μια τεράστια φούστα από την οποία ξεδιπλώνονται τα παραμύθια, η παράσταση συνδυάζει με ευρηματικό τρόπο ηθοποιούς και σύγχρονες τεχνικές κούκλας που ζωντανεύουν τους ήρωες της κυπριακής μας παράδοσης και τις περιπέτειές τους. Μια μαγική θεατρική εμπειρία, για όλη την οικογένεια, που υπόσχεται να ταξιδέψει μικρούς και μεγάλους θεατές στον πλούτο του λαϊκού μας πολιτισμού. Τρία αγαπημένα κυπριακά παραδοσιακά παραμύθια στην κυπριακή διάλεκτο, με τον μοναδικό τρόπο που το θέατρο Piccolo προσφέρει εδώ και χρόνια. Παίζουν: Μάριος Στυλιανού, Βασιλική Ανδρέου, Σάββας Μενοίκου, Πωλίνα Ματθαίου. Παραστάσεις, Κυριακή, 18 και 25 Μαΐου 11:00 π.μ. στο Πανόραμα Ιδαίου. **Πληροφορίες τηλεφω-νο 94409100.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

«χαίρω πολύ... Σαββόπουλος»

Είναι μέσα της δεκαετίας του '70. Στο κέντρο της Αθήνας, κάπου στην Ομόνοια. Ο Διονύσης Σαββόπουλος είναι γύρω στα 30, κρατάει υπό μάλης την κιθάρα του, φοράει το μαύρο παλτό, γυαλιά (τετράγωνο, χοντρό σκελετό), μαλλιά, μουσι, όλα κανονικά, όπως τον γνωρίσαμε. Περνάει μπροστά από μια βιτρίνα με ανδρικά κουστούμια, ύστερα, σε άλλη λήψη, τα ρούχα έχουν αντικατασταθεί με γυναικεία μοντέλα. Στο ντεκόρ, σταθερά ένα ποδήλατο. Κάνει πλάγια βηματάκια, στραμμένος στον φακό και... «όπου κοιτάζω να κοιτάζεις, όλη η Ελλάδα ατέλειωτη παράγκα, παράγκα, παράγκα του χειμώνα, κι εσύ μιλάς σαν πτώμα», τραγουδάει α καπέλα. Τίτλοι: «χαίρω πολύ... Σαββόπουλος». Σκηνοθέτης: Λάκης Παπαστάθης.

Μεγάλο δώρο αυτή η χαμένη κόπια που ανασύρθηκε από τον Ηλία Γιαννακάκη, με την πολύτιμη και καθοριστική συμβολή του Μάνου Ευστρατιάδη (ήταν και βοηθός σκηνοθέτη, στο ντοκιμαντέρ) και θα προβληθεί στις 14 Μαΐου στο αίθριο του Μουσείου Μπενάκη – όπου λειτουργεί και η μεγάλη έκθεση για τον Λάκη Παπαστάθη. Η κόπια αποκαταστάθηκε και ψηφιοποιήθηκε από τη διεύθυνση του Αρχείου της EPT (είχε γυριστεί το 1975 για λογαριασμό του ΕΙΡΤ για να συστήσει τον νεαρό Θεσσαλονικιο τραγουδοποιό, μετά την περίοδο της δικτατορίας).

Σπουδαία δουλειά. Η εμπνευσμένη, παιγνιώδης, ρηξέλευση, αιφνιδιαστική, απολαυστική σκηνοθεσία του Λάκη Παπαστάθη αναδείχθηκε με τον καλύτερο τρόπο από το Αρχείο της EPT. Ένα ασπρόμαυρο φιλμ 16 mm, με έναν Σαββόπουλο οικείο,

Πενήντα χρόνια μετά, σαν να ανακαλύπτουμε πηγή κελαρυ-στη και ζειδωρη. Με την ορμή, το ξάφνιασμα και τη συγκίνηση της πρώτης προβολής. Θα μπορούσε να είναι ο ΛΕΞ ο σημερινός Σαββόπουλος;

με νεανική φόρα, αντισυμβατική διάθεση, αφηγητική και συνοδοιπόρο της ζωής μας, από τότε. Όταν εμείς πηγαίναμε ακόμη σχολείο. Στο ντοκιμαντέρ, βλέπουμε και την πρώτη εγγραφή του «Ζεϊμπέκικου» με τη Σωτηρία Μπέλλου («με αεροπλάνα και βαγόνια» τραγουδάει και η ψυχή μας θρυμματίζεται), την αστειρεύτη δόμνα Σαμίου να μας σημαδεύει «τι να τα κάνω τα τραγούδια σας, είναι πολύ χαχαρωμένα...».

Ο Λάκης Παπαστάθης ακούγεται να ρωτάει τον Σαββόπουλο πώς έχει διαμορφωθεί η σχέση του με το κοινό, σε αυτήν τη δεκαετία που είναι στη μουσική σκηνή. «Σιγά σιγά, η σχέση μας και βάθυνε και ωρίμασε. Και όπως κάθε βαθιά και ώριμη σχέση έτσι κι αυτή έγινε ανυπόφορη! Αλλά εγώ ακριβώς σε αυτήν την ευτυχοδυστυχία ποντάρω και λέω ότι έχουμε πολύ ακόμα!» απαντά, κοιτάζοντάς μας, με βλέμμα λαμπερό, πονηρό, δεισιδουτικό. Αμέσως μετά, παίρνει την κιθάρα του και «η πλατεία ήταν γεμάτη με το νόημα που έχει κάτι από τις φωτιές».

Ανάβει τσιγάρο, πίνει καφέ. Λήψη εξωτερική. Η κάμερα «βλέπει» μέσα από την μπαλκονόπορτα, ένα μικρό, σχεδόν φοιτητικό, διαμέρισμα πολυκατοικίας, ο καλλιτέχνης στον καναπέ. Μιλάει για τα χρόνια που πέρασαν και ήταν «νύχτα», αλλά μια «νύχτα» που «πρέπει να θεμελιωθεί στη μέρα που ζημερεύει γιατί αλλιώς θα χαθεί, κι αν ό, τι ζούμε χάνεται τότε είμαστε χαμένοι εμείς οι ίδιοι». Περίπου 45 λεπτά πανδαισίας συναισθημάτων και πνοχρωμάτων. Πενήντα χρόνια μετά, σαν να ανακαλύπτουμε πηγή κελαρυστή και ζειδωρη. Με την ορμή, το ξάφνιασμα και τη συγκίνηση της πρώτης προβολής.

Πριν από λίγες ημέρες, ο πολύ καλός νέος συνάδελφος Παντελής Τσομπάνης έγραφε με αφορμή αφιέρωμα της «Κ» στον ΛΕΞ: «“Η ζωή μας είναι ζάρι, πέσιμο στο Βαρδάρη / αμάζι που μαρσάρει δέκα μέτρα πριν στουκάρει / Ίπτάμενα αντικείμενα πάνω από τις πλατείες / Οι τελευταίοι γίνιουν μες στις πολυκατοικίες”. Σε κάθε στριμάρισμα του “Vittorio” από το 2ΧΧΧ –δεν καταλαβαίνω πώς, ούτε βέβαια αναζητώ και το γιατί– ανατριχιάζω και βουρκώνω όπως την πρώτη φορά που το άκουσα». Σκέφτηκα ότι το ίδιο, ακριβώς, παθαίνω και εγώ εδώ και δεκαετίες ακούγοντας τον Σαββόπουλο. Αναρωτήθηκα: Είναι ο ΛΕΞ ο σημερινός Σαββόπουλος; Σε 50 χρόνια θα ξέρουν.

ΕΚΘΕΣΗ

Ανατέλλων Αστήρ, Λουκία Νικολαΐδου

Με την δημιουργία ενός βιωματικού χώρου παρατήρησης και αναστοχασμού με επίκεντρο τα έργα της Λουκίας Νικολαΐδου (1909 - 1994), η έκθεση «Ανατέλλων Αστήρ, Λουκία Νικολαΐδου», σε επιμέλεια Ευαγόρα Βανέζη και Χριστίνας Λάμπρου, παρουσιάζεται μεταξύ 16 - 18 και 23 - 25 Μαΐου στο σπίτι όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε η Κύπρια μοντέρνα ζωγράφος, στην οδό Ειρήνης 65 στη Λεμεσό. Σε αυτό το πλαίσιο θα διοργανωθεί μια σειρά δράσεων καθώς και διαγενεακό εργαστήριο τα οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα

Toolkit of Care του Ευρωπαϊκού οργανισμού COST. Στην έκθεση παρουσιάζονται έργα της ζωγράφου από τη συλλογή της οικογένειας Κοραή και κάποια παρουσιάζονται για πρώτη φορά. Τα έργα τέχνης, συνδιαλέγονται με την τεκμηρίωση της παραγωγής τους και την ιστοριογραφία της τέχνης. Σε αυτό το σπίτι βρέθηκαν το 1987 πολλά από τα έργα που παρουσιάζονται στην έκθεση, η «ανακάλυψη» των οποίων επανέφερε τη ζωγράφο στο προσκήνιο. **Ειρήνης 65, Λεμεσός, στο οικογενειακό σπίτι της ζωγράφου.**

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

«Πανομοιότυπα»

Η γκαλερί Φωτοδός διοργανώνει έκθεση καλλιτεχνικής φωτογραφίας του Ζήνωνα Σιερεπεκλή, με τίτλο «Πανομοιότυπα» (συναγωγή εικονοποιημένων στιγμών χώρου - κιναισθητικής αντανάκλασως ένεκεν). Στο ερμηνευτικό του σημείωμα ο φωτογράφος μεταξύ άλλων λέει: «Ατον υπότιτλο θέλησα, με τις λιγότερες λέξεις, να αποδοσω την αντίληψη μου για το τι εστί καλλιτεχνική φωτογραφία. Συμπερασματικές, λοιπόν, έχω καταλήξει πως καλλιτεχνική φωτογραφία δεν είναι άλλο τι από μια συναγωγή, εκ του σύμπαντος κόσμου, αποσπασμάτων χωροχρόνου, συναγωγή η οποία κιναισθητικώς πραγματοποιείται στον χώρο. Η συλλεκτική αυτή διαδικασία ακολουθεί έναν ενστικτώδη μηχανισμό ο οποίος εξ αντανακλάσεως πλαστογραφεί την αντικείμενη πραγματικότητα. Τα εγκαίνια θα τελέσει ο εικαστικός Θεόδουλος Γρηγορίου, στις 14 Μαΐου, ώρα 7:00 μ.μ. Διάρκεια μέχρι τις 21 Μαΐου, κάθε μέρα, μεταξύ 5:00 και 7:30 μ.μ. **Γκαλερί Φωτοδός, Ξάνθης Ξενιέρου 37, Λευκωσία.**

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΚΥΠΡΟΥ

Premiere 5

Για να διευθύνει τις συναυλίες PREMIERE 5, η Ορχήστρα καλωσορίζει στο πόντιουμ την εξαιρετικά ταλαντούχα Πολωνέζα μάεστρο Kinga Glowacka, νικήτρια του περσινού Διεθνούς Σεμιναρίου και Διαγωνισμού Διεύθυνσης Ορχήστρας της Σ.Ο.Κ. Το πρόγραμμα συνδυάζει δύο αγαπημένα αριστουργήματα του ρομαντισμού των Edward Elgar και Johannes Brahms, που διαχρονικά αγγίζουν την ψυχή του ακροατή. Το Κοντσέρτο για βιολοντσέλο και ορχήστρα του Elgar συγκινεί με το βαθύ συναίσθημα που το διακρίνει και την εντυπωσιακή ομορφιά. Γραμμένο στον απόηχο του 1ου Παγκοσμίου πολέμου, αντικατοπτρίζει την προσωπική ενδοσκόπηση του Elgar και διακρίνεται για το πλούσιο, στοιχειωτικό ήχο και την έντονη του δραματικότητα. Η Ορχήστρα προσβλέπει στην πρώτη της σύμπραξη με τον διακεκριμένο Νορβηγό βιολοντσελίστα Øyvind Gimse, σολίστ στο κοντσέρτο αυτό. Η συμφωνία ξεκινάει για τη δραματικότητα, το πάθος και το θριαμβευτικό της φινάλε. **Λάρνακα: Πέμπτη 15 Μαΐου - Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας Γ. Λυκούργος, Λευκωσία: Παρασκευή 16 Μαΐου - Θέατρο Παλλάς, Πύλη Πάφου, ώρα 8:30 μ.μ.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο πολιτισμός πασχίζει να βρει τη θέση του στην κοινωνία

Δεν είναι περίεργο πως σε ολόκληρη τη χώρα δεν υπάρχει τίποτε το αξιοσημείωτο ή έστω κάτι που να κινεί το ενδιαφέρον στα πολιτιστικά πράγματα; Εκδηλώσεις γίνονται, θεατρικές παραστάσεις ανεβαίνουν, παρουσιάσεις βιβλίων οργανώνονται, εκθέσεις στήνονται, έτσι θα πει κάποιος πως πολιτισμός παράγεται.

Τι πολιτισμός παράγεται όμως, τι αποτύπωμα αφήνουν όλα αυτά, και πώς όσα συμβαίνουν οδηγούν σε νέα πράγματα, κινούν τα πράγματα πιο μπροστά, ανοίγουν συζητήσεις και πυροδοτούν διάλογο και ζυμώσεις. Τολμώ να πω ότι ελάχιστα είναι αυτά που δεν ακολουθούν την πεπατημένη. Ακούγεται αφοριστικό, και είναι, γιατί έτσι μαζί με τα χλωρά καίγονται και ξερά... Αναρωτιέμαι όμως πόσο σημασία δίνεται στη δημιουργία φρέσκου πολιτισμικού προϊόντος; Από την Πολιτεία, αλλά και από τους δημιουργούς, από τους πολιτιστικούς φορείς, αλλά και από τα Μέσα;

Πραγματικά δεν ξέρω και δεν μπορώ να εξηγήσω τι μας λείπει και τι μπορεί να φταίει για το ότι λίγα πράγματα αντέχουν στη μνήμη, απ' όσα γίνονται, γιατί όπως προανέφερα γίνονται πολλά, αλλά πολύ λίγα μένουν.

Σκέφτομαι μήπως φταίει η έλλειψη οράματος ή η απουσία στόχων; Βέβαια, γνωρίζω αρκετούς καλλιτέχνες που βράζουν μέσα τους και θέλουν να πάνε παρακάτω και τον εαυτό τους και τη δουλειά τους, που όμως σε κάποια στιγμή απογοητεύονται, γιατί υπάρχει έλλειψη διαφάνειας στο πώς κάποιος/α ανελίσσεται, στο πώς η Πολιτεία συμπεριφέρεται στον καλλιτέχνη (το νομοσχέδιο για το καθεστώς είναι ένα παράδειγμα για το πώς οι καλλιτέχνες αντιμετωπίζονται ως επαίτες για παράδειγμα), γιατί υπάρχει αδιαφορία από το κοινό, το οποίο λειτουργεί με όρους συνήθως όχι καλλιτεχνικούς, και πολύ διαφορετικούς από εκείνους του καλλιτέχνη. Από την άλλη βέβαια υπάρχουν και οι καλλιτέχνες εκείνοι, σε όλες τις τέχνες, που ποσώς ενδιαφέρονται για το κοινό τους, δημιουργώντας τάσεις, που τις ονομάζω «υπερκοουλτούρα», και όσο πιο μακριά στέκονται από το κοινό και όσο πιο πολλά απορμμένα πρόσωπα δουν τόσο περισσότερο νιώθουν ότι έκαναν το καθήκον τους.

Έτσι, σχηματικά, το αποτέλεσμα είναι να μην υπάρχει καμία επικοινωνία θεατή και παραγόμενου έργου, με το χειροκρότημα όμως να πηγαινει

καπνός, όπως και τα σχόλια στα μέσα κοινωνικών δικτύων.

Ίσως πάλι να φταίει το ζήτημα της αναζήτησης ταυτότητας, που δεν επιτρέπει σε κανέναν, Πολιτεία, φορείς και δημιουργούς, Μέσα και κοινό, να συγκροτήσουν ένα πλαίσιο, ή και αισθητική, αλλά και θέση για το πού στέκει η Κύπρος ως πολιτιστικός και πολιτισμικός χώρος.

Όσον αφορά δε τα φλέγοντα ζητήματα που συνήθως απασχολούν τις πολιτιστικές στήλες, αυτά μένουν αναλλοίωτα στον χρόνο, αφορούν τον κόσμο των τεχνών και η Πολιτεία τα αντιμετωπίζει ως πάρεργα, ή ως κυβερνητικά τικαρίσματα. Κάθε τόσο ασχολούμαστε οι ευάριθμοι πολιτιστικοί συντάκτες με πράγματα το Σχέδιο Θυμέλη, με το οποίο ποτέ κανείς δεν είναι ευχαριστημένος, ή με το Καθεστώς του Καλλιτέχνη, που πάει στις ελληνικές καλένδες. Όταν έλθει στην επικαιρότητα η Κυπριακή Βιβλιοθήκη, θα ασχοληθούμε και αυτόν τον πνευματικό φορέα, που πασχίζουμε να έχουμε με όρους 21ου αιώνα, ή ακόμα χειρότερα με τη ΣΠΕΛ, ή αλλιώς Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης, που μόνο τέτοια που δεν είναι, ή την Κρατική Πινακοθήκη Majestic,

που δεν λέει να βγει στο φως του 21ου αιώνα επίσης. Αλλά λίγοι ασχολούνται εκτός εποχής... Μια από τα ίδια με την Πύλη Αμμοχώστου και την καθυστέρηση στην παράδοσή της, χειρότερα με τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου, και όσα συμβαίνουν σε αυτή, και ουδείς μπορεί να ερμηνεύσει. Η έλλειψη γενικού διευθυντή στον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου είναι μία πονεμένη ιστορία, με τον επίσημο θεατρικό φορέα της χώρας να διοικείται καθ' όλα από το Διοικητικό του Συμβούλιο, που όσο και να θέλει δεν μπορεί να τα κάνει όλα.

Κάθε Μάιο ασχολούμαστε σαν τη μέρα της μαρμότας με τα φεστιβάλ που επιχορηγούνται και αυτά που δεν επιχορηγούνται, και αργότερα με τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας που δεν δίνονται πάντα σε όλες τις κατηγορίες. Όλα τα παραπάνω μας απασχολούν σχεδόν εποχικά και αυτό δεν είναι υγιές. Σε όλα πάντα υπάρχει ένα περίμενε, και ένα παρακάτω, και εμείς οι πολιτιστικοί συντάκτες πασχίζουμε να βγάλουμε μια άκρη. Και ο πολιτισμός της χώρας πασχίζει να βρει τη θέση του στην κοινωνία.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Μπρεχτ, Καμιλλέρι και Αγγελόπουλος

Η «απόδραση» του Πέτρου Μάρκαρη από τη Χάλκη

• Συνέχεια από την πρώτη σελίδα

Συγγραφέα τον έκανε η μοναξιά της Χάλκης Πριγκιπονήσων. Εκεί μεγάλωσε και τελείωσε το δημοτικό. Και όταν πήγε στο γυμνάσιο, στην Κωνσταντινούπολη, βίωσε την αβάσταχτη θλίψη των απογευμάτων, ειδικά της Παρασκευής: «Επαιρνα το πλοίο των 16.15 για να επιστρέψω στο σπίτι, άκουγα τους συμμαθητές μου να κάνουν σχέδια για το Σαββατοκύριο και μαυρίζε η ψυχή μου». Καταφύγιό του έγιναν τα βιβλία. Έτσι, ο σπόρος της συγγραφής βρήκε πρόσφορο έδαφος για να βλαστήσει και να καρποφορήσει, με την καθοριστική συμβολή –αλλά και τη φιλία– κάποιων ανθρώπων που ο Πέτρος Μάρκαρης δεν ξεχνάει.

Οι δάσκαλοι

«Ευγνωμονώ τη δεσποινίδα Χρυσάνθη, τη δεσποινίδα Ξανθίππη, τον κύριο Οικονομίδη και τον κύριο Αποστόλου –έτσι απευθύναμε τότε τον λόγο στους δασκάλους μας–, για τα ελληνικά που μου δίδαξαν, στο δημοτικό σχολείο της Χάλκης. Σε εκείνους χρωστάω το ότι μιλάω και γράφω τόσο καλά τη γλώσσα μας, γιατί αργότερα, στην Πόλη, φοίτησα στο αυστριακό γυμνάσιο Sankt Georg ο πατέρας μου πίστευε ότι έπρεπε να μάθω γερμανικά (θεωρούσε ότι θα γίνονταν η διεθνής επιχειρηματικά γλώσσα) και στη συνέχεια να σπουδάσω Οικονο-

Μου λείπουν οι δημιουργικές αναζητήσεις μας και το χιούμορ του. «Τόσα χρόνια μαζί μου τίποτα δεν έμαθες για το σινεμά», με πίκαρα κάθε τόσο. «Πράγματι, ήμουν πολύ απασχολημένος να διορθώνω τα μέτρια σενάριά σου», του απαντούσα.

μικά και να αναλάβω την οικογενειακή επιχείρηση εισαγωγών και αντιπροσωπειών ξένων εταιρειών. Επεσε έξω και στα δύο...».

Η φιλόλογος

«Θυμάμαι με αγάπη τη Μαχμεδέτ Σαχίλερ, την καθηγήτρια της Τουρκικής Φιλολογίας στο γυμνάσιο. Ήταν η πρώτη που είδε τη συγγραφική κλίση μου. Μια μέρα μου έδωσε τρία βιβλία: του πεζογράφου Ορχάν Κεμάλ και των ποιητών Οκτάι Ριφάτ και Ορχάν Βελί Κανίκ. Τα λάτρεψα! Μου ζήτησε να της εξηγήσω γιατί. Αφού με άκουσε, μου είπε: “Θέλω να κρατήσεις αυτά τα βιβλία, εσύ θα τα χρειαστείς περισσότερο από μένα”. Πολλά χρόνια μετά, όταν τη συνάντησε μια συγγενής μου και της είπε ότι ήμουν πια συγγραφέας, καθόλου δεν εξεπλάγη. “Μα, φυσικά. Τι άλλο θα γινόταν;” σχολίασε».

Ο δρόμος της συγγραφής

«Αν η μοναξιά της Χάλκης μου άνοιξε την πόρτα της λογοτεχνίας, ο Παναγιώτης Αμπατζής με οδήγησε στον δρόμο της συγγραφής. Ήταν εκδότης του “Πύρσου”, του μοναδικού ελληνικού λογοτεχνικού περιοδικού στην Πόλη, αλλά και του παλαιότερου στην Τουρκία περιοδικού κλασικής μουσικής. Ταυτόχρονα ήταν βιόλα της συμφωνικής ορχήστρας της Κωνσταντινούπολης και μέλος της τουρκικής Λυρικής Σκηνής: πολύπλευρος καλλιτέχνης, δηλαδή».

Μανία με το θέατρο

«Στο τέλος της εφηβείας μου, όταν μετακομίσαμε στην Πόλη, με έπιασε μανία με το θέατρο: Αργότερα, από τη Βιέννη όπου σπούδαζα, ταξίδεψα στο Βερολίνο, όπου είδα από το Μπερλίνερ Ανσάμπλ, τον θίασο που είχαν ιδρύσει ο Μπέρτολτ Μπρεχτ και η σύζυγός του Χελένη Βάιγκελ, το έργο “Η άνοδος του Αρτούρο Ουί”. Τρελάθηκα! Ο Μπρεχτ έγινε ευαγγέλιό μου. Δύο πολύτιμα διδάγματα έχω κρατήσει από εκείνον. Κατ’ αρχάς την αποστασιοποίηση: Για να θελήσω να γράψω ένα μυθιστόρημα κάτι πρέπει να με κάνει έξαλλο, όταν όμως αρχίσω να δουλεύω, ο θυμός φεύγει, βλέπω ψύχραιμα και αντικειμενικά την ιστορία που θα αφηγηθώ. Το δεύτερο είναι αυτό που αποκαλώ παραξένισμα: πώς να δείξεις ότι αυτό που οι περισσότεροι

Επάνω αριστερά, η μητέρα του Πέτρου Μάρκαρη, Τασούλα. Η μαγειρική δεινότητα και ο τρόπος της «Αριάδνης» να αποστομώνει τον άνδρα της ήταν δικά της χαρακτηριστικά, αποκαλύπτει ο συγγραφέας, ο οποίος επάνω φωτογραφίζεται με την κόρη του, Ζοζεφίνα, στη Χάλκη. Αριστερά, ο Π. Μάρκαρης με τον Θόδωρο Αγγελόπουλο, φίλο του από τη δεκαετία του '70.

άνθρωποι δέχονται ως φυσικό είναι αφύσικο».

Βίοι παράλληλοι

«Γνωριστήκαμε το 2004 στο Φεστιβάλ Βιβλίου του Παλέρμο. Τον επισκέφθηκα την επόμενη χρονιά στο σπίτι του στη Ρώμη – δεν έβλεπε ήδη και απέφευγε τις μετακινήσεις– και αμέσως νιώσαμε ότι είχαμε ένα είδος συγγένειας. Ήταν πολλά τα κοινά μας στοιχεία: Ξεκινήσαμε από το θέατρο, εκείνος ως σκηνοθέτης, εγώ ως μεταφραστής και συγγραφέας· περάσαμε στο σενάριο· καταλήξαμε στο αστυνομικό μυθιστόρημα σε μεγάλη ηλικία, ήταν 53 ετών όταν έγραψε το πρώτο του μυθιστόρημα, εγώ ήμουν 57· είχε χάσει από γλαύκωμα την όραση και στα δύο του μάτια, εγώ μόνο στο δεξί. Το φαγητό ήταν δομικό στοιχείο στα βιβλία του, όπως και στα δικά μου: Κάθε φορά που ο ήρωάς του, ο Μονταλμπάνο, πρέπει να

εξιχνιάσει μια υπόθεση, συγκεντρώνει την ομάδα του και τους ρωτάει αν έχουν τις πληροφορίες που χρειάζονται. “Ωραία”, τους λέει όταν βεβαιώνεται ότι όλα είναι έτοιμα. “Πάμε για φαγητό τώρα”. Πρώτα τρώνε στην τρατορία του Εντσο και μετά ξεκινούν την έρευνα. Μας έδωσε και η κοινή μας αίσθηση του χιούμορ. Ο Αντρέα μιλούσε ελάχιστα γαλλικά, εγώ ελάχιστα ιταλικά, είχαμε μαζί μας έναν νεαρό διερμηνέα από τον εκδοτικό μου οίκο να μας διευκλύνει στην επικοινωνία και αυτό το παλικάρι έπεφτε κάτω από τα γέλια με όσα άκουγε!».

Φιλία με διαφωνίες

«Το 1971 ανέβηκε στο θέατρο Καλουτά το έργο μου “Η Ιστορία του Αλή Ρέτζο” και είχε τεράστια επιτυχία. Ο Θόδωρος Αγγελόπουλος, που μόλις είχε κάνει το ντεμπούτο του στον κινηματογράφο με την “Αναπαράσταση” ήρθε, ει-

δε την παράσταση και μου πρότεινε να συνεργαστούμε. Ετσι ξεκίνησε μια πολυετής συνεργασία και φιλία. Οι διαφωνίες μας δεν ήταν σπάνιες και κανείς μας δεν υποχωρούσε. Οποτε συνέβαινε αυτό, χανόμουν. Με το που περνούσε μία εβδομάδα, στις 7 το πρωί, πάντα την ίδια ώρα, χτυπούσε το τηλέφωνό μου. Η μητέρα μου φώναζε από το δωμάτιό της: “Ο Αγγελόπουλος είναι!”. “Έξακολουθώ να μην αποδέχομαι τη διαφωνία σου, αλλά έχω κάτι να προτείνω”, έλεγε ο Θόδωρος. Είχε έναν μοναδικό τρόπο να ξεπερνάει κάθε αγκύλωση, κάθε πρόβλημα με μια νέα ιδέα. Μου λείπουν οι δημιουργικές αναζητήσεις μας, η κατανόηση και το χιούμορ του. “Τόσα χρόνια μαζί μου τίποτα δεν έμαθες για το σινεμά”, με πίκαρα κάθε τόσο. “Πράγματι, ήμουν πολύ απασχολημένος να διορθώνω τα μέτρια σενάρια σου”, του απαντούσα».

Η ΜΠΥΡΑ **ΚΕΟ** ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΩΜΩΔΙΑΣ

ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΗ ΑΘΕΡΙΔΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
12 – 15 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ
16 – 18 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΦΟΥ
19 – 20 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
UCLAN - ΠΥΛΑ
21 – 22 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΘΟΔΩΡΗΣ **ΑΘΕΡΙΔΗΣ**

ΖΕΤΑ **ΜΑΚΡΥΠΟΥΛΙΑ**

ΗΛΙΑΣ **ΒΑΛΑΣΗΣ**

ΛΕΥΤΕΡΗΣ **ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ**

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ **ΤΣΙΛΙΜΠΙΟΥ**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
ΘΟΔΩΡΗΣ **ΑΘΕΡΙΔΗΣ**

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΘΑ ΔΟΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:
ticketmaster.cy | **ACS** | 7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ:

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ
ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Ενα νήμα που συνδέει τη «Γαλινό-τάτη» με την Κρήτη ξετυλίγεται στο Παλάτι των Δόγηδων της Βενετίας. Επάνω, η «Προσκύνηση των Μάγνων», του Μικαήλ Δαμασκηνού (β' μισό 16ου αιώνα) και κάτω ο «Ευαγγελισμός», του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου (περ. 1576).

Η Κρητική Σχολή στη Βενετία

Η εξέλιξη της βυζαντινής τέχνης, μπολιασμένη με δυτικά στοιχεία, αναδεικνύεται στο Palazzo Ducale

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ**

Τι ώθησε τον Δομήνικο Θεοτοκόπουλο να αφήσει τον Χάνδακα, το σημαντικότερο κέντρο τέχνης του ελληνικού κόσμου εκείνη την εποχή και να αναχωρήσει για τη Βενετία το 1567; Στα 27 του χρόνια ήταν ήδη πολύ μεγάλος για να «μάθει ξανά το επάγγελμα», όπως σχολιάζει η Αικατερίνη Δελλαπώρα, διευθύντρια του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου. Ποιοι άλλοι ομότεκνοι του είχαν προηγηθεί; Πότε ξεκίνησαν οι πολιτιστικές ανταλλαγές ανάμεσα στις δύο πόλεις; Ποιες ήταν οι ιστορικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες που ευνόησαν τη συνάντηση της τέχνης της βυζαντινής Ανατολής με αυτήν της αναγεννησιακής Δύσης;

Η έκθεση «Painted Gold. El Greco and the Art between Crete and Venice» ανατρέπει στις απαρχές της δημιουργίας της Ενετο-κρητικής Σχολής, αναδεικνύοντάς τη ως εξέλιξη της βυζαντινής τέχνης, μπολιασμένης με δυτικά στοιχεία. Η έκθεση, την οποία διοργανώνει το Ίδρυμα των Μουσείων της Βενετίας σε συνεργασία με το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο και το ελληνικό υπουργείο Πολιτισμού, απλώνεται σε έξι αίθουσες του Palazzo Ducale και περιλαμβάνει 150 έργα – πολλά εκ των οποίων δάνεια από σημαντικές δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές (Μουσείο του Πράδο, Μουσείο Thyssen - Bornemisza, Εθνική Πινακοθήκη, Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, Ίδρυμα Ωνάση, Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας).

Η έκθεση εκκινεί από τα έργα της παλαιολόγιας αναγέννησης. Είναι η Υστεροβυζαντινή περίοδος ή περίοδος των Παλαιολόγων, που ξεκινάει το 1261 όταν η Κωνσταντινούπολη, που βρισκόταν υπό την κατοχή των Φράγκων, ανακαταλαμβάνεται από τον Μικαήλ Η' Παλαιολόγο, και λήγει με την άλωση το 1453. Σε αυτό το διάστημα παρατηρείται άνηση της βυζαντινής τέχνης και φιλοσοφίας με έμφαση τη στροφή προς την κλασική αρχαιότητα. Κατάληξη της έκθεσης είναι οι Κρήτες που δραστηριοποιήθηκαν στα Επτάνησα ή και τη Βενετία αμέσως μετά την πτώση του Χάνδακα το 1669.

Αρθρωμένη σε επτά χρονολογικές ενότητες, η έκθεση χαρτογραφεί την πορεία της μεταβυζαντινής ζωγραφικής της Κρητικής Σχολής και τις διαφορετικές κατευθύνσεις που πήραν οι κύριοι εκπρόσωποι της στο διάστημα τεσσάρων αιώνων. «Δεν θα άφηνα ποτέ να χαθεί μια τέτοια ευκαιρία για το Βυζαντινό Μουσείο και το Μουσείο Διονυσίου Λοβέρδου», αναφέρει η κ. Δελλαπώρα, η οποία συνεπιμελείται την έκθεση μαζί με την επιστημονική διευθύντρια του Ιδρύματος των Μουσείων της Βενετίας, Κίρα Σκουαρτσίνα, και τον διευθυντή του Museo Correr, Αντρέα Μπελιένι. «Το ΒΧΜ έχει συμμετάσχει κι άλλες φορές σε εκθέσεις του εξωτερικού, αυτή τη φορά όμως εμφανίζεται σε ισότιμη θέση ως συνδιοργανωτής, συνεισφέροντας στο εκθεσιακό αφήγημα 26 έργα», προσθέτει.

Η έκθεση έχει αφετηρία τον Άγιο Γεώργιο του 14ου αιώνα και προέλευση από τη Μικρά Ασία. «Θέλαμε να προβάλλουμε οπωσδήποτε τα έργα τα οποία αποτελούν συνέχεια της παλαιολόγιας αναγέννησης, η οποία ήδη από τις αρχές του 14ου αιώνα είχε επιπράξει την κρητική τοιχογραφία και επιδιώξαμε να ακουστεί ο όρος παλαιολόγια αναγέννηση

τινής ζωγραφικής της Κρητικής Σχολής και τις διαφορετικές κατευθύνσεις που πήραν οι κύριοι εκπρόσωποι της στο διάστημα τεσσάρων αιώνων. «Δεν θα άφηνα ποτέ να χαθεί μια τέτοια ευκαιρία για το Βυζαντινό Μουσείο και το Μουσείο Διονυσίου Λοβέρδου», αναφέρει η κ. Δελλαπώρα, η οποία συνεπιμελείται την έκθεση μαζί με την επιστημονική διευθύντρια του Ιδρύματος των Μουσείων της Βενετίας, Κίρα Σκουαρτσίνα, και τον διευθυντή του Museo Correr, Αντρέα Μπελιένι. «Το ΒΧΜ έχει συμμετάσχει κι άλλες φορές σε εκθέσεις του εξωτερικού, αυτή τη φορά όμως εμφανίζεται σε ισότιμη θέση ως συνδιοργανωτής, συνεισφέροντας στο εκθεσιακό αφήγημα 26 έργα», προσθέτει.

Με αφετηρία τον Αγ. Γεώργιο του 14ου αιώνα με προέλευση από τη Μικρά Ασία, η έκθεση παρουσιάζει την ώσμωση ανάμεσα στη «μανιέρα γκρέκα» και στο λατινικό ύφος μέσα από την εξέλιξη της Κρητικής Σχολής.

Αναγέννηση της Ανατολής

Η έκθεση εκκινεί από τα έργα της παλαιολόγιας αναγέννησης (1261-1453) και καταλήγει στους Κρήτες, που δραστηριοποιήθηκαν στα Επτάνησα ή και στη Βενετία αμέσως μετά την πτώση του Χάνδακα το 1669.

Τρίπτυχο του 16ου αιώνα. Η Παναγία Βρεφοκρατούσα ανάμεσα στους Αγίους Αθανάσιο και Νικόλαο.

σε μια πόλη που μαζί με άλλες αποτελούν πατρίδα της Αναγέννησης», εξηγεί.

Τη σκυτάλη παίρνουν οι πρόδρομοι της Κρητικής Σχολής, με κυριότερο τον Αγγελό Ακοτάντο, αλλά και τον Ανδρέα Ριτζό, τον Ανδρέα Παβία. «Ο Αγγελος Ακοτάντος είναι ο πρώτος που υπογράφει τα έργα του και χρησιμοποιεί μερικώς λάδι, ενώ ο Ανδρέας Ριτζός γίνεται περιζήτητος για τις εικόνες που απεικονίζουν την Παναγία σε διάφορους τύπους και στάσεις, με συχνότερη τη λεγόμενη Παναγία του πάθους, εικόνα με την οποία συμμετέχει το Ίδρυμα Ωνάση στην έκθεση», αναφέρει η κ. Δελλαπώρα.

Στη συνέχεια η αφήγηση προχωράει με έργα στα οποία είναι πιο εμφανής η ώσμωση ανάμεσα στη μανιέρα γκρέκα και στο λατινικό ύφος. Συναντάμε επίσης περιπτώσεις όπου ζωγράφοι χρησιμοποιούν κατά περίπτωση εικονογραφικά στοιχεία της μιας ή της άλλης θεολογίας, ανάλογα με το ποιος είναι ο παραγγελιοδόχος – ορθόδοξος ή δυτικός. Στον 16ο αιώνα, στο απόγειο της Κρητικής Σχολής, βλέπουμε πως οι Κρήτες επιπράζονται περισσότερο από την ενετική ζωγραφική. Όλα τα έργα ει-

ναι ενυπόγραφα, οι μορφές αποδίδονται πιο ρεαλιστικά, η σκηνική αφήγηση είναι πλούσια, ενώ εισάγονται και πολλά νέα θέματα, όπως η Pietà, η Madre della Consolazione ή η παρουσία δυτικών αγίων, όπως ο Άγιος Φραγκίσκος. Τα ονόματα που κυριαρχούν εδώ είναι ο Θεοφάνης ο Κρησ, ο Γεώργιος Κλόντζας, ο Μικαήλ Δαμασκηνός και βέβαια ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος.

Ο «Γκρέκο»

Τόσο ο Γεώργιος Κλόντζας όσο και ο Μικαήλ Δαμασκηνός έζησαν για μεγάλο διάστημα στη Βενετία και μάλιστα εργάστηκαν για τη διακόσμηση της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου των Ελλήνων, με εμφανή στοιχεία του ιταλικού μανιερισμού στο ύφος τους. «Η διαφορά τους με τον Θεοτοκόπουλο είναι πως εκείνοι αισθάνθηκαν περαστικοί από τη Βενετία, δεν εγκατέλειψαν ποτέ την ιδέα της επιστροφής στην Ελλάδα και δεν απαρνήθηκαν τις βασικές αρχές της τεχνολογίας τους», υποστηρίζει η Ελληνίδα επιμελήτρια. «Ο Γκρέκο κάνει τη μεγάλη ανατροπή και εκεί είναι που φαίνεται ο επαναστατικός του χαρακτήρας: εγκαταλείπει το εργαστήριο στη γενέτειρά του και πηγαίνει στη Βενετία για να μαθητεύσει στα εργαστήρια του Τιτσιάνο και του Τιντορέτο».

Με τη φυγή του αγνοεί τελείως τους κανόνες της Κρητικής Σχολής, την αυστηρότητα, το εικονογραφικό πρόγραμμα και ακολουθεί τα πρότυπα που επέβαλε η σύνοδος του Τρέντο, με την αντιμεταρρύθμιση. «Τα έργα που παράγει από εκεί και έπειτα έχουν κάπως στο βάθος τις επιδράσεις που έχει δεχθεί από την Κρήτη, αλλά η έκφρασή του είναι τελείως διαφορετική», σημειώνει η κ. Δελλαπώρα.

Όπως μου εξηγεί, το μόνο έργο του Θεοτοκόπουλου που ανήκει αμιγώς στην κρητική περίοδο με ιταλικά μανιεριστικά εικονογραφικά στοιχεία είναι η Κοίμησης της Θεοτόκου, που βρίσκεται στον ιερό καθεδρικό ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην Ερμούπολη της Σύρου, όμως δεν ήταν δυνατόν να απομακρυνθεί για να συμπεριληφθεί στην έκθεση. «Ήταν μια ζωγραφική μεγαλοφυΐα και αυτό φαίνεται από το πόσο έχει επιδράσει στη μοντέρνα τέχνη από τον Σεζάν και τον Πικάσο έως τον Πόλοκ».

Η εποχή των Κρητών

Στο απόγειο της Κρητικής Σχολής τον 16ο αιώνα κυριαρχούν ο Θεοφάνης ο Κρησ, ο Κλόντζας, ο Δαμασκηνός και βέβαια ο Θεοτοκόπουλος. Πλέον οι Κρήτες επιπράζονται περισσότερο από την ενετική ζωγραφική.

«Painted Gold. El Greco and the Art between Crete and Venice». Έως τις 29/9. Fondazione Musei Civici di Venezia, www.visitmuve.it.

Η τέχνη του τυπογράφου

Ο κολοφώνας μένει να θυμίζει τη συνέργεια των ανθρώπων που μετουσίωσαν το πνεύμα σε ύλη

Στο λεύκωμα του Γ. Μαρμάκη περιλαμβάνονται πάνω από 200 κολοφώνες από την πολυετή παραγωγή του, από τα βιβλία που έστησε και έβγαλε με αγάπη και κυρίως με μεράκι.

«Ο τυπογράφος είναι ένας εικαστικός καλλιτέχνης. Φτιάχνει πράγματα που προεκτείνουν την εικόνα του κόσμου και μας οδηγούν σε έναν δρόμο αισθητικής έκφρασης. Είναι ο δάσκαλος του βλέμματός μας μέσα από τις λέξεις, γύρω και μετά από αυτές».

Θανάσης Τριαρίδης

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΜΑΗΣ
Κολοφώνες. Η μνήμη της τελευταίας σελίδας
εκδ. Gutenberg, 2024, σελ. 258

Της **ΡΟΖΑΛΙ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ**

Όσο δυνατή κι αν είναι από μόνη της η λέξη «κολοφώνες», όσο νοηματικά μεστή και περιεκτική κι αν εμφανίζεται στο εξώφυλλο του λευκώματος του Γιάννη Μαρμάκη, που κυκλοφόρησε στην εκπνοή του 2024, ο υπότιτλος καταφέρνει να κλέψει την παράσταση: «Η μνήμη της τελευταίας σελίδας». Υπάρχει μια ορμή σε αυτά τα λόγια που δεν πηγάει τόσο από την αγάπη του δημιουργού για τα πολυάριθμα και αξιόλογα έργα που πέρασαν από τα χέρια του, όσο από την ένταση της αναγνώρισης αυτού του πλέον παραγνωρισμένου, σήμερα, μνημείου, αυτού του επιγράμματος που απομένει όταν ο, συμβολικός, θάνατος του συγγραφέα έχει πια επέλθει οριστικά και αμετάκλητα.

Η γραφή, έλεγε ο Μπλανσό, είναι το «τώρα» που θυσιάζεται για να επιτευχθεί η αιωνιότητα του ίδιου του έργου. Ο κολοφώνας είναι αυτό που μένει να θυμίζει ότι τόσο αυτό που χάθηκε, όσο αυτό που χρειάστηκε για να μείνει κάτι πίσω για πάντα: η συνέργεια των ανθρώπων που καρποφόρησε μετουσιώνοντας το πνεύμα σε ύλη, την ιδέα σε αντικείμενο, το περιεχόμενο του βιβλίου σε μορφή. Ο κολοφώνας είναι ο φόρος

τιμής στην απτή διάσταση του βιβλίου. Γιατί, όπως ορθώς επισημαίνει και στις κατ' ιδίαν συζητήσεις του ο Μαρμάκης, το βιβλίο είναι κάτι παραπάνω από ένα εκτυπωμένο κείμενο με εξώφυλλο. Και αυτό γίνεται προσπάθεια να αναδειχθεί εν προκειμένω.

Στον τόμο περιλαμβάνονται πάνω από 200 κολοφώνες από την πολυετή παραγωγή του, από τα βιβλία που έστησε και έβγαλε με αγάπη και κυρίως με μεράκι στα τόσα χρόνια της δημιουργικής πορείας του στον οίκο Gutenberg. Οι λέξεις αυτές ακούγονται αρκετά «παλιομοδίτικες», όπως όμως επισημαίνει και ο ίδιος στο σημείωμά του, αυτό αντιστοιχεί πλήρως σε μια τέχνη που πλέον δείχνει να χάνεται. Οι κολοφώνες έχουν σήμερα αντικατασταθεί ως επί το πλείστον από την «ταυτότητα» του βιβλίου, στην αρχή κάθε τόμου. Η επιμονή σε αυτούς δείχνει προς μια κατεύθυνση και μάλιστα πολύ πιο ενδιαφέρουσα από την απλή διάθεση για διατήρηση ή ανάδειξη αυτής της πρακτικής. Οι κολοφώνες εδώ είναι

μικρά έργα τέχνης, από αυτά για τα οποία χρειάζεται –εκτός από μεράκι και τεχνική– έμπνευση, γνώση και χρόνος: μια επένδυση που φανερώνει πίστη στην παλιά σχολή τυπογραφία, τόσο από την πλευρά του τυπογράφου όσο και από εκείνην του αναγνώστη.

Το βασικό υλικό του τόμου διαρθρώνεται σε τρία μέρη, αφιερωμένα τόσο σε διαφορετικούς ανθρώπους-κλειδιά στην πορεία του δημιουργού όσο και σε δια-

φορετικές πτυχές του ιδιαίτερου χαρακτήρα των ιδίων των κολοφώνων: την τυπογραφική έκφραση, την εικαστική αλληλεπίδραση και τον δυναμικό διάλογο. Και όπως ορθά επισημαίνεται, πρόκειται για ένα δημιούργημα που συνιστά την καθαρή έκφραση του τυπογράφου ως τεχνίτη του βιβλίου και αναπτύσσεται στη βάση μιας ζωντανής σχέσης ανάμεσα στο κείμενο και στην εικόνα.

Αφήνοντας, έτσι, για πρώτη φορά σε δεύτερο πλάνο τους ίδιους τους συγγραφείς –που πάντα μνημονεύονται, έτσι κι αλλιώς, σε έναν κολοφώνα– ο τόμος προβάλλει αφενός την κοπώδη εργασία του Μαρμάκη όσο και την ανάδειξη, από εκείνον, έργων σημαντικών δημιουργών από όλον τον κόσμο και φυσικά την Ελλάδα: Λεονάρντο ντα Βίντσι, Αghνωρος Αστεριάδης, Πάμπλο Πικάσο, Νίκος Εγγονόπουλος, Γιάννης Ψυχोπαΐδης, Φραντσέσκο Φαραόνε Ακουΐλα, Ερνστ Λούντβιχ Κίρχνερ, Βάσω Κατράκη, Αλέξανδρος Ίσαρης, Μαρίνο Μαρίνι, Ρόκυουελ Κεντ, Βασίλης Καζάκος, Άρια Κομνανού, Χάρι Στένμπεργκ, Ανδρέας Εμπειρικός, Τζον Αρτσιμπαλντ Ωστεν είναι λίγοι μόνον από τους καλ-

λιτέχνες έργα των οποίων συνθέτουν αυτόν τον ζωντανό διάλογο με το σώμα των πληροφοριών.

Τα ελάχιστα και αρκετά σύντομα συνοδευτικά κείμενα, ένα «προλόγισμα» του Α. Κ. Χριστοδούλου, ένα σημείωμα του ίδιου του Γ. Μαρμάκη και ένα επίμετρο του Θ. Τριαρίδη, μιλούν με τρυφερότητα και ορμή γι' αυτή την τέχνη. «Ο τυπογράφος», παρατηρεί εύστοχα ο τελευταίος, «είναι ένας εικαστικός καλλιτέχνης – όπως είναι ο ζωγράφος, ο γλύπτης, ο κινηματογραφιστής. Φτιάχνει πράγματα που προεκτείνουν την εικόνα του κόσμου και μας οδηγούν σε έναν δρόμο αισθητικής έκφρασης. Είναι ο δάσκαλος του βλέμματός μας μέσα από τις λέξεις, γύρω και μετά από αυτές». Κι έτσι, με μια ιδιαίτερη και εντυπωσιακή κίνηση που δείχνει να αφομοιώνει όλα τα παραπάνω και να αναδημιουργεί με αφορμή αυτά, ο τόμος κλείνει με έναν δικό του κολοφώνα – τον πιο απλό εικαστικά κολοφώνα που θα μπορούσε να φτιαχτεί, μα και τον πιο μεστό νοήματος, μια που δεν μιλάει γι' αυτόν αλλά και μόνο γι' αυτόν μιλάει, για όσα ο Γιάννης Μαρμάκης δούλεψε, κοπίασε και επένδυσε στην τέχνη του: για τον δικό του διάλογο με τον αναγνώστη, τον «μυημένο», που περιδιαβάζει κάθε σελίδα ως αν έκθεμα μουσείου που μονάχα σε αυτόν αποκαλύπτεται...

Η κ. Ροζαλί Σινοπούλου είναι συγκριτολόγος και μεταφράστρια.

VOGUE

GREECE

WILD GRACE

18/05

DAPHNÉ PATAKIA BY P.A HÜE DE FONTENAY

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

MATIEΣ ΚΟΣΜΟ
ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

ΛΟΝΔΙΝΟ

Η τέχνη του Χιροσίγκε

Στο Βρετανικό Μουσείο, η έκθεση - αφιέρωμα στην τέχνη του Ουταγκάουα Χιροσίγκε (1797-1858) δοξάζει τη ζωή και το έργο ενός από τους μεγαλύτερους καλλιτέχνες στην ιστορία της Ιαπωνίας. Ο μοναδικός τρόπος του Χιροσίγκε να αναπαριστά το τοπίο της πατρίδας του, τη φύση και την καθημερινή ζωή, του χάρισαν φήμη και δόξα στην εποχή του. Είναι η πρώτη φορά που το Βρετανικό Μουσείο δείχνει έργα αυτού του μεγάλου καλλιτέχνη.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Γουίλιαμ Κέντριντζ

Ο Αμερικανός καλλιτέχνης Γουίλιαμ Κέντριντζ γιορτάζει φέτος τα 70 του χρόνια με μία έκδοση και μία έκθεση στη Νέα Υόρκη. Η έκδοση με τίτλο «Self-Portrait as a Coffee-Pot», που κυκλοφορεί από τη διεθνή αίσθουσα τέχνης Hauser & Wirth, η οποία τον εκπροσωπεί, διερευνά θέματα μνήμης, ιστορίας και χρόνου. Στην γκαλερί της Hauser & Wirth, στη Νέα Υόρκη, η έκθεση έργων του Κέντριντζ θα παραμείνει ανοικτή έως την 1η Αυγούστου.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ

Καναλέτο

Ο οίκος Christie's θα διαθέσει προς δημοπρασία ένα από τα πιο διάσημα έργα του Καναλέτο με θέμα τη Βενετία, φιλοτεκνημένο περί το 1732. Θα περιληφθεί στη δημοπρασία έργων Μεγάλων Δασκάλων στο Λονδίνο την 1η Ιουλίου, με εκτιμώμενη τιμή εκκίνησης τις 20 εκατομμύρια λίρες. Στην ιστορία του, των 300 ετών, το συγκεκριμένο έργο του Καναλέτο έχει εμφανιστεί σε δημοπρασία άλλες δύο φορές, το 1751 και το 1993.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ

Η δεκαετία του '40

Το Μουσείο Τέχνης της Φιλαδέλφειας παρουσιάζει την έκθεση «Μπουμ: τέχνη και ντιζάιν στη δεκαετία του 1940». Πάνω από 250 έργα γλυπτικής, ζωγραφικής, μόδας, φωτογραφίας, κοσμήματος, επιπλώσεως και καθημερινής χρήσης, σχηματίζουν έναν ατμοσφαιρικό γαλαξία που μας οδηγεί πίσω σε μια δεκαετία απολύτως κρίσιμη για την εξέλιξη του 20ού αιώνα. Ορισμένοι καλλιτέχνες ξεχωρίζουν, όπως η Τζόρτζια Ο'Κιφ. Έως την 1η Σεπτεμβρίου.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Ρεαλισμός

Η έκθεση που «τρέχει» τώρα στην γκαλερί Rehs Contemporary της Νέας Υόρκης (20 West 55th οδός), είναι αφιερωμένη στα άνθη και στον τρόπο που αυτά μεταφορικά εντάσσονται σε έργα σύγχρονης παραστατικής έως και φωτορεαλιστικής ζωγραφικής. Άλλωστε, η Rehs ειδικεύεται σε αυτόν τον τομέα της αληθοφανούς τέχνης, παρουσιάζοντας κορυφαίους καλλιτέχνες του είδους. Η έκθεση έχει τίτλο «Bloom» (Ανθοφορία).

Ο υπέροχος κόσμος του Σέντρικ Μόρις

Γεννημένος το 1889, ο ζωγράφος σερ Σέντρικ Μόρις έζησε αρκετά ώστε να βιώσει όλες τις αλλαγές του 20ού αιώνα έως το 1982, αφήνοντας μια πλούσια απολύτως βρετανική κληρονομιά. Δεν υπάρχει περίπτωση κάποιος που να αγαπάει τη βρετανική εξοχή, τη βρετανικότητα των τοπίων, τη φύση και τα εσωτερικά της Αγγλίας, να μη συγκινηθεί από την τέχνη του Σέντρικ Μόρις.

Μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα έκθεση αυτή την άνοιξη και αυτό το καλοκαίρι στην Αγγλία εξερευνά πτυχές του έργου του. Οργανώνεται από τη Philip Mould & Company (20 Μαΐου - 18 Ιουνίου), στον δρόμο της χώρας στο Λονδίνο (18-19 Pall Mall) με ελεύθερη είσοδο. Με τίτλο «Ο Σέντρικ Μόρις και το Μπέντον Εντ», η έκθεση αναφέρεται στο ονειρεμένο σπίτι και κήπο στο οποίο έζησε ο Σέντρικ Μόρις από το 1939 έως το 1982. Βρίσκεται στο Σάφολκ. Ένα σύμπαν τέχνης και φύσης ξετυλίγεται με ιδιαίτερη γοητεία.

Ο Μόρις, πέραν του ότι ήταν δάσκαλος τέχνης, υπήρξε και βαθύς γνώστης της γεωπονικής, πράγμα που αντανακλάται στα έργα του. Δεν ζωγράφιζε φυσικά μόνο λουλούδια και φύση. Ήταν ονομαστός και για τα πορτρέτα του και για τις νεκρές φύσεις. Μετά τον θάνατό του, το Μπέντον Εντ περιέπεσε σε παρακμή αλλά μετά τη δωρεά όλου του χώρου προς το Garden Museum, το σπίτι και ο κήπος αναστήθηκαν και πολλά νέα φυτά, σύμφωνα με τις οδηγίες του Μόρις, φυτεύ-

Σέντρικ Μόρις (1889-1982), «Λουλούδια σε κήπο της Πορτογαλίας».

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Όταν όλος ο κόσμος λούζεται στο φως

Η Κίρκη συμβουλευεί τον Οδυσσέα να ταξιδέψει στον Αδη. Και αυτός, αφού αναχωρεί απ' το νησί της, φτάνει στα πέρατα του ωκεανού και εισχωρεί στο στόμιο του κάτω κόσμου. Ακολουθεί η θρυλική ραψωδία της Νέκυιας.

Ο κύριος Γκρι λέει ότι αυτή την πάροδο στο νησί της Κίρκης προς την είσοδο του Αδη τη βρίσκει στις μουσικές του Γκιόργκι Λίγκετι (1923-2006). «Άκουσε το Κοντσέρτο για βιολί και ορχήστρα», επιμένει, «ειδικά το τρίτο μέρος, που είναι και ιντερμέτζο, και ίσως καταλάβεις. Όλο το έργο είναι ένα πέρασμα σε κάτι άλλο».

Ο Λίγκετι το ολοκλήρωσε τρία χρόνια προτού πεθάνει. Αν είναι αποκαρτετισμός, είναι τρομακτικός. Το ακούω στο νέο άλμπουμ

που κυκλοφόρησε η Harmonia Mundi με τίτλο «Λίγκετι. Κοντσέρτα», όπου σολίστ είναι η δαιμονική Ιζαμπελ Φάουστ. Τη συνοδεύουν η φημισμένη –πλέον– ορχήστρα Le Siecles υπό τη διεύθυνση του χαρισματικού Φρανσουά-Χαβιέρ Ροθ.

Ο Λίγκετι έχασε σχεδόν όλη του την οικογένεια στα ναζιστικά στρατόπεδα. Στράφηκε στην Αριστερά· αλλά δεν ήταν καθόλου απλό να είσαι άνθρωπος και μουσικός στην κομμουνιστική Ουγγαρία. Τους ξέφυγε μια χαρά.

Ο Στάνλεϊ Κιούμπρικ «έστειλε», μέσω των ταινιών του, τις μουσικές του στο Διάστημα, όπου μοιάζει να είναι ο φυσικός χώρος των ιδιότυπων, εφιαλτικών συχνά, παράδοξων ακόμα συχνό-

Κοντσέρτα για βιολί και πιάνο, και ένα νεανικό έργο του Γκιόργκι Λίγκετι, περιλαμβάνει το άλμπουμ που κυκλοφόρησε μέσα στο 2025 η Harmonia Mundi.

τερα, αρμονιών του. Τυχαίο που και ο Γιώργος Λάνθιμος επέλεξε μουσικές του σε μια ταινία του; Διότι δεν πρέπει να λησμονούμε και το βαθύ, απέραντο Διάστημα της ανθρώπινης ψυχής.

Το νέο αυτό άλμπουμ περιλαμβάνει και το Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα (σολίστ ο Ζαν-Φρεντερίκ Νουμπεργκέρ) που ο Λίγκετι έγραψε τη δεκαετία του '80, και ένα όλο φρεσκάδα «συμβατικό» νεανικό έργο, του 1951, όταν ακόμα νόμιζε πως ήταν κομμουνιστής, το Ρομανικό Κοντσέρτο για μικρή ορχήστρα – συν δύο απίθανα έργα του παλιού του φίλου Γκιόργκι Κούρταγκ (γενν. το 1926) για κουαρτέτο εγχόρδων («Aus der Ferne» III & V). Οι δύο μουσικοί είχαν γνωριστεί στη

Βουδαπέστη το 1945, στοιχειωμένοι από τα φαντάσματα των εξοντωμένων συγγενών τους μα γεμάτοι πάθος για το μέλλον.

Τα έργα του Κούρταγκ με κρατούν στη Νέκυια, βαθιά στο σκοτάδι. Αλλά το Κοντσέρτο για πιάνο του Λίγκετι εμένα μου θυμίζει την ξέφρενη φιγούρα μιας Γιαπωνέζας σαμάνας, της θεάς Αμε-νο-Ουζούμε-νο-Μικότο (το Ανεπαισθητικό Θηλυκό από τα Ουράνια). Όπως λέει ένας ιαπωνικός μύθος του 8ου αιώνα, όταν χόρευε, το έκανε για να παρασύρει τη θεά του Ηλίου να συρθεί έξω από τη σπηλιά της. Είναι τότε που όλος ο κόσμος λούζεται στο φως. Επιστροφή στην Ιθάκη· στη ζεστή, υγρή φωλιά που νοσταλγείς από τότε που άνοιξες τα μάτια σου.

Ligeti: Violin, Piano & Romanesc Concertos
Isabelle Faust
Jean-Frederic Neuburger
Les Siecles
Francois-Xavier Roth
Harmonia Mundi

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΣΙΣΣΥΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ

Η καθημερινότητα της οικογένειας Λάιονς μοιάζει ανησυχητικά οικεία στον σημερινό τηλεθεατή.

Ένας τρομερός, τρομερός κόσμος

«**Θυμάστε** τότε που νομίζαμε ότι η πολιτική ήταν βαρετή, ωραίες εποχές! Τώρα ανησυχώ για όλα, δεν ξέρω για ποιο πράγμα ν’ ανησυχώσω πρώτα. Είναι οι τράπεζες; Δεν νομίζω καν ότι φταίνε αυτές, οι εταιρίες, οι φίρμες, οι όμιλοι επιχειρήσεων, όλες οι ανώνυμες παγκοσμιοποιημένες επιχειρήσεις, όλοι αυτοί που μας αντιμετωπίζουν σαν αλγόριθμους... και τώρα έχουμε και την Αμερική. Ποτέ δεν πίστευα ότι θα φοβόμουν την Αμερική – ούτε μία στο εκατομμύριο».

Οι φύρδην μίγδην αγωνίες, ενδεικτικές μιας συσσώρευσης ανησυχιών, εκφράζονται από τον Ντάνιελ, έναν από τους πρωταγωνιστές στη βρετανική μίνι σειρά του 2019 «Years and Years», στην οποία ο δημιουργός Ράσελ Τ. Ντέιβις απεικονίζει «γεγονότα» ενός πιθανού μέλλοντος, ξεκινώντας από ένα βράδυ του 2019 για να φτάσει στο 2034. Ακολουθεί την οικογένεια Λάιονς στο Μάντσεστερ, δείχνοντας πειστικά στιγμές και καταστάσεις σε μια συνύφανση προσωπικών ζωών και πολιτικών γεγονότων. Επιλογές αλλά και επιπτώσεις απρόβλεπτες και αθέλητες, πέραν της οποίας προσωπικής επιλογής, δημιουργούν έναν δυστοπικό ρεαλισμό και όχι μια σειρά επιστημονικής φαντασίας, όπως σε πολλά δημοσιεύματα έχει καταγραφεί. Ενα κοινωνικοπολιτικό θρίλερ, που ξεκινάει με την –τότε υποτιθέμενη– επανεκλογή του Ντόναλντ Τραμπ, για να συνεχίσει στη διάρκεια των έξι επεισοδίων με ένα αγωνιώδες, οικείο πορτρέτο πιθανού μέλλοντος που, αν και στην πραγματικότητα το 2025 έχει γίνει εν μέρει παρόν, παράγει φόβους για το επερχόμενο. Η οικονομία καταρρέει, οι πάγοι λιώνουν, η δημοκρατική πραγματικότητα φαίνεται πιο εύθραυστη από ποτέ, ο αυταρχισμός αυξάνεται, το μεταναστευτικό χάος επίσης, οι έφηβοι εμφοτεύουν τηλέφωνα στα χέρια τους, η τεχνητή νοημοσύνη εξυπηρετεί (;) καθημερινές ανάγκες, ενώ βεβαίως παράλληλα δημιουργεί ελπίδες θεραπείας ανίατων ασθενειών, οι εντάσεις μεταξύ Κίνας - ΗΠΑ κλιμακώνονται και μέχρι το τέλος του πρώτου επεισοδίου οι Αμερικανοί χτυπούν με πυρηνική βόμβα ένα τεχνητό νησί που έχουν δημιουργήσει οι Κινέζοι. Θα έλεγε κανείς ότι η έκρηξη μιας πυρηνικής βόμβας θα άλλαζε τα πάντα, αλλά όχι. Βλέπουμε την οικογένεια Λάιονς να ζει τη στιγμή μέσα σε ένα μπλκα που και με κάποιες σειρήνες που κανείς δεν θυμόταν ότι υπήρχαν ν’ ακούγονται από μακριά – «έχουμε σειρήνες;», αναρωτιούνται, κοιτάζουν ο ένας τον άλλον αμήχανα, και τώρα τι κάνουμε; Αυτό ήταν; Τελειώσαμε;

Οχι. Συνηθίζουμε. Και αποδεχόμαστε. Προσαρμόζομαστε. Η ζωή της οικογένειας Λάιονς γίνεται όλο και πιο άβολη, ο κόσμος όλο και πιο χαοτικός, η ζωή –υπό «ατράνταχτους θεσμούς» που θεωρούσαν, μέσες - άκρες, δεδομένη– αποσταθεροποιείται με μια σειρά πολιτικών γεγονότων και κοινωνικών επιπτώσεων και η Βιβιεν Ρουκ (παρεμπιπτόντως εξαιρετική ερμηνεία της Εμα Τόμσον) ένας συνδυασμός Νάιτζελ Φάρατζ, Μαρν Λεπέν και Τραμπ, ψηφίζε-ται πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας. Είχε συστηθεί στους ψηφοφόρους σε τηλεοπτικές εκπομπές «λέγοντας τα πράγματα με τ’ όνομά τους»: «Κίεβο, Υεμένη, Ισραήλ, Παλαιστίνη... πολύ απλά δεν μου καίγεται καρφί! Οι τίτλοι των ειδήσεων μου φωνάζουν στα μούτρα κι εγώ το μόνο που θέλω είναι να μαζεύουν τα σκουπίδια στη γειτονιά μου, θέλω το σχολείο που είναι στα 200 μέτρα από το

Τώρα προσαρμόζονται και συνηθίζουν, στηρίζοντας με τη στάση τους τη συνεχή μετατόπιση του περιήριου «παραθύρου Οβερτον» ως προς το τι είναι κοινώς αποδεκτό. Αυτού του παραθύρου, που σύμφωνα κατ’ αρχάς με τον Αμερικανό πολιτικό αναλυτή Τζόζεφ Οβερτον και μετά τον θάνατό του σύμφωνα με τον συνάδελφό του Τζόζεφ Λέμαν, οριοθετεί το φάσμα των πολιτικών που μπορεί να προτείνει ένας πολιτικός χωρίς να φαίνεται υπερβολικός, προκειμένου να κερδίσει ή να διατηρήσει δημόσιο αξίωμα, δεδομένου του κλίματος της κοινής γνώμης εκείνη τη συγκεκριμένη στιγμή. Βοηθούν αθέλητα να γίνει το αδιανόητο ριζοσπαστικό και στη συνέχεια αποδεκτό, λογικό, δημοφιλές και τελικώς πολιτική, σύμφωνα με έξι βαθμούς αποδοχής των δημόσιων ιδεών, έτσι όπως τους έχει περιγράψει ο –για πολλούς αμφιλεγόμενος ωστόσο– πολιτικός σχολιαστής Τζόσουα Τρεβίνο.

Ο συγγραφέας Κρίστοφερ Ισεργουντ στο βιβλίο «Αντίο Βερολίνο» έγραφε για τη σπιτονοικυρά του στο Βερολίνο το 1933: «Ηδη προσαρμόζεται, όπως θα προσαρμοστεί σε κάθε νέο καθεστώς. Σήμερα το πρωί μάλιστα την άκουσα να μιλάει με ευλάβεια για τον Ντερ Φέρχερ στη γυναικα του θυρώρου. Αν κάποιος της υπενθύμιζε ότι στις εκλογές του περασμένου Νοεμβρίου ψήφισε κομμουνιστές, πιθανότατα θα το αρνιόταν έντονα και με απόλυτα καλή πίστη. Απλώς εγκλιματίζεται σύμφωνα με έναν φυσικό νόμο, όπως ένα ζώο που αλλάζει το τρίχωμά του για τον χειμώνα».

Αόρατοι άνθρωποι

Στο τέλος του «Years and Years» ο κόσμος ξεσπκώνεται όταν αποκαλύπτονται τα στρατόπεδα των «εξαφανισμένων ανθρώπων», κυρίως μεταναστών, αλλά και ολόκληρες περιοχές Βρετανών που έχουν μετατραπεί σε στρατόπεδα γκέτο. Το τελευταίο επεισόδιο είναι μια περίπου παιδική, αισιόδοξη εκδοχή έργου επιστημονικής φαντασίας. Θυμίζει τα ψέματα που λέμε «για να μην τρομάξουμε τα παιδιά». Αλλά δε βαριέσαι, ως πειστήρι, διότι όπως λέει η γιαγιά Μίριελ, «είναι ένας τρομερός, τρομερός κόσμος, αλλά θέλω να δω κάθε δευτερόλεπτο από αυτόν». Ή ως πειστήρι, επειδή μια πραγματική εκδοχή θα απεικόνιζε αυτό που βλέπουμε να συμβαίνει παντού γύρω και μέσα μας και δεν θέλουμε να δεχθούμε αυτή την πιθανότητα: ότι οι άνθρωποι μπορεί να σκορπίζονται –ποιοι θυμάται με την ίδια ένταση την πρωτόγνωρη κατάσταση της πανδημίας;– για άλλη μια φορά και μετά να σπκώσουμε τους ώμους και να μην κάνουμε τίποτα.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Επιμέλεια:
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

ΜΑΡΙΟΣ ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ
«Η πύλη των καλών αναμνήσεων»
εκδ. Αρμίδα, 2023, σελ. 49

Ο Μάριος Αγαθοκλέους στη συλλογή του «Η πύλη των καλών αναμνήσεων» δίνει 21 ποιήματα υψηλής αισθητικής. Ποιήματα που μετεωρίζονται ανάμεσα σε διαφορετικές επιλογές, που έχουν στον πυρήνα τους την απορία της ύπαρξης του ατόμου. Η συλλογή διατρέχεται από έντονη φιλοσοφική διάθεση, ταυτόχρονα διαθέτει και έντονα πολιτικο-κοινωνικά στοιχεία, οι λέξεις που κρύπτονουν αληθείας είναι διάσπαρτες στα ποιήματα (π.χ. «ο τεσσαρακοστός τρίτος όροφος [δix αναφέρεται ο όροφος αυτός] του πύργου που θα χτιστεί δίπλα στον Δημόσιο Κήπο της Λεμεσού», «πρόσφυγες», «οι τιμές θα ανέβουν σαν πύργοι στην παραλία της Λεμεσού», σε διάφορα ποιήματα), και το ποίημα «Οι Φωνές» που είναι αφιερωμένο στη δολοφονημένη Μαίρη Ρόουζ, ένα ποίημα το οποίο συνδυάζει το σκοτεινό πολιτικό παρελθόν της χώρας, με την κοινωνική και πολιτική αποχαύνωση των ημερών μας. Στο «Ηρως» (σελ. 26) ο Αγαθοκλέους δεν κρύβει τίποτε, μιλάει για τους ήρωες, και πώς αποφασίστηκε να γίνουν τέτοιοι, με τα δύο ποιήματα που ακολουθούν, τα «Φιλόλογος ή Μεσίτης» και «Ιωάννης Σταυριανός» να δημιουργούν μία ενδιαφέρουσα τριάδα... για το τι εστί τελικά ήρωας και ποια πράξη καθιστά τον άνθρωπο προδότη. Όσο για τον Ιγνάντιο Αναγνώστη, νομίζω πως ο Αγαθοκλέους κλείνει το μάτι στο αναγνωστικό κοινό και παίζει μαζί του και αναρωτιέμαι αν είναι χαρακτηριστικό που θα επιστρέψει... Ο Αγαθοκλέους, ακολουθώντας μία ώριμη ποιητική πορεία, στην τελευταία του αυτή συλλογή έχει βάλει τα ποιήματά του να δίνουν τον δικό τους αγώνα επιβίωσης, τα διατρέχει ένας πεσιμισμός, και όμως παραδόξως αυτά επιμένουν να ελπίζουν, όπως και ο ίδιος ελπίζει, «Δεν είχα ιδέα / ότι έτρεφε μια ελπίδα / που μεγάλωνε μαζί μου» (σελ. 14 «Η Ελπίδα»).

500 ΛΕΞΕΙΣ

με τη

ΜΑΡΙΑ ΠΑΤΑΚΙΑ

Η Μαρία Πατακιά είναι νομικός και ποιήτρια. Συμμετέχει επίσης σε πολιτιστικούς συλλόγους σε Βρυξέλλες και Παρίσι. Εργάστηκε ως νομική σύμβουλος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έχει εκδώσει πέντε ποιητικές συλλογές από τον εκδοτικό οίκο Μελάνι, με τελευταία το «Αμογ» (Μελάνι, 2025).

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Τις ποιητικές συλλογές «Η χαμένη θεά» της Άννας Γρίβα (κρατικό βραβείο ποίησης) και «Νιτρογλυκερίνη» της Μακλένα Νίκα, στην παρουσίαση των οποίων συμμετέχω στη Διεθνή Εκθεση Βιβλίου Θεσσαλονίκης, καθώς και το υποψήφιο για το ευρωπαϊκό βραβείο λογοτεχνίας μυθιστόρημα του Μάικ Μαλαφέκα «Deer fake», που θα είμαι στο πάνελ της παρουσίασής του στις Βρυξέλλες.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Από το βιβλίο «Τα χρώματα και οι μυστικές ζωές τους» της Κάσια Σεν Κλερ έμαθα πώς μπορεί να διαμορφώσουν οι λέξεις τις αποχρώσεις που βλέπουμε.

Βρήκατε ποτέ τον μπελά σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο;

Όταν ήμουν έφηβη και διάβαζα το βιβλίο της Εμα Γκόλντμαν «Ο μύθος της μητρότητας» μπήκε η μητέρα μου στο δωμάτιο, είδε τον τίτλο, παρεξηγήθηκε και με μάλωσε γιατί θεωρήσε πως αμφισβητούσα τον ρόλο της.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Ιδανική αναγνωστική συνθήκη δημιουργείται για εμένα οπουδήποτε, εφόσον νιώσω την ανάγκη να απομονωθώ από τον εξωτερικό κόσμο και να αφοσιωθώ στην ανάγνωση ενός βιβλίου. Παραδόξως συγκεντρώνομαι ιδιαίτερα σε μέρη με πολυκοσμία – η ανάγνωση με βοηθάει να ξεφύγω από την πεζή πραγματικότητα και να μεταφερθώ στον μαγικό κόσμο της μυθοπλασίας.

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε;

Προτιμώ τον ποιητικό και δοκιμιακό λόγο, αλλά δεν αποφεύγω κανένα είδος λογοτεχνίας. Τα καθαρά αστυνομικά μυθιστορήματα με συγκινούν λιγότερο εκτός εάν περιέχουν ένα κοινωνικό - πολιτικό υποβασθρό.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;

Με συγκινεί σε ένα βιβλίο ό,τι μπορεί να μου φωτίσει μια κρυμμένη πλευρά του εαυτού μου. Μπορεί μια λεπτομέρεια να «ξεκλειδώσει» μια ευαίσθησία και να οδηγήσει στο περιήγημα «σύνδρομο Σταντάλ», τη σωματική ταραχή που μπορεί να προκληθεί στην επαφή με ένα έργο τέχνης.

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία;

Δεν θα ήθελα κανένα αγαπημένο μου βιβλίο να γίνει ταινία, γιατί πιστεύω ότι και στην πιο επιτυχημένη εκδοχή της μια ταινία αδυνατεί να αποδώσει όλες τις σημαντικές πτυχές ενός λογοτεχνικού έργου, τις ψυχολογικές αναλύσεις που επιτρέπει η λογοτεχνία και δεν μπορούν να αποδοθούν ικανοποιητικά με εικόνες.

Πώς ερμηνεύεται ο έρωτας στο βιβλίο σας «Αμογ»;

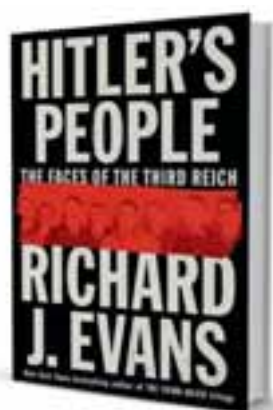
Στο «Αμογ» επικειρώ να φωτίσω τον αρχετυπικό έρωτα ως το πεδίο που προσφέρεται κατεξοχήν για συλλογισμό σχετικά με τον χρόνο και τις υπαρξιακές αναζητήσεις, τα δίπολα, τα παράδοξα, αλλά και τα όρια μεταξύ πραγματικότητας και μυθοπλασίας. Θεωρώ πως ο έρωτας είναι ιδιαίτερο ποιητικό γεγονός εφόσον ενέχει, όπως και η ποίηση, τον κίνδυνο/το ρίσκο, την έκπληξη, εκφράζεται στα όρια του άρρητου, επιχειρεί τη βουτιά στο ασυνείδητο και μπορεί να μας αποκαλύψει άγνωστες πλευρές του εαυτού μας.

Πώς συνδέονται τα ποιήματα της ποιητικής συλλογής μεταξύ τους;

Το «Αμογ» είναι μια αφηγηματική ποιητική σύνθεση μιας σειράς από χαρακτηριστικά στιγμιότυπα ενός αρχετυπικού δύσκολου έρωτα, αλλά και συλλογισμούς σχετικά με την ουσία και τη λειτουργία του. Η συλλογή είναι δομημένη σε 24 επεισόδια με πρόλογο, αφήγηση σε μορφή πεζοποίησης, που διακόπτεται από τα «πάσχοντα» πρόσωπα («Αυτός» και «Αυτή»), σε μορφή καθαρά ποιημάτων, επίλογο και επίμετρο.

Όλοι οι άνθρωποι του ναζισμού

Ανδρες και γυναίκες που δημιούργησαν και υπηρέτησαν το εθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς στη Γερμανία

RICHARD J. EVANS

Hitler's People

Εκδ. Allen Lane, 2024, σελ. 624

Του **ΑΧΙΛΛΕΑ ΠΑΠΑΡΣΕΝΟΥ**

Με την εξήγηση του αυταρχισμού παγκοσμίως και την άνοδο της ακροδεξιάς στην Ευρώπη, με τη διάβρωση των δημοκρατικών θεσμών και την καταστρατήρηση των θεμελιωδών ελευθεριών, έχει αναζωπυρωθεί το ενδιαφέρον για τη Γερμανία του Μεσοπολέμου και τα διδάγματα από την κατάρρευση της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης και την επικράτηση του ναζισμού. Το δικό του αξιολόγησι κατέθεσε πρόσφατα ένας καταξιωμένος Βρετανός ιστορικός, ο Ρίτσαρντ Εβανς, συγγραφέας μιας βραβευμένης τριλογίας για τη χιτλερική Γερμανία.

Γιατί τόσο πολλοί Γερμανοί συνέπραξαν στα εγκλήματα της ναζιστικής Γερμανίας; Γιατί ακολουθήσαν τυφλά τον Χίτλερ σχεδόν μέχρι το τέλος του; Μέχρι πού μπορούν να φτάσουν οι άνθρωποι, όταν καταργούνται οι ηθικοί περιορισμοί; Στο νέο βιβλίο του ο Εβανς επιχειρεί μια βιογραφική προσέγγιση της γερμανικής ιστορίας στις δεκαετίες 1920, '30 και '40 σκιαγραφώντας 24 πορτρέτα κυρίως ανδρών αλλά και μερικών γυναικών που δημιούργησαν και υπηρέτησαν τη ναζιστική Γερμανία, από τον ηγέτη τους Χίτλερ, «αυλικούς» του, όπως οι Γκέρινγκ, Γκέμπελς, Χίμλερ και Σπέρ, εκτελεστές της «τελικής λύσης», όπως οι Αϊχμαν και Χάιντριχ, προπαγανδιστές, όπως η κινηματογραφίστρια Ρίφενσταλ, υπέρμαχους της φυλετικής καθαρότητας και επαγγελματίες της ευγονικής, διεστραμμένες δεσμοφύλακες στα στρατόπεδα εξόντωσης και άλλους συνοδοιπόρους, καταδότες και κερδοσκόπους που συστρατεύθηκαν με μύριους τρόπους στο πλευρό του Χίτλερ, ώστε να καταλύσει την εύθραυστη δημοκρατία, να κρατηθεί στην εξουσία με τη βία για 12 χρόνια (1933-1945) και να προκαλέσει τη φρίκη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το βιογραφικό πορτρέτο του Χίτλερ καταλαμβάνει περίπου 100 σελίδες. Σε κάθε ένα από τα υπόλοιπα 23 «πρόσωπα του Τρίτου Ράιχ» αφιερώνονται έως 20 σελίδες.

Για τον Εβανς οι περισσότεροι από αυτούς δεν ήταν ψυχοπαθείς, που κινούνταν στο περιθώριο της κοινωνίας, αλλά μέλη

Ο Χίτλερ συνοδευόμενος από τους Ες, Χίμλερ και άλλα στελέχη του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος, σε εκδήλωση στη Νυρεμβέργη, τη δεκαετία του '30. Τα διδάγματα από την κατάρρευση της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης και την επικράτηση του ναζισμού ίσως να είναι κάτι περισσότερο από χρήσιμα στην εποχή μας.

της μεσαίας τάξης, γαλουχημένοι σε μια συντηρητική κουλτούρα υπερεθνικισμού, милитарισμού και παρανοϊκού αντισημιτισμού, που είχε απήχηση και στα πανεπιστήμια. Η ήττα και οι ταπεινωτικοί όροι που επιβλήθηκαν στη Γερμανία στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο σημάδεψαν τη ζωή τους και αυτό το συλλογικό τραύμα σε συνδυασμό με τον υπερπληθισμό και τη Μεγάλη Ύφεση που ακολούθησαν, εκμεταλλεύθηκε ένας αδιάτακτος δημαγωγός, που άσκησε μεσοανική επιρροή στις μάζες υποσχόμενος την αναγέννηση της χώρας. Με την ανοχή ή ενθάρρυνση του πολιτικού, στρατιωτικού και οικονομικού κατεστημένου, που του άνοιξε την πόρτα της εξουσίας, κατά-

φερε να κυριαρχήσει στην πολιτική ζωή, παρότι δεν συγκέντρωνε ποτέ άνω του 37% των ψήφων σε ελεύθερες εκλογές. Οι «αυλοκόλακες» με την τυφλή αφοσίωση στον «Φύρερ» και στο δόγμα του «ολοκληρωτικού πολέμου» ενίσχυσαν την εγωμανία και την υπέρμετρη αυτοπεποίθησή του ότι ως νέος Ναπολέων θα μπορούσε να αντιμετωπίσει νικηφόρα τρεις αυτοκρατορίες, τη Βρετανία, την Αμερική και τη Σοβιετική Ένωση, παρότι ηγέτο μιας μεσαίας δύναμης.

Δικτατορία

Θεωρώντας την πολιτική «πόλεμο με άλλα μέσα» και οπλοποιώντας το ψέμα, το φυλετικό μίσος, την αχαλίνωτη βία και

την ανελέητη προπαγάνδα ότι για τα δεινά της Γερμανίας ήταν υπεύθυνη μια παγκόσμια εβραϊκή συνωμοσία, ο Χίτλερ εγκατέστησε μια στυγνή δικτατορία χωρίς ελεύθερο Τύπο, ανεξάρτητη δικαιοσύνη και εναλλακτική πολιτική οργάνωση. Μόνο στον πρώτο χρόνο της ναζιστικής κυβέρνησης φυλακίσθηκαν στα νεοσύστατα στρατόπεδα συγκέντρωσης 200.000 αντίπαλοι του καθεστώτος. Η έννοια της λαϊκής ή εθνικής κοινότητας ασκούσε ισχυρή συναισθηματική έλξη στη δεκαετία του 1930 και στις αρχές της δεκαετίας 1940. Από αυτήν όμως αποκλείονταν «τα παράσιτα», οι Εβραίοι, οι ομοφυλόφιλοι, οι Ρομά, οι ανάπηροι, οι ομοφυλόφιλοι.

Η ανάγκη να μάθουν τι έγινε, θα οδηγήσει μια αντιπροσωπεία στην Ιρλανδία, στον τόπο που μεταφέρθηκε ο Γίτς, που όμως μπορεί και να μην είναι ο ίδιος αυτός που τιμάται κάτω από το χώμα της μνήμης. Η Μπεσερί δημιουργεί μία θολή, περιπετειώδη, μυστικιστική, κάποτε σκοτεινή ατμόσφαιρα στις σελίδες της. Προβάλλει την αξία του σεβασμού του νεκρού και της ανάπαυσης των οικείων του μέσα από την αναζήτηση των πραγματικών στοιχείων, αυτών που συγκροτούν την αλήθεια κι ανάμεσα απαιτητική ξεχωρίζει η ανάγκη για άρθρωση πολιτικού λόγου. Η αυτοδιάθεση της Ιρλανδίας, οι αγώνες της, η εθνική της ταυτότητα, η θέση του Γίτς όχι μόνο ως ποιητή τιμημένου με Νομπέλ, «η πάντα εμπνευσμένη ποίησή του, της οποίας η υψηλή καλλιτεχνική μορφή εκφράζει το πνεύμα ενός ολόκληρου έθνους», αλλά και ως γεροστιαστή που τον κληρονομεί ο πατριωτισμός, οδηγός έμπνευσης για αυτό το ολόκληρο έθνος.

μοκράτες και οι κομμουνιστές που διώχθηκαν, βασανίσθηκαν ή δολοφονήθηκαν μέσα σε ένα θεσμικό πλαίσιο που νομιμοποιούσε τη βαρβαρότητα και την κρατική τρομοκρατία.

Με την πλύση εγκεφάλου περί ανωτερότητας της Αρίας φυλής, ακολούθησε η αναγκαιότητα επέκτασης του «ζωτικού χώρου» και εξόντωσης των υποτιθέμενων «εχθρών του γερμανικού έθνους, των Εβραίων και των μπολσεβίκων», ενώ οι εδαφικές κατακτήσεις στην αρχή του πολέμου απελευθέρωσαν τους δαίμονες του αντισημιτισμού σε πολλές ευρωπαϊκές κοινωνίες, διευκολύνοντας έτσι το Ολοκαύτωμα των έξι εκατομμυρίων Εβραίων. Ο συγγραφέας σημειώνει ότι το αφήγημα ότι η πλειονότητα των Γερμανών αγνοούσε τις φρικαλεότητες των ναζί, καταρρίπτεται από νεότερες έρευνες που δείχνουν ότι σχεδόν όλοι οι Γερμανοί είχαν δει ή ακούσει για τις θηριωδίες των ναζί στο εσωτερικό και στις κατεχόμενες χώρες και ότι «μεγάλος αριθμός κανονικών Γερμανών έφερε τον ναζισμό στην εξουσία, συνέπραξε ή επικροτούσε τις εγκληματικές πολιτικές του, ενώ σποραδικές διαμαρτυρίες δεν συνιστούσαν αντίσταση στο καθεστώς». Ο θαυμασμός για τον Χίτλερ δεν είχε κοπάσει ακόμη και όταν η κατάρρευση της Γερμανίας ήταν ορατή, ενώ είναι αξιοσημείωτη η άρνηση μετά τον πόλεμο ατυργών στον στρατό, σε δημόσιες υπηρεσίες, επαγγελματίες τάξεις και επιχειρήσεις ότι συνέβαλαν ποικιλοτρόπως στην εδραίωση του καθεστώτος, ότι ανέχθηκαν και στήριξαν την παραβίαση του κράτους δικαίου και των κανόνων ηθικής.

«Είναι σημαντικό να εξετάσουμε τη νοοτροπία και τα κίνητρα αυτών που έφεραν τους ναζί στην εξουσία. Όταν θέσουμε τις βιογραφίες τους με τις ιδιοσυγκρασίες και τις ιδιαιτερότητές τους σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, θα κατανοήσουμε καλύτερα πώς ο ναζισμός άσκησε την καταστροφική επιρροή του. Ετσι θα μπορέσουμε να συνειδητοποιήσουμε τις απειλές που η δημοκρατία δέχεται στις μέρες μας και να αναλάβουμε δράση για την αντιμετώπισή τους», καταλήγει ο Εβανς.

Ο κ. Αχιλλέας Παπαρσένος υπηρέτησε σε ελληνικές πρεσβείες ως σύμβουλος Τύπου και Επικοινωνίας.

Οστά κάτω από το χώμα της μνήμης

ΜΑΥΛΙΣ ΜΠΕΣΕΡΙ

Οι διεσπαρμένες αγάπες

μτφρ.: Ειρήνη Παπακυριακού

Εκδ. Ψυλλογία/Βιβλία, 2024, σελ. 199

Της **ΖΩΗΣ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ**

Οι διεσπαρμένες αγάπες είναι η ύλη, το απόδο, αυτό που βλέπουμε μπροστά στα μάτια μας, αυτό που απομένει από εκείνους που αγαπάμε όταν πεθαίνουν. Είναι τα οστά που βρίσκουμε στον τάφο όταν ανασκάβουμε έπειτα από χρόνια, εκείνα που φυλάμε στα μεταλλικά κουτιά των νεκροταφείων, εκείνα που ρίχνουμε μαζί με άλλα όταν έχει περάσει πολύς καιρός κι όσοι υπηρετούν την τιμή να φυλάττουν, να φροντίζουν, να αγρυπνούν, λίγο στεύουν. Είναι εκείνα που μας συνδέουν με τις ρίζες της ύπαρξής μας, εκείνα που όταν χάνονται, μπερδεύονται, μετατοπίζονται, μας αποκόβουν από ένα κομμάτι μνήμης και σεβασμού προς τους αγαπημένους μας.

Ετσι δημιουργήθηκε ο σύλλογος των διεσπαρμένων. Χωρίς καμία προετοιμασία, χωρίς καμία

υστεροβουλία. Από ένα σκάνδαλο. Όταν διέρρευσαν διπλωματικά έγγραφα από τα οποία προέκυπτε ότι τα λείψανα που μεταφέρθηκαν στην Ιρλανδία, στη γενέθλια γη του ποιητή Ουίλιαμ Μπάτλερ Γίτς, μπορεί και να μην ήταν τα δικά του. Κι έτσι, όσοι έχουν μια μικρή οικογενειακή ιστορία να διηγηθούν, όσοι φοβούνται ότι κάποιος συγγενής, ένας παππούς, μια θεία, ένας ξάδερφος έχει σταλεί στην Ιρλανδία για να ταφεί, να τιμηθεί στη θέση κάποιου άλλου, μαζεύονται στο νεκροταφείο Σεν Πανκράς για να πάρουν πίσω τους νεκρούς τους.

Τούτους τους απλούς κι άπραγους ανθρώπους, που ξέρουν να τιμούν, να τηρούν παραδόσεις και ήθη που τους δεσμεύουν παντοτινά, τους έχει μαζέψει η Μαντλέν με το διαδίκτυακό της κάλεσμα και είναι εκείνη που βρήκε την πηγή του σκανδάλου, εκείνη που θέλει να ανοίξουν οι φάκελοι, να συγκεντρωθούν τα στοιχεία, να εκκινήσει η διαδικασία ανάλυσης των λειψάνων που μεταφέρθηκαν στην Ιρλαν-

«Όσο οι νεκροί δεν έχουν επιστρέψει στους δικούς τους... όλοι οι ζωντανοί θα περιπλανιούνται με τα χέρια βουτηγμένα στο αίμα».

δία. Είναι εκείνη που θέλει την αλήθεια. Μαζί της ενώνονται σιγά σιγά κι αυτές οι φιγούρες που εμφανίζονται μέσα στην καταχνιά του νεκροταφείου για να διεκδικήσουν αυτή την αλήθεια, αυτοί που πονούν όπως εκείνη και θα αποφασίσουν να γίνουν ένας επίσημος σύλλογος, όχι μια τυχαία ομάδα άμοιρων πολεμίων.

Ο ποιητής που τους ένωσε σαν να τους έχει περιγράψει ήδη: «Τώρα όπως παντοτινά, τους βλέπω με τα μάτια της ψυχής χλωμούς κι αλύγιστους - ρούχα πολύχρωμα - και είναι διψασμένοι. Μια φαίνονται, μια χάνονται. Σ' ένα βαθύ ουρανό χαμένοι. Με αρχαία πρόσωπα. Πέτρες που σμίλεψε η βροχή».

Μα ο Γίτς είναι απλά και ο Ουίλιαμ σε αυτές τις σελίδες. Ο Ουίλιαμ που έχει μικρά δικά του κεφάλαια μόνο με το όνομά του, ο Ουίλιαμ που γοητεύεται από τη Μοντ Γκον, μια νεαρή οπαδό του εθνικιστικού κινήματος, που επανειλημμένα της ζητάει να τον παντρευτεί. Θα αποτύχει, όλες οι προτάσεις ακολουθούνται από όχι, θα μείνει στην ποίησή του το αποτύπωμα της οδυνηρά ανέφικτης σχέσης, τόσο στενά δεμένης με τον πολιτικό τους προσανατολισμό, τους αγώνες, τις φλογερές ομιλίες, τον ακτιβισμό.

Ενα κιονόμορφο πικρό στα όρια του κυνισμού, μια σταθερή παλινδρόμηση ανάμεσα στη ζωή και το θάνατο, ανάμεσα στην αλήθεια και το ψέμα, την πραγματικότητα και το όνειρο, δυο χώρες η Γαλλία και η Ιρλανδία σε συνεχή διάλογο, η κέλτικη μυθολογία παρούσα, η μνήμη ως παντοτινός οδηγός, «όσο οι νεκροί δεν έχουν επιστρέψει στους δικούς τους... όλοι οι ζωντανοί θα περιπλανιούνται με τα χέρια βουτηγμένα στο αίμα».

Ένας αυθεντικός πολυμαθής

«Το πέρασμα της μικρής μου μέρας»: Για την ποίηση του Θεόδωρου Στεφανίδη (1896–1983)

Του δρος ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗ

«Ο Χρόνος είμαι, καταστροφές των κόσμων». Έτσι λέει ο Λόρδος Krishna στον Arjuna στο αρχαίο ινδουιστικό ποίημα «Bhagavad Gita», εκφράζοντας την τρομερή δύναμη που σβήνει όλα ανεξαιρέτως: βασιλεία, πλούτη, βίους, αγάπες και ονόματα. Αυτή είναι η μοίρα μας – να φύγουμε, αναφερόμενος στον Έλιοτ, «όχι με ένα κρότο, αλλά με ένα ψίθυρο». Κι όμως, κάποιοι δεν απελπίζονται μα ψιθυρίζουν πίσω γραμμές και στίχους. Τέτοιοι ψιθυροί ανήκουν στον Θεόδωρο Στεφανίδη. Ο Στεφανίδης, που ίσως είναι περισσότερο γνωστός στη Βρετανία, ως φιγούρα στα απομνημονεύματα (τα οποία έχουν γίνει πρόσφατα βρετανική τηλεοπτική σειρά) του Gerald Durrell (Βρετανός συγγραφέας, φυσιοδίφης και τηλεοπτικός παρουσιαστής) στην Κέρκυρα, ήταν ένας άνθρωπος που η ποίησή του υποδηλώνει την ελπίδα για μια προσωρινή νίκη απέναντι στον χρόνο, χωρίς να παραγνωρίζει την τρομερή του δύναμη. Δυστυχώς το έργο του Στεφανίδη δεν έχει δεχτεί τη σημασία που του αξίζει, ούτε στα αγγλικά, μα ιδιαίτερα ούτε στα ελληνικά γράμματα καθώς έγραφε στα αγγλικά. Ευτυχώς, νέα έρευνα, όπως η διδακτορική διατριβή της Βαρβάρας-Ειρήνης Κονιδάρη, το επαναφέρουν στο φως.

Σύμφωνα με την Κονιδάρη, ο Θεόδωρος Στεφανίδης υπήρξε «γιατρός, λόγιος, συγγραφέας, ποιητής και μεταφραστής», ένας αυθεντικός πολυμαθής, του οποίου η ζωή γεφύρωσε την επιστήμη

και την τέχνη. Γεννημένος στη Βομβάη από κοσμοπολίτικη ελληνική οικογένεια που μιλούσε κυρίως αγγλικά στο σπίτι, πέρασε τα πρώτα του χρόνια στην Ινδία, προτού εγκατασταθεί στην Κέρκυρα, όπου ολοκλήρωσε τη δευτεροβάθμια εκπαίδευσή του και άρχισε να μιλά ελληνικά. Υπηρέτησε ως εθελοντής στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και στη Μικρασιατική Εκστρατεία, και στη συνέχεια σπούδασε ιατρική στη Σορβόνη (Παρίσι) με δασκάλους όπως η Μαρί Κιουρί. Υπήρξε πρωτοπόρος στην ακτινολογία και την υδροβιολογία, ιδρύοντας το πρώτο ακτινολογικό εργαστήριο στην Κέρκυρα και ανακαλύπτοντας υδρόβιους μικροοργανισμούς που φέρουν ακόμα το όνομά του. Το 1939, υποτροφία του Ιδρύματος Ροκφέλερ του επέτρεψε να διεξάγει έρευνα για την ελονοσία στη Θεσσαλονίκη και στην Κύπρο, ενισχύοντας περαιτέρω τη συμβολή του στη δημόσια υγεία. Δημοσίευσε επιστημονικές μελέτες σε θέματα ιατρικής, βιολογίας και αστρονομίας, μάλιστα, σύμφωνα με την Κονιδάρη ένας κρατάρης στη Σελήνη φέρει ανεπίσημα το όνομά του.

Παράλληλα με την επιστημονική του δραστηριότητα, ο Στεφανίδης καλλιέργησε έναν βαθιά στοχαστικό λογοτεχνικό βίο. Δημοσίευσε τρεις ποιητικές συλλογές μία εκ των οποίων μεταφράστηκε στα ελληνικά από την Κονιδάρη. Μεταθανάτια εκδόθηκαν κάποια ανέκδοτα ποιήματα του Στεφανίδη. Συνεργάστηκε με τον Γιώργο Κατσιμίπαλη στη μετάφραση σπουδαίων Ελλήνων ποιητών, μεταξύ αυτών ο Παλαμάς

Το έργο του Θεόδωρου Στεφανίδη δεν έχει δεχτεί τη σημασία που του αξίζει, ούτε στα αγγλικά, μα ιδιαίτερα ούτε στα ελληνικά γράμματα καθώς έγραφε στα αγγλικά. Ευτυχώς, νέα έρευνα, όπως η διδακτορική διατριβή της Βαρβάρας-Ειρήνης Κονιδάρη, το επαναφέρουν στο φως.

και Καβάφης στα αγγλικά. Μετάφρασε επίσης στα αγγλικά έργα όπως τον Ερωτόκριτο του Βιντσέζου Κορνάρου και αρχαίους συγγραφείς όπως τη Σαπφώ. Η φιλία του με τον Lawrence Durrell (Βρετανό συγγραφέα) και τον Gerald Durrell, που γεννήθηκε στην Κέρκυρα στα μέσα της δεκαετίας του 1930, εξελίχθηκε σε έναν σταθερό δεσμό που αποτυπώθηκε στα συγγράμματά τους. Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο υπηρέτησε στο υγειονομικό σώμα του βρετανικού στρατού σε εκστρατείες στη Βόρεια Αφρική, την Κρήτη και τη Σικελία. Ο Στεφανίδης έγραψε τα απομνημονεύματά του από αυτές τις εκστρατείες, αλλά μόνο αυτή που αφορά την Κρήτη εκδόθηκε. Μετά τον πόλεμο, εγκαταστάθηκε στο Λονδίνο, όπου η λογοτεχνική

του παραγωγή άνθισε.

Η ποίηση του Θεόδωρου Στεφανίδη αντλεί έμπνευση από ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, που αντανακλούν την πορεία και τα ενδιαφέροντά του. Οι συλλογές του περιλαμβάνουν ποιήματα επηρεασμένα από προσωπικά βιώματα, μυθολογία, φιλοσοφικούς στοχασμούς και επιστημονικές του ενδιασχολήσεις, κυρίως την αστρονομία και τη βιολογία. Μέσα από τα έργα του ξεδιπλώνεται η εσωτερική του διαδρομή: οι γνώσεις, οι ανησυχίες και οι υπαρξιακές του σκέψεις γύρω από το μυστήριο της ζωής και το αναπόφευκτο τέλος της. Αυτό αντανακλάται πλήρως στο πιο κάτω ποίημα του από τη συλλογή «Cities of the Mind», το οποίο μεταφράζω.

«As μη φανεί πως έζησα εδώ μάταια / όταν το σκοτάδι καλέσει κι εγώ υπακούσω την εντολή του, / As μείνει κάτι από μένα, έστω ένα μόριο, / να πλανάται εκεί όπου τα βήματά μου πα δεν ακουμπούν. / As μείνει κάτι από μένα πίσω / ένας στίχος, ένας ρυθμός, να επιβιώσει του πλούτ' / As μείνει κάποιο καθρέφτισμα, κάποια λάμψη του μυαλού μου, / να θυμίζει το πέρασμα της μικρής μου μέρας».

Το ποίημα είναι μια ταπεινή παράκληση. Ο λόγος απλός, το ύφος συγκρατημένο, ωστόσο η αγωνία έκδηλη. Δεν μιλά για θρίαμβο επί θανάτου ή αιώνια μνήμη, μα για ένα μόριο - ένα σωματίδιο σκόνης. Η επιλογή της συγκεκριμένης εικόνας είναι κρίσιμη: το μόριο επιπλέει ανεπαίσθητα στην ατμόσφαιρα, και παρόλο που σπάνια το παρατηρούμε, το παρατηρούμε

επειδή αντανακλά το φως. Έτσι ο ποιητής δεν ζητά να τον εξυμνήσουν, αλλά να καθρεφτιστεί, έστω και στιγμιαία, στο θυμικό ενός ανθρώπου. Ο Στεφανίδης αντιπαραθέτει τη σωματική αποσύνθεση – «να επιβιώσει του πλούτ'» – με τη σύνθεση ενός στίχου ή ενός ρυθμού. Η ελπίδα του δεν εναποτίθεται σε ένδοξα μνημεία και τιμές, αλλά στην ποίηση. Ο νους μπορεί να είναι εφήμερος, αλλά οι απόηχοί του, αν μεταφραστούν σε γλώσσα, μπορούν να διαρκέσουν περισσότερο από τον «πλούτο».

Ωστόσο, η ελπίδα του Στεφανίδη δεν είναι απλώς ότι ένας στίχος του μπορεί να σωθεί τυχαία από τη λήθη. Πίσω από τη σεμνή του παράκληση υποδηλώνει μια πιο βαθιά παραδοχή: ότι το νόημα των λέξεων μπορεί να επιβιώσει όταν γίνεται μέρος της ζωής μας. Όπως δείχνει ο φιλόσοφος, ιατρός και επιστήμονας Michael Polanyi, η αληθινή γνώση –ειδικά σε τέχνες όπως η ποίηση– δεν μεταδίδεται μόνο με λέξεις, αλλά μέσα από εμπειρία, μίμηση και συμμετοχή σε μια ζωντανή παράδοση. Ο Polanyi λέει ότι «ξέρουμε περισσότερα από όσα μπορούμε να πούμε». Αυτό σημαίνει πως για να καταλάβουμε κάτι ουσιαστικά, είτε πρόκειται για επιστήμη, μουσική ή ποίηση, πρέπει πρώτα να το βιώσουμε, να πούμε μέσα του, να το «κατοικήσουμε». Μαθαίνουμε, όταν αφηνόμαστε σε ένα πλαίσιο που μας καθοδηγεί, του οποίου τους κανόνες εμπιστευόμαστε, έστω κι αν στην αρχή δεν τους καταλαβαίνουμε πλήρως.

Έτσι και με την ποίηση του Στεφανίδη: για να την κατανοή-

σουμε πραγματικά, δεν αρκεί να την αναλύσουμε. Πρέπει να αφεθούμε στον ρυθμό και τις εικόνες της, να τη νιώσουμε και να της επιτρέψουμε να διαμορφώσει, έστω και λίγο, τον τρόπο που βλέπουμε τον κόσμο. Το να δούμε την αξιοπρέπεια του «μορίου», να νιώσουμε το βάρος των «βημάτων» που χάθηκαν, σημαίνει να συντονιστούμε με το ποίημα, όχι με μια παθητική ανάγνωση, αλλά ως μια ενεργητική ανάμνηση, μια μορφή αναβίωσης μέσω της κοινής συμμετοχής μας στην πρακτική της ποίησης. Υπὸ αὐτὴν τὴν ἔννοια, ἡ ἐπιβίωση τοῦ Στεφανίδη δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ μονιμότητα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πρακτική. Τὸν ἀναζωογονοῦμε, ὅχι διατηρώντας τὴ μνήμη τοῦ με στατική εὐλάβεια, ἀλλὰ ἀπνκώντας τὴν ἀποψὴ τοῦ στίχου σκέψης, τὴ γλῶσσα καὶ τὴς ἀνησυχίας μας. Ζεῖ, ὅπως υπονοεῖ ὁ Polanyi, ὅχι ἐπειδὴ ἐπαναλαμβάνουμε τοὺς στίχους τοῦ, ἀλλὰ ἐπειδὴ κατοικοῦμε σὲ αὐτοὺς.

«Ο Χρόνος είμαι», λέει η φωνή της κοσμικής αδιαφορίας. Αλλά η ποίηση, ακόμα και το πιο σεμνό είδος, απαντά. Όχι σε πείσμα, αλλά σε αίτημα: «ας μείνει κάτι». Ίσως, ένα «μόριο». Ένας «ρυθμός». Έστω και μια «λάμψη». Ας δούμε λοιπόν τον Θεόδωρο Στεφανίδη ως ένα ολοκληρωμένο και αξιοσημείωτο λογοτέχνη, και να εκπληρώσουμε έτσι την παράκλησή του να αναβιώσουμε έστω και προσωρινά, «το πέρασμα της μικρής [του] μέρας».

Ο δρ Δημήτρης Χατζημιχαήλ είναι λέκτορας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. www.demetrishadjimichael.com

ΘΑΝΑΣΗΣ ΑΛΕΥΡΑΣ

ΓΚΑΟΥΤΕΝ ΦΡΙ

46 & ΣΕΙΥ

19 & 20.05.2025

🕒 20:30

Χορηγός επικοινωνίας: **wizguide**

ΠΡΟΔΕΙΞΤΕ - ΜΑΛΛΕΝΤ **2700 2700**

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: **ΦΩΚΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ**

Πιαπτο

Χορηγός επικοινωνίας: **wizguide**

ΠΡΟΔΕΙΞΤΕ - ΜΑΛΛΕΝΤ **2700 2700**

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: **ΦΩΚΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ**

HEALTHY LIFESTYLE CAMP

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν παιδιά ηλικίας 10-14 χρόνων

18-23 Ιουλίου 2025, Rodon Hotel Αγρός

Υπο την αιγίδα **MAZI** ΜΑΡΙΑΣ & ΑΝΔΡΕΑ ΖΩΡΤΙΑ ΙΔΡΥΜΑ ΠΡΩΤΗΣ ΑΝΤΙΡΟΠΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΧΑΛΚΙΝΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ **MITSIDES**

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ **GUM Αγρός ENA Fitness**

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ **ΣΠΟΤ FM 95.8 24SPORTS**

ΚΑΤΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΤΡΗΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΔΙΑΤΡΟΦΟΛΟΓΩΝ & ΔΙΑΤΡΟΦΟΛΟΓΩΝ ΚΥΠΡΟΥ **83**

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ **83**

Τηλ: 99515526

www.healthylifestylecamp.com

ΜΟΥΣΙΚΗ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Το παίξιμο του Λουγκάνσκι διέθετε δύναμη και εντυπωσιακό έλεγχο της δυναμικής, στοιχεία ευπρόσδεκτα στα ζωνηρά μέρη του έργου.

Δυνατή «Ιεροτελεστία» από τον Καρυτινό

Ιδιαίτερα επιτυχημένη υπήρξε η συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών στις 11 Απριλίου στην αίθουσα «Χρήστος Δ. Λαμπράκης». Υπό τη μουσική διεύθυνση του Λουκά Καρυτινού το σύνολο απέδωσε την «Ιεροτελεστία της άνοιξης» του Ιγκορ Στραβίνσκι, ενώ μετά το διάλειμμα ερμήνευσε το αγαπητό Τέταρτο Κοντσέρτο για πιάνο του Μπετόβεν με σολίστα έναν ακόμα διάσημο Ρώσο πιανίστα, τον Νικολάι Λουγκάνσκι.

Η ιστορική μνήμη είναι σημαντική, καθώς ανάμεσα σε άλλα επιτρέπει να δει κανείς πού βρίσκταν κάποτε και πού βρίσκεται σήμερα. Δεν έχουν περάσει ούτε πενήντα χρόνια από τότε που ο (άλλοτε) Πανελλήνιος Μουσικός Σύλλογος είχε αντιπαρτεθεί δριμύτητα με τον Μάνο Χατζιδάκι, ο οποίος τα έτη 1975 έως 1982 υπήρξε διευθυντής της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών. Ένα από τα βασικά επιχειρήματα εναντίον του ήταν ότι το ρεπερτόριο σύγ-

την υπόθεσή της από παγανιστικούς θρύλους της πατρίδας του και έγραψε μια μουσική απαράμυλλης δύναμης και μεγάλης πρωτοτυπίας. Ο τρόπος με τον οποίο αξιοποίησε το μέτρο, τον ρυθμό, την αρμονία, τις (μουσικές) διαφωνίες ήταν πρωτόγνωρος και άλλαξε τον ρου της ιστορίας της μουσικής για όλους όσοι τον ακολούθησαν. Οι σημερινές ορχήστρες έχουν πλέον αφομοιώσει τη γραφή του συνθέτη και έχουν αποκωδικοποιήσει τη μουσική γλώσσα του έργου. Έτσι, στην πλειονότητά τους αποδίδουν την «Ιεροτελεστία» συντεταγμένα και με καλλιεργημένο ήχο, ο οποίος σχεδόν αντιτάσσεται στην αγριότητα του θέματος, που αφορά τη θυσία μιας νέας κοπέλας για τον εξευμενισμό του θεού της άνοιξης.

Δίνοντας παλμό

Στη συναυλία της 11ης Απριλίου ο Καρυτινός κράτησε τις ισορροπίες ανάμεσα στην επιτυχημένη, χωρίς προβλήματα απόδοση της μουσικής και στην επιθυμητή τραχύτητα της σε πολλά από τα επεισόδια του έργου. Προφανώς η συνεισφορά μεμονωμένων πνευστών, που αριστοτεχνικά αξιοποιεί ο Στραβίνσκι, συνέβαλε στο επιτυχημένο αποτέλεσμα, ωστόσο ήταν η μουσική διεύθυνση εκείνη που ανέδειξε την ατμόσφαιρα, φρόντισε για τις κλιμακώσεις από ενόττητα σε ενόττητα και έδωσε παλμό σε μια μουσική που αυτό κυρίως χρειάζεται, καθώς στηρίζεται τόσο αποφασιστικά στον ρυθμό. Η βραδιά άξιζε και μονάχα γι' αυτή την ερμηνεία.

Μετά το διάλειμμα εμφανίστηκε ο Νικολάι Λουγκάνσκι, ο οποίος ακριβώς δύο χρόνια πριν, στις 7 Απριλίου 2023, είχε συνεργαστεί με την Κρατική για το Τρίτο Κοντσέρτο για πιάνο του Ραχμάτιν. Αυτή τη φορά, στο Τέταρτο του Μπετόβεν η δεξιοτεχνία του προφανώς αποδείχθηκε χρήσιμη, αλλά δεν βρήκε χώρο να λάμψει παρά στο τμήμα ελεύθερου αυτοσχεδιασμού, δηλαδή την «κάντεντσα» του πρώτου μέρους. Στον Μπετόβεν σημασία έχει κυρίως η έκφραση και ο λυρισμός προκειμένου να αναδειχθεί το αργό δεύτερο μέρος. Το παίξιμο του Λουγκάνσκι διέθετε εξαιρετική δύναμη και εντυπωσιακό έλεγχο της δυναμικής, στοιχεία που εκτιμήθηκαν κυρίως στο πρώτο και στο τρίτο μέρος, καθώς οι αποχρώσεις του έδιναν νόημα σε κάθε επανάληψη φράσης ή παραγράφου. Ο Καρυτινός πλαισίωσε τις επιλογές του, αλλά εύλογα του άφησε τον πρώτο λόγο.

Αξιοθαύμαστη ερμηνεία από τον Νικολάι Λουγκάνσκι στο Τέταρτο Κοντσέρτο για πιάνο του Μπετόβεν.

χρονών έργων τα οποία εισήγαγε, δηλαδή οι συνθέσεις των Στραβίνσκι, Μπάρτοκ και Σένμπεργκ, αποτελούσαν «πολιτιστικό κίνδυνο» (Κ. Ρωμανού, «Η Καθημερινή», 31.7.1977). Σήμερα η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών είναι μια άλλη ορχήστρα. Τα περισσότερα από τα μέλη της δεν ζούσαν καν τότε. Ο Λουκάς Καρυτινός μάλλον δεν κινδυνεύει από παρόμοιες καταγγελίες και η ορχήστρα δείχνει πόσο έχει προχωρήσει, όπως επίσης με πόση επιτυχία μπορεί να υποστηρίξει σήμερα συνθέσεις των Στραβίνσκι, Μπάρτοκ και Σένμπεργκ.

Το 1977 η «Ιεροτελεστία» ήταν ήδη ένα ιστορικό έργο 64 ετών. Οι απλώς δεν αποτελούσε «πολιτιστικό κίνδυνο», αλλά, μετά το σοκ που προκάλεσε η πρώτη της ακρόαση, σύντομα αναγνωρίστηκε ως ένα από τα αριστουργήματα του 20ού αιώνα. Ο Στραβίνσκι, ο οποίος για την παρισινή σεζόν των «Ρωσικών Μπαλέτων» του Ντιάγκιλεφ είχε ήδη συνθέσει το «Πουλί της φωτιάς» (1910) και τον «Πετρούσκα» (1911), εμπνεύστηκε

Εκτός από τη μακρά καριέρα του ως διευθυντής φωτογραφίας στο πλευρό σπουδαίων δημιουργών σαν τον Αλεξάντερ Πέιν και τον Τζέιμς Μάγκκολντ, ο Φαίδων Παπαμιχαήλ γυρίζει και τις δικές του ταινίες.

Ενα πρόβλημα με το ευρωπαϊκό arthouse είναι αυτή η «αυτοϊκανοποίηση» του δημιουργού. Ξέρω ότι υπάρχουν υπέροχα γυρισμένες ταινίες π.χ. στη Ρουμανία ή στη Γεωργία. Όταν όμως βλέπω ένα πλάνο 10 λεπτών επικεντρωμένο σε έναν άνδρα που κάθεται και περιμένει το λεωφορείο... νιώθω ότι με προσβάλλει.

CINEMA

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Στο «Light Falls» δύο κοπέλες έρχονται για διακοπές σε κάποιο ελληνικό νησί, το οποίο «ντουμπλάρει» η Ανάβυσσος. «Αυτή η ταινία έγινε σε 20 ημέρες με 380.000 ευρώ μπάτζετ και αμέσως μετά έκανα το "Ιντιάνα Τζόουνς" σε 200 ημέρες με 380 εκατ. μπάτζετ. Θα μπορούσαν δηλαδή να έχουν γίνει 1.000 ταινίες σαν το "Light Falls" με τα ίδια χρήματα που κόστισε μία. Και δεν ξέρω ποια μου αρέσει περισσότερο...», λέει ο Φαίδων Παπαμιχαήλ.

Φαίδων Παπαμιχαήλ, κινηματογραφιστής

Ελλάδα δεν είναι μόνο η Σαντορίνη

Το Χόλιγουντ και το «Όταν το φως πέφτει» στην Ανάβυσσο

Συναντήσαμε τον Φαίδωνα Παπαμιχαήλ στο σκιερό καφέ του Νομισματικού Μουσείου, χαλαρό και εμφανώς χαρούμενο που περνάει τις μέρες του κάτω από τον ελληνικό ήλιο. «Είμαι σε φάση μετακόμισης στην Ελλάδα», λέει ο καταξιωμένος κινηματογραφιστής με τις δύο οσκαρικές υποψηφιότητες («Η δίκη των 7 του Σικάγου», «Νεμπράσκα») ως διευθυντής φωτογραφίας και μια καριέρα τρεισήμισι δεκαετιών στο Χόλιγουντ. Εδώ και μερικές ημέρες, το δικό του «Όταν το φως πέφτει» κυκλοφορεί στις αίθουσες, μετατρέποντας σε... θρίλερ την εμπειρία τουριστών και μεταναστών στην καλοκαιρινή Ελλάδα.

Δύο κοπέλες από τη Γεωργία που μένουν μόνιμα στην Αμερική έρχονται για διακοπές σε κάποιο νησί της χώρας μας. Μια μέρα, ωστόσο, η εξερεύνησή τους σε ένα εγκαταλελειμμένο παραθαλάσσιο ξενοδοχείο θα οδηγήσει σε τραγικό δυστύχημα. Στον ίδιο χώρο μένουν λαθραία τρεις νεαροί Αλβανοί εργάτες, οι οποίοι δεν μιλούν λέξη αγγλικά. Η αδυναμία συνεννόησης και η σύγκρουση δύο εντελώς διαφορετικών κόσμων θα οδηγήσει την κατάσταση στα άκρα, με αιματηρή κατάληξη.

Η εποχή της COVID

«Υποτίθεται ότι είναι σε νησί, αλλά στην πραγματικότητα γυρίστηκε κάπου κοντά στην Ανάβυσσο. Γράψαμε το σενάριο μαζί με τον φίλο Σβεν Νταγκόνες. Γενικά γράφουμε μαύρες κωμωδίες, όμως εκείνος είχε ήδη μια αρχική βερσιόν, ήταν ο καιρός της πανδημίας, κι εγώ ήμουν κολλημένος στο εξοχικό μου στο Λεωνίδιο. Όλες μου οι ταινίες ακυρώνονταν και αυτό ήταν κάτι που μπορούσε να γίνει όλο σε μία τοποθεσία. Βρήκαμε χρήματα από τη Γεωργία, την Αλβανία, το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου και το ΕΚΟΜΕ και έτσι την κάναμε. Αυτό το παλιό ξενοδοχείο ήταν τέλειο με την αρχιτεκτονική του, τις σκάλες, τους ανελκυστήρες κτλ. Ομολογώ ότι παρασύρθηκα λίγο με την εικονογραφία και την αισθητική της κάμερας».

Το «παρασύρθηκα» του Παπα-

μιχαήλ μεταφράζεται σε μερικά υπέροχα πλάνα, κυρίως εσωτερικά, τα οποία καταφέρνουν να μεταδώσουν μια αίσθηση αγωνίας και ταυτόχρονα αδιεξόδου, στο οποίο βρίσκονται οι πρωταγωνιστές. «Σίγουρα έχει να κάνει με τη σύγκρουση ανθρώπων από τελείως διαφορετικά κοινωνικά υπόβαθρα, αλλά και γενικότερα με την έλλειψη επικοινωνίας. Σχετίζεται επίσης με την εικόνα της Ελλάδας. Υποτίθεται ότι είναι μια χώρα του "πρώτου κόσμου" – σκέφτεσαι την Υδρα, τη Σαντορίνη. Η αλήθεια είναι ότι αν περπατήσω για μία ώρα προς οποιαδήποτε κατεύθυνση στην Αθήνα θα συναντήσω διαφορετικά κοινωνικά στρώματα και πραγματικότητες», σημειώνει ο Έλληνας δημιουργός.

Στο «Όταν το φως πέφτει» ο σκληρός ρεαλισμός φτάνει μέχρι το σημείο που τα πνία αναλαμβάνει η ειρωνεία και ο μαύρος σαρκασμός, για να μας οδηγήσει στην κλιμάκωση του φινάλε. «Είναι σημαντικό για εμένα να κάνω μια αληθοφανή ταινία, απεχθάνομαι τα υπερφυσικά στοιχεία για παράδειγμα. Αυτός που την έγραψε ζει στην Κάρυστο και είναι σεναριογράφος, άρα δεν βγάζει χρήματα. Δουλεύει λοιπόν ως επιβέβησας οικοδομής και συνεργάζεται καθημερινά με ανθρώπους από την Αλβανία, ακούει τις ιστορίες τους κτλ. Δεν λέω ότι έχω κάνει κάποιο σημαντικό πολιτικοκοινωνικό δράμα, αλλά το έχω δει με κοινό και κατάλαβα ότι προβληματίστηκαν, το βρήκαν ενδιαφέρον. Τουλάχιστον δεν βαρέθηκαν», λέει ο Παπαμιχαήλ, ο οποίος δεν διστάζει να ριζεί και μερικά ειρωνικά βέλη προς (κάποιους) Ευρωπαίους συναδέλφους του.

«Ενα πρόβλημα με το ευρωπαϊκό arthouse είναι αυτή η "αυτοϊκανοποίηση" του δημιουργού. Κάτι που έμαθα στην Αμερική είναι ότι θέλουμε το κοινό να ενδιέφερεται, να ψυχαγωγηθεί. Ξέρω ότι υπάρχουν υπέροχα γυρισμένες ταινίες π.χ. στη Ρουμανία ή στη Γεωργία. Όταν όμως βλέπω ένα πλάνο 10 λεπτών επικεντρωμένο σε έναν άνδρα που κάθεται και περιμένει το λεωφορείο... νιώ-

θω ότι με προσβάλλει. Οκέι, καταλαβαίνω ότι έχει κατάθλιψη και το Βουκουρέστι είναι καταθλιπτική πόλη, μπορείς όμως να κάνεις το ίδιο πράγμα σε δύο λεπτά. Ασε που το Βουκουρέστι δεν είναι και τόσο καταθλιπτικό».

Τηλεόραση και πλατφόρμες

Μοιραία η κουβέντα πηγαίνει και στις πρόσφατες δηλώσεις του Τεντ Σαράντος, σύμφωνα με τις οποίες δεν έχει σημασία το μέγεθος της οθόνης που βλέπουμε σινεμά, αλλά μόνο η καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών του θεατή. «Όλο αυτό ξεκίνησε με την COVID. Πολύς κόσμος αγόρασε μεγάλες τηλεοράσεις, με καλά ηχοσυστήματα κ.ο.κ. Κάθεσαι, πίνεις, καπνίζεις, κάνεις παύση. Κι εγώ ομολογώ ότι το κάνω. Ως μέλος της Ακαδημίας πρέπει να δω τουλάχιστον 100 ταινίες τον χρόνο και σπάνια θα πω "αυτή να τη δω στο σινεμά". Οι καλοί κινηματογραφιστές πάντως βρίσκουν τις κατάλληλες συνθήκες –τους σεναριογράφους, τα μπάτζετ– και στις πλατφόρμες. Για εμένα απλώς είναι λυπηρό, γιατί θέλω να κάνω ταινίες για τη μεγάλη οθόνη», σημειώνει ο Παπαμιχαήλ.

Η... θλίψη του βέβαια δεν κρατάει για πολύ: «Βασικά όλοι όσοι γυρίζουν για την τηλεόραση θέλουν να γίνουν σαν κι εμάς (γέλια). Είναι σαν το Champions League και το Europa. Ο Αλφόνσο Κουαρρόν π.χ. γύρισε το "Disclaimer" (σ.σ. σειρά), το οποίο είναι τελείως κινηματογραφικό, αλλά δεν έχουν όλοι αυτές τις δυνατότητες. Είναι αλήθεια πάντως ότι το επίπεδο της τηλεόρασης έχει ανέβει πάρα πολύ, παλιότερα, στα '80ς-'90ς, είχαν απαίσιες εικόνες. Το ίδιο και τα σενάρια. Εγώ πάντως δεν θέλω να κάνω τηλεόραση. Ούτως ή άλλως έχω αρκετή ποικιλία στη δουλειά μου. Αυτή η ταινία έγινε σε 20 ημέρες με 380.000 ευρώ μπάτζετ και αμέσως μετά έκανα το "Ιντιάνα Τζόουνς" σε 200 ημέρες με 380 εκατ. μπάτζετ. Θα μπορούσαν δηλαδή να έχουν γίνει 1.000 ταινίες σαν το "Όταν το φως πέφτει" με τα ίδια χρήματα που κόστισε μία. Και δεν ξέρω ποια μου αρέσει περισσότερο...».

Μεταμόρφωση διαμερίσματος στη Βούλα

«Το διαμέρισμα αυτό έπρεπε να ανακατασκευασθεί πλήρως για να αποτελέσει μια κατοικία που να ανταποκρίνεται στη σύγχρονη λειτουργία μιας μεγαλύτερης οικογένειας, στην πολύπλοκη καθημερινότητα και στις αισθητικές απαιτήσεις της εποχής».

Ημιτελές κτίριο γραφείων γίνεται ξενοδοχείο

«Σήμερα υπάρχει μόνο ο σκελετός, η διάταξη του οποίου “υπαγορεύει” και το μέτρο του νέου σχεδιασμού. Η νέα όψη χαρακτηρίζεται από μια δυναμική και σύγχρονη αρχιτεκτονική προσέγγιση, η οποία ταυτόχρονα συνομιλεί γόνιμα με το υπάρχον πυκνό αστικό περιβάλλον».

Σχεδιάζοντας έναν νέο κόσμο

Ο Δ. Κολώνης και η Ζ. Κοτσιώνη ως Degree Zero Architects στην Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας

Του ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Με την εμπειρία στο αρχιτεκτονικό γραφείο της Ζάχα Χαντίντ στο Λονδίνο, ο Δημήτρης Κολώνης και η Ζέττα Κοτσιώνη επέστρεψαν στην Ελλάδα το 2019. Ως Degree Zero Architects, όπως λέγεται το γραφείο που ίδρυσαν στην Αθήνα, βιώνουν αυτήν την περίοδο μια ξεχωριστή εμπειρία, καθώς κλήθηκαν να δείξουν τη δουλειά τους στην Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας (διάρκεια έως 23 Νοεμβρίου).

«Πριν από λίγους μήνες επικοινώνησαν μαζί μας από το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο (European Cultural Centre) και μας ζήτησαν να συμμετάσχουμε στο περίπτερό τους στο Παλάτσο Μόρα, στην έκθεση “Time, Space, Existence”», λένε οι ίδιοι. Αρχιτέκτονες που αφιερώνουν σκέψη και χρόνο πάνω στο ίδιο το θέμα της έκθεσης (επισκευή, αναγέννηση, επανάχρηση), ο Δημήτρης Κολώνης και η Ζέττα Κοτσιώνη επέλεξαν να παρουσιάσουν στο διεθνές κοινό τρία έργα τους που απαντούν ακριβώς στην πρόκληση του θέματος.

Φέτος, στην έκθεση του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου στη Βενετία συμμετέχουν 207 αρχιτέκτονες, ντιζάινερ, καλλιτέχνες και ερευνητές από 52 χώρες της έκθεσης είναι να παρουσιαστεί μια διεθνής και πολύπλευρη εικόνα ανάλογων σύγχρονων αρχιτεκτονικών παρεμβάσεων», λένε οι ίδιοι.

Είναι όμως και ένα παράθυρο πάνω στο πώς σκέφτεται η αρχιτεκτονική κοινότητα πάνω σε θέματα όπως είναι ο τόπος, τα υλικά, η διαχρονικότητα, η καινοτομία, η πρακτικότητα, ο συμβολισμός, η καθημερινότητα, η διάρκεια. «Ο βασικός στόχος της έκθεσης είναι να παρουσιαστεί μια διεθνής και πολύπλευρη εικόνα ανάλογων σύγχρονων αρχιτεκτονικών παρεμβάσεων», λένε οι ίδιοι.

Ως Degree Zero Architects, ο Δημήτρης Κολώνης και η Ζέττα Κοτσιώνη αντιμετώπισαν με ενθουσιασμό αυτήν την πρόκληση. Επέλεξαν να συμμετάσχουν παρουσιάζοντας τρία διαφορετικά έργα που απαντούν σε ξεχωριστά ερωτήματα: Πώς προσαρμόζεις ένα παλιό διαμέρισμα του 1980 στις σύγχρονες ανάγκες; Πώς μεταμορφώνεις ένα ακόμη παλαιότερο κτίριο γραφείων στον πυκνό αστικό ιστό της Αθήνας ώστε να ανταποκρίνεται στο νέο εργασιακό ήθος του αιώνα μας; Πώς χτίζεις μια μονοκατοι-

Εξοχική κατοικία στους Λειψούς

«Επιλέχθηκε η λύση της ήπιας ένταξης ενός υπόσκαφου και τεσσάρων μικρών λευκών διάσπαρτων όγκων. Η καθημερινότητα διαδραματίζεται σε μεγάλο βαθμό στους εξωτερικούς χώρους, όπου ο σχεδιασμός, η λειτουργικότητα, το φως και η υλικότητα φέρνουν τον χρήστη πιο κοντά με τα συστατικά του τοπίου».

κία στο εύθραυστο οικοσύστημα ενός μικρού νησιού;

Τρεις περιπτώσεις, τρία ερωτήματα, τρεις προκλήσεις για τη σύγχρονη ζωή και την ανάγκη ανανέωσης της πόλης και του τρόπου με τον οποίο χτίζουμε στα προάστια, στο κέντρο, στην ύπαιθρο. Επιπλέον, η νέα ζωή από πλευράς οικογενειακής δομής, εργασιακών σχέσεων, μετακινήσεων, δουλειάς εξ αποστάσεως κ.λπ. αντανakλάται και σε διαφορετικές κατόψεις και εσωτερικές διαρρυθμίσεις.

Η παρουσίαση της μεταμόρφωσης ενός αστικού διαμερίσματος 136 τ.μ. στην παραθαλάσσια περιοχή της Βούλας με απεριόριστη θέα προς τον κόλπο του Σαρωνικού είναι μια κατηγορία που αφορά ιδιαίτερα την ελληνική κοινωνία. «Κατασκευασμένο το 1986», λένε ο Δημήτρης Κολώνης και η Ζέττα Κοτσιώνη, «το διαμέρισμα αυτό έπρεπε να ανακατασκευασθεί πλήρως για να αποτελέσει μια κατοικία που

να ανταποκρίνεται στη σύγχρονη λειτουργία μιας μεγαλύτερης οικογένειας, την πολύπλοκη καθημερινότητα και τις αισθητικές απαιτήσεις της εποχής».

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το πώς οργανώνεται ο χώρος σύμφωνα με τις ανάγκες της καθημερινότητας αλλά και το πώς η επιλογή των υλικών συνηγορεί τόσο υπέρ μιας πρακτικής ευχαρίστησης αλλά και μιας αισθητικής απόλαυσης. «Οι επιθυμίες για χώρους ενιαίους και ευέλικτους, με χρήση “καθαρών” υλικών (μάρμαρο, ξύλο, εμφανές μπετόν), οδήγησαν τον σχεδιασμό σε καινοτόμες λύσεις, τόσο στην οργάνωση του χώρου όσο και στην εφαρμογή και επεξεργασία των υλικών».

Η δεύτερη επιλογή αφορά ένα γωνιακό ημιτελές εξαώροφο κτίριο γραφείων της δεκαετίας του 1980. Είναι μία από τις οπτικές οχλήσεις της πόλης, καθώς παραμένει ημιτελές κοντά στην Ομόνοια, γωνία Πειραιώς και Γερανίου. «Το κτίριο αυτό με-

τατρεύεται σε ξενοδοχείο σε κοντινή απόσταση από το κέντρο της πόλης», λένε οι αρχιτέκτονες. «Σήμερα υπάρχει μόνο ο σκελετός από οπλισμένο σκυρόδεμα, η διάταξη του οποίου “υπαγορεύει” και το μέτρο (κάνναβος) του νέου σχεδιασμού. Η νέα όψη που διαμορφώνεται με βιώσιμα υλικά (τρία επάλληλα συστήματα από ειδικές διατομές αλουμινίου) χαρακτηρίζεται από μια δυναμική και σύγχρονη αρχιτεκτονική προσέγγιση, η οποία ταυτόχρονα συνομιλεί γόνιμα με το υπάρχον πυκνό αστικό περιβάλλον».

Η μετασκευή του γηρασμένου αστικού ιστού της Αθήνας, ιδίως των κτιρίων γραφείων και των πολυκατοικιών της μεταπολεμικής περιόδου, είναι μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την ανανέωση της πρωτεύουσας (αλλά και κάθε ελληνικής πόλης).

Η τρίτη κατηγορία αφορά μια εξοχική κατοικία σε επικλινές οικόπεδο με ανεμπόδιστη θέα προς τα γαλάζια νερά του Αιγαίου. Βρίσκεται στους Λειψούς, σε έναν τόπο ιδιαίτερης ευαισθησίας. «Είναι ένα σχεδόν αρχέγονο τοπίο που απαιτεί σεβασμό και ιδιαίτερη προσοχή στην αντιμετώπισή του», λένε οι αρχιτέκτονες. «Επιλέχθηκε η λύση της ήπιας ένταξης ενός υπόσκαφου και τεσσάρων μικρών λευκών διάσπαρτων όγκων. Η ενοποίηση τους γίνεται μέσω μιας συνεχόμενης υπαίθριας καμπυλωτής διαμόρφωσης. Η καθημερινότητα διαδραματίζεται σε μεγάλο βαθμό στους εξωτερικούς χώρους, όπου ο σχεδιασμός, η λειτουργικότητα, το φως και η υλικότητα φέρνουν τον χρήστη πιο κοντά με τα συστατικά αυτού του υπέροχου τοπίου».

Αυτή η βεντάλια των τριών θεματικών κατηγοριών με τα ισάριθμα έργα συνοψίζουν τρία βασικά ζητήματα για τη σύγχρονη αρχιτεκτονική στη χώρα μας αλλά και ευρύτερα για το πώς παρεμβαίνει κανείς σε ένα χτισμένο ή παρθένο περιβάλλον.

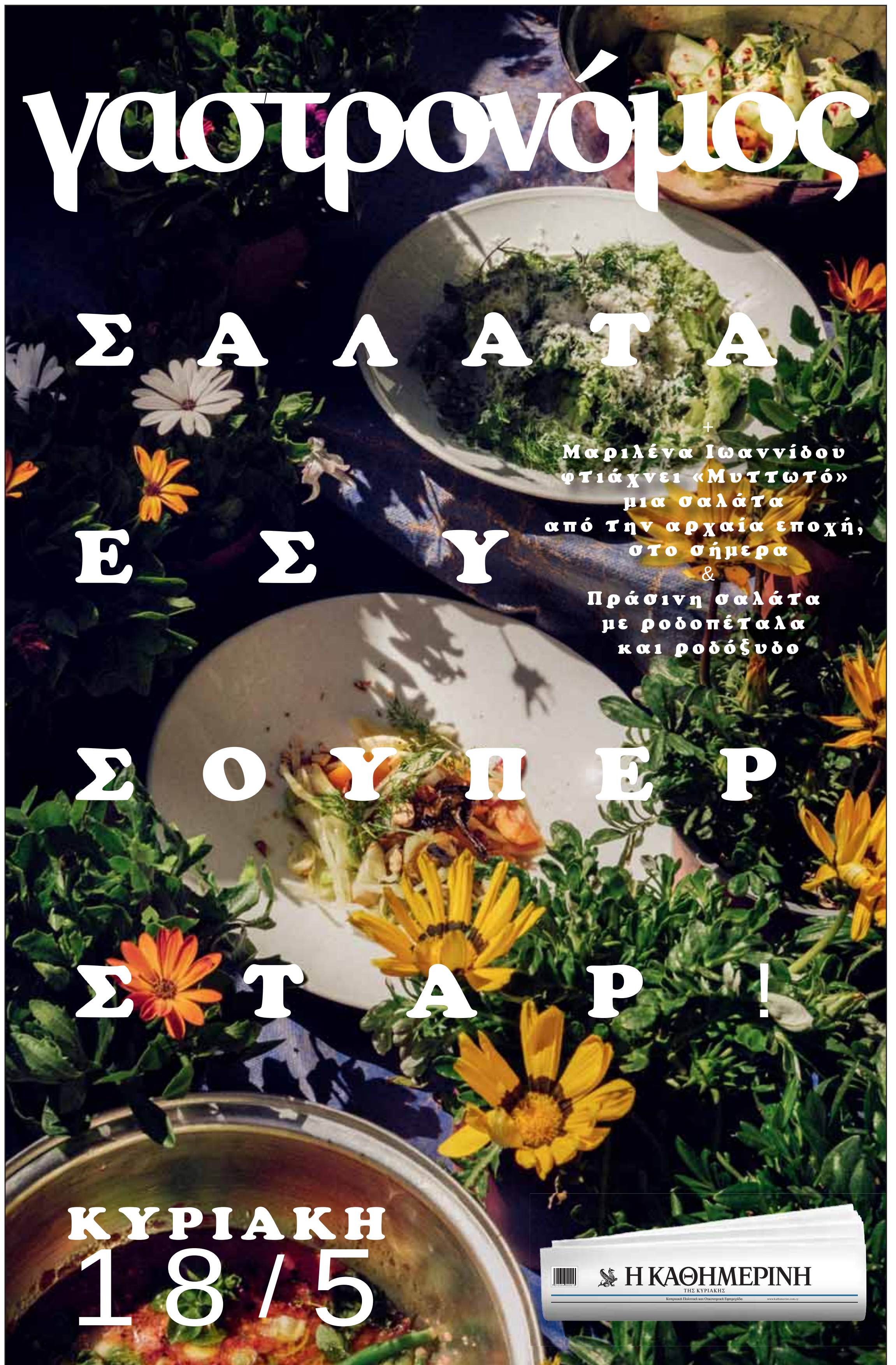
Η συμμετοχή των Degree Zero Architects φέρει τον τίτλο «The decay of lying», εμπνευσμένο από το δοκίμιο του Οσκαρ Ουάιλντ. Γιατί; Απαντούν ο Δημήτρης Κολώνης και η Ζέττα Κοτσιώνη: «Κρατώντας αποστάσεις από τον καθαρά πρακτικό σχεδιασμό που βασίζεται στη λειτουργικότητα, ο σχεδιασμός για εμάς ξεκινάει κάθε φορά με την αναζήτηση ενός σεναρίου, ενίοτε ενός μικρού ψέματος, πάνω στο οποίο διαμορφώνεται μια διαδικασία αφήγησης, με στόχο τη δημιουργία μιας μοναδικής χωρικής εμπειρίας».

Προκλήσεις

Αρχιτέκτονες, ντιζάινερ, καλλιτέχνες και ερευνητές από 52 χώρες σε μια έκθεση δημιουργικότητας και ανταλλαγής ιδεών πάνω στις μεγάλες προκλήσεις για την αναγέννηση του αστικού ιστού.

Σαν ψέμα

«Ο σχεδιασμός ξεκινάει με την αναζήτηση ενός σεναρίου, ενίοτε ενός μικρού ψέματος, πάνω στο οποίο διαμορφώνεται μια διαδικασία αφήγησης, με στόχο τη δημιουργία μιας μοναδικής χωρικής εμπειρίας».

Γαστρονόμος

Σ Α Λ Α Τ Α

Ε Σ Υ

Σ Ο Υ Π Ε Ρ

Σ Τ Α Ρ !

ΚΥΡΙΑΚΗ
18/5

+
Μαριλένα Ιωαννίδου
φτιάχνει «Μυττωτό»
μια σαλάτα
από την αρχαία εποχή,
στο σήμερα
&
Πράσινη σαλάτα
με ροδοπέταλα
και ροδόξυδο

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εμπειρία

www.kathimerini.gr